

T.C.
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

147894

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İVRİZ ÖĞRETMEN OKULLARI

147894

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Ayhan DOĞAN

Tezi Hazırlayan
Erkan POLAT

NİĞDE-2004

Bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

...../...../.....

Jüri Başkanı

Üye

Üye

Üye

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun ..... tarih ve .....
sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...../...../.....

Enstitü Müdürü

ÖZET

Köy enstitüleri hareketi 1935'ten sonra başlayan, köylerin kalkınmasında eğitimden istifade etmeyi amaçlayan bir süreçtir. Bu okulların en önemli amacı köy koşullarına göre, köy için, köyde eğitim olmuştur. Enstitüler Türk eğitim tarihi açısından çok önemli bir deneme niteliğindedir. Amaç, ilke, uygulama ve sonuçları itibariyle çağdaş eğitim kurumlarıydı.

“ İvriz Öğretmen Okulları” adını taşıyan ve sonuç-değerlendirme kısmı dışında üç bölümden oluşan bu çalışma 1940-1977 yılları arasındaki Türk eğitim sisteminin ufakta olsa bir açılımı niteliğindedir.

Araştırma konumuz olan İvriz Öğretmen Okulları'nın gelişim süreci 1937'de açılan eğitim kursları ile başlamıştır. 1941 yılında İvriz Köy Enstitüsü adıyla açılan okul bu isimle 1954 yılına kadar faaliyetlerini sürdürmüştür. O dönemde bir müdür ve elli öğretmen okulun alt yapısını oluşturmuştur. Enstitü zamanla gerek personel gerekse bina sayısı bakımından gelişmiştir.

Enstitü öğrenci alımında diğer köy enstitülerinde olduğu gibi çevre köyler başta olmak üzere Niğde, Nevşehir illeri ile Mersin ili Mut ilçesinin köylerinden de öğrenci almıştır. Zaten köy enstitüleri hareketinin ana teması köyleri canlandırmaktır.

11 Kasım 1941 tarihinde açılan İvriz Köy Enstitüsü'nde, 1954 yılında İlköğretmen Okulu'na dönüşünceye kadar, 5 müdür ve 110 öğretmen görev yapmıştır. Çevresine sosyal ve kültürel açıdan büyük etkileri olmuş olan Enstitü, ilk mezunlarını 1946 yılında vermiştir. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıl olan 1954'e kadar toplam 573 öğrenci mezun olmuştur. Mezun olan öğrencilerin bir kısmı İlköğretmen Okulu döneminde, bu okulda öğretmen olarak görev yapmıştır.

İvriz Köy Enstitüsü'nde müdür, müdür yardımcıları ve öğretmenler dışında şimdiki eğitim sistemimiz içerisinde yer almayan eğitimbaşı, tarımbaşı, işlikbaşı

(İlköğretmen Okulu döneminde eğitim şefi, tarım şefi, atölye şefi) gibi görevlilerin de olduğu görülmektedir.

İvriz Köy Enstitüsü binalarının büyük kısmı öğretmen ve öğrenciler tarafından yapılmıştır. Enstitüye yardım için diğer enstitülerden öğretmen ve öğrencilerin yardıma geldiği görülmektedir. Bu durum diğer enstitülerle dayanışma içinde olduğunu göstermektedir.

Enstitüler 1943 yılına kadar kendi şartlarına ve imkanlarına göre eğitim programı hazırlayıp uygulamışlardır. 1943 yılında yayımlanan “Köy Enstitüleri Öğretim Programı” ile ortak bir program düzenlenmiş ve bütün enstitüler yavaş yavaş aynı programı uygulamaya başlamıştır.

Köy Enstitüleri 27/01/1954 tarihinde çıkarılan 6234 sayılı “Köy Enstitüleri İle İlköğretmen Okullarını Birleştiren Kanun” ile yerini İlköğretmen Okullarına bırakmıştır. Yasa ile İvriz Köy Enstitüsü de İvriz İlköğretmen Okulu adını almıştır. İvriz İlköğretmen Okulu, İvriz Köy Enstitüsü’nün devamı diğer bir tabirle mirasçısıdır. Çünkü, enstitü öğretmenleri bu okulda görev yaptığı gibi enstitü binaları da İlköğretmen Okulu’nun binaları haline getirilmiştir.

İvriz İlköğretmen Okulu’nda, 1954 yılından 1977 yılına kadar 10 müdür ve 167 öğretmen görev yapmıştır. Bu süre içerisinde 3378 öğrenci mezun olmuştur.

Diğer öğretmen okullarında olduğu gibi, İvriz İlköğretmen Okulu da ortaokul üzerine 3 yıllık eğitim verirken, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü’nün 17 Aralık 1969 tarih ve 320.2/212/19516 sayılı yazısı, Bakanlık Makamınının 17.12.1969 tarih ve 19517 sayılı oluru ve Talim ve Terbiye Kurulu’nun 18 Mart 1970 tarih ve 44 sayılı kararıyla ilköğretmen okullarının ilkokul üzerine 7 yıllık, ortaokul üzerine 4 yıllık eğitim vermeleri kararlaştırılmış ve bu yolla bir sistem değişikliğine gidilmiştir.

İlköğretmen okulları da gerek öğrenci alımı ve çağdaş eğitim ve öğretim anlayışı, gerekse köy stajı ve yaz çalışmaları ile örnek okullar arasında düşünülebilir.

Günümüzde sadece şehir okullarında staj yapan öğretmen adayları bulunurken, ilköğretmen okullarında öğretmen adaylarına hem şehirde hem de köylerde staj yaptırılması üzerinde durulması gereken bir konudur. Zamanımızda mezun olan öğretmenlerin büyük çoğunluğu köylere tayin edilmekte ve maalesef oraya uyum sağlamakta güçlük çekmektedirler. Bu sıkıntıların giderilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması için yetkililere büyük sorumluluklar düşmektedir.

SUMMARY

Village institution movement is a kind of period which started after 1935 and aims to get benefit from education. The most important aims of these schools is "Education in Village" for village, on village condition. The Institutions are very important attempt for Turkish Education History. These were modern Education Institutions with its aim, principle, practice and results.

The study which is called İvriz Teachers Training Schools development period started with the education courses in 1937. That school which was opened 1941 with the name of İvriz Village Institution went on training with that name until 1954. There were one director and fifty teachers in that time. The Institution developed with its staff and building.

As other Village Institutions did that institution registered student from neighbour villages, cities like Niğde, Nevşehir, Mersin towns like Mut and villages of these cities. The theme of village institutions is to make alive the villages.

In İvriz Village Institution which is opened on 11 th November in 1941. 5 director and 110 teachers worked. The Institution which has cultural and social influences on neighbourhood, gave the first diploma in 1946. until these institutions turned into secondary teachers training schools 1954, total 573 students finished in Secondary School Teachers Training term, worked as teachers in that school.

Director assistant of director and teachers worked in İvriz Village Institution as well as master of education, master of agriculture, master of workshop (these were called, the chef of education, the chef of agriculture, the chef of workshop in Secondary School Teachers Training Schools) which we cant see in our education system now.

Mast of the buildings of İvriz Vilage Institution were build by teachers and students. Teachers and student from other institutions came to help them.

Until 1943 these Institutions prepared education programme on their own condition and opportunity and they studied them. With the publishing of "Village Institutions Teaching Programme" a common programme was prepared and all the institutions started to study with this programme.

Village Institutions turned into Secondary Teachers Training Schools with the law which was passed on 27 th January in 1954, numbered 6234 and called "The law which gathers village institutions and Secondary Training Schools". İvriz Village Institution had the name of İvriz Secondary Teachers Training School with that law İvriz Secondary Teachers Training School was continuation of İvriz Village Institution in other words, it is its heir, because institutions teachers worked in that school and the buildings of institutions was used by Secondary Teachers Training Schools.

10 director and 167 teachers worked in İvriz Secondary Teachers Training School from 1954 to 1977. In that time 3378 students graduated.

While İvriz Secondary Teachers Training School and other Teachers Training Schools were giving an education of three years with the act and acceptance on 17 December 1969 and 320.2/212-19516 on 17 December 1969 and 19517, 18 March 1970 and 44, in primary schools seven years education in secondary schools four years education decision was taken and system changed.

Secondary Teachers Training Schools can always be thought and shown as a good example in student selections, discipline in teaching, and education, village training, summer studies and teacher ideas. Today, students can only have city trainings, on those days they were trained in both city and village schools. Today graduates are sent to village schools firstly for this necessary precautions should be taken for them to be trained in villages.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
İNGİLİZCE ÖZET	IV
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR	XIV
TABLolar LİSTESİ	XV
GRAFİKLER LİSTESİ.....	XVII
ÖNSÖZ	XVIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖĞRETMEN YETİŞTİRMEİNİN TARİHÇESİ VE KONYA'DA EĞİTİM

A) İLKOKULA ÖĞRETMEN YETİŞTİRMEİNİN KISA TARİHÇESİ	6
1) TANZİMAT DÖNEMİ	9
2) II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ	14
3) CUMHURİYET DÖNEMİ	16

B) CUMHURİYET ÖNCESİ VE SONRASI KONYA'DA EĞİTİM	24
1) CUMHURİYET ÖNCESİ KONYA'DA EĞİTİM	24
2) CUMHURİYET DÖNEMİ KONYA'DA EĞİTİM	28

İKİNCİ BÖLÜM

İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ (1941-1954)

A) KÖY ENSTİTÜLERİ VE ÖĞRETMEN OKULLARININ AMAÇLARI	34
1) KÖY ENSTİTÜLERİ VE ÖĞRETMEN OKULLARINDA EĞİTİM VE ÖĞRETİMİN ESASLARI.....	35
2) KÖY ENSTİTÜLERİNE GENEL BAKIŞ	45
B) İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ (1941-1954)	56
1) FİZİKSEL YAPI	56
2) ARAZİ VE İŞLETME DURUMU	60
3) İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ VE ÖĞRENCİ ALIMI	62
a) KÖY ENSTİTÜLERİNE ÖĞRENCİ ALINIRKEN ARANILAN NİTELİKLER VE SEÇİM İŞLERİ	62
b) HAZIRLIK SINIFI	71
c) İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ'NE ÖĞRENCİLERİN GELİŞLERİ	73

d) ÖĞRENCİ KILIK-KIYAFETİ	76
4) YÖNETİM ESASLARI	77
a) İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ'NDE ÇALIŞMA DÜZENİ	79
b) İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ'NDE GÜNLÜK ÇALIŞMA PROGRAMI.....	80
c) İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ'NDE HAFTALIK ÇALIŞMA PROGRAMI.....	81
d) HAFTALIK DİNLENME GÜNLERİ.....	84
e) ÖĞRETİM SÜRESİ VE TATİLLER.....	85
5-YÖNETİCİ VE ÖĞRETİCİ KADROSU	87
a) YÖNETİCİLER	87
a.1-KÖY ENSTİTÜLERİ MÜDÜRLERİNİN GÖREVLERİ.....	87
a.1.a) İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ'NDE GÖREV YAPAN	
MÜDÜRLER.....	88
a. 2) EĞİTİMBAŞININ GÖREVLERİ.....	90
a.2.a) İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ'NDE GÖREV YAPAN	
EĞİTİMBAŞILARI.....	91
a.3) TARIMBAŞININ GÖREVLERİ	91
a.3.a) İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ'NDE GÖREV YAPAN	
TARIMBAŞILARI.....	93
a. 4) YAPI- SANATBAŞININ GÖREVLERİ.....	93
a.4.a) İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ'NDE GÖREV YAPAN YAPI-	
SANATBAŞILARI.....	93
a.5) MÜDÜR YARDIMCISININ GÖREVLERİ.....	94
a.5.a) İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ'NDE GÖREV YAPAN MÜDÜR	
YARDIMCILARI.....	95
b) ÖĞRETİM KURULU-ÖĞRETMENLER	95

b.1) İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ'NDE GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLER.....	99
c) MEMUR VE YARDIMCI HİZMETLİLER	128
d) USTA ÖĞRETİCİLER	130
6) EĞİTİM-ÖĞRETİM	131
a) 1937-1943 ARASI.....	131
b) 1943 ÖĞRETİM PROGRAMI.....	133
c) 1947 ÖĞRETİM PROGRAMI.....	138
d) 1953 ÖĞRETİM PROGRAMI.....	139
e) KÜLTÜR (GENEL BİLGİ) DERSLERİ.....	141
f) MESLEK DERSLERİ	145
g) TARIM DERSLERİ VE ÇALIŞMALARI.....	145
h) TEKNİK DERS VE ÇALIŞMALARI.....	146
i) SINIF GEÇME	148
1.1) SINAVLAR VE NOTLAR.....	148
1.2) SINIF GEÇME.....	149
1.3) BİTİRME İMTİHANLARI.....	151
i) DİSİPLİN KURULU VE DİSİPLİN İŞLERİ	153
j) EĞİTSEL KOL ÇALIŞMALARI.....	155
k) MEZUNLAR.....	160
l) KÖY ENSTİTÜSÜ MEZUNLARININ STAJI.....	161
m) İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ MEZUNLARININ MENSUP OLDUKLARI YERLEŞİM YERLERİ.....	167

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU(1954-1977)

A) ÖĞRETMEN OKULLARININ AMAÇLARI	169
B) İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU.....	170
1) FİZİKSEL YAPI.....	170
2) YÖNETİM VE YÖNETİM ORGANLARI.....	172
a) İLKÖĞRETMEN OKULU MÜDÜRLERİNİN GÖREVLERİ.....	172
a.1) İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULUNDA GÖREV YAPAN MÜDÜRLER.....	173
b) MÜDÜR BAŞYARDIMCISININ GÖREVLERİ.....	176
b.1) İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU'NDA GÖREV YAPAN MÜDÜR BAŞYARDIMCILARI.....	177
c) EĞİTİM ŞEFİNİN GÖREVLERİ.....	177
c.1) İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU'NDA GÖREV YAPAN EĞİTİM ŞEFLERİ.....	178
d) TARIM EĞİTİM ŞEFİNİN GÖREVLERİ.....	178
d.1) İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU'NDA GÖREV YAPAN TARIM ŞEFLERİ.....	178
e) ATÖLYE EĞİTİM ŞEFİNİN GÖREVLERİ.....	178
e.1) İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU'NDA GÖREV YAPAN ATÖLYE ŞEFLERİ.....	179
f) MÜDÜR YARDIMCILARININ GÖREVLERİ.....	179
f.1) İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU'NDA GÖREV YAPAN MÜDÜR YARDIMCILARI.....	179
g) SAĞLIK EĞİTİM ŞEFİNİN GÖREVLERİ.....	180

g.1) İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU'NDA GÖREV YAPAN SAĞLIK EĞİTİM ŞEFLERİ.....	180
3) ÖĞRETMENLER VE ÖĞRETMENLER KURULU	180
a) ÖĞRETMENLER KURULU.....	181
b) İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU'NDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLER.....	182
c) ÖĞRETMENLERİN BRANŞLARA GÖRE DAĞILIMI.....	224
4) MEMUR VE YARDIMCI HİZMETLİLER.....	226
5) ÖĞRENCİ.....	227
a)ÖĞRENCİ KAYIT VE KABULÜ.....	227
b) ÖĞRENCİ KAYIT VE KABUL ŞARTLARI.....	228
c) ÖĞRENCİ KILIK KIYAFETİ.....	230
d) ÖĞRETİM SÜRESİ VE TATİLLER.....	231
e) YATILILIK VE YATILI ÖĞRENCİ SAYILARI.....	233
6) ÖĞRETİM DÖNEMLERİ.....	236
7) SINAVLAR VE NOTLAR.....	237
a) SINIF GEÇME.....	239
b) BİTİRME İMTİHANI.....	240
8) CEZALAR VE CEZA ALAN ÖĞRENCİ SAYILARI.....	246
9) DİSİPLİNLE İLGİLİ KURULLAR.....	247
a) DİSİPLİN KURULU.....	247
b) ÜST DİSİPLİN KURULU.....	247
10) MEZUNLAR	250
a) OKUL İÇİ MEZUNLARI.....	250
b) OKUL DIŞI MEZUNLARI.....	253
c) İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU MEZUNLARININ MENSUP OLDUKLARI YERLEŞİM YERLERİ.....	258
11) EĞİTİM PROGRAMI	260

a) DERSLER.....	261
b) STAJ VE UYGULAMA.....	274
b.1) STAJ VE UYGULAMANIN AMAÇLARI.....	275
b.2) ŞEHİR STAJI	276
b.3) KÖY STAJI.....	276
b.4) DERS VERME.....	277
c) EĞİTSEL KOL FAALİYETLERİ.....	278
d) YAZ ÇALIŞMALARI.....	281
e) TARIM ALANINDAKİ ÇALIŞMALAR.....	283
f) DİPLOMALAR.....	284
f.1) ÜÇ YILLIK İLKÖĞRETMEN OKULU DİPLOMA ÖRNEĞİ.....	285
- SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	288
- KAYNAKLAR	294
- EKLER.....	307
EK:1-KÖY ENSTİTÜLERİ HARİTASI.....	308
EK: 2-A İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ'NE AİT BİR DİPLOMA ÖRNEĞİ (ÖN YÜZ).....	309
EK:2-B İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ'NE AİT DİPLOMANIN ARKA YÜZÜ.....	310
EK:3-A İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ'NE AİT BİR KARNE ÖRNEĞİ (ÖN YÜZ).....	311
EK:3-B İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ'NE AİT KARNENİN ARKA YÜZÜ.....	312
EK:4 İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU ÖĞRETMENLER KURULU TOPLANTI TUTANAĞI.....	313
EK:5 İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU SINIF GEÇME DEFTERİ.....	314
EK:6 İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU'NDAN MEB.'NA GÖNDERİLEN 1965 YILINA AİT OKUL DURUM RAPORU.....	315
EK:7 İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ'NE AİT TALEBE SİCİL DEFTERİ.....	316
EK:8 İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU DİSİPLİN KURULU KARAR DEFTERİNDEN BİR ÖRNEK.....	317

EK:9 İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU'NDAN MEB.'NA GÖNDERİLEN 1970-1971 YILINA AİT İSTATİSTİK TABLOSU ÖRNEĞİ.....	318
EK:10 İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU 1973-1974 YILI SINIF GEÇME DEFTERİ'NDEN BİR ÖRNEK.....	319
EK:11 İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU 1972-1973 YILI SINIF GEÇME DEFTERİ'NDEN BİR ÖRNEK.....	320
EK:12 İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU'NDAN VERİLEN BİR DİPLOMA.....	321
EK:13 İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ'NE AİT ÖĞRENCİ SİCİL DEFTERİ.....	322
EK:14 İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ'NE AİT TALEBE KÜTÜK DEFTERİ.....	323
EK: 15 İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU 1964-1965 YILINA AİT SINIF GEÇME DURUMUNU GÖSTERİR BELGE.....	324
FOTOĞRAFLARLA İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ VE İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU.....	325

KISALTMALAR

a.g.e. : Adı Geçen Eser

a.g. drg. : Adı Geçen Dergi

a.g.r. : Adı Geçen Rapor

a.g.d. : Adı Geçen Defter

a.g.p. : Adı Geçen Program

a.g.yön. : Adı Geçen Yönetmelik

a.g.g. : Adı Geçen Görüşme

Enst. : Enstitü

c. : cilt

s. : sayfa

a.g.y. : Adı Geçen Yıllık

a.g.m. : Adı Geçen Makale

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

TTK : Türk Tarih Kurumu

TABLOLAR LİSTESİ

<u>Tablonun Konusu</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 1: Günümüz Konya’ındaki Eğitim Durumu.....	33
Tablo 2 : Türkiye’deki Köy Enstitüleri.....	52
Tablo 3 : İvriz Köy Enstitüsü Öğretmenlerinin Branşlara Göre Dağılımı.....	98
Tablo 4 : İvriz Köy Enstitüsü’nün 1943 Öğretim Programına Göre Uyguladığı Derslerin Sınıflara Göre Dağılımı.....	136
Tablo 5 : 1946-1954 Yılları Arasında İvriz Köy Enstitüsü’nde Okutulan Derslerin Sınıflara Göre Dağılımı.....	143
Tablo 6 : 1954-1977 Yılları Arasında İvriz İlköğretmen Okulu’nda Görev Yapan Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımı.....	225
Tablo 7 : 1954-1974 Yılları Arası İvriz İlköğretmen Okulu’nda Yıllara Göre Öğrenci Sayıları.....	232
Tablo 8 : İvriz İlköğretmen Okulu’ndaki Öğrencilerin Yıllara Göre Yatılılık Durumu.....	235
Tablo 9 : 1962-1972 Yılları Arası İvriz İlköğretmen Okulu’ndaki Öğrenci Başarı Durumları.....	245
Tablo 10 : 1965-1974 Yılları Arası İvriz İlköğretmen Okulu’nda Ceza Alan Öğrencilerin Sayısal Durumu.....	248
Tablo 11 : 1954-1977 Yılları Arası İvriz İlköğretmen Okulu’ndan Mezun Olan Öğrencilerin Sayısal Durumları.....	252
Tablo 12 : 1955-1977 Yılları Arasında İvriz İlköğretmen Okulu’nu Dışarıdan Bitiren Öğrencilerin Sayısal Durumu.....	255
Tablo 13 : 1954-1970 Yılları Arasında İvriz İlköğretmen Okulu’nda Uygulanan Haftalık Ders Programı (1. Sınıf).....	261
Tablo 14 : 1954-1970 Yılları Arasında İvriz İlköğretmen Okulu’nda Uygulanan Haftalık Ders Programı (2. Sınıf).....	262

Tablo 15 : 1954-1970 Yılları Arasında İvriz İlköğretmen Okulu'nda Uygulanan Haftalık Ders Programı (3. Sınıf).....	262
Tablo 16 : 1954-1970 Yılları Arasında İvriz İlköğretmen Okulu'nda Uygulanan Haftalık Ders Programı (4. Sınıf).....	263
Tablo 17 : 1954-1970 Yılları Arasında İvriz İlköğretmen Okulu'nda Uygulanan Haftalık Ders Programı (5. Sınıf).....	264
Tablo 18 : 1954-1970 Yılları Arasında İvriz İlköğretmen Okulu'nda Uygulanan Haftalık Ders Programı (6. Sınıf).....	265
Tablo 19 : 1970-1971 Öğretim Yılından Başlayıp 1976-1977 Öğretim Yılı Sonuna Kadar Uygulanan Program (1. Sınıf).....	266
Tablo 20 : 1970-1971 Öğretim Yılından Başlayıp 1976-1977 Öğretim Yılı Sonuna Kadar Uygulanan Program (2. Sınıf).....	267
Tablo 21 : 1970-1971 Öğretim Yılından Başlayıp 1976-1977 Öğretim Yılı Sonuna Kadar Uygulanan Program (3. Sınıf).....	267
Tablo 22 : 1970-1971 Öğretim Yılından Başlayıp 1976-1977 Öğretim Yılı Sonuna Kadar Uygulanan Program (4. Sınıf).....	268
Tablo 23 : 1970-1971 Öğretim Yılından Başlayıp 1976-1977 Öğretim Yılı Sonuna Kadar Uygulanan Program (5. Sınıf).....	269
Tablo 24 : 1970-1971 Öğretim Yılından Başlayıp 1976-1977 Öğretim Yılı Sonuna Kadar Uygulanan Program (6 Fen).....	270
Tablo 25 : 1970-1971 Öğretim Yılından Başlayıp 1976-1977 Öğretim Yılı Sonuna Kadar Uygulanan Program (6 Edebiyat).....	271
Tablo 26 : 1970-1971 Öğretim Yılından Başlayıp 1976-1977 Öğretim Yılı Sonuna Kadar Uygulanan Program (7 Fen).....	272
Tablo 27 : 1970-1971 Öğretim Yılından Başlayıp 1976-1977 Öğretim Yılı Sonuna Kadar Uygulanan Program (7 Edebiyat).....	273

GRAFİKLER LİSTESİ**Sayfa**

Grafik 1: İvriz Köy Enstitüsü'nden Mezun Olan Öğrencilerin Yıllara Göre Dağılımı.....	161
Grafik 2: İvriz Köy Enstitüsü Mezunlarının Geldikleri Yerleşim Yerleri.....	168
Grafik 3: İvriz İlköğretmen Okulu Yıllara Göre Öğrenci Sayısı.....	233
Grafik 4: İvriz İlköğretmen Okulu Öğrencilerinin Yatılılık Durumu.....	236
Grafik 5: İvriz İlköğretmen Okulu'nda Ceza Alan Öğrencilerin Sayısal Durumu.....	249
Grafik 6: İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Mezun Olan Öğrencilerin Yıllara Göre Dağılımı.....	253
Grafik 7: İvriz İlköğretmen Okulu Mezunlarının Geldikleri Yerleşim Yerleri.....	260

ÖNSÖZ

İvriz İlköğretmen Okulları adını taşıyan bu araştırma yakın dönemi kapsayan bir eğitim tarihi çalışmasıdır. Bu bağlamda İvriz Köy Enstitüsü ve İvriz İlköğretmen Okulu ele alınarak incelenmiştir.

Köy enstitüleri Türk eğitim tarihinde önemli bir denemedir. İlkeleri, uygulama ve sonuçları itibariyle üzerinde çok konuşulan kurumlar olan köy enstitüleri ile ilgili yüzlerce eser bulunmaktadır. Bu eserlerin büyük kısmı anı türündendir. Maalesef enstitüler ile ilgili müstakil çalışma çok azdır. Enstitüler ile ilgili sağlıklı hükümler verebilmek için genel çalışmalardan önce bu kurumların her birinin özel çalışmalarla ele alınması daha yararlı olacaktır. Bu noktadan hareketle bu çalışmada, köy enstitüleri tarihinde önemli yere sahip olan İvriz Köy Enstitüsü ve İvriz İlköğretmen Okulu üzerinde çalışılmıştır.

Araştırmanın hazırlanmasında bazı değerli bilim adamlarının desteği ve katkısı olmuştur. Öncelikle konuyu seçmemde yardımlarını esirgemeyen Niğde Üniversitesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı ve aynı zamanda danışmanım olan Yrd. Doç. Dr. Ayhan DOĞAN Bey'e, yine bu çalışmamda yardımlarını esirgemeyen değerli hocalarım Yrd. Doç. Dr. Şaban BAYRAK ve Yrd. Doç. Dr. Salih ÖZKAN Beyefendilere teşekkürü bir borç bilirim.

Diğer taraftan araştırma yaptığım arşive rahatlıkla girmemi sağlayan İvriz Anadolu Öğretmen Lisesi eski müdürü Ahmet SOLMAZ Bey'e ve katkılarından dolayı İvriz Köy Enstitüsü öğrencilerinden Mustafa ÖZER Bey'e teşekkür etmek isterim. Ayrıca çalışmam sırasında maddi ve manevi yardımını esirgemeyen eşim Zeynep Gül EĞLEN Hanımefendiye, bununla birlikte İngilizce çeviri konusunda katkılarını esirgemeyen değerli arkadaşlarım, İngilizce öğretmenleri Bilge ÇOLAK ile Rahile GÖKBUDAK Hanımefendilere teşekkürü bir borç bilirim.

ERKAN POLAT-NİĞDE

GİRİŞ

Çağımız bir teknoloji çağıdır. İnsanoğlu icat ettiği aletler sayesinde, uzaya gitmekte insan eliyle yapılacak işlemler, çok kısa sürelerde bilgisayarlarla yapılmaktadır. Ancak, bütün bu gelişmeler, tarihi ihmal edilebilir hale getirmemekte, bilakis, çağımızı aynı zamanda “tarihçi kafasıyla düşünme çağı” haline sokmak-tadır.¹ Tarih; milletlerin geçmişte yaşadıkları, siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel olayları, sebep-sonuç ilişkisi içerisinde yer ve zaman belirterek inceleyen bir bilim dalıdır. Bu açıdan düşünüldüğünde tarihi milletlerin hafızası olarak düşünebiliriz. Geçmişini bilmeyen, yani kendini tanımayan toplum, tıpkı hafızasını kaybetmiş gibidir.

Her konuda olduğu gibi eğitimle ilgili çalışmalarda da milletler mutlaka tarihin tecrübesine müracaat etmelidirler. Çünkü eğitimle ilgili çalışmalar ancak tarihsel temele dayandıkları sürece nesnel olarak değerlendirilebilir.

Deneysel ilimlerdeki matematiğin rolünü, sosyal ilimlerde tarih üstlenmiştir. Başka bir ifadeyle bu ilimler, “doğruluk ve hakikatin teminatıdır. Sosyal bilimlerdeki gibi, fen bilimlerindeki gelişmeler dâhi tarihin usulleri kullanılarak tespit edilir.² Eğitim bilimleri de diğer sosyal bilimlerde olduğu gibi insanı konu edindiği için tarih bu alanda da önemli bir konuma sahiptir.

Günümüz anlayışı açısından olmasa da eğitim, insanlığın var olduğu günden beri cereyan eden bir etkinlik alanıdır. İnsan doğduğu andan itibaren fiziksel ve sosyal bir çevre içinde yaşamakta ve bu çevreye uyum sağlamak zorunda kalmaktadır. Bir toplumun varlığını devam ettirmesi ve gelişmesi, toplumu meydana getiren kişilerin eğitilmesiyle mümkündür. Bu açıdan baktığımızda her

---

¹ Mübahat Küttükoğlu, *Tarih Araştırmalarında Usûl*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul, 1998, s. 1

² a.g.e., s. 5.

nesil kendinden önceki neslin edindikleri bilgileri elde etmek ve onları geliştirmek mecburiyetindedir.

Toplumlar kendilerine uygun insanı kendilerine özgü bir eğitim süreci içerisinde yetiştirirler. Bu nedenle eğitim işi hiçbir toplumda tesadüflere bırakılmamıştır. Ülkemizde de eğitim konusunda önemli çalışmalar yapılmış, yeni arayışlar içerisinde olunmuştur. Çağımızın bilgi çağı olduğu gerçeği eğitime daha fazla önem vermemizi gerektirmektedir. Türk eğitim sisteminin geçirdiği süreçlerin bilinmesi, tenkit süzgecinden geçirilmesi, geleceğe yönelik çalışmalarda bizlere fayda sağlayacağı gibi yeni programların geliştirilmesine dolayısıyla daha verimli bir eğitim yapısına kavuşmamıza vesile olacaktır.

Milletlerin hayatında eğitimin olduğu kadar onunla ilişkili olarak okulun önemi çok büyüktür. Eğitim sayesinde kabiliyetleri başarılı şekilde gelişen genç nesil bir taraftan kendisinden evvelki nesillerin kıymetlerini korumakta diğer taraftan bu kıymetlere yenilerini katmakla milletin hayatını emniyet altına almış ve kuvvetlendirmiş olur.

Eğitimin toplum yaşantısındaki önemi 17. asırda anlaşılmaya başlamış, bu durum günümüzde kimsenin gözardı edemeyeceği bir hal almıştır.³ Eğitim kurumlarında insan yetiştirileceğine göre bunun bir kural dahilinde yapılması gereklidir. Toplumlar, insanlara birlikte yaşamanın gerektirdiği toplum bilincini vermek için eğitim sürecinin amaçlarını belirlemişler ve onu kontrol altına almışlardır. Bu şekilde eğitim, bir kamu hizmeti olarak kurumlaşmıştır.⁴

Bu çalışmanın ağırlıklı yönünü eğitimin kurumsallaşmış yapılarından biri olan İvriz Köy Enstitüsü ile onun devamı niteliğinde olan İvriz İlköğretmen Okulu oluşturmaktadır. Özellikle köy enstitüleri açısından değerlendirildiğinde, bu okulun herhangi bir devletten örnek alınmadan, Türk halkının yararına sunulmuş olması eğitim tarihimiz açısından önem arz etmektedir. Türk halkının yapısına uygun programlar geliştirip, insanlarımızın eğitim seviyesini yükseltmek isteyen çalışmalar yeri geldiğinde eleştirilere maruz kalmıştır. Ancak yapılacak yapıcı

³ Halil Fikret Kanat, *Milliyet İdeali ve Topyekün Milli Terbiye*, Ankara, 1942, s. 5.

⁴ Nurettin Fidan, Münire Erden, *Eğitime Giriş*, Ankara, 1993, s. 15.

yöndeki eleştirilerin fayda sağlayacağı da bir gerçektir. Bununla birlikte henüz oturmamış bir eğitim sistemine sahip oluşumuz hem milletimize hem de gelecek nesillere zarar vermektedir. Yapılması gereken, uzun vadeli eğitim projeleri hazırlayıp, halkımızın mizacına uygun bir eğitim yapılanması içerisinde olmak, aynı zamanda öğrencilerimizin zihninde her zaman yeni şeyler üretmeye yönelik soru işaretleri oluşturacak bir program takip etmektir.

Bu yönü itibariyle tarihe müracaat edilerek Türk milletine en uygun eğitim sisteminin bir an önce uygulanmaya konulması gerekmektedir. Türk eğitim sisteminin dününü ve bugününü tespit etmek, geleceğe yönelik sağlam adımlar atmamız için önemli bir ihtiyaçtır.

Türk eğitim tarihinin gelişimini takip etmek gerçekten zordur. Zira Türk milleti çok geniş coğrafyalarda yaşamış bir millettir. Gerek zaman açısından önemli bir uzunluğa gerekse mekan açısından önemli bir genişliğe sahiptir. Bu durum Türk eğitim tarihindeki değişim ve gelişmeleri takip etmemizde sıkıntılara sebep olmaktadır. Üstelik bazı kurumlar haricinde arşiv kayıtlarına gereken ilginin gösterilmemesi bahsedilen sorunları daha da büyütmektedir.

Bu çalışmada, Türk eğitiminin bir dönemine damgasını vurmuş olan öğretmen okullarından, İvriz Öğretmen Okulları ele alınmaya çalışıldı.

Tezin Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de eğitim açısından önemli bir konuma sahip olup kendine has yapısıyla o dönem Türkiye’si’nin öğretmen ihtiyacını karşılamaya yönelik bir eğitim kurumu olan “köy enstitüleri” ve onların bir devamı niteliğinde olan “ilköğretmen okulları”nın tarihi gelişimini ve bu okulların işleyiş düzenini ortaya koymaktır.

Daha nitelikli ve bilinçli öğretmen yetiştirmek için geçmişteki deneyimlerden istifade edilmesi kaçınılmazdır. Türk eğitim sisteminde zaman zaman bazı eğitim uygulamaları terk edilmiş ve yeni sistemler geliştirilmiştir. Fakat istenilen sonuçlar elde edilememiştir. Bu nedenle geçmişin dikkatle incelenmesi gerekir.

Araştırma konusu olan İvriz Öğretmen Okulları, eğitim sistemimizde meydana gelen tarihsel gelişimi yaşamış bir kurum olması açısından önemlidir. Türk eğitim kursları ile başlayan, köy enstitüleri ile devam eden, ilköğretmen okulları ve onu takiben öğretmen liseleri ile gelişimini sürdüren İvriz öğretmen okullarının gelişim süreçlerini ve eğitim sistemlerini inceleyip günümüz eğitim sistemine katkılarını ortaya koymak bu çalışmanın en önemli hedefidir.

Tezin Sınırlılıkları

Bu çalışmanın alanı, Konya İli Ereğli İlçesi'nde geçmişte kurulmuş olan İvriz Öğretmen Okullarını kapsamaktadır. Bu çerçevede "İvriz Köy Enstitüsü" ile "İvriz İlköğretmen Okulu" incelenmiş, bu okulların devamı olan İvriz Öğretmen Lisesi ve İvriz Anadolu Öğretmen Lisesi araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

Tezin Yöntemi

Bu çalışma tarihsel bir alan araştırmasıdır. Araştırmada tarihi ve dokümanter araştırma yöntemi kullanılmıştır. Esasını belgesel tasvir ve tahlil yöntemi oluşturan bu yöntem gereği ayrıntılı bir kütüphane ve arşiv araştırmalarına girişilmiştir. Bu şekilde araştırmanın konusunu teşkil eden eserler üzerinde çalışılmıştır. Adı zikredilen okulların arşiv belgeleri ve konu ile ilgili basılı kaynaklar kullanılan kaynaklar arasındadır. Ancak, arşivlere gerekli önem verilmediği için bazı belgeler SEKA'ya kağıt yapımı için gönderilmiştir.

Ayrıca belge ve kaynaklarda bulunmayan bilgilere okul mezunlarıyla yapılan görüşmelerle ulaşılmaya çalışılmıştır. Bununla ilgili olarak İvriz Köy Enstitüsü ve

İvriz İlköğretmen Okulu'ndan mezun olmuş bazı öğrencilere ulaşılmış, mezunlardan Mustafa Özer, Ziya Aykurt, Ahmet Solmaz ve Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesince kendileriyle görüşülen Celal Akın, Ahmet Baş, M. Şevki Öncü ile Hasan Yıldız'dan okul kayıtlarında bulunmayan bilgiler elde edilmiştir.

Araştırmada ayrıca o dönemlere ait kanunlar, yönetmelikler ve programlara ulaşılmış ve bunlardan istifade edilmiştir. Arşiv belgeleri, yapılan görüşmeler ve basılı kaynaklar kapsamında konu ortaya konmaya çalışılmıştır.

Tezin Planı

Tez üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm ilkokula öğretmen yetiştirmenin kısa tarihçesi, Konya'da Cumhuriyet öncesi ve sonrası eğitim konularını ele almaktadır. İkinci bölüm, İvriz Köy Enstitüsü başlığını taşımaktadır. Bu bölümde köy enstitüleri hakkında genel bilgi verilmiş, ardından köy enstitüleri ve ilköğretmen okullarının amaçları ve yönetim esasları, İvriz Köy Enstitüsü'nün fiziksel yapısı, arazi ve işletme durumu, personeli, öğrenci durumu ve eğitim programları incelenmiştir. Üçüncü bölüm ise İvriz Köy Enstitüsü'nün 1954 yılında ilköğretmen okuluna çevrilmesiyle ortaya çıkmış olan İvriz İlköğretmen Okulu'nun fiziksel yapısını, personelini, öğrenci durumunu ve eğitim programlarını kapsamaktadır. Sonuç ve değerlendirme kısmı bu bölüm dışında ele alınmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖĞRETMEN YETİŞTİRMENİN TARİHÇESİ VE KONYA'DA EĞİTİM

A) İlkokula Öğretmen Yetiştirme'nin Kısa Tarihçesi

Öğretmenlik, insanlık tarihinin en eski mesleklerinden biridir. En ilkel toplumlarda bile bazı insanlar, sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamın sürüp gitmesini sağlayacak bilgi, beceri tutum ve değerleri genç kuşaklara aktarmayı kendilerine iş edinmişlerdir.⁵ Burada Türklerde Dedem Korkud bu kişilere pekala güzel bir örnektir. Fakat Kökleri tarih öncesi devirlere kadar giden öğretmenlik, maalesef, çağlar boyunca profesyonel bir meslek haline gelememiş; din adamları veya filozofların temel uğraşlarının yanı sıra sürdürdükleri ikincil bir görev olmuştur.⁶

Öğretmenlik, dünyada Fransız Devrimi'nden sonra bağımsız, profesyonel bir meslek haline gelmiştir. Bu devrim öğretmenlik mesleğinin misyonunu radikal bir şekilde değiştirmiştir. Fransız devrimi ile başlayan süreçte öğretmenlik, belli bir formasyon gerektiren, bağımsız bir mesleğe dönüşmüştür.⁷

Türk eğitim tarihinde öğretmen yetiştirme sorunu XIX. yüzyıl ortalarına gelinceye kadar okullaşmamıştır. Bu dönemde medreseler, hem adalet mekanizmasının hem din adamlarının ve "sıbyan mektepleri muallimleri"nin ve medrese öğretim elemanlarının yetişmesinde hemen hemen tek kaynak olmuşlardır.

⁵ Cemil Öztürk, "21. yy.'ın Eşiğinde Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme", 21. yy.da Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi, Serdar Yay., İstanbul - 2001 s. 223.

⁶ Cemil Öztürk, a.g.m., s. 223.

⁷ C. Öztürk, a.g.m., s. 224.

Alt düzeydeki medrese çıkışlılardan imam-hatiplik mesleğini seçenler, aynı zamanda buldukları köy ve mahallenin ilköğretim düzeyindeki öğretmeni de oluyorlardı. Yüksek medrese çıkışlılardan medrese de öğretim üyesi (müderris) olmak isteyenler ise önce alt seviyedeki küçük medreselerden başlayarak, giderek yüksek düzeydeki büyük medreselerin müderrisliklerine kadar çıkarlardı. Ayrıca özellikle Selçuklular döneminde- müderrisliğin bir alt kademesi olarak "muidlik" özgün adıyla, yardımcılık fonksiyonunu gören ayrı bir öğretmenlik kademesi vardı. Osmanlılar döneminde ise bu fonksiyon üst düzeydeki medrese öğrencilerine bırakılmıştır. Medreselerde öğretmenlikle ilgili meslek dersleri yoktu. Sadece dinî bilimler alanında salt bilgiye dayanan bir öğretim uygulanıyordu. Zaten bu dönemdeki öğretim metotları da ezbere, not tutturmaya (imlâ) ve şerhe dayandığından, öğretmenin üzerinde didaktiğe dayalı fazla bir yük yoktu. Tartışmaya dayalı bir öğretim, çok seyrek olarak kendine güvenen öğretmenler tarafından uygulanırdı.⁸

Fatih Sultan Mehmet, Eyüp ve Ayasofya medreselerinde sıbyan mektebi muallimi olacaklar için genel medreselerden farklı bir program öngörmüştür. Buna göre, muallim olacaklar kısaca şu dersleri okuyacaklardı: Arapça, Sarf ve Nahiv, Edebiyat (Maanî, Beyan, Bedî), Mantık, Adâb-ı Mubahase ve Usûl-i Tedris, Münakaşalı Akâid (İlm-i Kelâm), Riyaziyat (Hendese ve Heyet), Hesap dersi Hendese içinde, Coğrafya dersi Heyet (Sema ve Arz) içinde, Tarih de Edebiyat içinde okutuluyordu. Adâb-ı Mubahase ve Usûl-i Tedris dersleri tartışma kuralları ve öğretim yöntemleri dersi olarak okutuluyordu. Böyle derslerin programda yer alması son derece önemli bir gelişmedir.”⁹ Bu duruma göre ilkokul öğretmeni yetiştirmenin tarihini Fatih Sultan Mehmet ile başlatmak mümkündür. “Ayrıca Fatih, diğer medrese öğrencilerine fıkıh dersini koyduğu halde ilkokul öğretmeni olacaklara bu dersi koydurmamıştı. Bu açıklamalardan çıkan sonuç şudur: Fatih, öğretmen yetiştirme programlarını, alanın özelliklerine göre ilk kez düzenlemiş bir program yapıcıdır.¹⁰

⁸ Mustafa Ergün, *Türk Eğitim Tarihi*, <http://www.egitim.aku.edu.tr/tet04.htm>, 14/02/2004.

⁹ Yahya Akyüz, *Başlangıçtan 2001'e Türk Eğitim Tarihi*, Alfa Yayınları, İstanbul, 2001, s. 82.

¹⁰ Y. Akyüz, a.g.e., s. 84.

Ne yazık ki, Fatih'in çizdiği yol kendisinden sonra nedense bırakılmıştır. Artık, medreselerde biraz okumuş ya da kendi kendine okuyup yazma öğrenmiş ağırbaşlı kişiler sıbyan mekteplerine muallim olmuşlardır. Bunlar, genellikle, mektebe bitişik caminin de imamı idiler. Fatih, vakfiyesinde, açtığı ilk mektebin öğretmeninde bulunması gereken özellikleri şöyle belirtir: "Muallim çok iyi bir mizaca ve karaktere sahip olacak, Tanrı'yı hoşnut etmek amacıyla davranacak, çocukları eğitmek için gayret gösterecek, yardımcısı da onun çocuklara öğrettiklerini tekrar ve müzakere ettirecek, görevini ağır bulup sevmemezlik etmeyecek ve çocuklara bilmedikleri konuları güzellikle ve yumuşaklıkla anlatacak..."

Burada görüldüğü gibi, Fatih, ilkökul öğretmenin temel özelliklerini ve öğretim sırasındaki tutum ve davranışlarını son derece insancıl ve çağdaş pedagojinin en son önerilerine uygun biçimde dile getirmiştir. Bu da eğitim tarihimizde çok önemli bir belgedir.¹¹

Türkiye'de öğretmen yetiştirme sorununun okullar aracılığıyla çözümlenmeye çalışılması 19. yüzyıl ortalarında olmuştur. Batı örneğine göre kurulan ve kurulması planlanan okullar, öğretmen yetiştirmenin öyle bir çerçeve içinde ele alınmasını zorunlu kılmıştır. Kuruluş tarihine göre, Türkiye'de öğretmen yetiştiren okullar şöyle gruplandırılabilir:

- I.Orta Öğretmen Okulları
- II.İlk Öğretmen okulları
- III.Yüksek Öğretmen okulları
- IV.Özel ve meslekî öğretmen okulları

Bu okul gruplarından bazılarının bazen tek bir yönetim ve okul altında birleştikleri de görülmüştür.¹²

¹¹ Y. Akyüz, a.g.e., s. 83.

¹² Mustafa Ergün, **Türk Eğitim Tarihi**, <http://www.egitim.aku.edu.tr/tet04.htm>, 14/02/2004.

1) TANZİMAT DÖNEMİ

Osmanlı Devleti'nde bugünkü anlamda öğretmen yetiştiren kurumların doğuşuna zemin hazırlayan sivil modern eğitim sisteminin temelleri, Sulatan II. Mahmut tarafından atılmıştır. II. Mahmut, kendisinden önce sadece askeri alanla sınırlı kalan eğitimdeki modernleşme hareketleri sürecinde önemli bir değişiklik yaparak, bu hareketleri sivil alana da taşımıştır. Bu gayeyle, 1838'de Meclis-i Umur-u Nâfia'yı kurarak, medrese ve ulemanın nüfuzundan uzak bir eğitimi gerçekleştirme yolunda ilk adımı atmıştır. Nitekim bu meclisin hazırlamış olduğu layihada, ilk defa sıbyan veya mahalle mekteplerinin üstünde "Selâtin-i İzâm Mektepleri" adıyla "sınıf-ı sani" derecesinde, yüksek öğretime öğrenci yetiştirecek yeni bir öğretim kademesinin açılması öngörülmüş; aynı tarihte, layihada belirtilen doğrultuda çalışmalarda bulunmak üzere, Mekâtib-i Rüşdiye Nezâreti kurulmuştur. Bu bağlamda, 1838 yılında Rüşdiye adıyla, "mahalle mektebi" yahut sıbyan mektebi denilen ilkokul üzerine orta dereceli bir okul açılmasına karar verildi. Rüşdiyeler dünyaya ve hayata yönelik okullardı.¹³ Ne var ki, bu konuda yapılan teşebbüsler, yeni oluşmaya başlayan Bâb-ı Âli bürokrasisine memur yetiştirmek amacıyla, Mekteb-i Maarif-i Adliye (1838) ve Mekteb-i Ulum-u Edebiye'nin (1839) açılmasından öteye gidememiştir.¹⁴

Bugünkü anlamda öğretmen yetiştirmenin tarihi Tanzimat dönemine çıkar.¹⁵ Tanzimat'ın ilanını izleyen ilk yıllarda, eğitim alanında kayda değer bir gelişme olmamıştır. Bundan dolayıdır ki, Sultan Abdülmecid, 1845 yılında yayınladığı bir hatt-ı hümayunda, Tanzimat Fermanı'nda öngörülen reformların başarıya ulaşabilmesi için, eğitim işlerine daha fazla önem verilmesi gerektiğini hatırlatmak zorunda kalmıştır. Bunun üzerine aynı yıl, eğitim alanında yapılacak reformlarla meşgul olmak üzere, bir Muvakkat Meclis-i Maarif kurulmuştur. Bu Meclis'in kararları doğrultusunda Meclis-i Maarif-i Umumiye kuruldu. Bir karar organı niteliğindeki bu meclis, gerek almış olduğu kararların uygulanmasını sağlamak gerekse Evkaf Nezareti'ne bağlı okulları ayrı bir yönetime kavuşturmak

¹³ Cavit Binbaşoğlu, *Türkiye'de Eğitim Bilimleri Tarihi*, MEB., İstanbul - 1995, s. 12.

¹⁴ Cemil Öztürk, *Atatürk Devri Öğretmen Yetiştirme Politikası*, TTK yay., Ankara, 1996, s. 3.

¹⁵ Osman Ergin, *Türkiye Maarif Tarihi*, Eser Matbaası, İstanbul, 1977, c. 1-2 s. 571.

amacıyla bir Mekâtib-i Umumiye Nezareti kurulmasını teklif etti. Bu teklif hemen gündeme alındı ve vakanüvis Esat Efendi'nin başkanlığı'nda Mekâtib-i Umumiye Nezareti teşkil edildi. Böylece, yeni açılmakta olan modern okulların medresenin nüfuzu altına girmesi önlenmiş oldu.¹⁶ 1839'larda kurulup sonra çoğalmaya başlayan Rüşdiyelerin iyi bir öğretim yapabilmeleri, iyi yetişmiş öğretmenlerin varlığına bağlı idi. Bu da ancak medrese dışında, yalnızca bu iş için açılacak meslek okulları ile sağlanabilirdi. O zamanki yöneticiler haklı olarak böyle düşünüyorlardı. Mekâtib-i Umumiye Nezareti'nin başına getirilen, sonra bir kaç kez Maarif Nazırlığı yapan Kemal Efendinin öncülüğü ile ilk kez bir öğretmen okulu Darümuallimîn adıyla Hicrî 10 Rebiyülâhir 1264 Perşembe günü İstanbul'da Fatih'te açıldı. 16 Mart 1848'e rastlayan bu açılış, Türk eğitim tarihinde ve Tanzimat döneminin sivil okullar açılması atılımında çok önemli bir olaydır. Sonraları bu kuruluşa Darümuallimîn-i Rüşdiye denmiştir.¹⁷ O zaman yeni yeni kurulmaya başlayan "Rüşdiye" adlı orta okullara öğretmen yetiştirmek amacını güdüyordu. Öğretim süresi ve ders programı hakkında net bilgilere sahip olmadığımız bu okul muhakkak ki, alt pedagojik bir öğretmen yetiştirme kurumu değildi. Gösterilen dersler, rüşdiye derslerinin biraz daha ayrıntılı şekilleriydi. Hatta mesleki hiçbir ders olmadığı da söylenmektedir.¹⁸

Darümuallimîn'e önce, "Baş Hoca" unvanı ile Yahya Efendi adında bilgili bir müderris yönetici olarak atanmış ve Ağustos 1850'ye kadar bu görevde kalmıştır. Ağustos 1850'de, bu kez Ahmet Cevdet Efendi (sonra Paşa) adında yine ulemâdan değerli bir zat "Müdür" unvanı ile okulun başına getirilmiştir. Ahmet Cevdet Efendi, Darümuallimîn için, 1 Mayıs 1851 tarihli olarak bir Nizamname kaleme almış ve uygulamaya koydurmuştur.¹⁹

Darümuallimîn Nizamnamesi ve onu açıklayıcı yazıda belirlenen başlıca düzenlemeler, hükümler ve görüşler özetle şöyledir:

¹⁶ Cemil Öztürk, a.g.e., s. 3-4.

¹⁷ Y. Akyüz, a.g.e., s. 162.

¹⁸ Mustafa Ergün, *Türk Eğitim Tarihi*, <http://www.egitim.aku.edu.tr/tet04.htm>, 14/02/2004.

¹⁹ Y. Akyüz, a.g.e., s. 162.

- a) Nitelikli öğretmen yetiştirilebilmesi için okula az sayıda öğrenci alınması yoluna gidilmiş, hatta, alınacak öğrenci sayısı 30'dan 20'ye indirilmiştir. Bunlara muvazzaf (asıl) öğrenciler denir. Bunun dışında mülâzım sıfatıyla da öğrenci kaydı yapılmıştır; bunlar bazı şartlarla muvazzaf olabileceklerdir.
- b) Öğrenciler sınavla alınacaktır. Okula girebilmek için adayların Arapça'yı anlayıp Türkçe'ye çevirebilecek bilgiye sahip olmaları, kötü hal ve hareketlerinin bulunmaması şarttır.
- c) Okulun süresi 3 yıl olarak belirlenmiştir.
- d) Programı şöyledir (bugünkü terimlerle) : Ders Verme ve Öğretim Yöntemi, Farsça, Aritmetik, Geometri, Alan Ölçümü, Astronomi, Coğrafya. Programda bir öğretim yöntemi dersinin ilk ders olarak yer alması çok önemli bir olaydır. Ayrıca Arapça'nın bulunmayışı da dikkati çekiyor. Nizamname' de, okula girişte Arapça'yı anlayacak kadar bilme şartı getirildiği için , ayrıca bu derse yer verilmediği anlaşılıyor. Çok ilginç bir nokta da şudur : Bu programda Arapça dersi yok; ama öğrenciler okula alınırken bir sınavdan geçiriliyor. Bu sınavda öğrencilerin Arapça'dan yeterli bilgi düzeyinde olmaları aranıyor. Artık okulda Arapça okutulmuyor. Demek ki bu okul, çağdaş anlamda, medrese dışı bir öğretmen tutum, davranış ve bilgisi kazandırmak için açılmış bir okul olarak görülebilir. Darümuallimîne, ilk kez açılan öğretmen okuluna, “öğretmenlik meslek bilgisi dersi” bu şekilde girmiştir.
- e) Kendilerini yalnızca derslerine verebilmeleri için öğrencilere dolgun maaş (burs) ödenecektir.
- f) Öğretmenliğin "vakar ve temkini"ni (saygınlığını) korumaları için, öğrencilerin cerre çıkıp para ve yiyecek "dilenmeleri" geleneği kaldırılmıştır.
- g) Öğretim ve sınavlar ciddî yapılacak, kimseye "iltimas" ile davranılmayacak, başarısızlar okuldan çıkarılacaktır.
- h) Çalışkan öğrencilere okulu 3 yıldan daha önce (yine sınavla) bitirme yolu açılmıştır.
- i) Mezunların göreve atanmalarında mezuniyet başarı dereceleri ve sıraları göz önünde tutulacaktır.
- j) Mezunlar, göreve atanıncaya kadar, bilgilerini pekiştirmeleri için, maaşları da verilerek Darümuallimîn'de tutulacaklardır.

k) Boşalan bir Rüşdiye öğretmenliğini kabul etmeyen mezunun elinden diploması alınacak ve kendisine bir daha öğretmenlik veya eğitimde bir görev verilmeyecektir.”²⁰

Maarif tarihi yönünden ilk Darümuallimin’in önemi ne programında, ne de öğrenci sayısındadır. Esas olan Tanzimatçıların öğretmensiz maarif olamayacağını anlamış olmalarıdır. Başka bir deyişle, modern eğitim ve öğretimin açılan okullara medrese geleneğine bağlı kimselerin öğretmen tayin edilmesi ile değil, fakat yeni usullere göre yetişmiş aydınların öğretmen yapılması ile mümkün olacağı fikrinin kabul edilmesidir.²¹

Aradan 15-20 yıl geçtikten sonra "Maarif-i Umumiye Nezareti'ne bağlanan ve "İptidai Mektep" adı verilen ilkokullar çoğalmaya başladı. Bu durum ilkokul öğretmenine olan ihtiyacı artırdı. Bunun üzerine iptidaiye muallimi yetiştirmek üzere 1868'de yine ilk kez "Darülmullamin-i Sıbyan" (ilköğretmen okulu) açıldı. Bu tarihten sonra, eski Darümuallimin, "Darümuallimin-i Rüşdi" olarak adlandırıldı.²²

1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizâmname'si, öğretmen okulları ve onların programları konusunda ayrıntılı hükümler getirmiştir. Bu nizamnamenin 52. maddesine göre İstanbul'da iptidaiye, rüşdiye ve sultanî şubeleri olan bir Darümuallimin açılacaktı.²³

Maarif-i Umumiye Nizamnamesinde yer alan üç bölümlü Darümuallimin açılmadı. Ayrı ayrı Darümualliminler açılmaya devam edildi ve sonra bunlar kapandı.²⁴

Yine bu Nizamnameye göre, İstanbul'da bir "Darümuallimat" (Kız Öğretmen Okulu) açılacaktı. Adı geçen okul İstanbul'da 1870 tarihinde açıldı. 1874'te

²⁰ Y. Akyüz, a.g.e., s.165.

²¹ Bayram Kodaman, **Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi**, TTK., Ankara 1991, s. 145.

²² Y. Akyüz, a.g.e., s.169.

²³ Y. Akyüz, a.g.e., s. 165.

²⁴ C. Binbaşıoğlu, a.g.e., s. 12 -14 .

İstanbul Darümuallimin-i sıbyan, rüşdiye ve idadi şubelerini içine alacak şekilde yeniden kuruldu. Öğretim süresi sıbyan şubesinde 2, Rüşdiye ve idadi şubelerinde 3'er yıldır.²⁵

İstanbul Darümuallimini daha sonra "Darülameliyat" haline getirildi. Bundan maksat hem öğretmen yetiştirmek hem de muallimlere "usul-i cedidi" (yeni yöntemleri) öğretmektir. 1882-1883 yıllarında geçici olarak eğitim-öğretimi sürdüren Darülameliyat, 1884-1885 öğretim yılında faaliyetini durdurarak eski haline yani "Darümuallimin-i Sıbyan"a çevrilmiştir.²⁶

Diğer maarif müesseseleri gibi darümualliminler de İstanbul'a has okullar olmaktan çıkarılarak pek çok vilayet merkezinde öğretime kapılarını açmıştır.²⁷ Bayram Kodaman bu okulları "Taşra Darümualliminleri" olarak adlandırır.²⁸

Erkek öğretmen yetiştiren orta seviyedeki öğretmen okulları çok karmaşık bir yapıda XX. yüzyıla kadar sürmüşlerdir. 1910-1912 arasında rüşdiyelere öğretmen yetiştirmek için açılan okullar, taşrada da birkaç yerde açılmış fakat 1913 yılında rüşdiyelerin ilkokullar içinde eritilmesinden sonra ortadan kalkmıştır. Savaş yıllarında İstanbul'daki kız ve erkek yüksek öğretmen okulları içindeki izharî kısımlar da orta seviyedeki okullara öğretmen yetiştiriyordu.

Cumhuriyet döneminde ise karmaşık yıllardan sonra 1926 yılında Konya'da açılan, 1930 yılında da Ankara'ya nakledilen Gazi Pedagoji Enstitüsü, 1943 yılında Balıkesir'de açılan Necati Eğitim Enstitüsü, 1946'da İstanbul Eğitim ve İzmir Karşıyaka Kız Eğitim Enstitüleri orta seviyedeki okullara öğretmen yetiştirmişlerdir. 1948'de ortaokul öğretmeni yetiştirme işlevi yalnız Gazi Eğitim Enstitüsü'ne bırakılmış, 1950'den sonra diğer eğitim enstitüleri yeniden açılmıştır. 1975'den sonra ise -temel eğitimin 8 yıla çıkartılmasından sonra -öğretmen

²⁵ Y. Akyüz, a.g.e., s. 166.

²⁶ İbrahim Arslanoğlu, **Kastamonu Öğretmen Okulları**, MEB. İstanbul 1998, s. 20.

²⁷ B. Kodaman, a.g.e., s. 150.

²⁸ B. Kodaman, a.g.e., s. 153.

liselerinden çıkanları ortaokul öğretmeni seviyesinden çıkarmak için çok sayıda eğitim enstitüsü açılmıştır.²⁹

2) II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ

Ülkemizde Batı zihniyetine göre ilköğretim sorunu ortaöğretimden sonra ele alındığı için, bu alandaki öğretmen okulu da -Dârümuallimin-i Rüşdî'den yirmi yıl sonra -1868 yılında "Dârümuallimin-i Sıbyan" adı ile kurulmuştur. Öğretim süresi iki yıl olan bu okulun programı mevcut değildir. 1871'de kapanmak zorunda kalan bu okul, bir yıl sonra yeniden açılmış ve buna, taşradaki öğretmen okullarına da öğretmen yetiştirme fonksiyonu verilmiştir. 1883 yılında da "Dârülameliyat" adı altında bir uygulama ilkokulu hüviyetini kazanmıştır. İki yıl sonra da tekrar eski adı ve hüviyetine kavuşuyor. Meşrutiyet yıllarında öğretmen yetiştirmenin önemi kavranmış ve öğretmen yetiştirmek için çeşitli uygulamalara gidilmiştir.³⁰

1908'de Meşrutiyetin ilânından hemen sonra Darümuallimîn-i İptidaiyenin durumu şöyleydi: Okula yeni 900 öğrenci alınmıştı. Bunların hemen tümü medreselerden gelmişlerdi. Yerde, hasır üstünde oturup ders yapıyorlar, öğretmenler terlikle sınıfa giriyorlardı. Öğrencilere rahle bile yapılmasına gerek duyulmamıştı.³¹

1913 yılında "Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-u Muvakkatı" (Geçici İlköğretim Kanunu) çıkarılarak ilköğretim zorunlu ve parasız hale getirildi. Dönemin Maarif Nazırı Emrullah Efendi 70 bin öğretmene ihtiyaç bulunduğunu açıkladı. Bunun için her ilde bir Darümuallimin ve bazılarında da Darümuallimat açılması

²⁹ Mustafa Ergün, *Türk Eğitim Tarihi*, <http://www.egitim.aku.edu.tr/tet04.htm>, 14/02/2004.

³⁰ Y. Akyüz, *Başlangıçtan 2001'e Türk Eğitim Tarihi*, s. 254.

³¹ Yahya Akyüz, *a.g.e.*, s. 254.

emredildi. Programlara beden eğitimi, müzik, eliş ve uygulama dersleri konuldu.³²

1915'te Darümuallimin ve Darümuallimat Nizâmnâmesi çıkarıldı. Bu Nizâmnâmeye göre, İstanbul'daki Darümuallimin, Âli, İhzari ve iptidai kısımları, diğer illerde kurulan Darümuallimin ise sadece iptidai bölümleri açılabilmiştir. Darümuallimi'nin iptidai kısmını bitirenler ilkokullara, Âli'nin ihzari kısmını bitirenler darümuallimin-i iptidailer'e öğretmen ve ilkokullara müfettiş, âli kısmından ise "talî" ve "âli" okullara öğretmen yetiştirildi. Darümuallimin-i iptidailerin öğretim süresi erkeklerde 4 kızlarda ise 5'er yıldır. Âli'nin ihzari sınıfı ise 3 yıldır.³³

İstanbul'daki ilköğretmen okulu 1909 yılındaki Sâtı Bey'in müdürlük dönemine kadar küçük değişikliklerle, önemli bir yenilik olmadan sürdü geldi.³⁴ Mart 1909'dan sonra, Darümuallimîne Müdür olarak atanan Satı Bey köklü yeniliklere girişti. Okulu Fatih'ten Cağaloğlu'na getirdi.³⁵ Satı Bey, Okulun 900 öğrencisini 150'ye indirerek, öğretim heyetinin de %90'ını değiştirdi. Okul öğrencilerinin uygulama yapacakları bir "Tatbikat Mektebi" açtı.³⁶ Öğretmen adaylarının sosyal ve kültürel seviyelerini yükseltmek amacıyla ilmî geziler düzenlenmesini bir gelenek haline koymuş; geniş bir kütüphane ve okul müzesi tesis etmiştir.³⁷ Öğretmen atamalarında genç ve yeteneklileri tercih etti ve değerli elemanlardan oluşan bir öğretim kurulu meydana getirdi.³⁸

Satı Bey ayrıca öğretmen okulunun öğretmen kadrosuyla beraber Tedrisat-ı İptidaiye Mecmuası adıyla önemli bir dergi çıkardı. Fenn-i Terbiye, Usûl-i Tedris, Musikî, Resim, Eliş, Terbiye-i Bedeniye derslerinin programlarda önemle ele alınmasını sağladı. Her yıl vilâyetlerden ikişer öğretmen çağırarak onlara Usûl-i Tedris'le ilgili konferanslar verdirdi. Darümuallimîne bağlı bir Tatbikat Mektebi

³² MEB., Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü 1970 – 1971 Yıllığı, Ankara, 1970, s. 38- 39.

³³ MEB., Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü 1970 – 1971 Yıllığı, s. 39.

³⁴ Mustafa Ergün, Türk Eğitim Tarihi, <http://www.egitim.aku.edu.tr/tet04.htm>, 14/02/2004.

³⁵ Y. Akyüz, a.g.e., s. 255.

³⁶ Mustafa Ergün, Türk Eğitim Tarihi, <http://www.egitim.aku.edu.tr/tet04.htm>, 14/02/2004.

³⁷ C. Öztürk, a.g.e., s. 25.

³⁸ Y. Akyüz, a.g.e., s. 255.

açtırdı. Bu uygulama okulunun müdürü, Mekteb-i Mülkiye mezunu İhsan Sungu'dur. Onun da, nitelikli öğretmenler yetiştirilerek ilköğretimin düzeyinin yükseltilmesinde önemli çabaları olmuştur. Gerçekten, 1909'dan önce, öğretmen yetiştirmenin zayıf yönlerinden biri, uygulama okullarının bulunmayışı idi. 1909'dan sonra, İstanbul Darülmualimîni'nin başarısını sağlayan en önemli etkenlerden biri, işte, kendisine bağlı böyle bir uygulama okulunun kurulmuş olmasıdır.³⁹

Temmuz 1908'den hemen sonra taşrada 30 Darülmualimîn birden açıldı. Daha önce, eski Darülmualimînlerin genellikle bir öğretmeni vardı. Bazı dersleri de dışarıdan gelen "seyyar muallimler" gösteriyordu. Öğrencileri talebe-i ulûm idi. Yeni açılan Darülmualimînler önceden hazırlanmış, düşünülmüş bir program çerçevesinde ele alınmadığından, 30 Darülmualimîne birden muallim bulunamadı ve buralara iptidaiye ve rüşdiye muallim-i evvel ve sanileri getirildi. Mektep ve terbiye işleri ile ilgileri pek az müdürler tayin edildi

Bu okulların öğretim düzeyleri 1914'lere kadar çok yüzeyseldi. Fenn-i Terbiye dersinin ne olduğunu bilmeyen, bunun yerine başka kitap okutan okul müdürleri vardı. Fakat bu tarihten itibaren, Satı Beyin yetiştirdiği öğrenciler buralara müdür ve öğretmen olarak atanmaya başladı ve taşra darülmualimînlerinde bir canlanma gözlemlendi.⁴⁰

Satı Bey'in yönetiminde bu okulun seviyesi hızla yükseldi. Öyle ki 1912 yılında "Dârülmualimin-i Aliye" adıyla bir yüksek okul düzeyine çıkarıldı.⁴¹

3) CUMHURİYET DÖNEMİ

Bundan seksen bir yıl önce 29 Ekim 1923'de, kişi özgürlüğü ve millet egemenliğine dayanan bir yönetim biçimi olan Cumhuriyeti ilân ederek Türk toplumunun siyasî, sosyal, kültürel ve ekonomik yapısına yeni bir şekil ve ruh

³⁹ Y. Akyüz, a.g.e., s. 256.

⁴⁰ Yahya Akyüz, a.g.e., s.257.

⁴¹ Mustafa Ergün, **Türk Eğitim Tarihi**, <http://www.egitim.aku.edu.tr/tet04.htm>, 14/02/2004.

verenler, bu yeni yapıyı koruyarak geliştirecek olan yeni nesilleri yetiştirecek millî, çağdaş, lâik ve demokratik bir eğitim sistemi kurmayı da ihmal etmemişlerdir.⁴²

Cumhuriyetimizin ve devletimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, daha bağımsızlık mücadelesinin yürütüldüğü Kurtuluş Savaşı yıllarında eğitimle yakından ilgilenmiş, istikbalimizin yegâne teminatı olan çocuk ve gençlerimizi yetiştirecek millî eğitimimize ilişkin ilkeleri her vesileyle açıklamıştır. Çünkü Atatürk gerçek kurtuluşun eğitimle mümkün olacağına inanmaktadır. Atatürk toplumun ve çağın icaplarına uygun, diğer bir ifadeyle millî ve çağdaş bir eğitimi, ulusal birliğin sağlanmasında ve Türkiye'nin kalkınarak her alanda modernleşmesinde en etkili bir araç olarak görmüştür.⁴³

Cumhuriyetin karşı karşıya kaldığı en önemli sorunlardan biri ülkede diz boyu olan cehaleti ortadan kaldırmaktı. Bu nedenle ilköğretim, Cumhuriyet tarihi boyunca ülkenin en önemli eğitim konularının başında geldi.⁴⁴

Cumhuriyetin daha ilk haftasında Maarif Vekili İsmail Safa Özler, Türk milli eğitiminin amaçlarını şöyle tespit etmektedir:

Türk gençliği, milliyetçi, halkçı, inkılapçı, laik cumhuriyet vatandaşı olarak yetiştirilecektir. İlköğretim yaygınlaştırılacak, herkese okuma-yazma öğretililecektir.⁴⁵

Mustafa Kemal yeni Türk devletinin kurucusu olarak, bu devleti ilelebet yaşatacak kurumları da oluşturmak, yeni devletin ilkelerine bağlı nesilleri yetiştirecek tedbirleri de almak mecburiyetindeydi.⁴⁶

⁴² Tayyip Duman, "Eğitim Politikaları", Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara, 1987, s.4.

⁴³ Tayyip Duman, a.g.m., s. 4 -5.

⁴⁴ C. Öztürk, a.g.m., s. 230.

⁴⁵ Salih Özkan, Türk Eğitim Tarihi, Niğde, 1997, s. 103.

⁴⁶ S. Özkan, a.g.e., s. 103.

9 Mayıs 1920'de Meclis'te okunan ilk programda eğitim alanında yapılmak istenenler açıklanırken eğitim kurumlarının bilimsel ve modern esaslara göre yeniden düzenleneceği, millî mizacımıza, tarihî, coğrafi ve sosyal özelliklerimize uygun yeni, bilimsel ders kitapları hazırlanacağı belirtilmiştir.

15-21 Temmuz 1921 tarihleri arasında Ankara'da top sesleriyle birlikte I. Maarif Kongresi yapılır. Mustafa Kemal, kongre çalışmalarına yön vermek amacıyla eğitimle ilgili ilk önemli konuşmasını işte bu toplantıda yapar. Özetle şu konular üzerinde durmuştur:

- Ulusumuzun gerilemesinde eğitim, en önemli etkenlerden biri olmuştur.
- Devlet yapısında açılan yaraları sarmak için en büyük çaba eğitim alanında gösterilmelidir.
- Ulusumuz, silâhlarıyla olduğu kadar, kafasıyla da savaşmak, birincisinde gösterdiği başarıyı ikincisinde de göstermek zorundadır.
- Savaş günlerinin zorluklarına ve yetersiz şartlarına rağmen millî bir eğitim programı yapılmalı, mevcut şartlar içerisinde uygulanmalıdır.
- Millî eğitim programı ise, geçmişin boş inançlarından ve yaradılışımızın nitelikleriyle ilgisi olmayan yabancı düşüncelerden; doğudan ve batıdan gelen tüm etkilerden büsbütün uzak, ulusal yaratılış ve tarihimize uygun bir kültür olmalıdır.⁴⁷

M. K. Atatürk, Kurtuluş Savaşı yıllarında, Cumhuriyet eğitimine yön veren ikinci önemli konuşmasını 1 Mart 1922'de Birinci Dönem Üçüncü Toplantı Yılı'nı açarken yapar. Konuşmasında özetle şu görüşlere yer verir:

- Hükümetin en verimli ve en önemli görevi, millî eğitim işleridir.
- Eğitimde başarıya ulaşmak için, toplumumuzun ve çağın gereklerine uygun, millî ve çağdaş bir eğitim programı izlenmelidir.
- Millî eğitim politikasının temel amacı halkı, köylüyü eğitmek ve bilgisizliği gidermek olmalıdır.
- Fakat yalnızca bilgisizliği gidermekle yetinilmemeli, orta ve yüksek öğretime de önem verilmeli, ülkenin ihtiyaç duyduğu insan gücü yetiştirilmelidir.

⁴⁷ T. Duman, a.g.m., s. 6,7.

- Millî kültürümüz yüceltilmelidir.
- Eğitim, genci, ekonomik ve sosyal hayatta fiilen etkili ve faydalı kılabilecek bilgilere yer vermeli, işe ve uygulama yöntemine dayanmalıdır.

Cumhuriyetin ilk on beş yılını kapsayan dönemde, Atatürk'ün görüşleri doğrultusunda, 18'i temel ve genel olmak üzere, 39 eğitim yasaının çıkarılarak önemli eğitim reformlarının gerçekleştirildiği görülür.⁴⁸

Cumhuriyet dönemine geçilirken, öğretmen yetiştirme konusu ve öğretmen okulları başlıca eğitim sorunlarından biri idi ve tez elden çözümler bekliyordu. Çok sayıda ve nitelikli öğretmenler yetiştirilmesi gerekli idi. Bunun iki büyük sebebi vardı. Bunların ilki, yeni rejimin, 1789 Fransız İhtilalinden hemen sonra Fransa'da olduğu gibi, kökleşip gelişmesi bakımından öğretmeni en önemli araçlardan biri olarak görmesidir. Mustafa Kemal Atatürk, daha 1924 yılında "Yeni nesil en büyük cumhuriyetçilik dersini bugünkü muallimler topluluğundan ve onların yetiştirecekleri muallimlerden alacaktır" diyerek, bu düşünceyi en açık bir biçimde vurgulayacaktır. Öğretmen yetiştirmenin önemle ele alınmasının ikinci nedeni de, gayet tabii olarak, öğretmenin eğitim ve öğretim faaliyetlerinin asli unsuru olması ve dolayısıyla, Türkiye'de son derece düşük olan okuma-yazma oranının yükseltilebilmesi için, yetiştirilecek öğretmenler aracılığıyla eğitim ve öğretim hizmetlerinin en küçük yerleşim birimlerine kadar götürülmesi gereğidir. İşte bu sebeplerle, Cumhuriyetin ilanından sonra, öğretmen yetiştirme sahasında ilköğretim öğretmeni yetiştirme ve dolayısıyla, hiç olmazsa asgari bir eğitim ve öğretim hizmetini ülkenin her tarafına götürme işine öncelik verilmiştir.⁴⁹

Cumhuriyet yönetimi, ilk yıllarında öğretmenliği bir meslek haline getirmek için yasal çaba harcamıştır. Ne var ki öğretmenlik, bu kanunlara ve getirilmek istenenlere rağmen, kapısı açık, girişi kolay bir meslek olmaktan öteye gidememiştir. Bunun sebebi de öğretmen okullarının ihtiyacı karşılamaktan uzak

⁴⁸ Tayyip Duman, a.g.m., s. 4 -5.

⁴⁹ Cemil Öztürk, *Atatürk Devri Öğretmen Yetiştirme Politikası*, TTK yay., Ankara, 1996, s. 248-249.

oluşu, toplumda “kim öğretmen olamaz?” zihniyetinin sürüp gitmesi, nitelikli ve gerçek öğretmenler yetiştirmek amacının çoğu kez unutulup hükümetlerin zaman zaman politik nedenlerle öğretmen yetiştirmeye itibar etmeleri, öğretmenlerin karşılaştıkları büyük sorunların yıllar geçtikçe çözülmeden sürüp gitmesidir. Günümüzde bile bu zihniyetin devam etmekte olduğu ne yazık ki kaçınılmaz bir gerçektir.⁵⁰

Atatürk Devri ilköğretim öğretmeni yetiştirme politikasını, şehir ve kasaba ilkokullarına öğretmen yetiştirme ve köy ilkokullarına öğretmen yetiştirme şeklinde ikiye ayırmak mümkündür. Burada hemen belirtelim ki, Mustafa Necati Bey, bu devirde, şehir ve kasaba ilkokullarına öğretmen yetiştirme konusunda en başarılı icraatlarda bulunan milli eğitim bakanı olmuştur. Öğretmenliğe büyük önem veren Necati Bey, nicelik ve nitelik olarak yeterli öğretmenler yetiştirmedikçe bütün reformların beyhude olacağını ifade etmiştir. Onun zamanında yapılan kanuni düzenlemelerle, yeni öğretmen okulları yapımı ve mevcut öğretmen okullarının geliştirilmesi için gerekli mali kaynak sorunu çözüme kavuşturulmuş; ve bundan sonra birçok yeni öğretmen okulu yapıldığı gibi mevcut öğretmen okullarının öğrenci kapasitesi de arttırılmıştır. Necati Bey bütün gayretlere rağmen öğretmen okullarının, uzun yıllar ülkenin öğretmen ihtiyacını karşılamaya yetmeyeceğini görerek, bazı yaygın eğitim kurumlarına da başvurmuştur. Bunların en önemlisi “A” ve “B” Kursları, ilköğretime birkaç yılda binlerce öğretmen kazandırmıştır. Aynı amaçla başvuru olan Pedagoji Sınıfları uygulaması ise başarısız olmuş ve kısa sürede terkedilmiştir. Şehir ve kasaba ilkokullarına öğretmen yetiştirme gayretleri Necati Bey’in ölümünden sonra eski verimliliğini kaybetmiş ve bu alanda önemli bir gelişme kaydedilmemiştir.⁵¹

1923-1924 öğretim yılında ilkokullara öğretmen yetiştiren kurumların sayısı 7’si kız, 13’ü erkek olmak üzere toplam 20 idi. 1924-1925 öğretim yılından itibaren Darülmualiminlerin öğretim süresi 5’e çıkarılmıştır.

⁵⁰ Yahya Akyüz, a.g.e., s., 256, 257.

⁵¹ Cemil Öztürk, a.g.e., s. 249.

Daha sonraki yıllarda Niğde, Gaziantep gibi bazı il merkezlerinde, genel bilgi ve meslek kültürü veren 2 yıl süreli “pedagoji sınıfları” adıyla öğretmen okulları açılmıştı. Bu okullar 1933 yılında kapandı.⁵²

22 Mart 1926 tarih ve 789 sayılı “Maarif Teşkilatına Dair Kanun”un 7. maddesinde, “ilk muallim mektepleri”nin yanında “köy muallim mektepleri”nin açılması istenmişti. Bunun için 1926’ da Kayseri Zincirdere’de, 1927 yılında Denizli’de üç yıl öğretim süreli “Köy Muallim Mektepleri” açıldı. Bu okullardaki tarım ve iş dersleri klasik ilköğretmen okullarından farklı yapıldı. Bu okullar 1933 ve 1934 yıllarında kapandı.⁵³

Daha önce 20 olan öğretmen okulu sayısı 11’e inmişti. Sayıyı çoğaltmak gerekirken sayı azalmıştı. 1931-1932 ders yılında 16973 olan ilkokul öğretmeni sayısı 1935-1936 ders yılında 14949’a düşmüştü. Oysa o zamanki mevcut öğretmen okulları her yıl 700 kadar öğretmen mezun etmekteydiler. Bu durum her yıl yeni katılanlardan daha çok sayıda öğretmenin meslekten ayrıldığını göstermektedir.

İlköğretimin köylere kadar yaygınlaştırılması için 1934-1935 öğretim yılında köy öğretmeni yetiştirilmeye başlanacaktır. Uygulama başarılı bulununca geliştirilecek, ileride köy enstitülerine dönüştürülecektir.⁵⁴

Köy öğretmeni yetiştirme sahasında ilk önemli atılım Mustafa Necati Bey zamanında yapılmıştır. Onun gayretleri sonucunda kurulan köy muallim mektepleri, Türkiye’de köy öğretmeni yetiştiren ilk kurumlar olmuştur. Bu okullar istenen sonucu vermedikleri ve fazla masraflı oldukları gerekçesiyle kapatılmışlardır. Köylere eğitim ve öğretime kavuşturma sorunu, Necati Bey’den sonra en etkili biçimde, Saffet Arıkan tarafından gündeme getirilmiştir. Kültür Bakanı Saffet Arıkan ve İlköğretim Genel Müdür Vekili İ. H. Tonguç, Atatürk’ün

⁵² MEB. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü 1970 – 1971 Yıllığı, s. 39-40.

⁵³ Hasan Cicioğlu, Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Ortaöğretim, A.Ü. DTCF., Ankara, 1982, s. 302-303.

⁵⁴ Salih Özkan, Türk Eğitim Tarihi, Tolunay yay. Niğde, 1997, s. 105.

desteğini de yanlarına alarak, 1936 yılından itibaren hummalı bir köy öğretmeni yetiştirme faaliyetinin içine girmişlerdir. Bunun ilk ürünü köy eğitmen kursları olmuştur.⁵⁵ 1935-1936 öğretim yılında Eskişehir'in Çifteler Harası'nda 8 aylık bir eğitmen kursu açıldı. Bu kursa, askerliğini Ankara Mürtet'te çavuş olarak yapmış 80 genç alındı. Kurs sonunda başarılı olanlara, diplomaları Ankara Gazi İstasyonu İlkokulu'nda dönemin İçişleri Bakanı Şükrü Kaya tarafından verildi. 1937 yılında çıkarılan "Köy Eğitmenleri Yasası"na göre eğitmenler, nüfusu öğretmen gönderilmeye müsait olmayan köylerin eğitim-öğretimleriyle birlikte bu köylerin tarım işlerinde yardımcı olmakla da görevliydi.⁵⁶

Bu gayretlerin sonucunda 1937-1938 öğretim yılına gelindiğinde resmi ve özel ilkokulların toplam sayısı 6700'e, öğrenci sayısı 764.691'e ve bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı da 15.775'e ulaşmıştır.⁵⁷

17.04.1940 tarih ve 3803 sayılı yasa ile "Köy Enstitüleri" açılmış ve daha önce açılmış olan "Köy Öğretmen Okulları" "Köy Enstitüleri"ne çevrilmiştir. Bu okulların öğretim süresi 5 yıl olduğu gibi adı geçen yasaya göre alınacak öğrencilerin 5 yıllık köy ilkokullarını bitiren kişiler olmaları şarttı. 3-4 yıl gibi kısa bir sürede bu enstitülerin sayısı 21'e ulaştı. Bununla birlikte köy enstitülerine öğretmen, ilkokullara müfettiş ve gezici başöğretmen yetiştirmek üzere Ankara Hasanoğlu'da Yüksek Köy Enstitüsü açıldı.⁵⁸

1940 yılında ilköğretim düzeyindeki okullara öğretmen yetiştiren bütün kurumlar "Köy Enstitüsü" adı altında yeniden kurulmaya başlanmıştır. 1950'ye kadar sayıları 21'e çıkan Köy Enstitülerinin 1947 ve 1952'de programları önemli ölçüde değiştirilmiştir.⁵⁹ 1952-1953 öğretim yılında önce öğretmen okulları ile köy enstitülerinin programları birleştirildi, ardından 27.01.1954 tarihli ve 6234

⁵⁵ Cemil Öztürk, a.g.e., s. 250.

⁵⁶ Mustafa Ergün, "Atatürk Devri Eğitim Sistemi", A.Ü.DTCF, Ankara, 1982, s. 170-171.

⁵⁷ Özkan, a.g.e., s. 105.

⁵⁸ Hasan Cicioğlu, Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Ortaöğretim, s. 303-304.

⁵⁹ Mustafa Ergün, Türk Eğitim Tarihi, <http://www.egitim.aku.edu.tr/tet04.htm>, 14/02/2004.

sayılı yasa ile de köy enstitüleri ile öğretmen okulları “ilköğretmen okulları” adını aldılar.⁶⁰ Bu yasa ile köy enstitüleri kapandı.

1913 yılında çıkarılan “Geçici İlköğretim Kanunu” ile getirilen her ile bir ilköğretmen okulu açılması kararı ancak 1965’lerden sonra gerçekleşebilmiştir. 1970’lere kadar ilköğretmen okullarını dışarıdan bitirme teşvik edildiği gibi, öğretmen ihtiyacını karşılayabilmek için “yedek subay öğretmenlik”, “jet öğretmenlik” gibi çeşitli yollar denenmiştir.⁶¹

İlköğretmen okullarının öğretim süreleri 1970-1971 öğretim yılına kadar ortaokul üzerine 3 yıl iken, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü’nün 1969 tarih ve 320.2/212-19516 sayılı yazısı, Bakanlık Makamınının 17.12.1969 tarih ve 19517 sayılı oluru ve Talim Terbiye Kurulu’nun 18.03.1970 tarih ve 44 sayılı kararı ile, ilkokul üzerine 7 yıllık, ortaokul üzerine 4 yıllık öğretim vermeleri ve bunun 1970-1971 öğretim yılında başlaması kararlaştırıldı.

Ortaokul üzerine 3 yıllık eğitim veren ilköğretmen okullarının bütün sınıf ve şubelerinde uygulanan program aynıyken 4 yıllık öğretimde fen ve edebiyat şubelerinde birbirlerinden farklı programlar uygulanmaya başlanmıştır. 3 yıllık ilköğretmen okulu mezunları sadece eğitim enstitülerine gidebiliyorlardı, üniversite sınavlarına katılmak isteyenler dışarıdan liseyi bitirmek zorundaydılar. Bununla birlikte 4 yıllık programlardan mezun olan öğrenciler doğrudan üniversite sınavlarına katılma hakkını kazandılar.⁶²

1973 yılında çıkarılan 1939 sayılı “Milli Eğitim Temel Kanunu”nun 43. maddesinde şu ifadeler yer almaktadır: “ Hangi kademe olursa olsun öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması esastır”. Bu yasa ile ilgili Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu’nun 21.03.1974 tarih ve 191 sayılı kararı şöyledir: “Temel eğitimin 1. kademesinde (ilkokullarda) “sınıf öğretmeni” olarak görev alacak öğretmenlerin en az 2 yıllık yüksek öğretim kurumlarında yetiştirilebilmeleri için 1973-1974 öğretim yılından itibaren ilköğretmen

⁶⁰ MEB. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü 1970 – 1971 Yıllığı, s. 41.

⁶¹ İbrahim Arslanoğlu, Kastamonu Öğretmen Okulları., MEB. İstanbul 1998, s. 22.

⁶² İ. Arslanoğlu, a.g.e. , s. 23.

okullarından şartları elverişli olanlarının, iki yıllık yüksek okullar haline getirilmelerinin Bakanlık Makamının tasvibine arzı kararlaştırıldı”.

Çıkarılan yasalara uygun olarak 1974-1975 öğretim yılından itibaren ilköğretmen okulları bünyesinde 2 yıllık eğitim enstitüleri açılmıştır. Bünyesinde eğitim enstitüleri açılmayanlar ise öğretmen liselerine dönüştürülmüştür. Bunların sayısı 1976 yılında 50’ye ulaşmıştır. Eğitim Enstitüleri’nin bir kısmı çeşitli nedenlerle kapatılmış ve 1981 yılında yapılan düzenleme ile “sınıf öğretmeni” yetiştiren bu okulların sayısı 17’ye indirilmiştir. Bu enstitülerin bulunduğu iller şunlardır: Ağrı, Bolu, Burdur, Çanakkale, Denizli, Edirne, Erzincan, Giresun, Hatay, Kastamonu, Kırşehir, Manisa, Muğla, Niğde, Siirt, Van.

Bu okullar 20 Temmuz 1982’den itibaren eğitim yüksekokulları haline dönüştürülerek üniversitelerin içine alınmıştır. Bu kurumlar, 1989-1990 öğretim yılında 4 yıla çıkarılmış, Temmuz 1992’de de eğitim fakülteleri haline getirilmiştir.⁶³

B) CUMHURİYET ÖNCESİ VE SONRASI KONYA’DA EĞİTİM

1) CUMHURİYET ÖNCESİ KONYA’DA EĞİTİM

Tarihsel kaynaklara göre Konya şehri, Anadolu’nun en eski yerleşmelerinden biridir. İ.Ö. 6000 yılından kalma Çatalhöyük yerleşmesi, Konya’nın Çumra ilçesindedir. Konya’daki Alaeddin Tepesi’nde ise Orta Tunç Çağı’ndan kalma buluntulara rastlanmıştır. İ.Ö. 1900’lerde kurulan Hitit İmparatorluğu’nun Konya ve çevresini egemenliği altına aldığı da bilinmektedir. Daha sonra Konya sırasıyla Frigler, Lidyalılar, Persler, Grekler, Romalıların yönetimine girmiştir.

⁶³ Y. Akyüz, a.g.e. , s. 347.

Konya şehrinin tarihte asıl önem kazandığı ve geliştiği çağ, Anadolu Selçukluları dönemidir. 1097’de Konya Selçukluların başkenti olmuş, buraya çok sayıda köşk, cami, medrese yapılmıştır. Bu dönemde kent, hem bir ticaret merkezi olmuş hem de bilim alanında gelişmiştir. Mevlana’nın Konya’ya gelişi bu döneme rastlar.⁶⁴ Mevlana 6 ciltlik eseri olan Mesnevi’yi ve Divan-ı Kebir’i bu devirde kaleme almıştır. İlk kütüphaneler de Selçuklular devrinde Konya’da açılmıştır. Konya böylece, doğunun olduğu kadar Batının da gözde bir sanat ve kültür şehri haline gelmiştir.

Karamanoğulları döneminde de bilim ve sanat alanındaki çalışmalar devam etmiştir. 1467 yılında Konya Osmanlı toprakları içine alındıktan sonra, Karaman Eyaleti adı altında yönetilen bir il haline gelmiştir. Bu dönemde de Konya devrin ünlü şair, bilgin, filozof ve tarihçilerinin toplandığı önemli bir ilim ve sanat şehri olmaya devam etmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu’nda yeni bir kültür ve sanat anlayışı getiren Tanzimat Hareketi, Batılılaşma çabalarımızın ilk adımı sayılır. Konya, diğer şehirler gibi bu yenileşmeden nasibini almaya çalışmıştır.⁶⁵

Eski tip medreselerin yanına iptidai (ilkokul), Darülmualimin (Öğretmen Okulu), İnas Rüştüyesi (Kız Orta Okulu) gibi yeni sistemle eğitim- öğretim yapacak okullar ile 1865-1869 yıllarında Konya’da Rum ve Ermeni azınlıklara ait iki okul açılmıştır. Bu okullara 220 öğrenci devam ediyordu ve yüz kadarı da kızdı.⁶⁶ Osmanlı Devleti’nin tüm şehirlerinde olduğu gibi Konya ve çevresinde de gayr-i müslim Rum ve Ermeni Protestan mezhebine tabi olan Hıristiyanlar, kendi dini, milli ve kültürel anlayışlarına göre çocuklarını eğitiyorlardı. Çifte Merdiven, Gazi Alemşah, İstasyon Mektepleri Konya’daki azınlık okullarındandır.⁶⁷

⁶⁴ Yurt Ansiklopedisi, “Konya”, Anadolu yay. , 1982-1983, c: 7, s. 5196.

⁶⁵ Konya İl Yıllığı, Konya 1967, s. 253.

⁶⁶ Konya İl Yıllığı, Konya 1967, s. 253.

⁶⁷ Ahmet Şeref Ceran “ Milli Mücadeleden Günümüze Konya’da Eğitim Tarihi”, Milli Mücadeleden Günümüze Konya (1915-1965), TC.Konya Valiliği İl Kültür Müdürlüğü, c.1, s.272.

1876 yılında ilan edilen Kanun-i Esasi'nin 15 ve 16. maddeleri ile ilköğretim zorunlu olmuştur. Fakat modern eğitim ve öğretime 1857 yılında Maarif-i Umumiye Nezareti kurulduktan sonra başlanabilmişti. Konya'da ilk iptidailer (ilkokul) 1874 yılında Konya valilerinden Sakızlı Ahmet Paşa tarafından açılmıştır. Bu yılda Konya yedi semte bölünmüş, her semtte birkaç dershaneli salonlu, bahçeli modern ilkokullar yaptırılmıştır. Bu okulların öğrenim süresi üç yıldır. Okullarda, Kur'an, alfabe, tecvid, yazı, gramer, matematik, geometri okutuluyordu.⁶⁸

Konya'da modern anlamda okullaşma Vali Avlonyalı Ferit Paşa zamanında başlamıştır.⁶⁹ Konya'da ilk idadi (lise) 1889 yılında açılmıştır. Aynı tarihlerde Vali Ferit Paşa, Konya İl'i içinde ilkokul sayısını 1700'e yükseltmiş, öğrenci adedi ise 70 bine çıkmıştır. Ferit Paşa valiliği sırasında ayrıca il içinde 10'dan fazla Rüştîyeyi (Ortaokul) hizmete sokmuş ve Konya Sanat Okulu'nu açmıştır. Bunun haricinde Konya Rüştîyesi (Ortaokul), Konya İdadisi (Lise), Konya Erkek Öğretmen Okulu (Dar'ül Muallimin) ve Kız İlköğretmen Okulu (Dar'ül Muallimat) o dönemde Konya'daki önemli okullardandır.⁷⁰

Konya'da Tanzimattan sonra başlayan yeni akımla ve batı usulleriyle açılan ilk okul, Konya Rüştîyesi'dir. 1869 yılında Vali Ahmet Tevfik Paşa zamanında hizmete girmiştir. Başlangıçta iki öğretmen kadrosu vardı; bütün masrafları Vilayet tarafından karşılanıyordu. 5 yıl sonra inas (kız) bölümü açılmıştır. Okul binası bugün yıkılmıştır.

Konya İdadisi ise 1889'da açılmıştır. İlk binası şimdi yıkılmış bulunan Nizamiye Medresesi idi. İlk açılışında yedi sınıflı olan okulun üç sınıfı idadiye (lise) dört sınıfı da rüştîyeye (ortaokul) aitti. Okulun ismi 1913 yılından sonra Konya Sultanisi olmuştur. Belli derslerden başka Arapça, Farsça ve din derslerine büyük önem verildi. Cumhuriyetle birlikte okulun ismi Konya Erkek Lisesi'ne

⁶⁸ a.g.e. , s. 258.

⁶⁹ Cumhuriyetin 75.Yılında Konya, Konya 1998, s. 93.

⁷⁰ Konya İl Yılığ 1967, Konya, s. 254-255-256.

dönüştürülmüştür.⁷¹ Liseye 1971-1972 öğretim yılında Gazi Lisesi adı verilmiştir.⁷²

Kız ilkokullarına muallime yetiştirmek üzere İstanbul ve diğer bazı illerde açılan Dar'ül Muallimatlardan birisi de Eylül 1912'de ilk defa türbe yakınında Hacı Fasihzade Memduh Bey'in evinde açılan bir sınıflı Konya Dar'ul Muallimatı'dır (Kız İlköğretmen Okulu). Okula ilkokul muallimlerinden kız öğrenciler alındı. İlk müdiresi Saliha Hanım'dır.⁷³ Cumhuriyetten sonra öğrenim süresi 4'e sonra 5'e daha sonra da 6'ya çıkarılmıştır.⁷⁴

Daha önce İstanbul Fatih'te açılan Dar'ül Muallimin, 1874'ten itibaren taşrada da açılmaya başladı. Bu maksatla Konya'da da 1875 yılında Nizamiye Medresesi civarında bir Erkek Öğretmen Okulu açılmıştır (Dar'ül Muallimin). İki yıllık olan bu okul 1910'da üç, 1912'den sonra dört yıl tedarisat görmüştür.⁷⁵ Kur'an-ı Kerim, Arapça, Farsça ve Usul-ü tedris (öğretim metodu), edebiyat, tarih gibi dersler okutulmuştur. Okul, 1934 yılında Adana'ya nakledilmiştir.⁷⁶

Türkiye'nin en gelişmiş meslek okullarından biri olan Konya Sanayi Mektebi (Konya Endüstri Meslek Lisesi) 17 öğrenciyle 1901 yılında Vali Ferit Paşa zamanında açılmıştır.⁷⁷ Okulun masrafları Konyalılardan alınan bağışlarla karşılanmış, 1912 yılında da okula kunduracılık, terzilik, fanila ve çorapçılık şubeleri ilave edilmiştir. 1918 yılında kapatılan okul birkaç yıl sonra tekrar açılmıştır. Dört sınıfı olan okul 1925 yılında beş sınıfa çıkarılmış, 1927 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilmiştir.⁷⁸ 1945 yılında Erkek Sanat Enstitüsü adını alan okula özel ve akşam sanat bölümleri de eklendi. Konya'da tarım

⁷¹ Konya İl Yıllığı 1967, Konya, s. 254.

⁷² Yurt Ansiklopedisi, "Konya", Anadolu yay. , 1982-1983, c: 7, s. 5201.

⁷³ Ahmet Şeref Ceran " Milli Mücadeleden Günümüze Konya'da Eğitim Tarihi", Milli Mücadeleden Günümüze Konya (1915-1965), TC.Konya Valiliği İl Kültür Müdürlüğü, Konya , c.1, s. 266.

⁷⁴ Konya İl Yıllığı 1967, Konya, s. 256.

⁷⁵ Ahmet Şeref Ceran " Milli Mücadeleden Günümüze Konya'da Eğitim Tarihi", Milli Mücadeleden Günümüze Konya (1915-1965), TC.Konya Valiliği İl Kültür Müdürlüğü, c.1, s. 266-267.

⁷⁶ Konya İl Yıllığı 1967, s.256.

⁷⁷ Yurt Ansiklopedisi, "Konya", Anadolu yay. , 1982-1983, c: 7, s. 5199.

⁷⁸ Ahmet Şeref Ceran, a.g.m, s. 270.

araçları yapım ve onarımcılığı hayli gelişkindir. Enstitü, bu alanda nitelikli iş gücü yetiştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.⁷⁹

1900 yılında Konya ili içinde (ilçe ve bucaklarda dahil) 530 medrese olduğu kayıtlardan anlaşılmaktadır. 1920 yılında ise medrese adedi 580'e yükselmiştir. Öğrenci sayısı ise 30 binden 15 bine düşmüştür.

Bu tarihte yalnız il merkezinde 42 medrese bulunuyordu. Bu yüzyılın başında Konya'da bulunan azınlık okullarının adedi arttırılmıştır. Konya Hukuk Mektebi'nin hizmete giriş tarihi 1905 yılıdır. Bu okul 1919 yılına kadar hizmet etmiş, yüzlerce gencin hukukçu olarak yetişmesini sağlamıştır. Okul, 1919 yılında kapatılmıştır.

İlköğretimin memlekette zorunlu kılındığı 1913 tarihinde Konya'da da bu kararın uygulanmasına geçilmiş, kız ve erkek öğrencilerin okullara devamları sağlanmıştır.⁸⁰

2) CUMHURİYET DÖNEMİ KONYA'DA EĞİTİM

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte her alanda olduğu gibi milli eğitim alanında da büyük atılımlar yapılmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında Konya'nın eğitim ve okullaşma oranını gösteren kesin bilgiler mevcut değildir. Mahalle mektepleri, medreseler ve azınlık okulları kapandıktan sonra hızlı bir okullaşma süreci başlar.⁸¹

Devlet tek elden ilköğretimi, ortaöğretimi ve yüksek öğretimi yönetmeye başladı. Hükümet bilhassa ilköğretime önem verdi. İlköğretimin zorunlu olmasını yeniden çıkardığı kanunlarla sağladığı gibi yeni Anayasa'ya ilköğretimin devlet

⁷⁹ Yurt Ansiklopedisi, a.g.m., s. 5199.

⁸⁰ Konya İl Yıllığı 1967, s.254.

⁸¹ Cumhuriyetin 75. Yılında Konya, Konya, 1998, s.93.

okullarında parasız yapılacağı, kadın, erkek Türk vatandaşlarının ilköğretimden geçirileceği açıklandı. İlköğretim süresi beş yıla çıkarıldı.⁸²

Konya'da Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında ilköğretim yaygınlığının yetersizliği nedeniyle öncelikle kırsal kesimde ilköğretimin geliştirilmesine çalışılmıştır. Okuryazarlığı yaygınlaştırma çabaları, 1970'lerde ilk ürünlerini vermeye başlamış, kırsal alanda ilköğretimin genelleştirilmesi hedefine ise ancak 1980'lerin başında ulaşılabilmiştir. Sonuçta, kırsal kesimde ilkokul sayısı, köy sayısını aşmıştır.⁸³

Konya'da Cumhuriyetle birlikte yalnız Merkez İlçede değil tüm il sınırları içinde okul seferberliğine girilmiş, öğretmen yetiştiren okullar açılmış, dernekler, kulüpler kurulmuş, teknik ve sanat okulları memleket ihtiyacına cevap verecek biçimde yenilenmiş ve çoğalmışlardır. Cumhuriyetten hemen sonra Konya'da mevcut bazı ilkokullar (ibtidai) kapanmış, bazılarının binaları da yeni açılan ilkokullara devredilmiştir.

Konya'nın ilköğretimde altın devri diyebileceğimiz dönem İzzet Bey'in Vali bulunduğu yıllara rastlar. Konya'da 1929 yılında 24 ilkokul modern eğitim ve öğretimle çalışıyordu.⁸⁴ 1927-30 yılları arasında Konya'da 272 okul, 449 öğretmen ve toplam 16.058 öğrenci bulunmaktaydı.⁸⁵

Konya'da 1923-1943 yılları arasında öğrenci sayısı okul sayısından daha hızlı arttı. 1943'te Konya ilkokullarındaki her 100 öğrenciden 63'ü kırsal kesimde okuyordu. Aynı yıl, kırsal kesimden her 100 öğrenciden 22'si, kent okullarında da her 100 öğrenciden 34'ü kız öğrenciydi. Bu durum, kız öğrencilerin okula gönderilmesi konusunda kır ve kentte değişik yaklaşımların olduğunu göstermektedir. Söz konusu eğilim, sonraki yıllarda önemli ölçüde değişmiştir.

⁸² Konya İl Yıllığı 1967, s.259.

⁸³ Yurt Ansiklopedisi, "Konya", Anadolu yay. , 1982-1983, c: 7, s. 5199.

⁸⁴ Konya İl Yıllığı 1967, s.259.

⁸⁵ Cumhuriyetin 75. Yılında Konya, Konya, 1998, s.93.

1962'de kırsal kesimde her 100 öğrenciden yaklaşık 37'si, 1970'te 44'ü, 1980'de yaklaşık 48'i kızdı. Günümüzde bu sayı daha da artmıştır.

İlde 1923'te 145 ilkokul öğretmeni vardı. Bu sayı 1943'te 705'e ulaşmıştır. Bu yıllarda okullaşmayı hızlandırmak için, eğitim yetiştirme programına ağırlık verilmişti. Kırsal kesimde görev alan öğretmenlerin, öğretim elemanları arasında önemlice bir ağırlığı vardı. 1943'te öğretmenler, kırsal kesimdeki tüm öğretim elemanlarının % 46.5'ini oluşturuyordu. Sonraları öğretmen sayısının artması üzerine, eğitim yetiştirme programına son verildi. Ancak 1943'ten sonra, uzunca bir süre öğretmenler öğretmenlerle bir arada çalıştı.⁸⁶

Aynı biçimde Cumhuriyetten sonra ortaöğretimde de yeni bir anlayış yerleşmiş, eğitim ve öğretim metotlarında rüştiye, idadi ve sultanilerde uygulanan programlardan ayrı bir program uygulanmasına başlanmıştır.⁸⁷

Ortaöğretim kurumları açısından değerlendirildiğinde 1923-1927 yıllarında Konya'da ortaokul, Konya Lisesi, Sanat Enstitüsü ve Öğretmen Okulları'nda toplam 53 öğretmen çalışmaktaydı. Bu okullarda toplam 874 öğrenci bulunmaktaydı.⁸⁸ Ortaokulları köye yayma, kırsal merkezlerde ortaokul açma çabası 1960'ların ortalarında yoğunlaşmış, ortaokullar kırsal bölgelerde gelişmelerini sürdürürken, liselerde kırsal merkezlere girmeye başlamıştır.⁸⁹

Ortaöğretime bağlı okullara önceleri yalnız erkek öğrenciler alınırken, sonraları kız öğrencilerin devamlarına imkan verilmiştir. Örneğin Konya Lisesi'ne sonradan kız öğrenciler alınmaya başlandığı gibi Kız Ortaokulu da karma haline getirilmiştir.⁹⁰ Konya'da 1955'te yalnızca 19 ortaokul varken bu sayı 1983'te 225'e ulaşmıştır. Konya'da Cumhuriyet döneminin ilk ortaokulu 1924'te açılmıştır. Merkez ilçedeki bu ortaokulu uzunca bir aradan sonra, Devrim (1960-1961), Meram (1964-1965), Konya Akşam (1965-1966), Mevlana (1966-1967),

⁸⁶ Yurt Ansiklopedisi, "Konya", Anadolu yay. , 1982-1983, c: 7, s. 5200-5201.

⁸⁷ Konya İl Yıllığı 1967, s.259.

⁸⁸ Cumhuriyetin 75. Yılında Konya, Konya, 1998, s.93.

⁸⁹ a.g.m., s. 5199.

⁹⁰ Konya İl Yıllığı, s.274.

Dumlupınar (1971-1972) ortaokulları izledi. Konya’da ortaokul sayısındaki asıl artış 1960’ların ortalarından sonra olmuştur.

1950’lerin ortalarında, ilçe merkezlerinden sonra kırsal yerleşmelerde de, ortaokul açılmaya başlamış, bu süreç giderek hızlanmıştır. Böylece, 1960’ların ortalarında okul başına öğrenci sayısı yaklaşık 342 iken 1980’de 203’e düşmüştür. Ortaokulların yaygınlaşmasına paralel olarak ildeki ortaokul öğretmeni sayısı da artış göstermiştir.⁹¹

Konya’nın en eski ortaöğretim kurumu yukarıda da belirtildiği gibi 1889’da açılan Konya Lisesi’dir. Okul Cumhuriyet döneminde Konya Erkek Lisesi, 1971-1972 öğretim yılında ise Gazi Lisesi adını almıştır. Merkez ilçenin bir başka önemli lisesi 1965’te kız ortaokulu binasında öğretime başlayan Kız Lisesi’dir. Gazi Lisesi (Konya Erkek Lisesi) 1955’e kadar Konya’nın tek lisesiydi. 1955’te İngilizce öğretim yapan ve daha sonra Anadolu Lisesi adını alan Konya Koleji kuruldu. 1960’larda liseler öbür ilçelere dağılmaya başladı. 1965’te Akşehir, Beyşehir, Ereğli, Karaman ilçelerinde 4 yeni lise açılmış, böylece lise sayısı 6’ya yükselmiştir.

Lise sayısındaki asıl artış 1965-1980 yılları arasında gerçekleşti. İl merkezi yanında kırsal yerleşim merkezlerinde açılan liseler ile Konya’da okul başına düşen öğrenci sayısı azalmıştır.⁹²

Cumhuriyetle birlikte Konya’da okul öncesi eğitime de önem verilmiş ve bu maksatla “Şehit Asım ve Şehit Muhtar” adı altında iki Anaokulu açılmıştır.⁹³

1928 yılında yeni harflerin kabulü ile okuma ve yazmaya karşı ilgi uyanmıştır. Devlet halkın okuyup yazması için yurdun her tarafında “Millet Mektepleri” adı altında dersaneler açmıştır. Konya’da Millet Mekteplerinin açılışı Vali İzzet Bey zamanına rastlar. 1929 yılında şehir içinde ilk olarak 120 dersane açılmıştır. Çok

⁹¹ a.g.m., s. 5201.

⁹² a.g.m., s. 5201.

⁹³ Cumhuriyetin 75. Yılında Konya, s.93.

geçmeden bu dershanelerin sayısı 160'a çıkarılmıştır. Konya ili sınırları içinde ilçe, bucak ve köyler dahil Millet Mekteplerinde 66.134 erkek, 42.730 kadın olmak üzere 108.864 kişiye okur-yazar diploması verilmiştir.

1932 yılında Konya halkevi, okuma yazma kurslarını geliştirmiştir. Bunun yanında köy gezileri açmış, seminerler tertip etmiştir.⁹⁴

Cumhuriyetin 25. yılında eğitimde yeniden yapılanmaya gidilmiş, 3 yıllık köy ilkokulları, şehirlerde olduğu gibi 5 yıla çıkartılmıştır. Köylerde öğretmen ihtiyacını karşılamak için, "Köy Enstitüleri" açılmıştır.⁹⁵ Konya'da da 11 Kasım 1941 tarihinde Konya Ereğli'sine bağlı Zanapa (Halkapınar) nahiyesinde İvriz Köy Enstitüsü açılmıştır. Enstitüde öğrencilere, öğretmenlik niteliği ile birlikte, köylerdeki kalkınmaya önder olmak için, eğitim alanlara, demircilik, dülgerlik, yapıcılık, kooperatifçilik, tarım konusunda ve diğer pek çok alanda beceri kazandırılmaya çalışılmıştır. Enstitü 1954 yılına kadar faaliyetlerini sürdürmüş ve 673 mezun vermiştir. Bu yıldan itibaren ismi İvriz İlköğretmen Okulu olarak değiştirilmiştir. Okul Türkiye'nin ilkokul öğretmeni ihtiyacının büyük bir kısmını karşılamıştır. Okulun şimdiki ismi İvriz Anadolu Öğretmen Lisesi'dir. Kısaca değindiğimiz İvriz Öğretmen Okulları hakkında konumuz olması hasebiyle ileride ayrıntılı bilgi verilecektir.

1945 yılında Konya'da 413 ilkokul, 581 öğretmen 217 eğitimci ve 49.959 öğrenci bulunmaktaydı.⁹⁶

1950 ve sonrası yıllarda çok partili, demokratik sisteme geçilmesi, ülkemizin sosyal ve ekonomik açıdan gelişmesi, eğitime de yansımış, okullaşma ve okuma-yazma oranı hızla artmıştır. 1973 yılında çıkartılan Milli Eğitim Temel Kanunu ile İlköğretim süresi 8 yıl kabul edilmiş, bunun 5 yıllık bölümünü zorunlu kılınmıştır (Günümüzde ilköğretimde 8 yıllık kesintisiz eğitim uygulanmaktadır). İlköğretim

⁹⁴ Ahmet Şeref Ceran " *Milli Mücadeleden Günümüze Konya'da Eğitim Tarihi*", **Milli Mücadeleden Günümüze Konya (1915-1965)**, TC.Konya Valiliği İl Kültür Müdürlüğü, Konya, c.1, s.273-274.

⁹⁵ **Cumhuriyetin 75. Yılında Konya**, Konya, 1998, s.93.

⁹⁶ a.g.e., s. 93.

ve ortaöğretimden sonra, üniversite ve yüksek okullara da ağırlık veren devlet, Anadolu içlerinde de fakülte ve yüksek okullar açmaya başlamıştır.

Cumhuriyetin 50. yılında Konya’da okul sayısı şöyledir: 3 Yüksek Okul, 20 Lise, 32 Meslek Lisesi, 74 Ortaokul, 1170 İlkokul ve 1 Yatılı Bölge Okulu. Öğretmen sayısı ise 5585’i bulmuştur.

Cumhuriyetin 75. yılında okullaşma oranı ise şöyledir: 191 Anasınıfı, 852 İlköğretim Okulu, 68 Genel Lise, 27 Çok Programlı Lise, 18 Anadolu Lisesi, 1 Fen Lisesi, 2 Anadolu Öğretmen Lisesi, 77 Mesleki ve Teknik Lise.⁹⁷

Günümüzde Konya’daki ilk ve orta dereceli okulların durumunu gösteren tablo şu şekildedir:⁹⁸

Tablo 1: Günümüz Konya’sındaki Eğitim Durumu

Okul Türü	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
Okul Öncesi Eğitim	284	36	324	5.363
İlköğretim Okulu	902	8.294	11.328	297.495
Genel Liseler	99	1.467	1.960	42.801
Meslek Liseleri	111	1.010	2.050	19.224

Konya’da her geçen gün gelişen teknoloji, yoğun göç ve nüfus artışı ile birlikte eğitim kurumlarına ait bina ve tesis ihtiyaçları artmıştır. Bu eğitim ihtiyaçlarının giderilmesi için devlet ve hayırsever vatandaşlar el birliği içinde çalışmaktadır.

⁹⁷ Cumhuriyetin 75. Yılında Konya, s.94-97.

⁹⁸ www.konya.gov.tr., 24/10/2004.

İKİNCİ BÖLÜM

İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ

A) Köy Enstitüleri ve Öğretmen Okullarının Amaçları

7 Şubat 1955 yılında Maarif Vekilliği Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan İlköğretmen Okulları Yönetmeliği'ne göre öğretmen okullarının amaçları şunlardır:

- a- İlkokullara öğretmen yetiştiren,
- b- İlkokul çağındaki ve bu çağdan önceki çocuklarla ilgili pedagojik problemler üzerinde inceleme yapan,
- c- İlkokullarda görevli öğretmenlerin mesleki gelişmelerine yardım eden bir öğrenim kurumudur.

Aynı yönetmelikte öğretmen okullarının eğitim-öğretim çalışmalarındaki vazifesi şu şekilde belirtilmiştir:

- a- Milli eğitimin amaçlarını benimsemiş ve vazife alacağı okullarda bu amaçları gerçekleştirecek bilgileri ve maharetleri kazanmış,
- b- Yurdun her yerinde seve seve hizmette bulunmaya hazır,
- c- Görevlendirilecekleri ilkokulların ders ve iş konularına bilgi ve maharet bakımından hakim,
- d- Bu bilgileri kendi kendilerine iletme kabiliyetini kazanmış,
- e- Eli işe yatkın, neşeli ve iyimser,
- f- Hayat ve meslek meselelerini ilmi görüşle mütalaa edebilen,
- g- Araştırmacı, yapıcı ve sanatsever,

- h- Bilgilerini öğrencilere en uygun yollardan kazandırma tekniğini kavramış,
- i- Görev alacağı çevreyi ve bilhassa köyü tanıyıp iletmek üzere o çevreye uyma kabiliyetini kazanmış,
- j- Çocuğu seven ve anlayan, meslek çalışmalarında her şeyden önce mürebbi olduğu şuuruna sahip,
- k- Halkı okula ınsındırmasını ve ailelerle işbirliği kurmasını bilen,
- l- Yaşayışı ve çevresine yaptığı tesir bakımından örnek tutulmaya layık birer meslek adamı olarak yetiştirmekle vazifelidir.⁹⁹

1) KÖY ENSTİTÜLERİ VE ÖĞRETMEN OKULLARINDA EĞİTİM VE ÖĞRETİMİN ESASLARI

Köy enstitüleri ve öğretmen okullarının dayandığı eğitim ve öğretim prensiplerini belirtebilmek için bu okullarda hazırlanan çalışma şartlarını ve öğrencilere kazandırılmak istenen temel ilkeleri tespit etmekte fayda vardır.

Eğitim kurumlarında ileri pedagoji ilkelerini uygulayabilmenin ana şartlarından biri ve hatta başta geleni, bu kurumlarda ileri eğitim prensiplerine uygun bir düzen oluşturmaktır. Bu yapılmadığı taktirde öğretimi çocukların kişisel etkinliklerine, onlara yaptırılacak gözlem, inceleme, deney ve araştırma gibi çalışmalara göre yürütmek mümkün olmaz.¹⁰⁰ Bu bakımdan öğretmen okullarında çağdaş eğitim ve öğretim esaslarının uygulanmasına özen gösterilmiştir.

Köy enstitüleri ve öğretmen okullarında öğretmen adaylarının milli varlığa başarı ile hizmet edecek, milli ülküleri körpe ruhlara aşılacak birer meslek adamı ve örnek vatandaş olarak yetiştirilmelerine önem verilir. Ayrıca öğretmen okullarında yetişen gençlerin, aynı milli ülküleri benimsemeleri için, gereken bütün bilgileri, alışkanlıkları, ilgileri ve hizmet isteğini kazanmış olmaları

⁹⁹ Maarif Vekilliği, *Tebliğler Dergisi*, “*İlköğretmen Okulları Yönetmeliği*”, 7 Şubat 1955, sayı: 837, s. 4.

¹⁰⁰ İ. Hakkı Tonguç, *Kitaplaşmamış Yazılar*, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 1997, c. I, s. 412.

lazımdır. Millet, hayatı ve geleceği için lüzumlu gördüğü değerleri ve ülküleri bilhassa öğretmenden bekler.

Öğretmen okulunda, bütün eğitim ve öğretim çalışmalarına, bizi milli amaçlara ulaştıracak birer vasıta olarak bakılır. Bu çalışmalar sırasında öğretmen, Türk milletine, Türk yurduna ve memleket meselelerine ait bilgiler üzerinde durur; öğrencilerin bu bilgileri elde etmelerine yardım eder; bu bilgileri arttırmak için onlarda devamlı ilgiler uyandırır ve bu suretle öğrencilere yurda ve mesleğe sevgi, bağlılık ve hizmet aşkı aşılar.¹⁰¹ Böylece öğrenciler kişisel çıkarlarını milletin menfaatinden üstün tutmamayı öğrenirler. Vatan sevgisini fiili olarak ispat ederler. On altı, on yedi yaşındaki bir enstitülü çocuk yurdun bütün bölgelerindeki enstitülerde köy eğitimi alanında araştırmalar yapar ve bunları yayınlamaya çalışır.¹⁰²

Bununla birlikte okulda her dersin milli hayat ile ilgisinin sağlanmasına ve milli hayata bağlanmasına büyük oranda dikkat edilirdi. Bütün eğitim ve öğretim çalışmalarında yurt savunmasının önemi belirtilir ve öğrencilere gerekli telkinler yapılır.¹⁰³ Çocuklara sade, mütevazı, memleket uğruna harcanmış emeklerle dolu bir hayat sevdirebilir ve benimsetilir.¹⁰⁴

Türk büyüklerini tanıtmaya, tarihi günleri yaşatmaya, milli oyunlar, halk şiirleri ve türküleri, milli hayatla ilgili aktüel olaylar, yurt gezileri, vb. faaliyetler bu maksada hizmet eder.

Öğretmen okulu, bina ve tesisleri bakımından, öğretmen adaylarının yukarıdaki amaçlara göre yetiştirilmelerine elverişli bir çalışma yeridir. Okulda dershaneler, laboratuvarlar, atölyeler, uygulama mutfağı, tarım uygulama alanları, meteoroloji istasyonu, okul ve sınıf kitaplıkları, oyun ve spor alanları, jimnastik salonu, öğrenci faaliyetlerine mahsus yerler, sahnesi olan bir toplantı salonu, müzik salonu, öğrenci lokali, okul hayat köşeleri, okul parkı, uygulama okulu ve

¹⁰¹ Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri Programı (Taslak) 1952, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1952, s. 13.

¹⁰² İ. Hakkı Tonguç, Kitaplaşmamış Yazılar, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2000, c. II, s. 169.

¹⁰³ a.g.p. , s. 13.

¹⁰⁴ İ. Hakkı Tonguç, a.g.e. , s. 170.

günlük yaşama şartlarıyla ilgili diğer tesisler bulunurdu. Bu binalar daha öncede belirtildiği gibi köy enstitüsü öğretmen ve öğrencilerinin emekleriyle kurulmuştu. Maarif Vekilliği'nin 1943 tarih ve 226 sayılı Tebliğler Dergisi'nde İvriz Köy Enstitüsü'nün binaları hakkında ayrıntılı bilgi verilmiş ve yukarıda verilen özellikteki binaların bulunması gerektiği belirtilmiştir.¹⁰⁵

Bu tesislerden her birinin sağlık ve temizlik şartlarını haiz ve öğretmen adaylarında estetik duyguyu geliştirecek vasıfta olmasına dikkat edilir. Köy enstitülerindeki binaların özellikleri şunlardır:

a- Dershaneler:

Öğrencilerin teker teker, kümeler halinde veya toplu olarak faaliyetlerine elverişli birer çalışma yeridir. Bu odalardan her biri belli bir ders için çalışma odası (özel dersane) şekline konulur ve bu odada o dersin işlenmesi için gerekli kitaplar, araçlar ve gereçler bulundurulur.

b- Laboratuvarlar ve Atölyeler:

Öğrencilerin kendi kendilerine de çalışıp yetişecekleri bir iş yeridir. Buralarda bu maksada uygun araç ve gereçler ve lüzumlu kitaplar bulundurulur; öğrencilerin ders dışı zamanlarda da bu işyerlerinden faydalanmaları sağlanır.

c- Uygulama Mutfağı:

Öğretmen adaylarının gerek öğrencilerini yetiştirmek, gerek ilerdeki hayatlarında karşılaşacakları zorlukları yenmek bakımından pratik olarak öğrenmeleri gerekli mutfak faaliyetlerine ve tertibine yarayan bir uygulama sahasıdır.

¹⁰⁵ Maarif Vekilliği Tebliğler Dergisi, "3803 Sayılı Kanuna Tevfikan Ereğli Civarında İvriz, Yıldızeli Civarında Pamukpınar Adlarıyla Açılan Köy Enstitülerinin Vaziyet Planlarıyla Avan Projelerine Ait Müsabaka Şartnamesi", 31 Mayıs 1943, sayı: 226, sayfa, 185.

d- Köy Evi:

Mümkün olan yerlerde, sağlık şartlarını haiz, kullanışlı ve basit malzeme ile ve zevkle döşenmiş örnek bir köy evi inşa edilerek öğrencilerin küçük gruplar halinde bu evde kalmaları ve ev hizmetlerini görmeleri sağlanır.

e- Tarım Uygulama Alanları:

Öğretmen adaylarının bazı tarım işlerinde, bölgedeki çiftçilere nazaran üstün bir bilgi ve tecrübe kazanmalarına; bitki ve hayvan yetiştirme, bunlardan elde edilen ürünleri değerlendirme tatbikatı yapmalarına hizmet eder.

f- Okul Meteoroloji İstasyonu:

Tabiat, coğrafya ve tarım çalışmalarında faydalanılmak üzere her öğretmen okulunda basit bir meteoroloji istasyonu bulunur.

g- Okul Kitaplığı:

Öğretmen adaylarında okuma zevkini ve alışkanlığını, kitap sevgisini geliştirmek ve onların derslerle ve meslek bilgileriyle ilgili konularda derinleşmelerini sağlamak amacıyla okuma salonunu ihtiva eden okul kitaplığı kurulur.

h- Sınıf Kitaplığı:

Öğretmen adaylarının derslere ait her türlü konuları incelerken başvuracakları kitaplardan ve diğer müracaat eserlerinden teşekkül eder.

i- Uygulama Okulları:

Her öğretmen okulunda iyi seçilmiş bir öğretmen kadrosu ile işleyen ve mümkün olduğu takdirde ilkokuldan başka okul öncesi sınıflarını da ihtiva eden bir uygulama okulu bulunur.¹⁰⁶ Bu okul bir atölye, derslikler, bir ahır ve kümes,

¹⁰⁶ Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri Programı (Taslak)1952, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1952, s. 14-15.

çeşitli tarımsal çalışmalar için beş dekarlık bir bahçe, bir orman, çocuklar için oyun alanı, bir öğretmen lojmanı ve besin gereksinimleri için üç dekarlık bir tarladan oluşmaktaydı.¹⁰⁷

Bu uygulama okulu öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının devamlı gözlemlerde bulunmalarına, deneyler yapmalarına ve ders uygulamalarına hizmet eder. Fakat bu çalışmalar yalnız öğretmen okulunun yanındaki uygulama okuluna inhisar etmeyip adayların ileride çalışacakları şart ve özellikleri temsil eden yakın ve uzak çevredeki okullara da teşmil edilir.¹⁰⁸

Öğretmen adayları burada yaptıkları uygulamalı çalışmalar sonucu kırsal alanlara uyum sağlamada zorluk çekmemekteydi. Özellikle son sınıfta okuyan öğretmen adayları, bu okulda öğrendikleri yöntem ve bilgileri uygulayarak mesleki staj yapma olanağı buluyorlardı. Bu onları, köy enstitüleri dışından gelmiş öğretmenlerin yanında mesleklerini uygulamaya alıştıırıyordu. Çünkü, büyük bir olasılıkla köylerde bu gibi öğretmenlerle çalışmak durumunda olacaklardı. Bununla birlikte her enstitünün yanında bulunan köylerin de bir uygulama alanı işlevi görmekte olduğunu belirtmek gerekir. Köyün okulu da enstitü öğrencileri için bir mesleki alıştıırma ve staj yeri görevini yapmaktaydı. Enstitünün gelişmesiyle köy gelişmiş oluyordu. Çoğu zaman, enstitülerin uygulamalı çalışma programlarında komşu köylerin gereksinmelerine uygun olarak hazırlanmış projelerin varlığı da söz konusuydu. Köy yolunun yapımı, su ve elektrik tesisatının kurulması ve döşenmesi bu tür tasarımlardandı. Ayrıca her öğrenci ve öğretmen bir öğretim yılında yirmi günlük bir süreyi geçmemek üzere köylülerin pratik çalışmalarına katılmak zorundaydı.¹⁰⁹

¹⁰⁷ Ali Arayıcı, **Kemalist Dönem Türkiye'si'nde Eğitim Politikaları ve Köy Enstitüleri**, Ceylan yay. , İst. , 2002, s. 237.

¹⁰⁸ a.g.p. , s. 15.

¹⁰⁹ Ali Arayıcı, a.g.e. , s. 238.

1- Öğrenci Lokali

Öğretmen okullarında, öğrencilerin temizlik, düzen ve muaşeret alışkanlıklarına hizmet eden dinlenme ve eğlenme ihtiyaçlarını karşılayan bir öğrenci lokali bulunur. Lokal, öğrenciler tarafından idare edilir ve iyi bir ev çevresini andıracak şekilde tertiplenir.

i- Okul Müzesi

Öğretmen okulunun ve çevresinin geçmişi ile ilgili olayları, faaliyetleri ve şahsiyetleri tespit eden ve müessesenin geleneğini yaşatan bir kuruluştur.

Öğretmen okullarında, öğretmen en önemli bir yetiştirici elemandır. Bu okullarda görevli öğretmenler - bu programda ve Öğretmen Okulları Yönetmeliğinde belirtilen esaslara göre - dersler, seminerler, laboratuvar, atölye, tarla çalışmaları, uygulamalar ve ders dışındaki faaliyetlerle öğretmen adaylarını meslek hayatına hazırlarlar. Öğretmen okullarındaki öğretmenlerin görevi sadece ders vermekle bitmeyip okulun eğitsel çalışmalarında da faal bir rol almalarıyla tamamlanmış olur. Bütün öğretmenler, öğrencilerinin ileride öğretmen olacaklarını daima göz önünde bulundururlar.

Öğretmen okulu öğretmenleri, kendi derslerinin öğretim metotlarını da en iyi şekilde bilirler ve derslerini bu metotlara uygun olarak verirler. Bütün öğretmenler arasında sıkı ve samimi bir işbirliği sağlanır ve öğretmen adaylarını yetiştirmekte bu işbirliğinin büyük önemi göz önünde bulundurulur. Öğretmen okulu öğretmenlerinden her biri, aynı zamanda belirli bir öğrenci grubunun şahsi ve mesleki meseleleriyle yakından ilgilenir.

Bu okullar gerçek bir topluluktur. Okulda canlı bir topluluk hayatı yaşanır. Öğretmen adaylarının gerçek bir topluluk içinde ve topluluğun yapıcı ve başarılı birer üyesi olarak gelişmeleri gerektiğine göre, okul topluluğu içinde, öğrencilerin rol ve ödev alarak gerçek bir topluluk hayatı geçirmelerini ve okulda toplumsal düşüncenin ortaya çıkmasını sağlayacak bir eğitim sistemi uygulanır. Topluluğumuzun dayandığı demokrasi prensiplerini öğretmen adayı okulda ve

dershanede uygulayarak ve yaşayarak benimser. Okulda öğrencilerin kendi aralarındaki ve öğretmen-öğrenci arasındaki karşılıklı münasebetler demokrasi değerlerine uyularak düzenlenir.

Öğretmen adaylarının sorumluluk alarak okul işlerine katılmalarına geniş ölçüde imkan ve fırsat hazırlanır.¹¹⁰ Öğrenci başkanı, öğrencilerle ilgili konularda öğretmen toplantılarına katılır, düşüncelerini ve arkadaşlarının isteklerini özgürce konuşurdu. Okul yönetiminin öğrenciler için aldıkları kararları arkadaşlarına getirirdi. Kimi zaman okulun bütün öğrencileri bir araya gelir; okul yönetimini çağırırdı. Bir yanda enstitü müdürü, yardımcıları ve öğretmenler; diğer yanda öğrenciler ve öğrenci yönetim örgütü (öğrenci başkanı ve kol başkanları) yüz yüze konuşurlardı. Bu karşılıklı konuşma isteği kimi zaman okul yönetiminden gelirdi. Toplantılarda okul-öğrenci sorunları, yönetimle ilgili sorunlar, yapılan çalışmalar konuşulurdu. Burada alınan kararlar enstitünün tüm çalışmalarının ortak kararları olurdu.¹¹¹

Öğrenciler birinci sınıftan itibaren, öğretmenlik mesleğinin sevgi ve heyecanı ile beslenirlerdi. Bu sevgi ve heyecan, meslekle ilgili konferanslar, tartışmalar, geziler, diğer öğretmen okulları ile her türlü temaslar, ilköğretim çalışmalarının okullarda yakından görülmesi ve uygulanması, bütün meslek hareketlerinin takibi, değerli meslek ve fikir adamlarından faydalanma suretiyle okul hayatı süresince geliştirilir. Öğretmen adaylarına kazandırılacak inançların en önemlisi, görev alacağı çevrenin şartlarından şikayetçi olmamak, okul içinde ve dışındaki zorlukları yenmeyi zevkli bir ödev tanımak, yapıcı faaliyetlerle çevresini cazip bir hale getirmektir.

Öğretmen okulu, öğrenciye geniş ölçüde etkinlik ve iş imkanları sağlayan canlı bir çevredir. Öğretmen adayı okulda çevreye yararlı işler yapmaya, işten haz duymaya, üzerine sorumluluk almaya, teşebbüse, yaptığı işi kusursuz, planlı, temiz, ihtiyaca ve mili menfaatlere en uygun bir şekilde ve kendine güvenerek yapmaya alıştırılır. Okulda pratik bilgilere ve maharetlere de önem verilir.

¹¹⁰ a.g.p. , s. 15-16.

¹¹¹ Mustafa Aydoğan, *Köy Enstitüleri Amaçlar-İlkeler- Uygulamalar*, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 1997, s. 80-81.

Öğretmen adaylarının atılacakları meslek hayatının gerekli kıldığı pratik bilgileri kazanmalarına yardım edilir. Öğrencilere kazandırılacak pratik bilgi ve maharetlerin sağlam ve köklü olabilmesi için onlara çalışma yerleri hazırlanır; bu yerler çalışma araçları ile donatılır. Üretimi birinci derecede hedef edinen bir faaliyet öğretmen okulları için söz konusu olmamakla beraber, gerçek hayatın bu türlü faaliyetlerini geliştirici ve verimi arttırıcı bir maksat güdülür.¹¹²

Enstitülerde uygulanmayan bilgiye yüz verilmemiş, öğrenciler onun aldatıcı etkilerinden korunmaya çalışılmıştır. Köy enstitülerine çoğu, ticaret için yapıлып piyasaya sürülen, öğrencilerden ziyade öğretmenlerin işine yaradığı için çocukları edilgen duruma getiren, model şeklindeki ders aletleri sokulmamış, onların yerine hakiki motorlardan, eşyadan, hayvan ve bitkilerden istifade etme yolu tutulmuş; öğretmen adaylarına da gidecekleri köy okullarında bu fikre uymaları tavsiye olunmuştur.¹¹³

Öğretmen okulu hayata sıkı sıkıya bağlamalıdır. Bu okullarda eğitimin rolü öğretmen adayının, okulda kazanacağı bilgi ve alışkanlıklar yardımıyla içinde yaşadığı topluluğun etkin bir ferdi olarak gelişmesini sağlamak olduğuna göre, eğitim ve öğretim çalışmaları okulun dört duvarı arasında kalmayıp dışına taşırılır; dış çevrede her gün karşılaşılan çeşitli problemlerin tartışılıp incelendiği, bilimsel yollarla sonuçlara bağlandığı bir öğrenim kurumu halindedir.

Öğretmen adayını hayata ve mesleğe hazırlama şeklinde ifade edilmiş olan yetiştirme işi, öğrencinin o hayatı bütün şartları ve imkanları ile kavrayıp, o hayat içinde etkin olarak yaşaması içindir. Bunu gerçekleştirmek için:

A) Öğretmen okulu, çevredeki çeşitli kaynaklardan geniş ölçüde faydalanır. Ders konularını ve öğretim metotlarını hayatileştirmek ve verimli bir hale getirmek, öğrenimi anlamlandırmak, yaparak, yaşayarak öğrenmeyi sağlamak için okul, çevredeki bilgi kaynaklarını araştırır; onları tasnif ve tertip ederek yeri geldiği zaman kullanır. Bu maksatla gerekiyorsa, öğretim faaliyetlerinde

¹¹² a.g.p. , s. 16-17.

¹¹³ İ. Hakkı Tonguç, **Kitaplaşmamış Yazılar**, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 1997, c. I, s. 411.

programın sırası takip edilmeyip çevrenin imkan ve kaynakları üniteler halinde ele alınır.

B) Öğretmen okulu, ders konularını çevrenin, bünyesi, hayatı ve problemleri üzerinde toplar. Ders konularının işlenmesinde çevrenin özelliklerinden, başlıca faaliyetlerinden, ihtiyaç ve problemlerinden hareket edilir.

C) Öğretmen okulu, çevredeki faaliyetlere katılarak, onu iyileştirmeye çalışır. Öğrenci ve öğretmenler çevre için faydalı olacak faaliyetlere girişirler ve bu maksatla çevredeki, tarım işlerine, kara sineklerle ve sivrisineklerle mücadeleye, temizlik ve güzelleştirme işlerine, sosyal yardım kurumlarının çalışmalarına ve buna benzer işlere katılırlar. Bu suretle gençlik, çevrenin kendilerinin hizmetlerine muhtaç olduğunu öğrenir; çevre de uyanık, hizmete hazır ve yararlı gençler kazanmış olur.¹¹⁴

24/06/1940 tarihinde yayımlanan Köy Enstitülerinin Eğitim ve Öğretim İşleri Hakkındaki yönetmeliğin 17. maddesinde çevre ile öğrenci iletişimi açısından şu ifadelere yer verilmiştir:

Köy enstitüsü talebesine, halkla doğrudan doğruya münasebete girişmeyi temin edici işler yaptırılacaktır. Her türlü iş sahibi halkla kolay, normal bir şekilde konuşmaları, halk ruhuna aşına olmaları, halkın mühim ihtiyaçlarını giderici pratik tedbirleri bilmeleri imkan altına alınacaktır.¹¹⁵

Bununla birlikte karakter oluşumunda başarılı olmak için öğretmen adaylarına soyut ahlak kurallarını öğretmekten çok, onların yaşayışlarının bu maksada uygun bir şekilde düzenlenmesi ve okul hayatında her faaliyetin bu amaca yardımcı olacak nitelikte organize edilmesi gerekir.

Öğretmen okulu, öğretmen adaylarına fikirlerini ve duygularını, söz söyleme, yazı yazma, resim, iş ve müzik gibi türlü yollarla ifade etme imkanı vermelidir. Ayrıca öğretmen konuları parça parça bilgiler halinde değil, mümkün olduğu

¹¹⁴ a.g.p. , s. 17-18.

¹¹⁵ Maarif Vekilliği, *Tebliğler Dergisi*, "Köy Enstitülerinin Eğitim ve Öğretim İşleri Hakkında" 1 Temmuz 1940, s. 243.

kadar birbirleriyle sıkı ilgisi ve hayatla yakın münasebeti bulunan üniteler işlemelidir. Okulda öğretmen adayları metotlu ve verimli çalışmayı öğrenmelidirler. Zaten öğretmen okullarının da amacı öğrenciye bunları kazandırmak ve onları eleştirel düşünceye sevk etmektir.

Öğretmen okulu, öğretmen adaylarına serbest zamanlarını iyi bir şekilde kullanma alışkanlığı da kazandırır. Bu açıdan öğretmen okulu öğretmen adaylarını aşağıda belirtilen yararlı çalışmalara teşvik eder:

- a) Pul, çiçek, taş kelebek vs. koleksiyonları yapmak, faydalı yazı ve makaleleri toplamak,
- b) Müzik dinlemek, bir müzik aleti çalmak, koro çalışmalarına katılmak,
- c) Yaşları ve kabiliyetleri ile ilgili spor kollarında çalışmak, geziler, seyahatler yapmak,
- d) Kitap okumak ve kitaplık sahibi olmak,
- e) Resim yapmak,
- f) Hikaye, şiir, piyes yazmak gibi çalışmalar, öğretmenlerin yardım ve rehberliği ile okulun günlük çalışma programlarından ayrılan saatlerde teşvik edilir.¹¹⁶

Yapılan tüm çalışmalarda milli kaynakları koruma ve milli ekonomi kavramı önemli bir yer tutmalı ve gerekli tedbirlerle bunlar alışkanlık haline getirilmelidir. Derslerde işlenecek konuların milli ekonomi bakımından da değerlendirilerek incelenmesine önem verilir.

Her öğretmen okulu çevresinin bir araştırma merkezidir. Adaylara araştırma yollarını öğretir, onların yeteneklerini göz önünde bulundurarak rehberlik yapar ve ödevler vermek suretiyle onlara çevrelerinin eğitimle ilgili sosyal ve ekonomik karakterini inceletir, yakın yurdun tabiat ve sanat güzelliklerinden zevk almalarına yardım eder. Öğretmen okulları bu bakımdan çevrede bulunan öğretmenler için de bir merkez vazifesi görür.

¹¹⁶ a.g.p. , s. 19-20-21-22.

Öğretmen okulları çevrelerindeki ilkokulların çalışmaları ile de yakından ilgilenir. İlkokullarda çalışan öğretmenlerin görgü, bilgi ve maharetlerinden faydalanır veya bunları arttıracak şekilde seminerler ve sergiler açar, geziler, kamplar, tartışma ve konferanslar tertip eder.

Mezun olan öğrencilerle de ilgilenilir. Öğrenciler tayin edildikleri yerler konusunda aydınlatılır. İlk yapılacak işler ile ilgili pratik bilgiler verilir. Her öğretmen okulunda mezunlara mahsus birer dosya bulundurulur. Mezunların okula yapacakları müracaatlar cevaplandırılır. Bu nedenle, öğretmen okullarında, öğretmenler arasında işbölümü yapılarak birer danışma ve haberleşme kolu kurulur.

Son olarak şunu belirtebiliriz ki; öğretmen okulları öğrencilere ferdi ve toplumsal sağlık hakkında gerekli bilgi, inanç ve alışkanlıkları kazandırır ve onları görev alacağı çevrede örnek olacak şekilde yetiştirir. Bu sebeple, öğretmen adaylarına günlük yaşayışlarında sağlık kurallarına uygun hareket etme imkan ve şartları sağlanır; derslerde ve ders dışı faaliyetlerde temizlik, temiz hava, iyi besin, beden hareketleri, eğlenme, dinlenme gibi sağlık ilkeleri üzerinde durulur. Öğretmen adaylarının ileride görev yapacakları çevrenin sağlık şartlarını daha okuldayken yakından tanıyıp buna göre hazırlanmaları özellikle göz önünde bulundurulur.¹¹⁷

2) KÖY ENSTİTÜLERİNE GENEL BAKIŞ

Köy Enstitüleri, ilköğretimi hızlandırmak, köylüyü yurduna, toprağına bağlamak ve ısındırmak dolayısıyla onları kalkındırmak maksadıyla, İnönü döneminde kurulan yepyeni eğitim müesseselerinden biridir. Şehir öğretmen okulu mezunlarının köye gitmekteki isteksizliği ve köy yaşantısına yabancılıkları nedeniyle, köy öğretmeni yetiştirme konusu öteden beri tartışılmıştır.

¹¹⁷ Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri Programı (Taslak)1952, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1952, s. 22-23-24-25.

Tartışmalarda ortaya çıkan en yaygın görüş, köy çocuklarının, köy yaşantısı içinde köy öğretmeni olarak yetiştirilmesi olmuştur.¹¹⁸

Köy enstitülerinin kuruluş aşamasında Türkiye nüfusunun % 80'i köylerde yaşıyordu ve 1935 yılı nüfus sayımı istatistiklerine göre 10.000'den az nüfuslu yerlerde okuma-yazma bilmeyenlerin oranı % 89.3, 10.000'den çok nüfuslu yerlerde ise bu rakam % 59.7'dir.¹¹⁹ O nedenle köy enstitüsü sistemi bu geniş kitleyi hedef kitle olarak kabul etti ve ona öncelik tanıdı. Bu köye eğitim götürme fikri, hem faal nüfusun büyük bir kısmını oluşturan (% 81) köylünün kalkınmasına yardımcı olmak, hem de cumhuriyet felsefesini köylüye aktarmak bakımından gereklidir.¹²⁰

Köy enstitüleri açılıncaya kadar mevcut olan öğretmen okulları kent içlerindedi. Kent koşullarına alışmış olanlar köylere gitmek istemiyorlar, gitseler bile başarılı olamıyorlardı.¹²¹ Öğretmen okullarının diğer sakıncaları şu şekilde sıralanıyordu: Öğrenciler alabildiğince hazırcı ve seyirci yetişmektedir. Okulda öğrencinin elini dokundurduğu bir iş yoktur. Öğrenciler şehrin birçok kötü ve bozuk taraflarına kolay ve çabuk alışıyorlardı. Bu yönden öğretmen okullarının kuruluş yerleri elverişli değildir.¹²² O yıllarda, öğretmen okullarına yöneltilen bir diğer eleştiri, "nazarî derslere" fazla önem verip meslek derslerini ve "amelî çalışmaları" yeterli titizlikle ele almayışlarıdır.¹²³

Öyleyse öğretmen okulları şehir ve kasabaların dışında kurulmalıdır. Bu okullarda köy çocukları milliyetçi, demokratik ruhlu olarak yetiştirilecektir. Tevazu ve temiz ahlak, öğretmenliğin en önemli şartıdır. Öğretmen adayları iş içinde becerikli ve pratik olarak yetiştirilecektir. Basit sağlık kaidelerini bileceklerdir. Bu ularda dersler az ve öz olacaktır. Hayatla ilgili olan her şey

¹¹⁸ Yahya Kemal Kaya, *İnsan Yetiştirme Düzenimiz*, Ankara, 1974, s. 182.

¹¹⁹ Osman Ergin, *Türkiye Maarif Tarihi*, İs., 1943, c.5, s. 1766.

¹²⁰ Salih Özkan, *Türk Eğitim Tarihi*, Tolunay Yay. , Niğde, 1997, s. 159.

¹²¹ *Köy Enstitüleri Dergisi*, "Köy Enstitülerine Yaklaşım", Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Yıl: 1, Ankara, 2003, sayı: 3, s.3.

¹²² Özkan, a.g.e., s. 160.

¹²³ Y. Akyüz, a.g.e., s. 346.

uygulama çemberinden geçirilerek öğretilirken, Türk Tarihi, Yurttaşlık, Psikoloji ve Eğitim konularına ağırlık verilecektir. Kısacası bu okullarda öğrenciler her türlü tarımsal bilgi ve becerilerle köy lideri olarak yetişeceklerdir.¹²⁴

Ancak bu teklifler uzun vadeli çözümlerdir. Cumhuriyet hükümetinin bir an önce köye gitmesi gerekmektedir. Öyleyse kısa vadede çözüm olabilecek bir takım tedbirler almak icap etmektedir. İşte bu husus “Köy Eğitimcileri” konusunu ortaya çıkarmıştır. Nüfusları öğretmen yetiştirilmesine elverişli olmayan köylerin eğitim ve öğretim işlerini görmek üzere, Maarif ve Ziraat Vekillerinin, ziraat işleri yaptırmaya elverişli okul ve çiftliklerde yetiştirilecek, ziraat işlerinin fenni bir şekilde yapılması için köylülere rehberlik etmek üzere köy eğitimcileri istihdam edilmesine 11 Haziran 1937 tarihinde karar verilerek kanunlaştırılmıştır.¹²⁵

Eğitmen uygulaması projesi 1935 yılından sonra İsmail Hakkı Tonguç ve arkadaşlarının Eskişehir, Çorum, Kayseri ve Yozgat köylerinde yaptıkları uzun bir gezi ve incelemeler sırasında bulunmuştur. Eğitim Bakanlığı Genel Müfettişi Tahsin Özer Trabzon’da çıkan Yeni Yol Gazetesi’nin 13 Mayıs 1939 tarihli sayısında yayımlanan bir yazısında şöyle diyordu: “Eğitmen projesi Atatürk’ten çıkmıştır. Toplantı büyük Atatürk’ümüzün bulunması ile onurlanmıştı. O dönemin Doğu çocuğu Ulusal Eğitim Bakanı Saffet Arıkan da oradaydı ve Atatürk’e bu konuda bir yakınmada bulundu: Elimde bol para var. Fakat üzümlük söyleyim ki, köye öğretmen olarak gönderilecek eleman yok.” Bunun üzerine Atatürk şu yanıtı vermiştir: “ Rahat ol Saffet, bunun da bir çaresi vardır. Türk ordusunun yetiştirdiği, özellikle Cumhuriyet sonrasında yetiştirdiği çavuşlardan bu konuda pekala yararlanabiliriz. Yüzlerce er arasından zekaları ile sıyrılmış bu erler, kısa süreli kurslarla bu iş için yararlı elemanlar durumuna kolayca getirilebilirler ve bunlara da “eğitmen” diyebilirsiniz.”¹²⁶

¹²⁴ Halil Fikret Kanat, a.g.e., s. 70.

¹²⁵ Özkan, a.g.e., s. 160.

¹²⁶ Mevlüt Kaplan, *Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri*, T.C. Kültür Bakanlığı Yay. , Ankara, 2002, s. 19-20.

Köy de, köy vasıtası ile köy için düşünülen, uygulamaya konulan, eli kolu sıvalı, gözünü önce daha fazla dersliğe değil, tabiata, eşya ve olaylara çeviren eğitim kurslarını görüyoruz. Eğitimle ilgili kanun, 11 Haziran 1937'de kabul edilmiştir. 3208 sayılı "Köy Eğitimleri Kanunu"nun 1. maddesinde şu ifadeler yer almaktadır: " Nüfusları öğretmen gönderilmesine elverişli olmayan köylerin, öğretim ve eğitim işlerini görmek, ziraat işlerinin fenni bir şekilde yapılması için köylerle rehberlik etmek üzere köy eğitimleri istihdam edilir".

Aynı kanunun, 2. maddesinde, öğretmenlerin, ziraat işleri yaptırılmaya elverişli okul veya çiftliklerde açılan kurslarda yetiştirilecekleri belirtilmektedir.¹²⁷

Eğitim kurslarını üç safhaya ayırmak mümkündür: 1. Deneme Safhası , 2. İşin Kanunlaştığı Programlaştığı Safha, 3. Kursların Köy Enstitülerine bağlanma safhası.¹²⁸

Eğitim kurslarına alınan eğitim adaylarının askerliğini yapmış ve onbaşı, çavuş rütbesini almış okur-yazar köylü gençlerinden olması gerekli idi.¹²⁹ Bu gençler, kentler dışında yatılı olarak, altı aylık kurslardan geçirilecek, onar kişilik kümeler halinde başarılı bir eğitiminin yetiştirilmesi sonunda nüfusu az olan köylere gönderileceklerdi.¹³⁰ Eğitim kurslarında tarım, meyvecilik, arıcılık, sebzeçilik, hayvan bakımı ile ilgili bilgilere yer verildiği gibi yapıcılık, marangozluk, demircilik işlerine de değiniliyordu. Eğitmenin köyde herkese örnek ve önder olması isteniyordu. Bu kurslar milli eğitim müdürleri veya ilköğretim müfettişleri tarafından yönetiliyordu.¹³¹ Eğitim kursları kısa bir süre denenmiş, kanunlaşmış programlaştığı zamandan kısa süre sonra aynı amaçlı daha kaliteli ve düzenli kurumlar olan köy enstitülerine dönüşmüşlerdir.

Köy eğitmenliği uygulaması köy enstitülerinin temeli niteliğindedir. Ancak köylüyü yalnızca okuma-yazma ve basit hesap işlemlerini öğretme, bunun

¹²⁷ Mustafa Aydoğan, **Köy Enstitüleri İle İlgili Yasalar**, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2000, c. I, s. 7.

¹²⁸ Şevket Gedikoğlu, **Niçin Eğitim Kursları ve Köy Enstitüleri**, Ankara ,1949, s.134.

¹²⁹ Ş. Gedikoğlu, **a.g.e.**, s. 136.

¹³⁰ M. Kaplan, **a.g.e.**, s. 25.

¹³¹ M. Kaplan, **a.g.e.**, s. 25.

yanında, iktisadi faaliyeti daha şuurlu bir şekilde yaptırmaya yönelik görülüyor. Köy enstitülerinin amacı ise, daha kapsamlı olacaktır.¹³²

1927'de, Mustafa Necati'nin Bakanlığı döneminde, Denizli Erkek Muallim Mektebi, Köy Muallim Mektebine çevrilmiş ve Kayseri'de Zincidere köyünde bir Köy Muallim Mektebi daha açılmıştır. Ne var ki, bu kurumların programları, öteki muallim mekteplerinden hemen hiç farklı değildi, öğretimi daha da zayıftı. 1932'de Kayseri, 1933'de de Denizli'deki bu okullar kapatıldı.¹³³

1937-38 öğretim yılında Eskişehir/Çifteler ve İzmir/Kızılçullu'da, "deneme" olarak iki "Köy Öğretmen Okulu" açıldı.¹³⁴ Bu okullarda 2 yıl ilkokul, 3 yıl ortaokul eğitimi veriliyordu. Bu okullar köy enstitüleri kanununun çıkmasıyla köy enstitülerine dönüştürülmüşlerdir. Bütün bu sınırlı ve geçici önlemlerle sorumlu devlet adamlarını düşündüren bu önemli sorunu çözmek mümkün değildi. Çok geniş kapsamlı ve köklü önlemler alınması zorunlu idi. Çünkü 1940'lı yılların başında ülkemizde ilköğretim çağına gelmiş ve bu çağı geçmiş nüfusun % 78'i henüz okuma-yazma bilmiyordu. Hatta bu oran köylerde %90'a varıyordu. Öte yandan, köylerde yaşayan halkın sağlık, tarım ve el sanatlarıyla ilgili konularda aydınlanmasına, beceri kazanmasına, sosyal ve kültürel bakımdan yetişmesine de büyük bir ihtiyaç vardı. Köy çocukları ilköğretimden geçirilirken, yetişkinlerin de eğitimi üzerinde durulması, onlara daha iyi bir yaşama ve çalışma ortamı sağlayacak bilgi ve beceriler kazandırılması gerekiyordu.¹³⁵

Köy enstitülerinin fikir babası ve uygulayıcısı olan İsmail Hakkı Tonguç'un, "Canlandırılacak Köy" adlı eserinde şu ifadeler yer almaktadır: "Nüfusunun % 80'i köylerde yaşayan bir millet için bilinmesi ve memleket bu karakterini muhafaza ettiği müddetçe hiç hatırdan çıkarılmaması lazım gelen en büyük ve basit hakikat, "köyün her işe temel olması lazım geldiğidir. Köye dayanmayan

¹³² S. Özkan, a.g.e., s. 162.

¹³³ Y. Akyüz, a.g.e., s. 353.

¹³⁴ Niyazi Altunya, "Köy Enstitüleri", *Bilim ve Akılın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Ankara, 2002, sayı: 26, s. 40.

¹³⁵ A. Ferhan Oğuzkan, "Köy Enstitüleri Öğretim Programları", *Kuruluşunun 50. Yılında Köy Enstitüleri*, Eğit-Der yay. , Ankara, 1990, 12-13.

hiçbir teşkilatın verimli, faydalı olmasına imkan yoktur. Köyden kuvvet almayan hiçbir iş normal bir şekilde inkişaf ettirilemez". Tonguç ayrıca, köylüyü köyden başlayarak, devletin bütün şubelerinin idaresine iştirak ettirmek, köylüyü tabii ve insani haklarına kavuşturucu tedbirler almak, modern tekniği mesleklerinin gereklerine göre bütün vatandaşlara öğretme imkanı hazırlamak gerektiğini de belirtmektedir.¹³⁶

Köy Enstitülerini doğuran sosyal ve kültürel sebeplerin en önemlileri şunlardır:

1) Nüfusumuzun %80'inini teşkil eden ve hakiki müstahsil unsur köylüdür. Şehirlerimizde yaşamakta olan insanların miktarı nihayet beş milyonu geçmez. Geriye kalan on üç milyon insan köylerde yaşamaktadır. Mevcut nüfusumuzun % 70'i okuyup yazma bilmemektedir. Kurulduğu günden beri cehaletle, taassupla, gerilikle mütemadiyen ve metodik bir şekilde mücadele eden Türk inkılâbı ve Cumhuriyet Hükümeti kendi Partisinin programına ilk tahsili bir an evvel yaymak ve cehaleti süratle ortadan kaldırmak meselesini tahakkuk ettirilmesi ve varılması gereken bir gaye olarak geçirmiştir. Bu gayenin istihsalı için de ilk tahsili bütün memleket miqyasında yayacak fazla miktarda öğretici unsura, yani öğretmene ihtiyaç vardır.

2) Köylerimizin ve köylülerimizin istihsal kabiliyetlerini artırmak, sağlık durumlarını tekamül ettirmek, istihsal tarzlarını ve istihsal vasıtalarını yenileştirip inkişaf ettirmek, rasyonel bir istihsale doru yöneltmek, köylüyü daha ileri bir hayat standardına, müspet hayat telakkilerine kavuşturmak ancak kendilerinden azami şekilde faydalanacakları elemanlarla tahakkuk edebilir ki bu elemanlar olsa olsa müspet imin, müspet hayat telakkilerinin mümessili ve dağıtıcısı olan köy öğretmenleridir.

3) Şimdiye kadar köylerde vazife gören öğretmenler, şehirlerde, tamamen şehirlerin bünyesine uygun şekilde kurulmuş olan öğretmen okullarından yetişmişlerdir. Bu öğretmenlerin çoğunun köylerdeki yaşam şartlarına yeteri kadar

¹³⁶ İ. Hakkı Tonguç, **Eğitim Yolu İle Canlandırılacak Köy**, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ank., 1998, s. 27 vd.

uymadıkları, zorlukları yenemedikleri görülmektedir. Buna sebep sadece onun yetiştiği öğretmen okulunun şehirde kurulmuş olması, öğretmen okulundaki tahsili sırasında şehrin fantastik ve menfi tesirleri altında kalmış olması, şehirdeki hayat ve yaşama tarzına kendini adapte etmiş oluşu, toprakla, köyle temas etmeyişi, yetiştiği okulda kendisine köyde nasıl çalışırsa muvaffak olacağı hakkında hiçbir bilgiye sahip edilmeyişi gibi şeylerdir.¹³⁷

Köy enstitüleri 17 Nisan 1940 tarihli ve 3803 sayılı kanunla kurulmuştur. Kurulmalarında Maarif Vekili Hasan Âli Yücel ve İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç'un çok emeği geçmiştir.¹³⁸ 3803 sayılı Köy Enstitüleri Kanunu'nun 1. maddesine göre "Köy öğretmeni ve köye yarayan diğer meslek erbabını yetiştirmek üzere, ziraat işlerine elverişli arazisi bulunan yerlerde Maarif Vekilligince köy enstitüleri açılır." Bu yasa hükmüne göre enstitülerin görevi sadece köy öğretmeni yetiştirmekle sınırlı olmayıp öğretmenle birlikte sağlık görevlileri, teknisyenler vd. meslek elemanları yetiştirmektir.¹³⁹

Kısa sürede değişik bölgelerde yeni köy enstitüleri açıldı. Esasında köy enstitülerinin temeli olan öğretmen okulları, 1937'de İzmir Kızıllıçullu, Eskişehir Mahmudiye, 1938'de Edirne Karaağaç'ta (sonra Lüleburgaz Kepirtepe'ye taşınmıştır.), 1939'da Kastamonu Gököy'de açılmıştı. Enstitüsü sayısı 1945'te 20'ye, 1948'de 21'e çıkarıldı.¹⁴⁰

Kuruluş yılları ve öğrenci kontenjanları açısından Köy Enstitüleri şunlardır.¹⁴¹

¹³⁷ Osman Ülkümen, "Köy Enstitüleri", **Akpınar**, Niğde Halkevi Yayınları, Niğde, 1949 , s. 282

¹³⁸ Y. Akyüz, **a.g.e.**, s. 354.

¹³⁹ Niyazi Altunaya, "Köy Enstitüleri", **Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi**, 2002,Sayı: 26, s. 40.

¹⁴⁰ Niyazi Altunaya, "Köy Enstitüleri", **Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi**, S. 26, s. 40.

¹⁴¹ Necdet Sakaoğlu, **Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi**, İletişim Yay. , İstanbul ,1992, 92-93. Köy enstitüleri haritası için bkz. Ek: 1.

Tablo 2:
Türkiye'deki Köy Enstitüleri

Kuruluş yeri	Kuruluş tarihi	Erkek öğrenci	Kız öğrenci
İzmir Kızılçullu	1937 / 1940	1365	139
Eskişehir Çifteler	1937 / 1940	1310	79
Kırklareli Kepirtepe	1937 / 1940	850	187
Kastamonu Gököy	1940	1125	90
Antalya Aksu	1940	848	108
Isparta Gönen	1940	975	91
Kocaeli Arifiye	1940	1065	102
Kayseri Pazarören	1940	1113	34
Malatya Akçadağ	1940	1025	40
Seyhan Düziçi	1940	1065	49
Samsun Akpınar	1940	645	158
Trabzon Beşikdüzü	1940	645	158
Balıkesir Savaştepe	1940	990	158
Kars Cilavuz	1940	1025	65
Ankara Hasanoglan	1941	581	136
Sivas Yıldızeli, Pamukpınar	1942	545	32
Konya İvriz	1942	415	63
Erzurum Pulur	1943	365	53
Diyarbakır Dicle	1944	Kont. Uygulanmamıştır	
Aydın Ortaklar	1944	Kont. Uygulanmamıştır	
Van Ernis ¹⁴²	1948	Kont. Uygulanmamıştır	

21 Köy Enstitüsünden 1948'e kadar 25000 öğretmen mezun olmuştur.¹⁴³

Mevcut eski düzen, "nazari" eğitim yapan, ellerinde kalem, kitap, yalnızca okuma yazma ve "kitabî" bilgiler öğretimi ile yetinen, köye gitmek, orada kalmak istemeyen, köylüye pek yararlı olmayan öğretmenler yetiştirmekle suçlanıyordu. Oysa artık köy kökenli, yalnızca köye yararlı olabilecek, nasırlı ellerinde kalem ve kitaptan çok, kazma, kürek, çapa, bağ makası, keser... bulunan öğretmenler yetiştirilmeliydi. Köy enstitülerinin kuruluş felsefesi budur.¹⁴⁴

Ayrıca köye öğretmen yetiştirme işinde şu prensiplere bağlı kalınması gerektiği köy enstitülerinin temel görüşüdür:

1. Öğretmen adayını köyden almak

¹⁴² Van İlinin Erciş İlçesi o dönemde Ernis ismiyle adlandırılmaktaydı.

¹⁴³ N. Sakaoğlu, a.g.e., s. 93.

¹⁴⁴ Y. Akyüz, a.g.e., s. 354.

2. Köyden alınmış çocukları, köy hayatından uzaklaştırmayan bir muhit içinde iyi bir çiftçinin bilgilerine sahip ve bildiklerini de tatbikata muktedir bir halde yetiştirmek.
3. Bu çocuklara öğretmenlik mesleği ile birlikte köyde geçecek demircilik, yapıcılık dülgerlik, kooperatifçilik; kız talebeye çocuk bakımı, dikiş, ev idaresi, ziraat sanatları, hastaya bakmak gibi işleri de öğretmek.
4. Bunlardan fevkalade bir istidat gösteren talebeye yüksek tahsil yollarını kapalı bulundurmamak.
5. Öğretmen olmayacakları öğrendikleri işlerden birini yapmak üzere köy hayatında geçen diğer bir sahada çalışacak hale getirmek.¹⁴⁵

Köy enstitülerinde öğrenim süresi ilkokul üzerine beş yıldır. Parasız, yatılı ve karma olan bu enstitülere beş sınıflı köy okulunu bitiren sağlıklı ve yetenekli köy çocukları alınıyordu. Gerektiğinde bu öğretim kurumlarında köy sağlık memuru ve köy ebesi gibi diğer meslek dallarında da eleman yetiştirilebilecekti.¹⁴⁶ Enstitüler, bölge esasına göre kurulmuştu. Her enstitünün sorumlu olduğu 3-4 il vardı. Enstitüler, bu illerin köylerinde eğitimcilerin yetiştirdiği öğrencilerden seçerek öğrenci alıyor, bunlar enstitülerde ilkokulu tamamlayarak enstitü öğrencisi oluyorlardı. Enstitü öğrencileri, üçüncü sınıftan sonra “öğretmenlik” ve “sağlık” kollarına ayrılıyordu. “Köy Sağlık Memuru” ve “Köy Ebesi” yetiştiren sağlık kollarının öğrencisi daha azdı. Enstitü girişimi evrimini tamamlayamadığı için öğretmenlik ve sağlık bölümünden başka bölüm açılmadı.

Köy enstitülerinin en önemli sorunlarından biri de kendi yönetici ve öğretmen kadrosunu oluşturamamaktı. Hizmete uygun yüksek okul, ilköğretmen okulu ve her türlü orta dereceli meslek okulları mezunları öğretmen olarak atandığı gibi, hiç okur-yazar olmayan kişilerden, enstitülere yararlı olabilecek becerisi bulunanlar da “usta öğretici” olarak atanıyorlardı. Kuşkusuz kadro sorunu sür-git böyle çözümlenemezdi. Bu sorunu kökten çözmek, köy eğitimi ile ilgili diğer

¹⁴⁵ Osman Ergin, a.g.e., s. 2118.

¹⁴⁶ A. Ferhan Oğuzkan, a.g.m., s. 13.

personeli yetiştirmek ve bir “Köy İncelemeleri Merkezi” olmak üzere, Hasanoğlan Köy Enstitüsü’nde bir de “Yüksek Köy Enstitüsü” açıldı.¹⁴⁷

1953 yılına kadar köy enstitülerinin öğretim süresi ilkokul üzerine 5 yıldır. Öğrencilere yazları en çok 45 gün izin verilirdi. 1946’ya kadar uygulanan enstitü programlarında öğretmenlik bölümünün haftalık ders yükü 44 saattir. Bunun yarısı genel kültür ve meslek derslerine, dörtte biri iş ve dörtte biri de tarım etkinliklerine ayrılıyordu. Her “Enstitülü”nün öğretmenlik diplomasında bir “İş” (demircilik, yapıcılık, ev işleri gibi), bir de “Tarım” (meyvecilik, kümes hayvancılığı gibi) “ek” branş olarak belirtiliyordu.¹⁴⁸

Enstitülerde tarım ve iş derslerinin içeriği, o yörede geçerli tarım türü ve zanaatlara göre, ilgili enstitü öğretmenler kurulunca belirlenirdi. Bu ders ve etkinlikler mevsimlere göre düzenlenir, enstitünün tüm işleri öğretmen ve usta öğreticilerin rehberliğinde öğrenciler tarafından yapılırdı. Yeni kurulan enstitülere, önce kurulanlar tarafından “yardım ekipleri” gönderilirdi. Böylece dayanışma, kültürel etkileşim, gezi-gözlem gibi olanaklar sağlanırdı. Tüm etkinliklerde köy yaşamıyla bağlantı kurulur, köyde modern yaşamın kurulmasında işe yarayacak bilgi ve beceriler kazandırılırdı.

Köy enstitüsü programı, çok yönlü eğitimi benimsemişti. Genel kültür ve beceriler yanında edebiyat, resim, müzik ve spor gibi etkinlikler, her öğrencinin doğal hakkı sayılıyordu. Her sabah güne jimnastik ya da halk oyunları ile başlanırdı. Eğitim yaşamının tümüne sanat, hareket ve yaratıcılık egemendi. Her öğrencinin bir müzik aleti (genellikle mandolin) çalması zorunlu idi. Halk kültürünün tüm malzemesi enstitülere taşınıp işleniyordu.¹⁴⁹

Her enstitü bölgesel planlamasını genel planlamaya uyacak şekilde kendisi yapıyor, palanın aksamadan uygulanması için önlemlerini alıyordu. Zorunlu

¹⁴⁷ Niyazi Altunaya, “Köy Enstitüleri”, *Bilim ve Akıl Aydınlığında Eğitim Dergisi*, S. 26, s. 40.

¹⁴⁸ İvriz Köy Enstitüsü diploma örneği için bkz. Ek: 2-3.

¹⁴⁹ N. Altunaya, a.g.m., s. 42.

hizmet koşulu bunu kolaylaştırıyordu. Böylece yaygınlaşma koşulu kısa zamanda gerçekleşiyordu.¹⁵⁰

Enstitülerin programları hakkında diğer bölümlerde bilgi verileceği için burada yapılan çalışmalar ve programlar hakkında ayrıntıya girilmemiştir.

Sonuç olarak şu söylenebilir ki, hazırlıkları 1935 yılında başlatılan ve 1940'ta açılmaya başlanan köy enstitüleri 1954 yılında kapatılmıştır. Daha önce İ. Hakkı Tonguç'un "Enstitülerin Kalbi" diye nitelendirdiği Yüksek Köy Enstitüsü 1947'de kapatıldı, ardından 1950'den sonra kız ve erkek öğrenciler ayrı enstitülerde toplandı. Programlarda değişikliğe gidildi, 1954 yılında çıkarılan 6234 sayılı yasa ile köy enstitüleri tümünden kapatılıp yerlerine "İlköğretmen Okulları" açıldı.

Köy enstitüsü sistemi; Cumhuriyet aydınlanmasının eğitim alanındaki çok ses getiren uygulamalarından biriydi. Cumhuriyetin aydınlanma hedefleri, ülke gerçekleri ve çağdaş eğitimin verileri arasında yapılmış bir sentezin ürünü olan köy enstitüleri; köy insanını kalkındırmaya, değiştirmeye yönelik bir hareketti. Günümüzde konu ile ilgili tartışmalar hala devam etmekle birlikte şehirlerde de çağdaş bir anlayışla köy enstitüsü sisteminde olduğu gibi "kent enstitüleri" açılması fikri ortaya atılmaktadır.

¹⁵⁰ **Köy Enstitüleri Dergisi**, "Köy Enstitülerine Yaklaşım", Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Yıl: 1, Ankara, 2003, sayı: 3, s. 3.

B) İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ(1941-1954)

1-Fiziksel Yapı

İvriz Köy Enstitüsü, 17/04/1940 tarih ve 3803 sayılı Köy enstitülerinin kuruluş kanunu esaslarına uygun olarak kurulmuştur. Bu kanun 4491 sayılı ve 22/04/1940 günlü resmi gazetede ilan edildikten sonra yürürlüğe girmiş ve bu tarihten sonra kurulan okul, Talim ve Terbiye Kurulu'nun 63 karar sayısı ve 25/03/1947 günlü kararı ile yürürlüğe girmiş olan "Köy Enstitüleri Yönetmeliğine" uygun olarak yönetilmiştir.¹⁵¹ Enstitü'ye İvriz adının verilmesinin nedeni, Enstitü'nün kurulduğu yerin 9 km. doğusundaki İvriz Köyü'nden dolayıdır.¹⁵²

Enstitü, 11 Kasım 1941 tarihinde muvakkaten Konya Ereğli'sine bağlı Zanapa (Halkapınar) nahiyesindeki tamamlanmamış yatılı bir ilkokul binasında açılmıştır. Bu binanın noksanlarını süratle tamamlamak üzere Seyhan-Düziçi Köy Enstitüsü öğrencilerinden bir yardımcı ekip gelerek burada çok müşkül şartlar içinde başarılı işler görmüştür. Bu kardeş Enstitü, Düziçi Köy Enstitüsü çocuklarının kucaklarında doğmuştur denilebilir. Bu dayanışma, köylerdeki imece usulünü çağrıştırmaktadır.

İvriz Köy Enstitüsü'nün esaslı şekilde kurulacağı yer, Gaybi, Durlaz, Dedeköy denilen köylerin civarında, Zanapa (Halkapınar) ile Ereğli arasında, Ereğli'ye 9-12 km. uzaklıktadır. Burası: 1- Tren yoluna yakınlığı 2- Gerek tarım gerekse içme sularının kolayca temini 3- Bölgesine giren Valiliklere yakınlığı ve oralarla irtibatının kolaylıkla kurulması 4- Sıtmal sahalarından hem uzak hem yüksek oluşu 5- Yanındaki köylerin bilhassa meyvecilik ve sebzeçilik yönünden müsait arazilere sahip olmaları 6-İnşaat malzemesinin esasını teşkil eden taşın yakında, bol miktarda ve çok iyi cinsten oluşu 7- İvriz elektrik santralinden Ereğli dokuma

¹⁵¹ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan , Milli Eğitim Bakanlığına Gönderilen 15/01/1966 Tarihli Okul Durum Raporu, s. 1.

¹⁵² Mustafa Özer, İvriz Köy Enstitüsü, İst., 2001, s.18.

fabrikasına ve şehre giden hava hattının okul arazisinin içinden geçmesi bakımlarından Enstitüye en elverişli yer olarak seçilmiştir.

1941 yılı kışı Zanapa (Halkapınar) İlkokulunda geçirilirken bir taraftan da arazi istimlakine girişilmiş ve yukarıda adları geçen köylerin civarında 2200 dönümlük bir saha temin edilmiştir. Bu toprakların bir kenarından İvriz Çayı ve içinden de bu Çay'dan alınan suya yataklık eden kanırma arkı geçmektedir. Gaybi Köyü'nün yamaçlarına serili duran bu toprakların kuzey ve batısına büyük Ereğli ovası eklenmekte, ufuklara kadar uzayıp gitmektedir.

1942 yılının baharı gelir gelmez gerek yapıcılık gerekse tarım işleri için yeni binaların kurulacakları sahada faaliyet başlamıştır. Öğrenciler başlarında öğretmenleri olduğu halde Zanapa'ya 10 km. olan bu sahaya her gün gidip gelmek şartı ile işe koyulmuşlardır. Çok zaman alan bu geliş gidişin önüne geçmek üzere Gaybi Köy'ü sırtlarında, yeni binaların yapılacakları yere yakın bir mevkie zeminlikler yapılmış, öğrenciler kısım kısım Zanapa'dan buraya sevkedilmeye başlanmıştır. Yeni kurulmakta olan her enstitüde olduğu gibi burada da diğer enstitülerin yardımcı inşaat ekipleri İvriz Köy Enstitüsü'nün hemen imdadına yetişmişlerdir. Akçadağ, Düziçi, Çifteler, Pazarören, Gölköy Köy Enstitüleri öğrencilerinin çalışmaları İvriz Köy Enstitüsü'nün tarihinde ebedi olarak kalacak ve zevkle anılacak hatıralar arasındadır.

1942-1943 ders yılının yaz aylarında zeminliklerde yatıp kalkarak, birçok günlerde açıkta yemek yiyerek çalışan İvriz Köy Enstitü'sünün fedakar öğrencileriyle öğretmenleri bir hamlede 5 binayı yükselterek Zanapa'dan buraya temelli taşındılar. Bu binalar bütün ihtiyaçları karşılamaya elverişli olmamakla beraber okul mensuplarını Zanapa'ya gidip gelmekten kurtarmıştır. Bu duruma gelen Enstitü mensupları artık yeni binalarının noksanlarını tamamlamak üzere çalışmaya başlamışlardır. Kısa bir zaman içinde burada şu ilk binalar yapılmıştır:

<u>Bina adı</u>	<u>Bina Sayısı</u>
İşlik	4
Öğretmen Evi	3
Mutfak	1
Yatakhane	2
Fırın	1
Ambar	1
Hamam	1
Samanlık	1

Ayrıca öğrenci ve öğretmenlerle birlikte 220 öğrencinin ihtiyacını karşılayacak miktarda yemek masası, ranza, tabure gibi eşya yapılmıştır.¹⁵³

Yapılan çalışmalar hakkında enstitü mezunlarından Galip Candoğan şunları söylemektedir: “ Okuldaki planlı çalışmaların sonuçları alınmaya başlamıştı. Okula geldiğimizde 15 olan bina sayımız 43’e çıkmıştı. Bütün öğrencilerin ihtiyaçları karşılanır duruma gelmişti. Ektiğimiz tahıllar, sebzeler, meyveler okulun ihtiyaçlarının büyük bir kısmını karşılamaya başlamıştı. Bölgemizin özelliklerine göre yetiştirilen bitki ve hayvanlar hakkında bilgi ve beceri sahibi olmuştuk.¹⁵⁴

Diğer yeni kurulan enstitülerde olduğu gibi burası için de yaptırılacak binaların projeleri memleket mimarları arasında müsabakaya çıkarılmış 14.07.1943 tarihinde sona eren bu müsabakada birinciliği yüksek mimar Prof. Dr. Mühendis Mukbil Gökdoğan, Yüksek Mühendis- Mimar Eyüp Kömürcüoğlu ve Yüksek Mimar Emin Necip Uzman kazanmıştır. Yeni projeye göre bu enstitüye 73 bina, 8 oyun yeri, yapılacağı göz önünde tutularak vaziyet planı hazırlanmıştır. 1943 yılı yaz aylarında bu projeye göre işlere başlanmıştır.¹⁵⁵

¹⁵³ a.g.r. , s. 2.

¹⁵⁴ Galip Candoğan, İvriz Köy Enstitüsünde Öğrencilik Yıllarım, Konya, 1990, s.219

¹⁵⁵ a.g.r. , s. 2.

Fakat İvriz Köy Enstitüsü'nün bu yapı projesi maalesef sonradan gerek İkinci Cihan Harbi'nin devam etmesi ve gerekli malzemenin bulunamaması ve gerek siyasi değişiklikler yüzünden tatbik edilememiş, 1965 yılına kadar okula ancak ayrı bloklar halinde 45 parça bina yapılabildiği. Bunlarda ihtiyacı karşılayamadığından Eğitim Bakanlığı 1965 yazında 16 derslikli modern ve konforlu bir binanın daha yaptırılmasını uygun bularak ihaleye çıkararak müteahhide ihale etmiştir.

Okula 1945 yılında bir dizel motoru ile ilk elektrik sağlanmıştır. Fakat bunun çok masraflı olması dolayısıyla 1955-1956 derse yılında Ereğli Sümerbank bez fabrikasının okul arazisinden geçen havai elektrik hattından alınan bir şebeke ile öğretmen okuluna daimi elektrik sağlanmıştır.¹⁵⁶

Okulun kuruluşunda içme ve diğer ihtiyaçlarını karşılayacak su 4 km. uzaklıktaki Dedeköy pınarından gelen akarsu ile karşılanmakta idi. Fakat köylülerin bu suyu sonradan okula vermemeleri üzerine bu defa 3 km. mesafedeki Gaybi Köyü pınarlarından önce toprak boru ile içme ve diğer ihtiyaçlara cevap vermekten uzak su sağlanmış ve 1955 yılında bu su okula pik borularla getirilerek kullanılmaya başlanmıştır.

Kuruluştan 1965 yılına kadar yapılan binaların başlıcaları ; derslikler, yataklıklar, atölye binaları, laboratuvar, müzik derslikleri, revir, hamam, ambar ve depo kooperatif, öğretmen lokali, öğrenci lokali ile öğretmen lojmanlarından ve uygulama ilkokulundan ibarettir.¹⁵⁷ Okul yemekhanesi sinema salonu olarak ta kullanılırdı.¹⁵⁸

¹⁵⁶ a.g.r. , s. 3

¹⁵⁷ a.g.r. , s. 3.

¹⁵⁸ Mustafa Özer İle Yapılan Görüşme, Ereğli Öğretmenevi, 2003.

2) Arazi ve İşletme Durumu

Okulun 2200 dekarlık arazisinin büyük bir kısmı sulanmamaktadır. Bu arazinin 300 dekarı okulun yerleşmesi için ayrılmıştır.¹⁵⁹ Tarım dersleri ile tatbikatı için 600 dekarlık sulanabilen arazi mevcuttur. Sulanan topraklarda bağ, bahçe tarımı yapılmakta tahıl, patates, ve fasulye gibi ürünler elde edilmektedir.

Kuru ziraat sahasında her yıl 300 dekar buğday ekilmekte 300 dekarda nadasa bırakılmaktadır. Bundan başka boş arazinin bir kısmı da ağaçlandırma programına alınarak ağaçlandırma işine önem verilmiş bulunmaktadır.¹⁶⁰

Tarım dersleriyle ilgili faaliyetlerde çeşitli meyvecilik çalışmalarına önem verilmiş ve bu maksatla kuruluştan 1959 yılına kadar 18 dekar bağ, 2555 adet elma, 300 adet vişne ile 2000 adet gölgelik akasya ağacı yetiştirilmiştir.¹⁶¹

Tarım Arazisi Ve Kullanımı¹⁶²

2200 dekarlık araziye sahip olan enstitüde arazinin kullanım şekli şöyledir:

<u>Dekar</u>	<u>m²</u>	
69	000	1944 yılında satın alınan
953	446	1948 yılında kamulaştırma işleri tamamlanan
180	560	1949 yılında kamulaştırma işleri tamamlanan
996	994	1942'den itibaren Enstitü'de olan hazine arazisi

Enstitü arazisinin hangi işlerde kullanıldığı şu şekilde belirtilebilir:

<u>Dekar</u>	<u>m²</u>	
110	000	Bina, spor ve iş alanları
50	000	Meyvecilik
30	000	Sebze bahçesi

¹⁵⁹ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Ereğli Kaymakamlığına Gönderilen 19/03/1959 Tarihli Okul Durum Raporu, s. 1.

¹⁶⁰ 15/01/1966 Tarihli Okul Durum Raporu, s. 3.

¹⁶¹ 19/03/1959 Tarihli Okul Durum Raporu, s. 1.

¹⁶² Mustafa Özer, İvriz Köy Enstitüsü, İstanbul, 2001, s. 36-37-38.

<u>Dekar</u>	<u>m²</u>	
20	000	Bağ
1200	000	Tarla
765	000	Çayır ve mera
5	000	Fidanlık
<u>20</u>	<u>000</u>	Gölge ağaçlığı
2200	000	TOPLAM

Enstitü'de dikilen ağaçlar ve çeşitleri ise şöyledir:

<u>Cinsi</u>	<u>Adedi</u>
Elma	2100
Kayısı	100
Bağ Çubuğu	4000
Vişne	300
Armut	300
Gölge Ağaçları	2100
Kanada Kavağı	3200

Enstitü'de yetiştirilen hayvanlara gelince onların da sayısı şu şekildedir:

	<u>1942</u>	<u>1943</u>	<u>1944</u>	<u>1945</u>	<u>1946</u>	<u>1947</u>	<u>1948</u>
At	4	8	8	7	9	10	10
Öküz	2	2	8	8	8	10	6
Merkep	2	2	2	3	1	1	1
Koyun	-	-	-	-	-	365	340
Keçi	-	-	-	-	1185	25	25
Dana	-	-	-	6	11	13	-
Kümes Hayvanı	-	75	122	150	160	160	115
Arı Kovanı	-	-	-	-	9	12	12

Enstitü'ye ait araçlar ise şunlardır:

At Arabası	2	3	4	4	5	5	5
Öküz Arabası	1	1	2	2	2	2	2
Kamyon	-	-	-	2	3	3	3
Jip	-	-	-	-	1	1	1
Bisiklet	-	5	5	5	5	5	-
Motosiklet	-	-	-	1	1	1	-
Traktör	-	-	-	-	-	1950'de	1
Bıçerdöver	-	-	-	-	-	1950'de	1
Harman Makinesi	-	-	-	-	-	-	1

Verilen bilgiler gösteriyor ki köy enstitüleri üretime dayalı olarak uygulamalı eğitim veriyor, öğrencilerin yaparak-yaşayarak öğrenmelerini sağlıyordu.

3-İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ VE ÖĞRENCİ ALIMI

a) Köy Enstitülerine Öğrenci Alınırken Aranılan Nitelikler ve Seçim İşleri

3803 sayılı Köy Enstitüleri yasasının 3. maddesine göre enstitülere tam devreli köy ilkokullarını bitirmiş sıhhatli ve müstait köylü çocuklar, seçilerek alınır.¹⁶³ 1947 yılına ait Köy Enstitüleri Yönetmeliği'nin 98. maddesinde enstitü'ye alınacak öğrencilerin beş sınıflı köy okullarını bitirmiş ve 17 yaşını doldurmamış öğrenciler olması gerektiği belirtilmiş¹⁶⁴ ancak yönetmeliğin bu maddesi 01/02/1949 tarihli yeni bir yönetmelikle değişmiştir. Buna göre enstitülere yine 5

¹⁶³ Maarif Vekilliği, *Tebliğler Dergisi*, "3803 No'lu Köy Enstitüleri Kanunu", 17.04.1940, sayı: 68, s.189.

¹⁶⁴ Milli Eğitim Bakanlığı, *Köy Enstitüleri Yönetmeliği*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1947, s. 65.

sınıflı köy okullarından mezun olan, 12 yaşını bitirmiş ve 17 taşını doldurmamış öğrencilerin alınmasına karar verilmiştir.¹⁶⁵

18 Kasım 1950’de yayımlanan “Köy Enstitüleri Kanunu’nun 3. Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun” ile öğrenci alımında şu değişiklikler yapılmıştır: Köy enstitülerine köy ve bucaklarla, belediye teşkilatı bulunan kasaba mahiyetindeki köy ve bucakların, merkez nüfusu 2000’den aşağı olan ilçe merkezlerinin beş sınıflı ilkokullarını bitiren ve bu yerlerde sakin ve kayıtlı olan çocuklarla, ailesi köyde oturmakla beraber tam teşkilatlı okulu bulunmadığı için tahsilini kasaba okullarında ikmal eden köylü çocuklardan müstait ve sıhhatli olanlar seçilerek alınır.¹⁶⁶

Kanun ve yönetmeliklerde de belirtildiği gibi enstitülere kız-erkek tamamıyla köylü çocukları alınmıştır. Yalnız köylerde beş sınıflı okul ve bu okullardan mezun olanların azlığı dikkate alınarak, istenilen özellikte öğrenci sağlayabilmek için, üç sınıflı eğitimli okul mezunları ile, dördüncü sınıfı bitirenler de enstitülerin uygulama veya hazırlık sınıflarına alınmışlardır. Bu öğrenciler ilkokulu mezunu haline getirildikten sonra enstitü kısmına geçmekteydiler.¹⁶⁷

1937 yılından beri köy enstitülerine öğrenci alımında şu koşullar dikkate alınırdı:

a) Alınacak öğrenciler köylü çocuğu olacaktır. Aynı zamanda köyünde, ana ve babasının, ailesinin, arazi ve hayvanlarının, bağ ve bahçesinin bulunmasına da dikkat edilirdi. Çünkü bu durumlar, onların enstitülerdeki iş hayatına kolaylıkla uymalarını ve sonra da köye gidip işine ve köy hayatına, köy hizmetine sıkı sıkıya bağlanmalarını kolaylaştıracaktır.¹⁶⁸

¹⁶⁵ Milli Eğitim Bakanlığı, **Tebliğler Dergisi**, “Köy Enstitüleri Yönetmeliği ’nin 98. Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında”, 01/02/1949, sayı: 525, s. 157.

¹⁶⁶ Mustafa Aydoğan, **Köy Enstitüleri İle İlgili Yasalar**, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2000, c. II, s. 289.

¹⁶⁷ İ. Hakkı Tonguç, **Kitaplaşmamış Yazılar**, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 1997, c.1, s. 405.

¹⁶⁸ Maarif Vekilliği, **Tebliğler Dergisi**, “Köy Enstitülerine Alınacak Talebe Hakkında”, sayı: 136, 1941.

Geçmiş yıllarda meydana gelen problemler enstitüye öğrenci alımında daha titiz davranılmasına sebep olmuştur. Köye gönderilen öğretmenleri köyde tutabilmek için toplumsal realiteyi göz önüne almak gerekiyordu. Yapılması gereken iş, köylü çocuklarını köyden almak, yetiştirmek ve köye göndermektir. Köyler ancak bu şekilde sağlıklı bir eğitime kavuşabilirdi.

Bununla birlikte, köyde doğup büyüyen ancak büyüdükçe ilçe veya il merkezlerindeki okullardan mezun olan ya da köye sonradan yerleşmiş, tarım işleriyle uğraşmamış köylü veya memur çocuğu, nerede okulu bitirirse bitirsin, köy enstitülerine uyum sağlayamamıştır.¹⁶⁹

Aynı zamanda, orta veya diğer okullara gidenler de, bunlar gibi enstitünün iş ve çalışma hayatına uyamamışlardır. Enstitüye kayıt olup ta ilk kez ayrılmak isteyenler, işlere kendilerini veremeyenler, zorunlulukla çalışanlar, enstitü düzen ve disiplinine aykırı davranışlarda bulunanlar, daha çok bunlar arasından çıkmıştır. Çünkü bunlar, yaşadıkları ev ve topluluk hayatında aldıkları görgü ve alışkanlıklarıyla enstitünün kalabalık, zor, ciddi ve ağır iş hayatına kolay kolay dayanamamışlardır. Günde 8 saat öğretmenle sistemli çalışmaya, ayrıca 2.5 - 3 saat kendi kendine verilen ders ve işlerin hazırlığına, bunun dışında cumartesi, pazar günleri de nöbetleşe yapılan genel işlere dayanmak, verilen işleri yürütmek ve başarılı olmak kolay değildi. Üstelik, yıllık izinde en çok 45 gündü. Öğrencinin bu sürekli çalışmaya isteyerek katılması, her şeyden önce hamurunun işle, zorluklara göğüs germekle yoğrulmuş olmasına bağlıdır. Yoksa modern bir köy durumunda olan köy enstitülerini daha çok öğrencilerin alın terlerine, iş gücüne dayanarak kurmak, 1946 yılı sonundaki gelişim düzeyine ulaştırmak imkansız olurdu.¹⁷⁰

Köy enstitülerinin kurulduğu yıllarda ülkemizdeki birçok köyde öğretmen açığı vardı. Köylü çocukları maalesef eğitimden mahrum kalıyordu. Temel eğitimi köylere kadar yaygınlaştırmalı ardından köylü çocuklarına ileri öğretim

¹⁶⁹ Şevket Gedikoğlu, *Niçin Eğitim Kurşları ve Köy Enstitüleri*, Ankara, 1949, s.12.

¹⁷⁰ Ş. Gedikoğlu, a.g.e. , s. 28.

kademelerinde okuma imkanı verilmeliydi. Bu nedenle köylere köy enstitüleri yolu ile eğitim götürülmeye çalışılmıştır. Bu yolla köy çocukları hem ilköğrenime kavuşacak, köy öğretmenleri ve diğer elemanlar yetişecek hem de çocukların yüksek öğrenim yapmalarına ve topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerine olanak sağlanacaktı. İşte bu sebeplerle köy enstitülerine yalnızca köy çocukları alınmıştır.

b) Alınacak öğrenci adayları, sağlıklı, gürbüz ve sağlam olacaktır. İşine, mesleğine engel olacak organik bir kusuru ve noksanı olmayacaktır. Öğrencinin bu nitelikleri taşıması, gerek köy enstitülerinde başarılı olması, gerekse daha sonra çalışacağı köy hayatının kendisinden beklediği ağır ve sürekli hizmetler açısından gerekli ve zorunludur.

c) Alınacak öğrenci, zeki, enerjik, çalışkan, yaş ve sınıf düzeyine göre bilgi, iş başarı derecesi iyi olacaktır. Genel bilgi, tarım ve teknik çalışmaları içine alan enstitülerde başarılı olmak kolay değildir. Vücut sağlamlığı kadar ruhsal yeteneklerinin de bu işlere elverişli olması gerekir. Enstitülerde olduğu kadar, köylerdeki işleri başarıya da , ruhsal yapının ve sinir sisteminin sağlamlığı ile orantılıdır.¹⁷¹

Aranan niteliklere göre, seçimlerin isabetle yapılabilmesi “Öğrenci Seçim Fişi” düzenlenmiştir. Seçimler şu şekilde yapılmıştır:

3803 sayılı kanunla ilgili olarak yayımlanan 20/06/1940 tarihli genelgede, belirtilen nitelikteki talebelere her biri için seçime memur edilen ilk tedarik müfettişleri, köy öğretmenleri ve gezici başöğretmenler tarafından birer fiş doldurularak Enstitü müdürlüklerine gönderileceği belirtilmektedir. Enstitüye alınacak öğrenciler yukarıda belirtilen yetkililerce ,bölgelerindeki köyler taranarak saptanıyordu.¹⁷²Fişler yetkili kişilerce, adaylar bizzat görülerek doldurulurdu.

¹⁷¹ Maarif Vekilliği, *Tebliğler Dergisi*, “*Köy Enstitülerine Alınacak Talebe Hakkında*”, sayı: 136, 1941.

¹⁷² Maarif Vekilliği, *Tebliğler Dergisi*, “*Köy Enstitüleri Kanunu Hakkında*”, 20/06/1940, sayı: 77, s. 241.

Fişleri gönderilecek aday sayısı enstitüye alınacak öğrenci sayısının üç misline kadar olabilirdi.¹⁷³ 1940 tarihli genelgede “Enstitünün bulunduğu vilayet maarif müdürlüğünün reisliğinde teşekkül eden heyet, gelen fişler arasından kendilerine bildirilen talebe kadrosuna göre en müsait buldukları çocukları seçer, sağlık yoklamalarını yaptırarak müesseseye alır ve adlarını bir liste halinde vekillğe bildirirler” denmektedir. Bu fişler, ilgili Milli Eğitim müdürü ve memurlarınca enstitü müdürlüğüne gönderilir.

Tayin edilen miktarda öğrenci göndermeyen vilayetlerin açığı, enstitü müdürlüklerince bölgeye dahil olan diğer vilayetlerden alınacak öğrencilerle doldurulurdu.¹⁷⁴

Gelen fişler eğitimbaşının başkanlığında çeşitli ders zümreleri öğretmenlerinden müdürün seçeceği beş kişilik bir komisyon tarafından incelenir ve on yıllık plana göre enstitüye alınacak öğrenci sayısının % 10 fazlasıyla seçim yapılırdı. Seçilen adaylar enstitüde Türkçe, matematik ve tabiat bilgisi derslerinden sözlü veya yazılı bir imtihana tabi tutulur ve enstitü derslerini hemen takip edebilecekleri anlaşılan öğrenciler doğrudan doğruya kaydedilir, bir yıllık hazırlıktan sonra enstitü derslerini takip edebilecekleri anlaşılanlar hazırlık sınıfına alınırlardı. Bunlar dışında kalan adaylar geri çevrilirdi.¹⁷⁵

Hazırlık sınıfının süresi on aydır ve derslere 1 Eylülde başlanır 30 Haziranda son verilirdi. Bu yönetmelik 02/02/1949 tarihli yeni bir yönetmelikle değiştirilmiştir. Öğrenim süresi dokuz aya düşürülmüştür. Derslere de ekim ayının birinci haftasında başlanacak 30 haziranda son verilecekti. Öğrenim iki döneme ayrılırdı. Birinci dönem ,derslere başlama tarihinden 20 ocak akşamına kadar; ikinci dönem 1 şubattan 10 haziran akşamına kadar sürerdi. 02/02/1949 tarihli yönetmelikle dönemlere başlama süreleri de değişmiş birinci dönem ekim ayının ilk haftasından ocak ayının yirmi sekizine; ikinci dönem, şubatın ilk gününden

¹⁷³ Milli Eğitim Bakanlığı, **Köy Enstitüleri Yönetmeliği**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1947, s. 64-65.

¹⁷⁴ Maarif Vekillliği, **Tebliğler Dergisi**, “*Köy Enstitüleri Kanunu Hakkında*”, 20/06/1940, sayı: 77, s. 241.

¹⁷⁵ Milli Eğitim Bakanlığı, **Köy Enstitüleri Yönetmeliği**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1947, s. 64.

haziran sonuna kadar devam edecekti. Öğrencilere birinci dönem sonunda on günlük bir dinlenme aralığı verilirdi.bu dinlenme süresi de değişmiş ve dört güne indirilmiştir. Derslerin süresi 45 dakikaydı. Öğleden önce dört, öğleden sonra iki saat ders yapılırdı. Cumartesi günü yalnız dört ders yapılırdı.

Fişlerin düzenlenmesi ile ilgili birçok açıklama yapılmasına rağmen seçim işlerinde şu aksaklıklar görülmüştür:

1) Seçme işi ile ilgili görevli olanlarca, enstitü amaçlarının, çalışma tarzlarının, yasalarla saptanan ödev ve hakların, sorumlulukların nelerden ibaret olduğunun, öğrenci adaylarına, velilerine gerektiği kadar duyurulup açıklanmaması,

2) Enstitülerin daha çok fakir, kimsesiz çocuklara özgü birer yuva olduğu anlayışıyla vücut, zeka ve alışkanlıkları hatta vücut özürleri eksikleri de olsa, seçim fişlerinde tam, olumlu gösterilmek üzere, daha çok fakir ve kimsesiz çocukları enstitülere gönderme eğilimi,

3) Bazı seçmenlerin, bölgesindeki köyleri gezip dolaşmadan, rasgele birkaç köyden 5-10 çocuk için yapılan başvuruları, olumlu olarak doldurdukları fişleri işleme koymaları.

Bakanlık seçim işlerindeki aksaklıkları düzeltmek için çalışmalara başlamış ve şu kararları almıştır:

1) Her ilden alınacak kız-erkek öğrenci sayısının iki katı aday ilgililer tarafından görülerek, matbu fişler doldurulmak suretiyle müsait olanlar arasından seçilecektir.

2) Enstitülerin birinci sınıflarına tam devreli köy okulu mezunu alınmakla beraber, bir köyden iki çocuğu seçmemek üzere eğitimli okullardan mezun kız-erkek öğrenciler de, enstitülerin ilk kısımlarına alınacaklardır.

3) Köy enstitülerine alınacak öğrenciler isteklerine göre öğretmen, köy sağlık memuru, köy ebesi olarak yetiştirilecektir.

4) Fişlerin sıhhatli şekilde doldurulmamasından seçime memur edilenler sorumlu tutulacaktır. Seçime memur edilenler, ilköğretim müfettişleri, gezici başöğretmenler, bucak ve köy başöğretmenleri ve öğretmenlerdir.

5) İlköğretim müfettişleri seçim işinin zamanında, verilen direktiflere göre yolunda yapılmasını sağlamakla mükelleftirler ve devamlı ilgi göstereceklerdir.

6) Köy enstitüsüne istekli adaylara, seçilenlere, babalarına, annelerine, kanunlarda saptanan vazife ve hakları seçmenler tarafından etraflıca anlatılacaktır. Devletin sağladığı nimetlere karşı, külfetlerine katlanabilecek nitelikte seçilenlerin halen çiftçilikle geçinen köylü ailelerinin çocuklarından olması, sağlık durumlarının bu işlere elverişli bulunması şarttır.

8) Seçilip çağırılan çocukların sağlık muayeneleri enstitülerde yapılacak, sağlıklı, elverişli olmayanlar enstitülere alınmayacaklardır.

Ayrıca köy enstitülerine kayıt ve kabul edilmek üzere başvuran öğrencilerin bir kısmının köyde doğup ilkokulu il veya ilçe merkezinde bitirdiği, diğer bir kısmının il veya ilçe merkezlerinde doğup ilkokulları köylerde bitirdiği, bir kısmının da köyde doğup köyde ilkokulu bitirdikten sonra ortaokula, tarım ve sanat okullarına devam edenlerden olduğu ve bunların enstitülere kayıt ve kabulünde enstitü idarelerinin tereddüde düştüğü görülmüştür. Bu sorunları çözmek üzere Bakanlık 13/11/1947 tarihinde bir genelge yayınlamıştır. Buna göre enstitülere sadece köyde doğmuş, büyümüş ve tam devreli ilkokulları köylerde bitirmiş olanlar kayıt ve kabul edilebilirler. İl veya ilçede doğup ta köyde ilkokulu bitirenler ile köyde doğup ta ilkokulu il veya ilçe merkezinde bitirmiş olanlar enstitülere kabul edilmeyecektir.¹⁷⁶

¹⁷⁶ Milli Eğitim Bakanlığı, *Tebliğler Dergisi*, "Köy Enstitülerine Kayıt Edilecek Öğrenciler Hakkında", 13/11/1947, sayı: 464, s. 215-216.

Alınan kararlara rağmen enstitü müdürlüklerinin beş sınıflı ilkokulu bitirmemiş olan çocukları da enstitüye yatılı öğrenci olarak kaydettikleri ve uygulama okullarına devam ettirdikleri tespit edilmiş olduğundan 13/05/1949 tarihinde yayımlanan bir genelde ile bu duruma son verilmesi istenmiştir.¹⁷⁷

Öğrencilerin illere, illerin ilçe ve bucaklarına, köylerine, aynı aile ve akrabadan olup olmadıklarına göre de incelemeler yapılmıştır. Her ilden alınacak öğrenci kadrosunu Bakanlık bildirmekte bununla birlikte mümkün olduğu kadar alınacak öğrencilerin illerin ilçe, bucak ve köylerine dağılmış olmaları şartı aranmıştır. Yapılan incelemeler çizelgeler halinde, öğrencilerin dosyalarında bulundurulurdu. İleriki yıllarda, öğrenci alınırken ilçe, bucak ve köylerin enstitüdeki öğrenci sayıları dikkate alınmıştır. İvriz Köy Enstitüsü Niğde, Nevşehir illeri ile Mersin'in Mut ilçesinden de öğrenci almıştır.

19/07/1948 tarihinde yönetmelikte değişikliğe gidilmiştir. Buna göre; gelen fişler enstitü idaresince elden geçirilecek ve Enstitü'ye alınacak öğrenci sayısından mümkün olabildiği kadar fazla sayıda aday seçilecekti. Seçilen adayların isim çizelgeleri milli eğitim müdürlüğüne ve ilgili memurluklara gönderilecekti.

Adaylar ilçe milli eğitim memurluklarında ilköğretim müfettişinin, ilköğretim denetmeninin veya milli eğitim memurunun başkanlığında üç öğretmenden teşekkül edecek bir komisyon önünde daha önce yapıldığı üzere Türkçe, matematik ve tabiat bilgisi derslerinden yazılı olarak imtihan edileceklerdi.

İmtihan soruları köy enstitüsü müdürlüklerince hazırlanacak, kapalı ve mühürlü zarflar içerisinde ilgili milli eğitim müdür ve memurluklarına gönderilecekti.

İmtihana girenlerin listesi, imtihan kağıtları köy enstitülerine gönderilir, enstitüler imtihan kağıtlarını, eğitimbaşının başkanlığında müdürün seçeceği 5

¹⁷⁷ Milli Eğitim Bakanlığı, **Tebliğler Dergisi**, “*Köy Enstitüleri Uygulama Okulları Hakkında*”, 13/05/1949, sayı: 542, s. 25.

kişilik çeşitli ders zümrelerine mensup öğretmenlerin oluşturduğu komisyonda inceleyecekti. Bu inceleme sonunda enstitüye kabul edilenler belirlenerek ilgili milli eğitim müdür ve memurluklarına gönderilecekti.¹⁷⁸ Enstitüye kabul edilen öğrencilerden birer taahhütname ve kefaletname alınırdı. Mustafa Özer ile yapılan görüşmede ailesinin okula başlarken 3500 liralık senet imzaladığı öğrenilmiştir. Okul yarım bırakılırsa devlet öğrenciye harcadığı masrafı bu şekilde geri almıştır.¹⁷⁹

Enstitüye yeniden öğrenci alınması işleri her yılın eylül ayında bitirilir enstitü idaresince özürleri makbul olan öğrencilerin kayıt işleri on beş gün uzatılırdı. Enstitü'ye alınmasına karar verilen adaylardan; nüfus kimlik cüzdanları, ilkokul diplomaları, örneğine uygun sağlık raporları, aşı belgesi, yüklenme senedi ve 4.5x6 ebadında fotoğraf istenirdi.

Bununla birlikte, köy okullarından enstitüye alınan öğrencilerden enstitü öğrenimini takip edemeyecek derecede zayıf olanlar, uygulama okulunda bir öğrenim yılı yetismeye tabi tutulurlardı.¹⁸⁰ Öğretmen olamayacağına kanaat getirilen talebenin ayrılacağı mesleklerin tahsil müddetleri Maarif Vekilliğince tespit edilirdi.¹⁸¹

Öğretmen olamayacağına kanaat getirilen çocuklar öğretmenler meclisinin kararı ile hem birinci hem de ikinci yıl sonunda başarılı olacakları bir mesleğe ayrılırlardı. Bu gibi öğrencilere ayrıldıkları mesleği öğretici özel bir program uygulanır ve bu mesleği serbest hayatta başarabilecekleri anlaşılınca kendilerine birer diploma verilerek enstitünün mesleki kısmından çıkmış sayılırlardı. Enstitüye kabul edilenler sıhhi sebeplerden başka sebeplerle enstitüden

¹⁷⁸ Milli Eğitim Bakanlığı, **Tebliğler Dergisi**, 19/07/1948, sayı: 498, s. 40.

¹⁷⁹ Mustafa Özer İle Yapılan Görüşme, Ereğli Öğretmenevi, 2003.

¹⁸⁰ Milli Eğitim Bakanlığı, **Köy Enstitüleri Yönetmeliği**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1947, s. 5.

¹⁸¹ Maarif Vekilliği, **Tebliğler Dergisi**, 3803 No'lu **Köy Enstitüleri Kanunu**, 17/04/1940, sayı: 68, s. 189.

ayrıldıkları veya çıkarıldıkları taktirde okudukları zamana isabet eden masraf kendilerinden veya kefillerinden alınırdı.¹⁸²

Enstitüye evli ve nişanlı olanlar öğrenci olarak kabul edilmezlerdi. Öğrenci iken evlenenlerin enstitü ile ilişkisi kesilirdi.¹⁸³

Köy enstitülerinin mimarlarından İsmail Hakkı Tonguç öğrenci seçimiyle ilgili şunları ifade etmektedir: Köye yollanacak öğretmenin, köy gerçeklerine göre hazırlanması gerekir. Bunun için öğretmen adayını ve diğer iş elemanlarını köy kaynağından alacak kanallar açılmalıdır. Köyde eğitimci ve öğretmen olarak yetişecek elemanlar devlete büyük ve uzun yıllar sürecek külfetler yüklememelidir.¹⁸⁴ Bu çalışmalarla köylerin içten kalkınması sağlanacaktı.

İvriz Köy Enstitüsü'ne 1949 yılında kayıt olan Mustafa Özer yapılan görüşmede ilk yıllarda enstitüye kayıt için gelen her erkek öğrencinin eğer yanında bir kız öğrenci getirirse sınavsız enstitüye kaydolduğunu belirtmektedir. Kendisi de kayıt olurken bir kız öğrenciyle birlikte geldiğini anlatmaktadır.¹⁸⁵ Yine enstitü mezunlarından Hasan Yıldız, yapılan görüşmede şunları ifade etmektedir: “ Oğlunu okutmak isteyen babalar tanıdıkları kişilerden kızlarını enstitüye göndermelerini istiyordu. Ben de akrabamızın kızının, bütün masraflarını üstlenmek üzere enstitüye benimle gelmesi için sürekli evlerine giderdim. Ta ki kovuluncaya kadar.”¹⁸⁶

b) Hazırlık Sınıfı

Hazırlık sınıfının süresi on aydır ve derslere 1 Eylülde başlanır 30 Haziranda son verilirdi. Bu yönetmelik 02/02/1949 tarihli yeni bir yönetmelikle

¹⁸² Maarif Vekilliği, *Tebliğler Dergisi*, 3803 No'lu Köy Enstitüleri Kanunu, 17/04/1940, sayı: 68, s. 189.

¹⁸³ Milli Eğitim Bakanlığı, *Köy Enstitüleri Yönetmeliği*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1947, s. 99.

¹⁸⁴ İsmail Hakkı Tonguç, *İlköğretim Kavramı*, İst., 1946, s.306.

¹⁸⁵ Mustafa Özer İle Yapılan Görüşme, Ereğli Öğretmenevi, 2003.

¹⁸⁶ Hasan Yıldız İle Yapılan Görüşme, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi,2001.

değiştirilmiştir. Öğrenim süresi dokuz aya düşürülmüştür.¹⁸⁷ Derslere de Ekim ayının birinci haftasında başlanacak 30 Haziranda son verilecekti. Öğrenim iki döneme ayrılırdı. Birinci dönem, derslere başlama tarihinden 20 Ocak akşamına kadar; ikinci dönem 1 Şubattan 10 Haziran akşamına kadar sürerdi. 02/02/1949 tarihli yönetmelikle dönemlere başlama süreleri de değişmiş birinci dönem Ekim ayının ilk haftasından Ocak ayının yirmi sekizine; ikinci dönem, Şubatın ilk gününden Haziran sonuna kadar devam edecektir. Öğrencilere birinci dönem sonunda on günlük bir dinlenme aralığı verilirdi. Bu dinlenme süresi de değişmiş ve dört güne indirilmiştir. Derslerin süresi 45 dakikaydı. Öğleden önce dört, öğleden sonra iki saat ders yapılırdı. Cumartesi günü yalnız dört ders yapılırdı.

Bu sınıflarda okuyanlar şu dersleri görürlerdi: Türkçe, tarih, coğrafya, yurt bilgisi, tabiat bilgisi, aritmetik-geometri, aile bilgisi, resim-iş, müzik, beden eğitimi. Hazırlık sınıfında öğretmen, her öğrenciyi her ay, en az bir defa derse kaldırmak suretiyle sözlü ve bir kere de yazılı yoklama yapar. Bu yoklamalarda 10 numara esasına göre not verilirdi. Dönem sonunda bu notların ortalaması alınırdı. Bu ortalama not, öğrencinin o dönem için kanaat notudur. Hazırlık sınıfında birinci dönem sonunda öğrencilerin durumu o dönem için takdir edilmiş olan kanaat notuna göre belirtilir. Dönem kanat notları 5'ten az değilse öğrenci o dönemi başarı ile bitirmiş ve ikinci döneme geçmiş olur. Kanaat notu 5'ten az ise öğrenci bütünlemeye kalır.

İkinci dönemde de öğrencilere kanaat notu takdir edilir. Bu dönemin sonunda 10 Haziran ile 30 Haziran arasında birinci ve ikinci dönemde okunan bütün derslerden ve bu derslere ait konuların tamamından olmak üzere hazırlık sınıfını bitirme imtihanı yapılır. Bu imtihan sonunda öğrencinin her dersten aldığı ikinci dönem kanaat notu ile dersin bünyesine göre yazılı veya sözlü olarak yapılan imtihan notlarının ortalaması alınır. Bu ortalama 5'ten az ise öğrenci zayıf not aldığı derslerden başarı gösterememiş sayılır ve bütünlemeye bırakılır.

¹⁸⁷ Mili Eğitim Bakanlığı, *Tebliğler Dergisi*, "Köy Enstitüleri Hazırlık Sınıfları Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında", 02/02/1949, sayı: 525, s. 157.

Hazırlık sınıfını bitirirken bütünlemeye kalanlar 25-30 Ağustos arasında yazılı bütünleme imtihanına girerler. Bu imtihanda, bir dersten de olsa, 5'ten az not alanlar, okuldan uzaklaştırılırlar.

İkinci dönem sonunda yapılacak yazılı veya sözlü imtihanlarla bütünleme imtihanları için sınıf veya ders öğretmeninden başka, imtihanı yapılacak dersle ilgili iki enstitü öğretmeni, enstitü müdürlüğü tarafından görevlendirilir. Notlar komisyon üyeleri tarafından takdir edilir.¹⁸⁸

c) İvriz Köy Enstitüsüne Öğrencilerin Gelişleri

Enstitülere her yıl yeni öğrenci alma zamanı, sınıf geçme ve hatta mezunların köylere dönüşü ile ilgilidir. Yeni öğrencilerin yerleştirilmesi bakımından bu ilişkinin düşünülmesi zorunluydu. Ekim ayının son, Kasım ayının ilk haftasında bir yandan mevcut öğrencilerin sınıf geçme durumları belirtilirken, enstitüyü bitirenler köylere uğurlanır, yeni öğretim döneminin hazırlıkları yapılırken diğer taraftan yeni öğrencilerin enstitüye gelişleri başlardı. İki öğretim yılının birleştiği Ekim ve Kasım ayları enstitülerde çok canlı ve hareketli aylar olarak göze çarpmaktadır.¹⁸⁹

İvriz Köy Enstitü'süne gelen her öğrenci askere gider gibi sırtında ak torbası, eski giysileri ile gelirdi. Sağlık kontrolünden geçirilerek, uygun olmayanların yerine yedekleri çağrılırdı. Yeni gelen her öğretmen adayının eski giysileri, ayakkabısı, şapkası alınır, yerine yenisi verilirdi. Kendi sınıf düzeyindeki dizgeye katılan, Enstitü'nün havasına uyan öğrenci, bir yıl sonra ilgisi, yeteneği ve istekleri doğrultusunda teknik sanat kollarından birine ayrılırdı.¹⁹⁰ Enstitülerin toplantı meydanları, binaların arasındaki yolları daha on üç on dört yaşında iken yetişkin insanların kılıklarına bürünmüş, onların konuşma, yürüme ve oturma

¹⁸⁸ Mili Eğitim Bakanlığı, *Tebliğler Dergisi*, "Köy Enstitülerinin Hazırlık Sınıfı Geçici Öğretim Programı ve Yönetmeliği", 27/01/1948, sayı: 473, s. 277.

¹⁸⁹ Şevket Gedikoğlu, *Niçin Eğitim Kurşları ve Köy Enstitüleri*, Ankara, 1949, s. 35.

¹⁹⁰ Mevlüt Kaplan, *Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri*, T.C. Kültür Bakanlığı Yay. , Ankara, 2002, s. 57.

tarzlarını iyice öğrenmiş köylü çocuklarıyla dolardı. Bunların enstitülere alışmaları birkaç ay sürer, bu arada köy hasretine dayanamayarak kaçanlara, ebeveyni veya akrabası tarafından kaçmaya teşvik edilenlere de rastlanılırdı.¹⁹¹

Öğrenciler enstitülere ayak basar basmaz kesif ölçüde türlü çalışmalara başlanır, dersler, ziraat ve sanat işleri, yapıcılık faaliyetleri, hayvan bakımı gibi birçok kollara ayrılan bu çalışmaların içine sokulan çocuklardan enstitü'ye mal olacaklarla olmayacaklar kısa bir zaman içinde kolayca birbirlerinden ayrılırdı.¹⁹² Enstitüleri sadece kitaba dayanılarak nazari derslerin okunduğu yerler sanarak gelenler, böyle olmadıklarını anlarlar. Bu kurumların köylerinden daha kesif birer iş yuvası olduklarını görürler ve kesin kararlarını verirler.¹⁹³

Kuruluş yıllarında enstitü binalarının inşaatı devam ettiğinden kayıt olan öğrencilerde inşaatlarda çalışmaktaydı. Hatta ilk yıllarda okuldan kaçmaların da olduğunu kendisiyle röportaj yapılan enstitü mezunlarından Mehmet Karaman da belirtmektedir: “Önceden giriş formaliteleri ve sözlü sınavlar yapılmıştı. Alınacağımıza dair bize çağrı mektubu geldi. O zaman Enstitü'nün kazığının çakıldığı yerde ne bir bina ne de bir çadır vardı. Kazıkların çakıldığı yere 9 km. uzaklıktaki Zanapa(Halkapınar) bucağında Dereyüzü köylüleri için yapılmış beş sınıflı bir bölge okulu vardı. Bu bölge ilkokulu esas okul kuruluncaya dek kullanılacak bir yerdi. Okulun 52 numarasına kaydoldum. Elime kazma kürek verildi. Tuvalet çukuru kazmaya ben de katıldım. Yazılan herkes katılıyordu çalışmaya. İlk günler kirlendik, bitlendik. Okula banyo yapımına girişildi ve leğenlerde bayan öğretmenler bizi sabunla belden yukarımızı yıkadılar. Herkesin ağzında bir soru vardı: “Biz buraya öğretmen olmaya mı geldik yoksa işçi olmaya mı geldik?” Burası ağır işçi yetiştirecek galiba! diye hepimizi bir karamsarlık kaplamıştı. Okuldan kaçmalar başlamıştı. Neredeyse tümünden kaçacaktık.

¹⁹¹ Köy Enstitüleri I-II, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2003, s. 114.

¹⁹² İ. Hakkı Tonguç, *Kitaplaşmamış Yazılar*, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2000, c. II, s. 16-167.

¹⁹³ a.g.e. , s. 114.

Bu arada yönetici ve öğretmenlerimizi de bir sıkıntı kaplamıştı. Bizleri toplayıp konuşmalar yapıyorlar ve bu ağır işlerin sürekli olmadığını ve binaların yapılmasının zorunlu olduğunu belirtiyorlardı. İlerde uygulamalı eğitim içinde yorucu olmayan işlerle kültür derslerinin birbirini tamamlayacak biçimde yapılacağını vurguluyorlardı. Yönetici ve öğretmenlerimizin, öğretmen olacağımıza kesin söz vermeleri ve yumuşak tutumları bizi okula bağladı ve kaçmalar da önlendi.”¹⁹⁴

Enstitünün ilk günlerinde erkek öğrenciler bina yapımında çalışırken kız öğrenciler de dikiş atölyesinde erkeklerin iç ve dış giysilerini dikerlerdi.¹⁹⁵

Enstitüye gelen öğrenciler köyde edinmiş oldukları bazı kökleşmiş alışkanlıklarını kolay kolay terk edemezler. Bu alışkanlıkları ortadan kaldırmak amacıyla aylarca çalışılır. İlk aylardaki çalışmalar, köy çocuğunu tanımayan öğretmenleri ümitsizliğe bile sevk eder.¹⁹⁶ Köy okullarından gelen çocukların çoğu, görgüsü kıt, enstitü çevresinde rastlanan eşyanın bir kısmından habersiz, küçük yaştan itibaren köyde ağır iş hayatına katıldığı için kavrulmuş, oyun hayatından çocukluğa mahsus pozlardan ve hareketlerden sıyrılmış; yetişkinleri taklit ederek giyinen ve yürüyen, onlar gibi konuşan çocuklardı. Yeni gelenlerin hemen hepsi, okul yemeğine, karyolaya, sık sık yıkayıp çamaşır değiştirmeye, çatal-bıçak kullanarak yemek yemeye alışık değillerdi. Teneffüslerde oyun oynamayıp okul avlusunda ve alanlarında ağır ağır dolaşan çocuklar çoğunluğu teşkil ederdi. Birçok enstitüde genel durum aşağı yukarı böyleydi.¹⁹⁷

Bu durum karşısında öğretmenlerin önlerine çıkan ders konuları öğrencilere basit bilgileri, vücut temizliğini, yemek yemesini, giyinmeyi, insan gibi yaşamının şartlarını ve usullerini öğretmekti. Köy enstitülerinde çalışan öğretmenlerin bu devrede öğrenciler için yaptıkları fedakarlıklar bir çok ana ve

¹⁹⁴ Mustafa Özer, *İvriz Köy Enstitüsü*, İstanbul, 2001, s. 31-32.

¹⁹⁵ *a.g.e.*, s. 32.

¹⁹⁶ *Köy Enstitüleri I-II*, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2003, s. 114

¹⁹⁷ İsmail Hakkı Tonguç, *Kitaplaşmamış Yazılar*, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 1997, c. 1 , s. 406-407.

babaninkinden üstündür.¹⁹⁸ Öğrencilerin enstitüye alışmaları için maddi ihtiyaçlarının karşılanmasına önem verilmiş, iş ve derslerde fazla sıkıştırılmamışlardır. Ayrıca, sık sık eğlenceler düzenlenmiş ve küme öğretmenleri tarafından öğrencilere yakın ilgi gösterilmiştir.

Enstitüdeki öğrenciler zamanla olgunlaşır. Derslere devam ederler, enstitünün türlü işlerini görmeye başlarlar. Enstitüler gerçek kimliklerini bundan sonra kazanır.¹⁹⁹

d) Öğrenci Kılık-Kıyafeti

1947 yılına ait Köy Enstitüleri Yönetmeliği'nin 179. maddesinde öğrenci kılık-kıyafetiyle ilgili şu hükümler yer almaktadır: “Öğrencilerin kıyafeti sade, Bakanlıkça saptanan giyiniş örneğine uygun olarak, sık sık ilgili öğretmen ve kümebaşılarcı kıyafet ve temizlik yoklamasına bağı tutulacaklardır. Erkek öğrencilerin saçları sıfırla üç numara arasında kesilmiş olacaktır. Öğrencilerin sakal, bıyık ve favori bırakmaları yasaktır. Kız öğrenciler kıyafet itibariyle derli toplu, saçları taranmış ve temiz olarak bulunurlar. Erkek ve kız öğrencilerin süslenmeleri ve süs eşyası taşımaları yasaktır.”²⁰⁰

Fakat yönetmeliğin bu maddesi 10/01/1952 yılında alınan bir kararla değiştirilmiştir. Yönetmeliğin değiştirilen maddesinde şu hükümler yer almaktadır: “Kız ve erkek öğrencilerin kılık ve kıyafeti öğretmen namzetlerine yakışır şekilde sade ve temiz olacaktır. Öğrencilerin, muayyen bazı zümrelerin kılık ve kıyafetlerini, saç tuvaletlerini taklit etmeleri, tuvalet yapmaları, erkek öğrencilerin saçlarını normalin üstünde uzatmaları, sakal ve favori bırakmaları yasaktır. Öğrenciler, öğretmenler tarafından sık sık temizlik ve kıyafet muayenesine tabi tutulacaktır.”²⁰¹

¹⁹⁸ İ. Hakkı Tonguç, a.g.e. , s. 407.

¹⁹⁹ Köy Enstitüleri I-II, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2003, s. 115

²⁰⁰ Milli Eğitim Bakanlığı, Köy Enstitüleri Yönetmeliği, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1947, s. 98.

²⁰¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Tebliğler Dergisi, “Köy Enstitüleri Yönetmeliğindeki 179. Maddenin Değiştirilmesi Hakkında”, 10/01/1952, sayı: 679, s. 209.

Mustafa Özer, yapılan görüşmede Enstitü’de giymek üzere yazlık ve kışlık kıyafetlerinin olduğunu ve ilk yıllarda tek renk kıyafetlerin giyildiğini 1954 yılından itibaren farklı renkte elbiselerin de giyilebildiğini ifade etmiştir. Ayrıca, Enstitü’de kışın lacivert yazın toprak rengi elbise kumaşlarından yapılmış kıyafetler giyildiğini ve öğrencilerin, üzerinde Enstitü’nün arması bulunan kasket taktıklarını (1953 yılından itibaren kasket kalkmıştır) bununla birlikte üstlerine montgomeri denen bir çeşit ceket giydiklerini belirtmiştir.²⁰²

4) YÖNETİM ESASLARI

Köy enstitüleri bölge müessesesi olarak belli bir plana göre kurulmaktaydı. Her enstitünün bölgesine 3-5 valiliğin sınırları içinde bulunan köyler girmektedir. Bu kurumların çalışmaları beş yıl geçmeden katî ve sert öğretim metotları sınırlandırılmamıştır. Oralarda vazife alan öğretmenlerden teşkil olunan kurullar, enstitülerin günlük, haftalık, aylık, mevsimlik veya yıllık çalışma planlarını, öğretim programlarına girecek konuları, öğrencilerin tabi olacakları eğitim nizamının esaslarını; gerçekleri, çocukların özelliklerini ve yeteneklerini, çevre şartlarını, milli ülküleri göz önünde tutarak tespit etmişlerdir.²⁰³

Köy enstitülerinde işlerin az yönetici, az memur, az öğretmen ve az işçi ile yürütüldüğü görülmektedir. Çünkü, çok çalışmak, işbirliği, metot ve plan, her işi içtenlikle yapma gibi nitelikler köy enstitülerinin işleyiş düzenine yerleşmiştir.

4274 sayılı “ Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Kanunu İzahnamesi”nin 46. maddesinde, “Köy enstitülerinde maaş, ücret veya gündelikle vazife görenler, enstitü müdürlüğünce, Maarif Vekilliği’nin tespit ettiği esaslar ve programlar dairesinde kendilerine verilecek işlerde, her hafta pazartesi sabahından, cumartesi saat 13:00’a kadar çalışırlar. Tatil gün ve saatlerinde her türlü uygulamaların ve

²⁰² Mustafa Özer İle Yapılan Görüşme, Ereğli Öğretmenevi, 2003.

²⁰³ Köy Enstitüleri I-II, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2003, s. 112.

incelemelerin yapıldığı zamanlarda lüzumuna göre hep beraber veya nöbetleşe iş görürler” denmektedir. Öğretmenlerin gerektiği şekilde çalışmaları içinde ”Öğretmen, memur, usta öğretici ve müstahdemler, vazifeli oldukları günlerde köy enstitüsü idarelerince tabelaya konarak yedirilirler ve enstitü taşıtlarından faydalanırlar. Bunlar için hiçbir para alınmaz” denilmektedir.²⁰⁴

Öğretmenlerin dinlenme günleri de dahil olmak üzere göreve daima hazır oldukları, ayrıca enstitü topraklarında yer alan evlerinin yanındaki bahçeleri işledikleri görülmektedir. Bu şekilde enstitülerde işe ve hizmete bağlanma olanakları sağlanmıştır.

Enstitü yönetimlerinin en önemli yönü öğrencilerin yönetime katılması ve bu okulların demokratik bir şekilde işlemesiydi. Köy enstitülerinde öğrenciler aldıkları yetki ve sorumluluklarda resmi görevlilerden ayrı ve kopuk olmuyordu. En az onlar kadar yetkili ve sorumlu olup, etkin bir biçimde yönetime katılmaktaydılar. Öğrencinin yönetime katılmasıyla ilgili olarak, Milli Eğitim Bakanlığı, 01/12/1944 tarihli yazısıyla enstitü müdürlüklerine şu bildirimde bulunmuştur:

a) Köy enstitülerinde her türlü yapım, ziraat, idare işleriyle öğretmen ve öğrencileri ilgilendiren resmi işler nöbetle öğretmen ve öğrenciler tarafından yürütülür.

b) Enstitü işleri, (en az on beş günde bir) bütün öğretmen ve öğrenciler bir araya gelerek konuşulur. Bu konuşmalarda, imkanlar, Vekillikten verilen direktifler göz önünde tutularak verilen kararlara uygun olarak yürütülür.

Enstitülerin yönetiminde özgürlüğe, karşılıklı sevgi ve saygıya, iş düzenine dayalı bir disiplin anlayışı yer almıştır. Böylece demokratik bir hayat düzeni uygulanmıştır. Yöneticiler, öğretmenler, usta öğreticiler çalışma saatleri dışında genel olarak akşamları olmak üzere, her haftanın son günlerinde toplanarak, geçen haftanın çalışmalarını, olup bitenleri birlikte gözden geçirirler ve gelecek haftanın

²⁰⁴ Mustafa Aydoğan, *Köy Enstitüleri İle İlgili Yasalar*, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2000, c.1, s. 201.

işlerini düzenlerlerdi. Ayrıca her cumartesi veya pazar günü bütün öğrenci ve öğretmenler toplanır ve enstitünün bir haftalık durumu gözden geçirilir, enstitünün iş ve yaşayışı ile ilgili çalışmalar değerlendirilerek gerekli tedbirler alınır. Nöbetçi sınıf yapılan işler hakkında bilgi veriyordu. Öğretmen ve müdürler rahatça eleştirilebiliyordu.²⁰⁵

Yukarıda belirtilen kararlara herkesin uyması gerekiyordu. Aykırı davranışlar karşısında enstitü müdürleri önlem almak zorundaydılar. Bu önlemler alınmazsa öğrenciler Milli Eğitim Bakanlığı'na yazılı şikayette bulunabilirdi.²⁰⁶

Bütün bu anlatılanlardan enstitülerde uygulanan yönetim esaslarının özgün ve çağdaş olduğu görülmektedir.

a) İvriz Köy Enstitüsü'nde Çalışma Düzeni

Enstitülerin çalışma düzenleri, günlük, haftalık çalışma programları ile yıllık iş planları ve bunlarla alakalı olarak öğrencilerin dinlenme ve tatil günlerini kapsar.

Enstitülerde uygulanan programlar, çağdaş program geliştirme tekniklerine ve öğretim yöntemlerine uygundur. Programların uygulanması sonucunda o günler için istenen öğretmen tipi ve modeli ortaya çıkmıştır.²⁰⁷ Enstitüler haftalık, aylık, mevsimlik çalışma planlarını, kendi özelliklerine, işlerinin durumuna, öğrencilerin düzeyine ve sayısına, öğretmenlerin özelliklerine, iş araçlarının çeşitliliğine, iş alanlarının genişliğine, hayvanlarının cins ve sayılarına göre düzenler.²⁰⁸

İvriz Köy Enstitüsü'nde hazırlanan plan ve programlar, yapılan çalışmalar köyün ve toplumumuzun ihtiyaç duyduğu insan tipini oluşturma amacıyla sıkı bir ilişki içindedir. Burada yetişen öğrenciler toplum hesabına görülecek işleri de

²⁰⁵ Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Adına Celal Akın İle Yapılan Görüşme, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2001.

²⁰⁶ Ali Arayıcı, *Kemalist Dönem Türkiye'sinde Eğitim Politikaları ve Köy Enstitüleri*, Ceylan yay., İstanbul, 2002, s. 246-247.

²⁰⁷ Mustafa Aydoğan, *Köy Enstitüleri, Amaçlar-İlkeler-Uygulamalar*, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 1997, s. 68.

²⁰⁸ Maarif Vekilliği, *Köy Enstitüleri Öğretim Programı*, Maarif Matbaası, Ankara, 1943, s. 2.

kendi işleri gibi yürütürler. Plan ve programlar eğitim faaliyetlerine yön verir, eğitimde verimi artırır. Ayrıca eğitim kurumunun neye göre ve nasıl çalıştığını belirtir. Bu nedenle kurumların çalışma programları, ihtiyaçlarına, kendi yapılarına göre değişiklik gösterir. Bir eğitim kurumunun programını saptamak için günlük ve haftalık çalışma saatlerinin, konulara ayrılan zamanın, öğretim süresi gibi faktörlerin de ele alınması gerekir. İvriz Köy Enstitüsü'nde uygulanan eğitim programını daha iyi anlayabilmek için günlük ve haftalık çalışma programları ile öğrencilerin dinlenme, tatil günlerini ele almak gerekmektedir.

b) İvriz Köy Enstitüsü'nde Günlük Çalışma Programı

İlk yıllardaki program uygulamalarında günlük çalışmalar genel olarak şu şekilde uygulanmaktaydı:

Günlük çalışma genellikle sabah 06:00'da başlar, kalkıştan sonra temizlik, spor, kahvaltı ve sabah etüdü yapılırdı. Öğle yemeğini de içine alan ders ve çalışmalar 17:00 veya 17:45'e kadar sürerdi. Akşamları bir veya iki saat etüt, serbest okuma yapılırdı. Yatma genel olarak 22:00'de olurdu. Bu saatler her enstitüde aynı olmayabilirdi. Hatta mevsimlere göre aynı enstitüde değişiklik gösterebilirdi. Enstitülerin günlük çalışmalarında spor etkinliklerini milli oyunların izlemesi de ayrı bir özellikti. Zeybekler ve halaylar ustalarının öğrettiği gibi ve topluca oynanırdı. Öğrenci sayısına göre oyun oynayanların sayısı da değişebilirdi. Aynı anda 1000 öğrenci aynı zeybeği oynayabilir ve aynı halayı çekebilirdi.²⁰⁹

1943 Programında günlük çalışma düzeni şu şekilde belirtilmektedir:

1. Her gün öğleden önce 45 er dakikalık 4 ders veya iş saati, öğleden sonra da yine 45 er dakikalık 4 ders veya iş saati.
2. Her gün iki saatlik etüt ve 45 dakikalık serbest okuma zamanı.

²⁰⁹ Mustafa Aydoğan, **Köy Enstitüleri, Amaçlar-İlkeler-Uygulamalar**, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 1997, s. 63-64.

3. 8 veya 8,5 saatlik uyku zamanı.

4. Her sabah 30 dakikalık yoklama, müzik, ulusal oyunlar veya spor zamanı.²¹⁰

Günlük çalışma ve dinlenme sürelerinin tespitinde ve uygulanmasında enstitülere serbestlik tanınmıştı.

Mustafa Özer yapılan görüşmede derslerin sabah 08:30'da başlayıp 12:00' de bittiğini, öğleden sonra ise 13:30'da başlayan derslerin 17:00'de bittiğini ifade etmiştir.²¹¹

1943 yılına ait öğretim programında, kültür dersleri, ziraat ile teknik ders ve çalışmaları 44 saat olarak saptanmıştır. Buna göre günlük çalışma, okuma saatleri dışında 8 saattir.²¹²

c) İvriz Köy Enstitüsü'nde Haftalık Çalışma Programı

Enstitülerdeki haftalık çalışma programları, Pazartesi gününden diğer Pazartesi gününe kadar geçen süre içinde, derslerin, yapılacak işlerin sıralanışı ile iş ve dinlenme zamanının değerlendirilmesi olarak ele alınmaktadır. Haftalık çalışma mevsime ve ihtiyaçlara göre değiştirilir. Öğrencilerin yetişme durumları çalışma programında yer alır. Dersler bölünmez; bütünlüğe, deney, gözlem ve zamanı boş geçirmemeye özen gösterilir. Düşünme , uygulama ve yapma esasına göre programlar düzenlenir. Ders saati 45 dakikadır. 15 dakika ara verilir. Ancak ders konunun çekiciliğine göre iki saat sürebilir.²¹³

Ders ve işler hafta içinde art arda yer alırken, derslerin olanaklar ölçüsünde parçalanmamasına dikkat edilirdi. Bu şekilde bir konunun, gerektirdiği gözlem, deney, araştırma, inceleme gibi olanaklarını vererek işlenmesi, konular üzerinde

²¹⁰ Maarif Vekilliği, **Köy Enstitüleri Öğretim Programı**, Maarif Matbaası, Ankara, 1943.

²¹¹ Mustafa Özer İle Yapılan Görüşme, Ereğli Öğretmenevi, 2003.

²¹² Maarif Vekilliği, **Köy Enstitüleri Öğretim Programı**, Maarif Matbaası, Ankara, 1943.

²¹³ Mustafa Aydoğan, **Köy Enstitüleri, Amaçlar-İlkeler-Uygulamalar**, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 1997, s. 66.

toplanan dikkatin dağılmaması, zamanın boş yere harcanmaması, istenilen metotların uygulanabilmesi sağlanmıştır. Buna göre, haftada 4 saat Türkçe, 4 saat matematik, 2 saat coğrafya dersi görecektir sınıflar, bu gibi dersleri haftanın bir gününde ve art arda işlerken alt sınıflarda aynı ders en çok iki saat üst üste yer almıştır.²¹⁴ Derslerde uygulanan metotların özü, öğrencileri kişisel çalışmalara sevk ederek, onlara bilgiyi iş içinde ve iş vasıtasıyla öğretmektir.²¹⁵

İvriz Köy Enstitüsü öğrencilerinden Mustafa Özer yapılan görüşmede, haftalık iş programlarında hiçbir ders ve işin diğer ders ve işleri aksatmadığını belirtmiştir. Her iş bitmeden, ortaya çıkmadan, tamamlanmadan bırakılmamaktaydı. Programın uygulanmasında oldukça esnek davranılırdı. Diğer haftalara ders veya iş aktarılacaksa bunlar programlarda günü gününe belirtilirdi.²¹⁶

Köy enstitülerinde yer alan haftalık etkinliklerin bir diğeri de “ hafta sonu genel toplantıları”dır. Bu toplantılarda öğretmenlerin, usta öğreticilerin ve öğrencilerin hepsi hazır bulunurdu. Toplantılarda enstitünün bir haftalık yaşamı, çalışma konuları, sorunları üzerinde konuşmalar ve tartışmalar yapılırdı. Olumlu , olumsuz eleştirilerin ağırlığını tarımda, mutfakta, atölyelerde, kümeste, ağılda yerine getirilen veya eksik bırakılan işler oluşturuyordu.²¹⁷ Öğrencilerin yönetime katılımı, bugünün deyimini ile toplam kalite yönetiminin bir uygulaması olarak görülebilir.

Enstitülerde her hafta bir sınıf nöbetçi olurdu. Nöbetçi sınıf öğrencileri o hafta okulun temizlik vb. işleriyle görevliydi ve ders görmezlerdi. Cumartesi günü okulun bütün işlerini yaparlardı. Daha sonra öğrenci başkanı bütün öğrencilerin huzurunda bir haftanın hesabını verirdi. Demokratik eleştiri yapılırdı.²¹⁸

²¹⁴ Mustafa Özer İle Yapılan Görüşme, Ereğli Öğretmenevi, 2003.

²¹⁵ İ. Hakkı Tonguç, *Kitaplaşmamış Yazılar*, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 1997, s. 410.

²¹⁶ a.g.g.

²¹⁷ Mevlüt Kaplan, *Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri*, TC. Kültür Bakanlığı Yay. , Ankara, 2002, s. 95-96.

²¹⁸ Selçuk Üniversitesi Adına M. Şevki Öncü İle Yapılan Görüşme, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2001.

1943 yılına ait "Köy Enstitüleri Öğretim Programı"nın ders dağıtım çizelgeleri bölümünde çalışmalarla ilgili olarak şunlar belirtilmektedir:²¹⁹

1) Öğrenim süresi beş yıl olan enstitülerde bu sürenin 114 haftası kültür derslerine, 58 haftası ziraat dersleri ve çalışmalarına, 58 haftası teknik dersler ve çalışmalara ayrılmıştır. 30 haftası da beş yıllık sürede kullanılan tatillere ayrılmıştır.

2) Enstitüler haftalık, aylık, mevsimlik çalışma planlarını, kendi özelliklerine, işlerinin durumuna, öğrencilerin düzeyine ve sayısına, öğretmenlerin özelliklerine, iş araçlarının çeşitliliğine, iş alanlarının genişliğine, hayvanlarının cins ve sayılarına göre düzenlerler.

3) Enstitüler, öğretim ve uygulama çalışmalarını "kültür", "tarım" ve "teknik". alanlarla ilgili dersleri yarım gün, tam gün veya hafta esasına göre düzenlemekte serbesttirler.

4) Bina, yol, köprü yapımı veya su arkı açılması veya bitirilmesi yahut ekin yapılması veya hasat kaldırılması gibi önemli işler çıktığı zaman bütün çalışmalar o iş üzerinde yoğunlaştırılır. Önceden planlanan ders ve uygulama kayıplarının uygun bir zamanda telafisi yoluna gidilir.

1) Yarım gün esasına göre;

- a) Tüm sınıfların yarısı öğleden önce veya öğleden sonra kültür derslerine,
- b) Geri kalan sınıfların yarısı tarım, yarısı da teknik çalışmalarını sürdürür.

2) Bütün gün esasına göre;

- a) Bütün sınıfların yarısı bütün gün kültür derslerine,
- b) Geriye kalan sınıfların yarısı bütün gün tarım, teknik, diğer yarısı da bütün gün teknik çalışmalara devam ederler.

²¹⁹ Maarif Vekilliği, Köy Enstitüleri Öğretim Programı, Maarif Matbaası, Ankara, 1943, s.1-2-3-4.

3) Hafta esasına göre;

- a) Bütün sınıfların yarısı bir hafta kültür derslerine,
- b) Geriye kalan sınıfların yarısı tarım, öteki yarısı da teknik çalışmalarını sürdürür.

4) Olağanüstü ihtiyaçlar esasına göre;

Acele yapılması gereken bina, yol, köprü, su arkı açılması, belirli bir süre içerisinde bitirilmesi gereken ekim, hasat, harman kaldırma gibi önemli işler çıktığında gereğine göre yeter sayıda veya bütün öğrenci ve öğretmenler, bütün gün ya da birkaç gün veya birkaç hafta aynı işte çalıştırılır. Bu gibi çalışmalara katılımı sağlanan öğrencilerin o süre içinde devam edemediği ders ya da iş için, bundan sonraki çalışma planlarında gerekli zaman ayrılarak yitirilen olanaklar giderilir. Haftalık çalışmalar bu hususlara uygun olarak düzenlenirdi.

Hazırlanan program, enstitüleri, kuruluş yıllarının ihtiyaçlarını, iş durumlarını göz önünde bulundurarak, mevsimlik işler için bir veya birkaç gün ya da birkaç hafta için olağanüstü ihtiyaçlar esasına göre, haftalık programların yapılmasında serbest bırakılmaktaydı. Böylece enstitülerdeki işleri kolaylaştırma olanakları sağlanmıştır.

d) Haftalık Dinlenme Günleri

Enstitülerde haftalık çalışma programları kadar, programa girmeyen haftalık dinlenme günlerinin de faydalı bir şekilde değerlendirilmesi önemli hususlardan biriydi. Öğrenciler için dinlenme Cumartesi öğleden sonra başlardı. Cumartesi akşamları her sınıf, bir eğlence programı hazırlardı. Her kümenin hangi tarihte gösteri yapacağı ders yılı başında belli edilirdi. Kümeler, okuyacakları şiirleri, türküleri, şarkıları; oynayacakları hal oyunlarını; gösterime sunacakları ortaoyunlarını, temsillerini pişirerek eğlence günü başarılı olmaya çalışırlardı.²²⁰

²²⁰Mevlüt Kaplan, *Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri*, TC. Kültür Bakanlığı Yay. , Ankara, 2002, s. 96.

Ayrıca eğlencelerde kitap tanıtımı da yapılırdı. Bu eğlencelere yakın köylerdeki halk ta katılırdı.²²¹

İvriz Köy Enstitüsü'nde dinlenme günlerinde sinema salonunda film de izlenirdi. Amerikan kovboy filmleri, seçkin Türk filmleri bunlar arasındaydı. Hafta sonları ayrıca geziler tertip edilir ve eğlence ve gezilerin değerlendirilmesi yapılırdı.²²²

e) Öğretim Süresi Ve Tatiller

Köy enstitülerinde kültür dersleri Mayıs ayı sonunda biter ve Haziran ayının 15' ine kadar son sınıfların enstitüyü bitirme imtihanları yapılırdı. Diğer sınıfların kültür derslerinden kanaat notları verilirdi. 15 Hazirandan Eylülün 15'ine kadar öğrencilerin yıllık izinleri ayarlanırdı. Eylül ayının 15'inde 1,2,3 ve 4. sınıfların sanat ve tarım kanaat notları verilir, aynı ayın son haftasında bütünleme ve engel imtihanları yapılırdı. Öğretmenlerin ikişer aylık izinleri bu çalışmalara uygun olarak öğretmenler kurulunca düzenlenirdi.²²³

Enstitüler yaz tatili dahil hiçbir zaman kapanmazlardı. Öğrenciler ya gruplar halinde veya dönüşümlü olarak en çok 45 gün izin yapabilirlerdi. Böylelikle enstitüler ile köyler arasındaki iletişim kopmaz, sağlıklı ilişkiler kesintisiz sürer ve diyalog asla kesilmezdi.²²⁴ Yıllık çalışma süreleri 10.5 aydı. Enstitü öğrencilerinin yıl başlarında veya kanaat notu dönemlerinde birer haftalık dinlenmeleri de yoktu. İzinler daha çok bahar ve yaz aylarında olmak üzere, sınıflar arasında nöbetleşe verilirdi.²²⁵

²²¹ Celal Akın İle Yapılan Görüşme, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2001.

²²² Mustafa Özer İle Yapılan Görüşme, Ereğli Öğretmenevi, 2003.

²²³ Milli Eğitim Bakanlığı, **Köy Enstitüleri Yönetmeliği**, Maarif Matbaası, Ankara, 1947, s. 68-69.

²²⁴ Ali Arayıcı, **Kemalist Dönem Türkiye'si'nde Eğitim Politikaları ve Köy Enstitüleri**, Ceylan yay., İst., 2002, s. 240.

²²⁵ Mustafa Özer İle Yapılan Görüşme, Ereğli Öğretmenevi, 2003.

Köy enstitüsü öğretmenlerine ise, 4274 sayılı kanununun 48. maddesine göre, enstitü öğretmenleri kurulu kararı ile ve nöbetle, müdürleri tarafından yılda iki ayı geçmemek üzere tatil izni verilir. Bu müddet aralıklı da olabilirdi.²²⁶

Yıllık izin dışında köy enstitüleri'nde öğretime ara verme günleri şunlardır:

- 1) Haftanın resmi tatil günleri (Cumartesi öğleden sonra ve Pazar tam)
- 2) Cumhuriyet Bayramı (28 Ekim öğleden sonra başlamak üzere 31 Ekim sabahına kadar)
- 3) Yılbaşı (Her yıl aralık ayının 31. günü öğleden sonra ve ocak ayının 1. günü)
- 4) Ulusal Egemenlik Bayramı (22 nisan öğleden sonra ve 23,24 nisan günleri)
- 5) Bahar Bayramı (Mayıs ayının birinci günü)
- 6) Gençlik Bayramı (19 ve 20 mayıs günleri)
- 7) Zafer bayramı (30 Ağustos günü)
- 8) Ramazan Bayramı(3 gün)
- 9) Kurban Bayramı (4 gün)
- 10) Her mahallin kurtuluş günü (Bu günlerde imtihanı olan öğrenciler imtihanına devam eder.)
- 11) Köy enstitülerinin kurulduğu 17 Nisan günü²²⁷

Gerek yıllık izinler gerekse diğer tatil dönemleri enstitüdeki çalışmaları gevşetmezdi. Aksine enstitüler ile köyler arasındaki bağlar kuvvetlenir, işler artardı. Bu şekilde köy hayatı içinde yeri olmayan 3 aylık boş vakit öğrencilere verilmemiş, eğitim ve öğretim çalışmaları sekteye uğramamıştır.

²²⁶ Mustafa Aydoğan, *Köy Enstitüleri İle İlgili Yasalar*, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2000, c. 1, s. 207.

²²⁷ Milli Eğitim Bakanlığı, *Köy Enstitüleri Yönetmeliği*, Maarif Matbaası, Ankara, 1947, s. 68.

5-YÖNETİCİ VE ÖĞRETİCİ KADROSU

a)Yöneticiler

Köy Enstitüleri Yönetmeliği'nin 7.maddesine göre enstitünün yönetim kurulu, müdür, eğitimbaşı, müdür yardımcısı, tarımbaşı ve yapı-sanat başından oluşmaktaydı. Aynı yönetmeliğin 8. maddesine göre sağlıkbaşı, müzikbaşı, sporbaşı, denizcilik ve balıkçılıkbaşı, teknik işlerbaşı, işlikbaşı, kümebaşları idare kurulunun ve enstitü eğitim ve öğretim çalışmalarının yardımcılarıdır.²²⁸

a.1) Köy Enstitüleri Müdürlerinin Görevleri

Köy Enstitüleri Yönetmeliği'nin 9. maddesine göre müdür, enstitünün öğretim, eğitim ve yönetim çalışmalarının sorumlusu olup bu çalışmaların düzenleyicisi ve amiridir. Yönetmeliğin 10. maddesine göre müdürün yapmakla sorumlu olduğu belli başlı işler şunlardır:

a-Kanun, tüzük, yönetmelikler ve Bakanlıkça verilen emirlere göre enstitünün eğitim, öğretim ve disiplin işlerini yürütür ve bunlardan sorumludur.

b-Enstitü öğrencilerinin milli duygulara sahip ve sağlam karakterli, iyi birer köy öğretmeni olarak yetişmelerini, beden ve ruhça gelişmelerini sağlayıcı şartları hazırlar, bunun için gerekli tedbirleri alır.

c-Enstitü mensupları arasında ahenkli bir işbirliğinin kurulmasını, öğretmen, memur ve usta öğreticilerin çalışmalarının aynı ülkü ve amaçlar etrafında toplanmasını gerçekleştirir.

ç- Enstitülerde çalışan öğretmen, memur ve usta öğreticilerin eğitim ve öğretim ilkeleriyle kanun hükümlerine göre iş görüp görmediklerini denetler.

d-Enstitüde çalışanlardan görevlerinde kanun, yönetmelik, tüzük ve emirlere aykırı harekette bulunanlar hakkında kanunların kendisine verdiği yetkiyi kullanır.

²²⁸ Milli Eğitim Bakanlığı, Köy Enstitüleri Yönetmeliği, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1947, s. 6.

e-Enstitüde okutulan kültür dersleri ile sanat ve tarım dersleri uygulamalarının ahenkli ve tamamlayıcı şekilde yürütmesini ilgili öğretmen ve usta öğreticilerle işbirliği yaparak sağlar.

f-Enstitünün muhtaç olduğu ders, işlik ve tarım araçlarını tedarik etmeye ve öğretmenlerin işlerini, kolaylaştırmaya çalışır.

g- Enstitü dışında müesseseyi temsil eder ve belgeleri, yazışmaları, diplomaları, askerlik ve sanat belgelerini onaylar, imza eder.

h- Her akçalı yıl başında Bakanlıkça gönderilen ödeneğin yerli yerine harcanmasını sağlar ve ikinci derecede ita amirliğini yapar.

ı- Öğretmenler kuruluna başkanlık eder.

i- Her öğretim yılı sonunda enstitünün eğitim, öğretim, idare, disiplin, sanat, tarım, yiyecek, sağlık, saymanlık, kalem, ambar, depo, ayniyat, döner sermaye, öğrenci teşekkülleri, kooperatif, kitaplık, eğlenti ve temsil işlerini anlatan bir raporu Bakanlığa gönderir.

k- Her öğretim yılı sonunda öğretmenler, memurlar ve usta öğreticiler için hazırlayacağı başarı raporlarını belirli süre içinde Bakanlığa gönderir.

l- Enstitü kesimine giren illerin köylerini 4274 sayılı Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Kanununun 39. maddesine göre inceletir.²²⁹

a.1.a) İvriz Köy Enstitüsü'nde Görev Yapan Müdürler

İvriz Köy Enstitüsü'nde açılış tarihi olan 11 Kasım 1941'den Köy Enstitüleri'nin 6234 sayılı yasa ile İlköğretmen Okullarına dönüştürüldüğü tarih olan 27 Ocak 1954 yılına kadar biri vekaleten olmak üzere toplam 5 müdür görev yapmıştır. Bunların özgeçmişleri kısaca şöyledir:

1. Ahmet Korkut (10/11/1941-11/01/1942)

İvriz Köy Enstitüsü'nün vekaleten müdürlüğünü yapmıştır. 1322 (1907) yılında Babaeski'de doğmuştur. Gazi Terbiye Enstitüsü'nden mezun olan Korkut, 1941 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Enstitüde öğretmen ve müdür

²²⁹ a.g.yön., s. 7-8-9.

muavinliği de yapmıştır. Ahmet Korkut 1942 yılında Erzurum Pulur Köy Enstitüsü'ne müdür olarak tayin edilmiştir.²³⁰

2.Recep Gürel (11/01/1942-31/07/1946)

Recep Gürel İvriz Köy Enstitüsü'nün ilk müdürüdür. 1320 (1904-1905) yılında Kırklareli'nde doğdu. Gazi Terbiye Enstitüsü'nü bitirdi. Bu görevinden önce Niğde'de Milli Eğitim Müdürlüğü yaptı. 20/12/1941 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atandı. İstifa etmesi üzerine 04/09/1946 tarihinde Hasanoğlan Köy Enstitüsü'ne öğretmen olarak atandı.²³¹

3.İsmail Sefa Güner (31/07/1946-09/03/1948)

İ. Safa Güner 1328 (1912-1913) Kütahya doğumludur. Gazi Terbiye Enstitüsü Pedagoji bölümünü bitirmiştir. Daha önce Düziçi Köy Enstitüsü'nde eğitimbaşı olarak çalışmıştır. 31/07/1946 tarihinde İvriz Köy Enstitüsü'ne müdür ve öğretmen olarak atanmıştır. 09/03/1948 tarihinde görevinden ayrılarak Gölköy Köy Enstitüsü öğretmen ve müdürlüğüne atanmıştır.²³²

4.İhsan Baykal (12/07/1948-11/09/1953)

İhsan Baykal 1322 (1906-1907) yılında Sille'de (Konya) doğmuştur. Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji bölümünü bitirmiştir. Daha önce Konya İlköğretim Müfettişliği yapmıştır. 16/12//1944 tarihinde İvriz Köy Enstitüsü'ne özel öğretim metodu öğretmeni olarak atanmıştır. Burada müdür yardımcılığı ve eğitimbaşılığı görevlerinde bulunmuş 12/07/1948 tarihinde de müdürlüğe başlamıştır. Görevinden 11/09/1953 tarihinde ayrılmıştır. Ayrıldığı tarihte Konya Kız Öğretmen Okulu'nda Meslek Dersleri öğretmeni olarak görevlendirilmiştir.²³³

²³⁰ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 9.

²³¹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 1.

²³² İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 3.

²³³ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 47.

5. Azmi Devrim (03/10/1953-15/12/1954)

Azmi Devrim 1330 (1914) tarihinde Karaman'da doğmuştur. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji bölümünü bitirmiştir. Daha önce Pazarören Köy Enstitüsü'nde meslek dersleri öğretmenliği yapmıştır. 03/10/1953 tarihinde İvriz Köy Enstitüsü müdürlüğü ve meslek dersleri öğretmenliğine atanmıştır. 27 Ocak 1954 tarihinde çıkarılan 6234 sayılı yasa ile Köy Enstitüleri, İlköğretmen Okullarına dönüştürüldüğü için Azmi Devrim 28/02/1954 tarihinde müdürlükten ayrılmış ancak 01/03/1954 tarihinde İvriz İlköğretmen Okulu müdürü olarak tekrar müdürlük yapmıştır.²³⁴

a.2) Eğitimbaşının Görevleri

Eğitimbaşı, enstitünün yönetimi bakımından müdürün en yakın yardımcısıdır. Müdürün vereceği emirlerle direktifleri uygular ve müdür bulunmadığı zamanlarda kendisine vekillik eder. Köy Enstitüleri Yönetmeliği'nin 12. maddesine göre eğitimbaşı şu işleri yapardı:

- a- Enstitünün günlük, haftalık, aylık ve mevsimlik çalışma planlarını ve nöbet çizelgelerini tarım ve yapı-sanatbaşlarıyla birlikte hazırlar. Enstitü müdürüne tasdik ettirir ve ilgilileri bu planlara göre çalıştırır.
- b- Öğrenci teşekküllerini kurar ve bunların maksada uygun şekilde işlemlerini temin eder.
- c- Öğretmen, memur ve usta öğreticilerin türlü şekillerde görevlerine başlamaları ve ayrılmalarını günü gününe kaydeder. Dosyalarını tutar, tahakkuk işleri ile ilgili olanları müdür yardımcısına bildirir.
- d- Öğrencilerin kayıt ve kabullerini yapar, bunlara ait defter ve dosyaları tutar. Öğretmen, öğrenci, memur, usta öğretici ve hizmetlilerin askerlik yoklama ve ertelemeleriyle ilgili işleri zamanında yaptırır.
- e- Akçalı işler dışındaki istatistik çizelgelerini günü gününe düzenler ve ilgili makamlara gönderir.

²³⁴ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 5.

- f- Enstitünün eğitim, öğretim ve disiplin alanlarında çalışanların işlerini ilgililerle işbirliği ederek denetler. Devamsızlıklarını, işlerini iyi yapmayanların durumlarını saptar ve müdürlüğe bildirir.
  - g- Kümebaşlarının teklifi üzerine mazeretini uygun gördüğü öğrencilere günlük izin verir. Bir günden fazla izinler için müdürün muvafakatini alır.
  - h- Öğrencilerin ders ve işe devam, yoklama, disiplin, temizlik, toplantı gezinti, ekiplere ayrılma, tören veya müsamere hazırlama gibi türlü işlerin yolunda yürümesini sağlar.
  - i- Yoklama ve ders defterlerini günü gününe gözden geçirir ve imzalar.
  - j- Öğrenci velileriyle yapılan muhabereyi idare eder.
  - k- Disiplin kurulu toplantılarına başkanlık eder.
- Eğitimbaşı sayısı birden fazla olduğu takdirde yönetmeliğin 13. maddesine göre müdür bunlar arasında işbölümü yapardı.²³⁵

a.2.a) İvriz Köy Enstitüsü'nde Görev Yapan Eğitimbaşları

İvriz Köy Enstitüsü'nde eğitimbaşılığı görevinde bulunan kişiler şunlardır: İhsan Baykal (müdürlük görevinden önce Enstitü'de eğitimbaşılığı görevinde bulunmuştur), Ferruh Senan, İsmail Kazım Özses, Recep Çekiç, Orhan Bekar, Mehmet Ali Akgül, Rifat Akıncı, Rahim Ünüvar.²³⁶

a.3) Tarımbaşının Görevleri

Yönetmeliğin 16. maddesine göre tarımbaşı şu işleri yapardı:

- a- Öğretim programında saptanan esaslara göre tarım işlerini verimli şekilde yürütür. Öğrencilere modern ve bilimsel metot ve araçlarla işleme yollarını kavratır.
- b- Tarım çalışmalarına esas olacak günlük, haftalık, aylık ve mevsimlik iş planlarını ve nöbet çizelgelerini ilgililerle ve eğitimbaşıyla birlikte saptar. Bu

²³⁵ a.g.yön., s. 11-12-13.

²³⁶ Bu bilgi İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri'nden alınmıştır.

planlara göre ilgililerin çalışmalarını denetler. Aksak giden taraflarla çalışmayanların durumunu müdüre bildirir.

c- Enstitüde mevcut araziyi boş bırakmadan işletir.

d- Enstitüde örnek orman, bağ, sebze bahçesi, meyvelik, fidanlık deneme bahçesi, çiçeklik sera ve sıcak soğuk yastıklar gibi kuruluşları planlar. Öğrencilere bu gibi kuruluşların köyde uygulama şeklini öğretir.

e- Enstitüye iyi cins hayvanlar sokar ve mevcut hayvanların cinslerini ıslah ettirir, üretir. Enstitüde bulunmayan, çevrede ve yurtda ekonomik değer taşıyan hayvan çeşitlerini tanıtır. Hayvan bakımını ve üretilmesi yollarını, imkan ve yollarını öğrencilere kavratır.

f- Fenni ahır ve kümeslerle arılığı ve ağılı kurar, işleyiş şekillerini öğrencilere kavratır.

g- Enstitüde yapılması mümkün olan tarım sanatlarını kurar, öğrencilere bu sanatların işleme yollarını, araçların maksada en uygun şekilde kullanımını öğretir.

h- Çevrenin bitki ve hayvan çeşitleriyle tarım araçlarını, tarım hayatını inceler ve bunlarla ilgili koleksiyonlar meydana getirir.

i- Enstitüde bir rasat istasyonu kurulmasını ve bundan faydalanmayı sağlar.

j- Tarımla ilgili işletmelerin kayıtlarını muntazam tutar ve tutturur. Elde edilen ürünlerin hesaplarını, maliyetlerini yapar. Döner sermaye ambarına eksilmeden alındı kağıdı karşılığında girmesini temin eder.

k- Enstitüdeki arazinin işleyişini esaslı ve genel bir plana bağlar. Her yıl başında bu esasa göre yıllık çalışmayı ayarlar. Geçen yılların verdiği sonuçlardan faydalanarak gelecek yılların daha verimli geçmesine çalışır. Enstitülerde rasyonel bir tarım görüşünün hakim olmasını sağlar.

l- Öğrencilerin tarım ders ve uygulamalarında daima faydalanabilecekleri kitap, gazete, dergi ve broşürlerden gerekenleri enstitü kitaplığında bulundurmaya çalışır. Tarım alanındaki yenilikleri kovuşturur ve yeniliklerin enstitüye girmesini sağlar.

m- Uygulama okulunun bahçesini köye ve çevreye örnek olabilecek şekilde işletir ve okulun bu işlerine nezaret eder.

n- Tarım çalışmalarının sonuçlarını istatistik ve grafiklerle değerlendirir.²³⁷

²³⁷ a.g.yön., s. 15-16-17.

a.3.a) İvriz Köy Enstitüsü'nde Görev Yapan Tarımbaşları

İvriz Köy Enstitüsü'nde görev yapan tarımbaşları şunlardır: Selahattin Apaydın, Salih Ziya Büyükaksoy , Fehmi Oyvat, Hamit Özmenek.²³⁸

a. 4) Yapı- Sanatbaşının Görevleri

Yönetmeliğin 17. maddesine göre yapı- sanatbaşı şu işleri yapar:

- a- Öğrencileri teknik derslerin konularıyla ilgili iş hayatı içinde seçildiği sanatı; metotlu ve başarıyla yapabilecek bir duruma getirmek için gerekli tedbirleri alır ve öğrencilerin iş ahlakını kuvvetlendirir.
- b- Öğrencilere teknik işler alanında meydana gelen değişiklikleri kendi kendilerine ve devamlı olarak takip edebilme olanağı kazandırır.
- c- Öğrencilerin sanat ve yapı hayatına ait bireysel gelişmeleri sağlar ve ilgili kitap ve planları okuyarak bu bilgilerini uygulayabilecek yeteneğe ulaştırır.
- d- İnşaatla ve işliklerle ilgili malzemeyi iş planlarına göre gerekli yerlere verir. İzinsiz araç ve gereç alınmasını önler. Malzeme hesaplarını, mamul eşya ve bina hesaplarını muntazam şekilde tutar.
- e- Başka enstitülerden gelen ekiplerin çalışmalarını düzenler, bütün öğrenciler arasında samimi bir işbirliğinin kurulmasını sağlar.
- f- Enstitünün onarma işlerini yaptırır.²³⁹

a. 4. a) İvriz Köy Enstitüsü'nde Görev Yapan Yapı-Sanatbaşları

İvriz Köy Enstitüsü'nde görev yapan yapı-sanatbaşları şunlardır: Emin Yağcı, Hüseyin Özcan, Mehmet Ali Eren, İ.Kazım Özses.²⁴⁰

²³⁸ Bu bilgiler İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri'nden alınmıştır.

²³⁹ a.g.yön., s. 18-19-20.

a. 5) Müdür Yardımcısının Görevleri

Yönetmeliğin 14. maddesine göre müdür yardımcıları şu işleri yapar:

- a) Enstitünün bütün akçalı işleriyle, ayniyat işlerini bunlarla ilgili kanun ve yönetmeliklerle Bakanlık emirlerine göre yönetir.
- b) Enstitünün satın alma işlerini yapar ve 3803 sayılı kanunun 22. maddesine göre satın alma komisyonuna başkanlık eder.
- c) Enstitüye satın alınan eşyanın yiyecek, giyecek, maaş, yol parası inşaat, tesisat, kitap, öğrenci harçlıkları gibi çeşitli ihtiyaç için Bakanlıkça verilen ödeneğin kayıt ve hesaplarını düzgün bir şekilde tutar ve tutturur.
- d) Demirbaş eşyanın korunmasını, yerinde kullanılmasını, usulüne göre depodan çıkarılmasını, erzak, elbiselik ve çamaşırlık kumaş, ayakkabı, odun, kömür, akaryakıt gibi istihlak maddelerinin istihkak sahiplerine Bakanlıkça ve idarece saptanan sayı ve ölçülere denk olarak verilmesini sağlar.
- e) Her ayın sonuncu günü o ay içinde yapılan masraflara ait gider çizelgelerini hazırlatır ve Bakanlığa gönderilmesini sağlar.
- f) Enstitü mensuplarının maaş, ücret ev gündeliklerinin zamanında alınıp sahiplerine dağıtılmasını sağlar.
- g) Enstitünün demirbaş eşya ve ayniyat işlerini yürütür ve bunlardan sorumludur.

Müdür yardımcısı birden fazla olduğunda yönetmeliğin 15. maddesine göre bu işler müdür tarafından yardımcılara bölüştürülür.²⁴¹

Ayrıca idare kurulunun ve enstitü eğitim ve öğretim çalışmalarının yardımcılardan olan sağlıkbaşı özetle; enstitü mensupları ve öğrencilerinin sağlık fiş veya cüzdanlarını düzenler, revire giren hasta öğrencilerin, öğretmenlerin ve ailelerinin tedavilerini yapar, enstitü binalarının, çalışma alanlarının, yiyecek maddelerinin vs. temizliğine bakar. Sporbaşı; çeşitli spor

²⁴⁰ Bu bilgiler İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri'nden alınmıştır.

²⁴¹ a.g.yön., s. 13-14.

çalışmalarını planlayarak uygular, enstitü içi ve dışı spor karşılaşmalarını tertip ve idare eder. Müzikbaşı; enstitüde müzik, temsil, milli oyunlar ve törenlerle ilgili planları hazırlar ve uygular. Ders saatleri dışında eğlenciler, müsamereler ve konserler tertip eder. İşlikbaşı; idare etmek üzere kendisine verilen işliklerin işlerini yürütür, işlikteki alet ve malzemenin kayıtlarını tutturur, çalışma için gerekli malzemeyi hazır bulundurur. Denizcilik ve balıkçılıkbaşı; enstitünün deniz işlerini ve balık avcılığı ile üretimini ilgilendiren bütün işleri yapar. Teknik işlerbaşı; enstitü öğrencilerinin teknik alandaki çalışmalarının metotlu yürümesini, motorları, motorlu ulaştırma araçlarını, sinemayı, elektrikli işlik aletlerini vs. işlemeye hazır bulundurur, arızaların giderilmesi için tedbir alır. Kümebaşı ise, kendisine verilen öğrenci grubunun yönetsel ve eğitsel durumlarıyla yakından ilgilenmek üzere ek görev alan öğretmenlerdir.

a.5.a) İvriz Köy Enstitüsü'nde Görev Yapan Müdür Yardımcıları

İvriz Köy Enstitüsü'nde müdür yardımcılığı yapan kişiler şunlardır: Ahmet Korkut, Süleyman Aca, Recep Çekiç, Emin Yağcı, İhsan Baykal, Hamit Özmenek, Fehmi Oyvat, Cemal Türkekul, Nureddin Oğuz, Selahaddin Kaynar, Mehmed Ali Esen.²⁴²

İvriz Köy Enstitüsü'nde, Ahmet Oğuz Türk ile Mustafa Cehdi Tuncak ise sağlıkbaşılığı görevinde bulunmuşlardır.²⁴³

b-Öğretim Kurulu-Öğretmenler

Enstitülerin öğretim kurulu; öğretmenler, stajyer öğretmenler, daimi ücretliler kadrosunda çalışan usta öğreticilerden oluşmaktaydı. Öğretmenler, öğretim programlarındaki esaslara göre, derslikte, işlikte ve tarım alanında öğrencileri

²⁴² Bu bilgiler İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri'nden alınmıştır.

²⁴³ Bu bilgiler İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri'nden alınmıştır.

yetiştirme, dersler ve iş alanları dışında enstitünün eğitim, öğretim ve yönetim işlerine etkin bir şekilde katılma; kanun, yönetmelik ve emirlerle saptanan ödevleri yapmakla yükümlüydüler.

Öğretim işlerinin düzenli yürütülmesinde, enstitünün intizam ve disiplin işleri, öğrencilerin eğitimi ve yetiştirilmeleri, kanaat notlarının incelenme gibi eğitim ve öğretim işleri öğretmenler kurulunda görüşülürdü. Öğretmenler kurulu; enstitü öğretmenleri, stajyer öğretmenler, enstitü hekimi ve daimi ücretliler kadrosundaki usta öğreticilerden oluşmaktaydı. Kurul ayda bir defa müdürün veya yardımcısının başkanlığında toplanarak yukarıda belirtilen işleri görüşürdü.

3803 sayılı “ Köy Enstitüleri Kanunu”nun 17. maddesine göre Köy Enstitülerine aşağıda adları yazılı müesseselerden mezun olanlar öğretmen tayin edilirler:

- 1) Yüksek Okullar ve Üniversite Fakülteleri mezunları,
- 2) Gazi Terbiye Enstitüsü mezunları,
- 3) Öğretmen Okulları mezunları,
- 4) Ticaret Liseleri ve Orta Ziraat Okulları mezunları,
- 5) Erkek Sanat Okulları ve Kız Enstitüleri mezunları,
- 6) Köy Enstitüleri mezunları,
- 7) İnşaat Usta Okulları mezunları,
- 8) Bunlardan başka her türlü teknik ve mesleki okullar mezunları.²⁴⁴

4274 sayılı kanunun 47. maddesine göre, köy enstitülerinde vazife gören öğretmenlerin oturdukları evlerin çevresinde, her ev için yarım hektarı geçmemek üzere arazi ayrılırdı. Bunlar, o araziyi örnek olabilecek şekilde aileleriyle birlikte işlerler, aile ihtiyaçlarını karşılayacak sayıda hayvan besleyebilirler. Elde edilen ürünlerden, kendileri faydalanırlar., bunun için hiçbir para alınmaz.²⁴⁵

²⁴⁴ Maarif Vekilliği, *Tebliğler Dergisi*, 3803 Sayılı Köy Enstitüleri Kanunu, 17.04.1940, s. 190.

²⁴⁵ Mustafa Aydoğan, *Köy Enstitüleri İle İlgili Yasalar*, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2000, c. 1, s. 206.

4274 sayılı kanunun 49. maddesine göre, enstitü öğretmenleri ve onlarla birlikte memurlar, usta öğreticiler ve müstahdemler, başarılarının derecesine göre şu şekillerde mükafatlandırılırlardı:

- a) İşinde başarılı sayılmak
- b) Köye hizmet edenler anıtına yazılmak
- c) Köylerde yeni bir tesise adı verilmek
- d) Ülkü eri sayılmak²⁴⁶

Bununla birlikte aynı kişiler suçlarının derecesine göre aşağıda yazılı cezalara çarptırılırlar:

- a) İşinde kusurlu sayılmak
- b) Ücret veya maaş kesimi
- c) Enstitüdeki işlerden çıkarılmak
- d) Meslekten çıkarılmak

Öğretmen, usta öğretici, memur ve müstahdemler görevlerine yeni tayin edilip mazeretsiz olarak on beş gün içinde göreve başlamazlarsa, tatil izni sonunda mazereti olmadan vaktinde işlerine gelmezlerse ve yine mazeretleri olmaksızın aralıksız bir hafta işlerine devam etmezlerse istifa etmiş sayılırlardı.²⁴⁷

---

²⁴⁶ Mustafa Aydoğan, **Köy Enstitüleri İle İlgili Yasalar**, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2000, c. 1, s. 207.

²⁴⁷ Mustafa Aydoğan, **a.g.e.**, s. 209-210.

Tablo 3:
İvriz Köy Enstitüsü Öğretmenlerinin Branşlara Göre Dağılımı

Branşı	Öğretmen Okulu	Sanat Ens.	Ziraat Ok.	Fakülte	Eğitim Ens.	Köy Ens.	Toplam
Fizik-Kimya	-	-	-	-	6	-	6
Türkçe	-	-	-	2	3	1	6
Resim-İş	-	-	-	-	4	-	4
Müzik	-	-	-	1	2	-	3
Tarih	1	-	-	1	-	-	2
Coğrafya	-	-	-	1	-	-	1
Yurttaşlık Bil.	1	-	-	-	-	-	1
Tabiat Bil.	1	-	-	-	2	-	3
Matematik	-	-	-	-	3	-	3
Toplu Dersler	-	-	-	-	6	-	6
Meslek Ders.	-	-	-	1	-	-	1
Beden Eğit.	-	-	-	-	5	-	5
Yapıcılık	1	4	-	-	1	1	7
Demircilik	1	4	-	-	-	-	5
Tarım	-	-	5	-	1	2	8
Öğret. Bilg.	2	-	-	1	10	1	14
Duvarcılık	-	1	-	-	-	-	1
Dülgerlik	-	3	-	-	-	-	3
Marangozluk	-	1	-	-	-	-	1
Biçki-Dikiş	-	1	-	-	3	-	4
Haz. Sınıfı Öğ.	2	-	-	-	-	-	2
Köy Ens. Öğr. ²⁴⁸	14	-	-	-	2	6	22
Kültür Öğrt.	1	-	-	-	-	-	1
Sağlık Bilgisi	-	-	-	1	-	-	1
TOPLAM	24	13	5	8	48	11	110

²⁴⁸ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen ve Memur Sicil Defterinde branş kısmında köy enstitüsü öğretmeni olarak belirtilmektedir.

b. 1) İvriz Köy Enstitüsü'nde Görev Yapan Öğretmenler

1) Recep Gürel

İvriz Köy Enstitüsü'nün ilk müdürü olan Recep Gürel aynı zamanda pedagoji öğretmenliği yapmıştır. Kısa öz geçmişi müdürler kısmında belirtildiği için burada değinilmemiştir.²⁴⁹

2) İsmail Sefa Güner

İvriz Köy Enstitüsü müdürlerinden olan İ. Sefa Güner pedagoji öğretmenidir. Hakkında müdürler kısmında bilgi verilmiştir.²⁵⁰

3) İhsan Baykal

İhsan Baykal 1322 (1906-1907) yılında Sille'de (Konya) doğmuştur. Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji bölümünü bitirmiştir. Daha önce Konya İlköğretim Müfettişliği yapmıştır. 16/12//1944 te İvriz Köy Enstitüsü'ne özel öğretim metodu öğretmeni olarak atanmıştır. Hakkında müdürler kısmında bilgi verilmiştir.²⁵¹

4) Ahmet Korkut

1322 (1907) yılında Babaeski'de doğmuştur. Gazi Terbiye Enstitüsü'nden mezun olan Korkut, 1941 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Enstitüde öğretmen ve müdür muavini olarak görev yapmıştır. Ahmet Korkut 1942 yılında Erzurum Pulur Köy Enstitüsü'ne müdür olarak tayin edilmiştir.²⁵²

5) Reşit Teker

1335 (1920) Mersin doğumludur. Ankara Yapı Sanat Enstitüsü mezunudur. İvriz Köy Enstitüsü'ne 1942 yılında atanan Reşit Teker Enstitü'de dülgerlik

²⁴⁹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 3.

²⁵⁰ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 3.

²⁵¹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 47.

²⁵² İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 9.

öğretmenliği yapmıştır. 1949 yılında Samsun-Ladik Akpınar Köy Enstitüsü'ne naklen tayin edilmiştir.²⁵³

6) Sadrettin Çatalkılıç

1336 (1921) Erzurum doğumludur. Ankara Yapı-Usta Okulu mezunudur. 1941 yılında stajyer inşaat öğretmeni olarak Enstitüye atanmıştır. 1942 yılında kendi isteği ile ayrılmıştır.²⁵⁴

7) Azmi Devrim

Azmi Devrim İvriz Köy Enstitüsü müdürlerindedir. Enstitü'de meslek dersleri öğretmenliği de yapmıştır. Kısa özgeçmişi İvriz Köy Enstitüsü müdürleri kısmında belirtilmiştir.²⁵⁵

8) Behrever Korkut

1328 (1913) İstanbul doğumludur. Edirne Kız Öğretmen Okulu'ndan mezun olmuştur. 1941 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. 1942 yılında Pulur Köy Enstitüsü'ne naklen tayin edilmiştir.²⁵⁶

9) Süleyman Aca

1306 (1891) yılında Erzurum'da doğmuştur. Öğretmen okulu mezunudur (öğretmen sicil defterinde hangi öğretmen okulu olduğu belirtilmemiştir). 1942 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Enstitüde Pedagoji öğretmeni ve müdür muavini olarak görev yapmıştır. 1943 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Zat İşleri Müdürlüğü'ne atanmıştır.²⁵⁷

10) Fuat Öztürk

1325 (1910) yılında Üsküp'te doğmuştur. Kayseri Köy Öğretmen Okulu mezunudur. 1942 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Aynı yıl Kayseri-Pazarören Köy Enstitüsü'ne naklen tayin edilmiştir.²⁵⁸

²⁵³ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 21.

²⁵⁴ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 19.

²⁵⁵ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 5.

²⁵⁶ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 13.

²⁵⁷ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 9.

²⁵⁸ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 21.

11) Recep Çekiç

1324 (1908-1909) Priştine doğumludur. Gazi Terbiye Enstitüsü mezunudur. Pedagoji öğretmenidir. 1942 yılında İvriz Köy Enstitüsü'nde göreve başlamıştır. Enstitü de müdür yardımcılığı ve eğitimbaşılığı görevlerinde de bulunmuştur. 1943 yılında Urfa Milli Eğitim Müdürlüğü'ne naklen atandı.²⁵⁹

12) Hikmet Çekiç

1329 (1914) İstanbul doğumludur. İstanbul Kız Öğretmen Okulu mezunudur. 1942 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. 1943 yılında Urfa Valiliği emrine verilerek enstitüden ayrılmıştır.²⁶⁰

13) Hilmi Günebakan

1326 (1911) Bursa doğumludur. Bursa Ziraat Okulu ve Tarımköy –A- Kursunu bitirmiştir. 1942 yılında İvriz Köy Enstitüsü'nde ziraat öğretmeni olarak göreve başlamıştır. Aynı yıl Pulur Köy Enstitüsü'ne naklen tayin edilmiştir.²⁶¹

14) Nihat Salkur

1330 (1915) yılında İstanbul'da doğmuştur. İstanbul Erkek Öğretmen Okulu'ndan mezun olmuştur. 1942 yılında İvriz Köy Enstitüsü'nde göreve başlamış, aynı yıl Enstitü'den ayrılmıştır.²⁶²

15) Saniye Salkur

1331 (1916) Hozat doğumludur. İstanbul Kız Öğretmen Okulu'ndan mezun olmuştur. 1942 yılında İvriz Köy Enstitüsü'nde göreve başlayan Saniye Salkur, aynı yıl Enstitü'den ayrılmıştır.²⁶³

²⁵⁹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 5.

²⁶⁰ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 13.

²⁶¹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 15.

²⁶² İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 19.

²⁶³ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 19.

16) İsmail Güneşer

1327 (1912) Kozan doğumludur. Adana Öğretmen Okulu'ndan mezun olmuştur. 1942 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. 1948 yılında Seyhan İl emrine verildiğinden dolayı Enstitü'den ayrılmıştır.²⁶⁴

17) Nazife Gürel

1334 (1919) yılında Akşehir'de doğmuştur. İstanbul Selçuk Kız Enstitüsü'nden mezun olmuştur. 1942 yılında İvriz Köy Enstitüsü'nde stajyer öğretmen olarak göreve başlamıştır. 1946 yılında Hasanoğlan Köy Enstitüsü'ne naklen tayin edilmiştir.²⁶⁵

18) Salih Ziya Büyükaksoy

1323 (1908) yılında Edirne'de doğan S.Ziya Büyükaksoy Edirne Ziraat Okulu mezunudur. 1942 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Tarım öğretmenliği ve tarımbaşılığı görevlerinde bulunmuştur. İlköğretmen Okulu döneminde de okulda tarım öğretmenliği ve tarım şefliği görevlerinde bulunmuştur. 20.11.1967'de emekli olmuştur.²⁶⁶

19) Selahattin Apaydın

1322 (1907) İstanbul doğumlu olan Selahattin Apaydın İzmir Ziraat Okulu mezunudur. 1942 yılında Enstitü'ye atanmıştır. Enstitü'de Ziraatbaşılığı görevinde bulunmuştur. Kendisi ile ilgili başka bilgiye rastlanmamıştır.²⁶⁷

20) Kadri Göle

1341 (1926) Ürgüp doğumludur. Sivas Sanat Okulu mezunudur. 1943 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne stajyer marangozluk öğretmeni olarak atanmıştır. Aynı yıl Erzurum Pulur Köy Enstitüsü'ne marangozluk öğretmeni olarak tayin edilmiştir.²⁶⁸

²⁶⁴ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 23.

²⁶⁵ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 17.

²⁶⁶ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 25.

²⁶⁷ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 27.

²⁶⁸ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 27.

21) Necmettin Mutlu

1328 (1913) yılında Karapınar'da doğmuştur. Konya Erkek Öğretmen Okulu'ndan mezun olmuştur. 1943 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. 1948 yılında Konya İli emrine verilerek Enstitü'den ayrılmıştır.²⁶⁹

22) Emin Yağcı

1328 (1913) yılında Konya-Bozkır'da doğmuştur. Gazi Terbiye Enstitüsü mezunu olan Yağcı, 1943 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Enstitüde; müdür muavini, öğretmen ve yapı sanat başı olarak görev yapmıştır. 1946 yılında Hasanoğlan Köy Enstitüsü'ne müdür yardımcısı olarak tayin edilmiştir.

23) Mümtaz Sayın

1319 (1904) yılında Edirne-Havsa'da doğmuştur. İzmir Öğretmen Okulu'ndan mezun olmuştur. 1943 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. 1945 yılında Beykoz 37. Yıl İlkokulu Başöğretmenliğine tayin edilmiştir.²⁷⁰

24) Ali Alpan

1329 (1914) yılında Nevşehir'de doğmuştur. İstanbul Öğretmen Okulu'ndan mezun olmuştur. 1943 yılında İvriz Köy Enstitüsü'nde göreve başlamıştır. 1945 yılında kendi isteği Enstitü'den ayrılmış ve Ankara'ya gitmiştir.²⁷¹

25) Halil Yaşın

1325 (1910) Kıbrıs doğumludur. Adana Öğretmen Okulu mezunudur. 1943 yılında Enstitü'ye atanmıştır. Aynı yıl Enstitü'den ayrılarak Ereğli Dumlupınar Okulu öğretmenliğine tayin edilmiştir.²⁷²

26) İhsan Güvenç

1339 (1924) yılında Afyon-Şuhut'ta doğdu. Eskişehir Köy Enstitüsü mezunudur. 1943 yılında stajyer edebiyat ve müzik öğretmeni olarak İvriz Köy

²⁶⁹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 29.

²⁷⁰ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 31.

²⁷¹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 31.

²⁷² İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 31.

Enstitüsü'ne atanmış, aynı yıl öğrenimine devam etmek üzere Enstitü'den ayrılmıştır.²⁷³

27) Abdullah Özkucur

1338 (1923) yılında Beyşehir-Manastır'da doğdu. Eskişehir Köy Enstitüsü ile Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü'nü bitirmiştir. 1943 yılında stajyer inşaat öğretmeni olarak İvriz Köy Enstitüsü'nde göreve başlamıştır. 1947 yılında askerlik hizmeti dolayısıyla Yedek Subay Okulu'na gitmiştir.²⁷⁴

28) Kamil İşcan

1340 (1925) Burdur doğumludur. Balıkesir Öğretmen Okulu mezunudur. 1943 yılında İvriz Köy Enstitüsü grup öğretmenliğine atanmıştır. Kendisi hakkında sicil defterinde başka kayda rastlanmamıştır.²⁷⁵

29) Mutahhara Sanıbelli

1337 (1922) İstanbul doğumludur. Çapa Kız Öğretmen Okulu mezunudur. 1943 yılında Enstitüye atanan Mutahhara Sambelli, 1944 yılında Enstitü'den ayrılmıştır. Sicil defterinde neden ayrıldığı belirtilmemiştir.²⁷⁶

30) Musa Çınar

1337 (1922) Bozkır-Dere doğumludur. Eskişehir Köy Enstitüsü mezunudur. 1943 İvriz Köy Enstitüsü zirai işletme şubesine stajyer öğretmen olarak atanmıştır. 1946 yılında öğrenimini sürdürmek üzere enstitüden ayrılmıştır. Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü'nde öğrenimine devam etmiştir.²⁷⁷

31) R. Mustafa Ünüvar

1340 (1925) Seydişehir-Adaköy doğumludur. Eskişehir Köy Enstitüsü mezunudur. 1943 yılında stajyer tarla, bahçe öğretmeni olarak İvriz Köy

²⁷³ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 33.

²⁷⁴ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 35.

²⁷⁵ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 41.

²⁷⁶ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 41.

²⁷⁷ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 39-40.

Enstitüsü'ne atanmıştır. Aynı yıl öğrenimini sürdürmek üzere Enstitü'den ayrılmıştır. Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü'nde öğrenimine devam etmiştir.²⁷⁸

32) Rifat Akıncı

1335 (1919-1920) yılında İstanbul'da doğdu. Gazi Terbiye Enstitüsü mezunudur. 1944 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Enstitüde eğitimbaşılığı görevinde de bulunan Rifat Akıncı 1945 yılında Malatya Mili Eğitim Müdürlüğü'ne terfian tayin edilmiştir.²⁷⁹

33) Hamdi Kaldırımçı

1322 (1907) yılında Konya-Tumovacık doğumludur. Konya Öğretmen Okulu mezunudur. 1944 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Kümebaşılığı görevinde de bulunan Hamdi Kaldırımçı, 1947 yılında Enstitü'den ayrılarak Hatay'a naklen tayin edilmiştir.²⁸⁰

34) Ayşe Baykal

1326 (1910) Sille (Konya) doğumludur. Konya Kız Öğretmen Okulu mezunudur. 1944 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Hazırlık sınıfı öğretmenliği yapmıştır. 1953 yılında Konya Kız Öğretmen Okulu'na uygulama öğretmeni olarak tayini çıkmıştır.²⁸¹

35) Zeki Kalaycı

1333 (1918) yılında Nevşehir'de doğmuştur. Sivas Öğretmen Okulu'ndan mezun olmuştur. 1944 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. 1947 yılına kadar Enstitüde çalışan Zeki Kalaycı aynı yıl Burdur İli emrine verilerek Enstitü'den ayrılmıştır.²⁸²

²⁷⁸ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 37-38.

²⁷⁹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 7.

²⁸⁰ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 43.

²⁸¹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 51.

²⁸² İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 51.

36) Rahim Ünüvar

1338 (1922-1923) yılında Seydişehir-Orta Karaviran'da doğmuştur. Hasan Oğlan Yüksek Köy Enstitüsü'nden mezun olmuştur. 1945 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Enstitü'de eğitimbaşılığı görevinde de bulunan Rahim Ünüvar 1947 yılında Gönen Köy Enstitüsü'ne naklen atanmıştır.²⁸³

37) Mefaret Akıncı

1341 (1926) İstanbul doğumludur. Sivas Kız Enstitüsü ile Kadıköy Kız Enstitüsü'nde öğrenim görmüştür. 1945 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. 1946 yılında görevinden alınmıştır.²⁸⁴

38) Neyyire Ünüvar

1341 (1926) İstanbul doğumludur. Çapa Kız Öğretmen Okulu mezunudur. 1945 yılında stajyer öğretmen olarak İvriz Köy Enstitüsü'ne atanan Neyyire Ünüvar, 1947 yılında Gönen Köy Enstitüsü'ne naklen tayin edilmiştir.²⁸⁵

39) Şerif Yalman

1338 (1923) yılında Salihli'de doğmuştur. Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü mezunudur. 1945 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne stajyer öğretmen olarak atanmıştır. 1947 yılında askerlik hizmeti dolayısıyla Yedek Subay Okulu'na gitmiştir.²⁸⁶

40) Refik Öcal

1940 yılında Çankırı'da doğmuştur. Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü mezunudur. 1946 yılında stajyer fizik-kimya öğretmeni olarak İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. 1948 yılında askerlik hizmeti dolayısıyla Yedek Subay Okulu'na gitmiştir.²⁸⁷

²⁸³ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 7.

²⁸⁴ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 53.

²⁸⁵ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 55.

²⁸⁶ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 57.

²⁸⁷ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 59.

41) B rhan Güvenir

1337 (1922) Ankara-Kızılcahamam doğumludur. Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü mezunudur. 1946 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne stajyer  ğretmen olarak atanmış, 1947 yılında ise askerlik hizmeti dolayısıyla Yedek Subay Okulu'na gitmiştir.²⁸⁸

42) H sn  Yalçın

1926 şumnu doğumludur. Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü'nden mezun olmuştur. 1946 yılında stajyer  ğretmen olarak İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. 1947 yılında askerlik hizmeti dolayısıyla Yedek Subay Okulu'na gitmiştir.²⁸⁹

43) Mustafa Saatçı

1336 (1921) yılında Uzunköprü'de doğdu. Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü mezunudur. 1946 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmış, 1947 yılında ise askerlik hizmeti dolayısıyla Yedek Subay Okulu'na gitmiştir.²⁹⁰

44) Osman Bayram

1335 (1920) yılında Merzifon'da doğdu.İstanbul Sanat Okulu mezunudur. 1946 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Enstitüde demircilik  ğretmeni ve işçilik başı olarak görev yapmıştır. Enstitü'den ne zaman ayrıldığı bilinmemektedir.²⁹¹

45) Osman Saygı

1335 (1920) yılında Ordu'da doğdu. Gazi Eğitim Enstitüsü Tarih Bölümü mezunudur. 1946 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne tarih  ğretmeni olarak atanmıştır. 1948 yılına kadar burada çalışmış, aynı yıl Savaştepe Köy Enstitüsü'ne naklen tayin edilmiştir.²⁹²

²⁸⁸ İvriz Köy Enstitüsü  ğretmen Sicil Defteri, s. 61.

²⁸⁹ İvriz Köy Enstitüsü  ğretmen Sicil Defteri, s. 63.

²⁹⁰ İvriz Köy Enstitüsü  ğretmen Sicil Defteri, s. 65.

²⁹¹ İvriz Köy Enstitüsü  ğretmen Sicil Defteri, s. 67.

²⁹² İvriz Köy Enstitüsü  ğretmen Sicil Defteri, s. 67.

46) Süleyman Gökçen

1337 (1922) Mucur doğumludur. Aydın Bölge Sanat Okulu mezunu olan Süleyman Gökçen Enstitü'ye 1946 yılında atanmıştır. Demircilik öğretmenliği yapmıştır. İşlikbaşı görevinde de bulunmuştur. 1952 yılında istifa ederek görevinden ayrılmıştır.²⁹³

47) Melek Şengül

1929 İskeçe doğumludur. Konya Kız Öğretmen Okulu mezunudur. Bir dönem Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi şubesine devam etmiştir. 1946 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Enstitü'de hazırlık sınıfı öğretmenliği yapmıştır. 1949 yılında Konya Necati Bey İlkokulu'na atanmıştır.²⁹⁴

48) Enver İdil

1340 (1925) Ödemiş doğumludur. Balıkesir Necati Bey Eğitim Enstitüsü mezunudur. 1946 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Enstitü'de matematik öğretmenliği yapmıştır. Enstitüden ne zaman ayrıldığı bilinmemektedir.²⁹⁵

49) Ali İhsan Beyhan

1339 (1924) yılında Niğde'nin Bor ilçesinde doğmuştur. Gazi Eğitim Enstitüsü Türkçe- Edebiyat Kolu mezunudur. 04/01/1947 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne katip olarak atanan A.İhsan Beyhan 30/04/1947 öğretmenliğe nakledilmiş ve Enstitü'de Türkçe öğretmenliği yapmıştır. Çeşitli yıllarda Niğde Lisesi'nde geçici görevle de çalışmıştır. Enstitü İlköğretmen Okuluna dönüştürüldüğünde de burada çalışmıştır. Görev defterinde 1958'e kadar olan bilgileri mevcuttur.²⁹⁶

50) Hamit Özmenek

1319 (1904) yılında Bursa'da doğmuştur. Bursa Muallim Mektebi mezunudur. 1947 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Yurt Bilgisi öğretmenliği

²⁹³ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 69.

²⁹⁴ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 71.

²⁹⁵ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 73.

²⁹⁶ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 75.

yapmıştır. Enstitü'de müdür yardımcılığı ve tarımbaşılığı görevlerinde de bulunmuştur. 1951 yılında Arifiye Köy Enstitüsü'ne öğretmen ve eğitimbaşı olarak naklen atanmıştır.²⁹⁷

51) Hakkı Uçku

1927 yılında Niğde'nin Bor ilçesinde doğmuştur. Ankara Yapı ve Kalfa Okulu mezunudur. Enstitü'ye 1947 yılında atanmıştır. Dülgerlik öğretmenliği yapmıştır. 1949 yılında askerlik görevi dolayısıyla Enstitü'den ayrılmıştır.²⁹⁸

52) Sabahat Polatsü

1340 (1925) yılında Eskişehir-Mihalıççık'ta doğmuştur. İzmir Cumhuriyet Kız Enstitüsü mezunudur. İvriz Köy Enstitüsü'ne 1947 yılında atanan Sabahat Polatsü Enstitü'de biçki-dikiş öğretmenliği yapmıştır. 1949 yılında Savaştepe Köy Enstitüsü'ne naklen tayin edilmiştir.²⁹⁹

53) Fehmi Oyvrat

1337 (1922) yılında Razgrad doğumludur. Gazi Eğitim Enstitüsü Matematik Bölümü mezunudur. 1947 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Matematik öğretmenliği yapmıştır. Enstitü'de tarımbaşılığı ve müdür yardımcılığı görevlerinde de bulunmuştur. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1954 yılında Necati İlköğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.³⁰⁰

54) Sadık Karmış

1339 (1924) yılında Konya'da doğmuştur. Konya Sanat Okulu mezunudur. 1947 yılında Enstitü'ye atanmıştır. Enstitü'de dülgerlik öğretmeni olan Sadık Karmış işlikbaşı görevinde de bulunmuştur. Enstitülerin ilköğretmen okullarına

²⁹⁷ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 77.

²⁹⁸ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 79.

²⁹⁹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 81.

³⁰⁰ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 83.

çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1955 yılında Akşehir İlköğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.³⁰¹

55) Kafiye Odabaşı

1333 (1918) yılında Gürün'de (Sivas) doğmuştur. İzmir Cumhuriyet Kız Sanat Enstitüsü mezunudur. 1947 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Enstitü'de biçki-dikiş öğretmenliği yapmıştır. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1956 yılında Akşehir İlköğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.³⁰²

56) Sevim Baykal

1928 yılında Sille'de (Konya) doğmuştur. Gazi Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü mezunudur. 1947 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanan Sevim Baykal, Enstitü'de Türkçe öğretmenliği yapmıştır. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1954 yılında Konya Kız Öğretmen Okuluna naklen tayin edilmiştir.³⁰³

57) Seher Çelen

1339 (1924) Elazığ doğumludur. Gazi Eğitim Enstitüsü Biyoloji Bölümü mezunudur. Enstitü'ye 1947 yılında atanmıştır. Tabiat Bilgisi öğretmenliği yapmıştır. 1949 yılında Akçadağ Köy Enstitüsü'ne naklen tayin edilmiştir.³⁰⁴

58) Cemaleddin Güvendik

1341 (1926) yılında İstanbul'da doğdu. Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümü'nü bitirdi. 1947 yılında Enstitü'de beden eğitimi öğretmeni olarak göreve başlamıştır. Kendisiyle ilgili sicil defterinde başka bilgiye rastlanmamıştır.³⁰⁵

³⁰¹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 35.

³⁰² İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 83.

³⁰³ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 85.

³⁰⁴ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 85.

³⁰⁵ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 87.

59) Türkan Gürarda

1926 yılında Edirne’de doğmuştur. Gazi Eğitim Enstitüsü Fizik-Kimya Bölümü mezunudur. 1947 yılında stajyer fizik-kimya öğretmeni olarak İvriz Köy Enstitüsü’ne atanmıştır. 1948 yılında Çifteler Köy Enstitüsü’ne naklen tayin edilmiştir.³⁰⁶

60) Hüseyin Özcan

1329 (1914) yılında Ermenek’te (Konya) doğmuştur. 1940 yılında Gazi Terbiye Enstitüsü’nden mezun olmuştur. 1947 yılında İvriz Köy Enstitüsü’ne atanmıştır. Enstitü’de öğretmen ve yapı sanat başı olarak görev yapmıştır. Aralık 1947’de Gazi Eğitim Enstitüsü’ne öğretmen olarak atanmıştır.³⁰⁷

61) Handan Bayram

1335 (1920) Merzifon doğumludur. İstanbul Sanat Okulu mezunudur. 1947 yılında Enstitü’ye atanmıştır. Enstitü’de biçki-dikiş öğretmenliği yapmıştır. 1947 yılında Trabzon Beşikdüzü Köy Enstitüsü’ne naklen tayini yapılmıştır.³⁰⁸

62) Ferruh Senan

1337 (1922) Edremit doğumludur. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü mezunudur. 1947 yılında İvriz Köy Enstitüsü’ne atanmıştır. Enstitü’de tarih öğretmenliği yapan Ferruh Senan eğitimbaşılığı görevinde de bulunmuştur. Enstitü İlköğretmen Okulu olduğu dönemde de burada çalışmıştır. 1956 yılında Konya Kız Öğretmen Okulu’nda görevlendirildiği için İlköğretmen Okulu’ndan ayrılmıştır.³⁰⁹

63) Melekfer Hızal

1929 yılında Fenike-Sonkavak’ta doğdu. Aksu Köy Enstitüsü mezunudur. 1947 yılında İvriz Köy Enstitüsü’ne stajyer öğretmen olarak atanmış, aynı yıl Antalya-Fenike’ye naklen tayin edilmiştir.³¹⁰

³⁰⁶ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 89.

³⁰⁷ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 89.

³⁰⁸ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 91.

³⁰⁹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 91.

³¹⁰ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 93.

64) Şevket Hızal

1924 yılında Fethiye-Üzümlü'de doğan Şevket Hızal, Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü'nden mezun olmuştur. 1947 yılında Enstitü'de stajyer öğretmen olarak göreve başlamış, aynı yıl askerlik görevi dolayısıyla Yedek Subay Okulu'na gitmiştir.³¹¹

65) Sacide Ercan

1340 (1925) yılında İzmir'de doğdu. Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü'nden mezun oldu. 1948 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne öğretmenlik bilgisi öğretmeni olarak atanmıştır. Sicil defterinde hakkında başka kayıt bulunamamıştır.³¹²

66) Taceddin Acara

1324 (1909) yılında İstanbul'da doğmuştur. İstanbul Öğretmen Okulu mezunudur. 1948 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Enstitü'de müzik öğretmenliği yapmıştır. 1950 yılında Harp Okulu Türkçe öğretmenliğine naklen tayin edilmiştir.³¹³

67) Rifat Görgün

1336 (1921) Maraş doğumludur. Adana Ziraat Okulu mezunudur. İvriz Köy Enstitüsü'ne 1948 yılında atanmıştır. Tarım öğretmenliği yapmıştır. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. Kaynaklarda kendisi hakkında başka bilgi bulunamamıştır.³¹⁴

68) Mehmet Ali Eren

1329 (1914) Ulukışla (Niğde) doğumludur. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü mezunudur. 1948 yılında Konya İlköğretim müfettişliği kadrosu ile İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Enstitü'de öğretmenlik bilgisi

³¹¹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 95.

³¹² İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 95.

³¹³ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 97.

³¹⁴ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 97.

öğretmenliği yapmıştır. Yapı-sanatbaşı ve müdür yardımcılığı görevlerinde de bulunmuştur. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1954 yılında Konya Kız İlköğretmen Okulu'nda meslek dersleri öğretmeni olarak görevlendirilmiştir.³¹⁵

69) Mehmed Ali Akgül

1341 (1926) yılında Yeniceşar-Bademli'de (Isparta) doğmuştur. Necati Eğitim Enstitüsü mezunudur. 1948 yılında Enstitü'ye atanmıştır. Toplu dersler öğretmenidir. Enstitü'de eğitimbaşılığı görevinde de bulunmuştur. 1950 yılında Yedek Subay Okulu'na gitmiştir.³¹⁶

70) İbrahim Ethem Aydın

1336 (1921) yılında Mut'ta doğmuştur. Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü mezunudur. Daha önce Düziçi Köy Enstitüsü resim-iş öğretmenliği yapmıştır. İvriz Köy Enstitüsü'ne 1948 yılında atanmıştır. 1950 yılında Düziçi Köy Enstitüsü'ne naklen ataması yapıldı.³¹⁷

71) Süleyman Sırrı Baykan

1338 (1923) Mut doğumludur. Necati Eğitim Enstitüsü mezunudur. Daha önce Seyhan- Karaisalı Bekirli Köyü'nde öğretmen olarak çalıştı. İvriz Köy Enstitüsü'ne 1948 yılında stajyer toplu dersler öğretmeni olarak atandı. 1949-1951 yıllarında kümebaşı olmuştur. 1951 yılında Boyabat Ortaokuluna naklen tayin edildi.³¹⁸

72) Ömer Ali Öncel

1926 yılında Çumra'da doğdu. Necati Eğitim Enstitüsü'nden mezun oldu. İvriz Köy Enstitüsü'ne stajyer toplu dersler öğretmeni olarak 1948 yılında atanmıştır. Aynı yıl içinde kümebaşılığı görevinde de bulunmuştur. Enstitü'den 1949 yılında askerlik dolayısıyla ayrılmıştır.³¹⁹

³¹⁵ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 99.

³¹⁶ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 101.

³¹⁷ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 102.

³¹⁸ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 103.

³¹⁹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 103.

73) Bahriye Bayar

1336 (1921) Samsun doğumludur. İstanbul Üniversitesi Edebiyat fakültesi Coğrafya Bölümü mezunudur. Daha önce Dicle Köy Enstitüsü'nde stajyer Coğrafya Öğretmeni olarak çalışmıştır. İvriz Köy Enstitüsü'ne 1948 yılında atanmıştır. 1949-1952 yılların da kümebaşılığı yapmıştır. 1952 yılında İstanbul Erkek Lisesi öğretmenliğine naklen atanmıştır.³²⁰

74) Osman Bektaş

1926 yılında Vakıfkebir'de doğdu. Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü mezunudur. Daha önce Arifiye Köy Enstitüsü'nde görev yaptı. 1949 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne fizik-kimya öğretmeni olarak atandı. 1949 yılında askerliğe sevk edildi.³²¹

75) Mustafa Basmacıoğlu

1929 yılında Divriği'de doğdu. Erzurum Yapı-Sanat Enstitüsü mezunudur. İvriz Köy Enstitüsü'ne 1949 yılında stajyer duvarcılık öğretmeni olarak atanmıştır. Aynı yıl görevi başına dönmediğinden çekilmiş sayıldı.³²²

76) Mehmed Gönder

1336 (1921) Burdur doğumludur. Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Öğretmenliği mezunudur. Daha önce Antalya Aksu Köy Enstitüsü stajyer beden eğitimi öğretmenliği yapmıştır. 1949 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne stajyer beden eğitimi öğretmeni olarak atanmıştır. Aynı yıl içinde Gönen Köy Enstitüsü'ne naklen tayin edildi.³²³

77) Sırrı Kapularağası

1336 (1921) Erbaa doğumludur. Ankara Yapı-Sanat Okulu mezunudur. Yapıcılık öğretmenidir. İvriz Köy Enstitüsü'ne gelmeden önce Dicle Köy

³²⁰ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 105.

³²¹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 107.

³²² İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 107.

³²³ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 109.

Enstitüsü'nde çalışmıştır. 1949 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Aynı yıl içinde istifa ederek görevinden ayrılmıştır.³²⁴

78) Nezihe Aygil

1924 yılında Konya'da doğdu. Görev defterinde Yüksek Öğretmen Okulu Felsefe Zümresi Bölümü mezunu olduğu belirtilmiş ancak nerden mezun olduğu konusunda bilgi bulunmamıştır. 1949 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne stajyer öğretmenlik bilgisi öğretmeni olarak atanmıştır. 1949-1950 yılları arasında kümebaşılık görevi yapmıştır. 1952 yılında Arifiye Köy Enstitüsü'nde görevlendirilerek Adapazarı Ortaokulu öğretmenliğine naklen tayin edilmiştir.³²⁵

79) Ali Tatal

1927 yılında Kavaklı'da doğdu. İstanbul Tarım Okulu mezunudur. Daha önce Çayırova Teknik Bahçivanlık Okulu'nda stajyer tarım öğretmenliği yapmıştır. 1949 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne stajyer tarım öğretmeni olarak atanmıştır. 1951-1954 yılları arası kümebaşılığı görevlerinde bulunmuştur. 1954 yılında köy enstitülerinin isminin ilköğretmen okulu olarak değiştirilmesi sonucu grup başı olarak görev yapmıştır. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1955-1960 yılları arası ilköğretmen okulunda müdür yardımcılığı yapmıştır. 1961 yılında Arifiye İlköğretmen Okuluna naklen tayin edilmiştir.³²⁶

80) Kemal Taşkiran

1340 (1925) Silifke doğumludur. Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümü'nden mezun olmuştur. 1949 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne stajyer beden eğitimi öğretmeni olarak atanmıştır. 1949-1950 yılları arasında kümebaşılığı yapmıştır. Görev defterinde 1950 yılında eylemli askerlik sebebiyle ayrıldığı belirtilmiştir.³²⁷

³²⁴ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 109.

³²⁵ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 111.

³²⁶ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 111.

³²⁷ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 113.

81) Naciye Aydın

1338 (1923) Adana doğumludur. Adana İsmet İnönü Kız Enstitüsü Biçki-Dikiş Bölümü mezunudur. Daha önce Bahçe-Düziçi Köy Enstitüsü'nde çalışmıştır. 1949 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne biçki-dikiş öğretmeni olarak atanmıştır. 1950 yılında Düziçi Köy Enstitüsü'ne naklen tayin edilmiştir.³²⁸

82) Mustafa Atakan

1338 (1923) Erzincan doğumludur. Bursa Tarım Okulu mezunudur. Daha önce Kızılçullu Köy Enstitüsü'nde tarım öğretmeni olarak görev yaptı. 1949 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atandı. 1950 yılında Aydın Ortaklar Köy Enstitüsü'ne naklen tayin edildi.³²⁹

83) Yakub Canlier

1334 (1919) Isparta doğumludur. Ankara İnşaat Usta Okulu mezunudur. Daha önce Kastamonu Gölköy Köy Enstitüsü'nde öğretmenlik yaptı. 1949 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne yapıcılık öğretmeni olarak atandı. 1950-1953 yılları arası kümebaşılığı 1953-1954 yılları arası işlikbaşılığı görevlerinde bulunmuştur. 1954-1955 yılları arası grup öğretmenliği yapmıştır. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada iş öğretmeni olarak çalışmıştır. 1955-1960 yılları arası atölye şefliği yapmıştır. 1962 yılında Isparta- Gönen İlköğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.³³⁰

84) M. Remzi Okan

1336 (1921) Kıbrıs doğumludur. Aydın-Ankara Birinci Sanat Enstitüsü mezunudur. Daha önce Antalya- Aksu Köy Enstitüsü'nde öğretmen olarak görev yapmıştır. 1949 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne demircilik öğretmeni olarak atanmıştır. 1950 yılında Çifteler Köy Enstitüsü'ne naklen ataması yapılmıştır.³³¹

³²⁸ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 113.

³²⁹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 115.

³³⁰ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 115.

³³¹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 117.

85) Emine Şadiye Baykan

1340 (1925) yılında Bolu'da doğdu. Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü mezunudur. Daha önce Ankara IV. Ortaokul stajyer öğretmeni olarak görev yapmıştır. 1949 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne toplu dersler stajyer öğretmeni olarak atanmıştır. 1949-1951 yılları arası kümebaşılığı görevinde bulunmuştur. 1951 yılında Boyabat Ortaokulu'na naklen tayin edilmiştir.³³²

86) Ali Acar

1340 (1925) Elazığ doğumludur. Ankara Yapı-Usta Enstitüsü mezunudur. Daha önce Düziçi Köy Enstitüsü'nde yapıcılık öğretmenliği görevinde bulunmuştur. 1949 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. 1951-1952 yılları arasında kümebaşılığı yapmıştır. 1952 yılında Düziçi Köy Enstitüsü'ne naklen tayin edilmiştir.³³³

87) Cemal Türkekul

1926 yılında Nevrekop'ta doğdu. Gazi Eğitim Enstitüsü Matematik Bölümü mezunudur. Daha önce Aksu Köy Enstitüsü'nde öğretmen olarak görev yapmıştır. 1949 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne matematik öğretmeni olarak atanmıştır. 1949-1951 yılları arasında kümebaşılığı 1951-1953 yılları arasında da müdür yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yılda da burada çalışmıştır. 1954 yılında vefat etmiştir.³³⁴

88) Nureddin Oğuz

1926 Torbalı doğumludur. Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü mezunudur. Daha önce Isparta- Gönen Köy Enstitüsü'nde öğretmen olarak görev yapmıştır. İvriz Köy Enstitüsü'ne 1949 yılında stajyer fizik-kimya öğretmeni olarak atanmıştır. 1949-1951 yılları arasında kümebaşılığı 1951-1953 yılları arasında da müdür yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. 1953 yılında tekrar kümebaşı olan Nureddin Oğuz aynı yıl Savaştepe Köy Enstitüsü'ne naklen tayin edilmiştir.³³⁵

³³² İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 117.

³³³ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 119.

³³⁴ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 119.

³³⁵ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 121.

89) Cemal Erten

1927 yılında Bursa'da doğmuştur. Gazi Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü mezunudur. 1950 yılında İvriz Köy Enstitüsü'nde Türkçe öğretmeni olarak göreve başlamıştır. Enstitüde eğitimbaşılığı görevinde de bulunan Cemal Erten 1952 yılında Mersin Lisesi'ne naklen tayin edilmiştir.³³⁶

90) Hüseyin Atalay Tekin

1341 (1926) yılında Mersin'de doğdu. Gazi Eğitim Enstitüsü Tabiiye Bölümü mezunudur. Daha önce Dicle Köy Enstitüsü'nde öğretmen olarak görev yapmıştır. 1950 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne stajyer tabiat bilgisi öğretmeni olarak atanmıştır. 1950-1954 yılları arasında kümebaşı olarak görev yapmıştır. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1954-1955 yılları arasında müdür yardımcılığı görevinde bulunmuştur. 1955 yılında müdür yardımcılığından istifa etmiş 1956 yılına kadar grup öğretmeni olmuştur. Aynı yıl Tarsus Lisesi'nde görevli olarak Aksu İlköğretmen Okuluna naklen tayin edilmiştir.³³⁷

91) Mustafa Cehdi Tuncak

1925 yılında İzmir'de doğdu. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunudur. 1950 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne stajyer asistan olarak atanmıştır. Enstitü'de doktor, sağlıkbaşı, öğretmen olarak görev yapmıştır. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1954 yılında sağlık şefliği yapmıştır. Görev defterinde bundan sonraki görevleriyle ilgili bilgi bulunmamaktadır.³³⁸

92) Leyla İlhan Özalışan

1926 yılında Mersin'de doğdu. Gazi Eğitim Enstitüsü Resim İş Şubesi'nden mezun oldu. Daha önce Ankara Kurtuluş Ortaokulu'nda görev yaptı. 1950 yılında

³³⁶ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 121.

³³⁷ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 123.

³³⁸ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 125.

İvriz Köy Enstitüsü'ne stajyer resim-iş öğretmeni olarak atandı. 1950-1951 yılları arasında kümebaşı olarak görev yaptı. 1951 yılında Ayaş Ortaokulu'na naklen tayin edildi.³³⁹

93) Mustafa Demiralay

1927 yılında Doğanhisar'da doğdu. Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü mezunudur. Daha önce Cebeci Ortaokulu'nda stajyer öğretmen olarak görev yaptı. 1950 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne stajyer öğretmen olarak atandı. Aynı yıl askerlik görevi dolayısıyla ayrılmıştır.³⁴⁰

94) Nuri Hiçler

1339 (1924) yılında Şam'da doğdu. Yüksek Beden Eğitimi Enstitüsü mezunudur. (Görev defterinde okulun bulunduğu yer belirtilmemiştir.) İvriz Köy Enstitüsü'ne 1951 yılında stajyer beden eğitimi öğretmeni olarak atandı. 1951-1954 yılları arasında kümebaşılığı görevlerinde bulunmuştur. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1953-1956 yılları arasında Konya Ereğlisi Ortaokul öğretmeni olarak görevlendirilmiştir. 1956 yılında Akşehir İlköğretmen Okuluna naklen tayin edilmiştir.³⁴¹

95) Şükrü Yüksel

1927 yılında Pirlebey'de doğdu. Erkek Teknik Öğretmen Okulu mezunudur. (Görev defterinde okulun bulunduğu yer belirtilmemiştir.) 1951 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne stajyer demircilik öğretmeni olarak atanmıştır. 1951-1952 yılları arasında kümebaşılığı yapmıştır. 1952'de askerlik hizmeti için Yedek Subay Okulu'na gitmiştir.³⁴²

96) Kemal Çuhallılar

1341 (1926) Langaza doğumludur. Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik şubesi mezunudur. Daha önce İskilip Ortaokulu'nda müzik öğretmenliği yapmıştır. 1951

³³⁹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 127.

³⁴⁰ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 129.

³⁴¹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 129.

³⁴² İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 131.

yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne stajyer müzik öğretmeni olarak atanmıştır. 1951-1954 yılları arasında kümebaşılığı yapmıştır. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1956-1960 yılları arasında da grup öğretmenliği yapmıştır. 1961 yılında Hereke Ortaokulu'na naklen ataması yapılmıştır.³⁴³

97) Osman Ünver

1926 Kızılyaka doğumludur. Erkek Teknik Öğretmen Okulu mezunudur. (Görev defterinde okulun bulunduğu yer belirtilmemiştir.) Daha önce Karaman Kızılkaya Köyü Başöğretmenliği ve Bitlis ili inşaat denetmenliği görevlerinde bulunmuştur. 1951'de İvriz Köy Enstitüsü'ne stajyer yapıcılık öğretmeni olarak atanmıştır. 1951-1953 yılları arasında kümebaşılığı yapmıştır. 1953 yılında İvriz Köy Enstitüsü'nde görevli olarak Konya Ereğlisi stajyer iş öğretmeni olarak görevlendirilmiştir. 1955'te Düziçi İlköğretmen Okulu'nda görevli olarak, Osmaniye Ortaokulu'na naklen tayin edilmiştir.³⁴⁴

98) Orhan Bekar

1339 (1924) yılında Bilecik'te doğdu. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Şubesi mezunudur. Daha önce Merzifon Ortaokulu beden eğitimi öğretmenliği yapmıştır. 1951 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne stajyer beden eğitimi öğretmeni olarak atanmıştır. 1951-1953 yılları arasında kümebaşılığı yapmıştır. 1952-1954 yılları arasında İvriz Köy Enstitüsü'nde görevli olarak Van Lisesi beden eğitimi öğretmenliğine atanmıştır. 1953 yılında eğitimbaşı yardımcılığı aynı yıl eğitimbaşı görevinde bulunmuştur. Enstitü'de milli savunma öğretmenliği de yapmıştır. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1954-1955 yılları arasında müdür yardımcılığı görevinde bulunmuştur. 1955 yılında geçici olarak tekrar Van Lisesi beden eğitimi öğretmenliği yapmıştır. Bir süre Ereğli Ortaokulu'nda da geçici olarak görev yapmıştır. 1955-1957 yılları arasında tekrar müdür yardımcılığı 1957-1960 yılları arasında da müdür başyardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. 1958-1962 yılları arasında yeniden Ereğli Ortaokulu'nda geçici olarak görev yapmıştır. 1960-

³⁴³ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 131.

³⁴⁴ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 133.

1962 yılları arasında müdür başyardımcılığı görevinde bulunan Orhan Bekar 1962'de Yunus Emre İlköğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.³⁴⁵

99) Hasan Özer

1341 (1926) yılında Rusçuk'ta doğdu. Gazi Eğitim Enstitüsü Fizik-Kimya Bölümü mezunudur. Daha önce Çifteler Köy Enstitüsü'nde öğretmen ve tarımbaşı olarak görev yapmıştır. 1951 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne fizik-kimya öğretmeni olarak atanmıştır. 1952 yılında kümebaşılığı da yapmıştır. 1953 yılında eylemli askerlik hizmeti dolayısıyla Enstitü'den ayrılmıştır.³⁴⁶

100) İşvesar Özer

1927 yılında Iğdır'da doğdu. Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü mezunudur. Daha önce Çifteler Köy Enstitüsü'nde öğretmen olarak görev yapmıştır. 1951 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne resim-iş öğretmeni olarak atanmıştır. 1952-1953 yılları arasında kümebaşı olarak görev yapmıştır. 1953'te Bolu Kız Köy Enstitüsü'ne naklen tayin edilmiştir.³⁴⁷

101) İsmail Kazım Gürses

1335 (1920) yılında Manisa'da doğdu. İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu mezunudur. İvriz'e gelmeden önce Gölköy Köy Enstitüsü'nde öğretmen, kümebaşı ve müdür yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. 1951 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne coğrafya-tarih öğretmeni olarak atandı. 1952 yılında eğitimbaşılığı, 1952-1953 yılları arasında işlikbaşılığı 1953-1954 yılları arasında da yapı-sanatbaşılığı yapmıştır. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1954 yılında önce müdür yardımcılığı sonra müdür başyardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. Aynı yıl Pazarören İlköğretmen Okulu'na naklen atanmıştır.³⁴⁸

³⁴⁵ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 133.

³⁴⁶ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 133.

³⁴⁷ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 135.

³⁴⁸ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 135.

102) Mehmet Hamzaoğlu

1334 (1919) yılında Akseki'de doğdu. Ankara Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi mezunudur. Daha önce Ortaklar Köy Enstitüsü'nde öğretmen, kümebaşı, eğitimbaşı yardımcısı olarak görev yapmıştır. 1951 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne Türkçe öğretmeni olarak atanmıştır. 1952-1954 yılları arasında kümebaşı olarak görev yapmıştır. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1954-1955 yılları arasında müdür yardımcısı 1955 yılında da eğitim şefi olarak görev yapmıştır. Aynı yıl eğitim şefliği görevinden istifa etmiş Aksu İlköğretmen Okulu'na naklen ataması yapılmıştır.³⁴⁹

103) Ali Vehbi Ünsal

1927 yılında Sinop'ta doğdu. Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü mezunudur. Daha önce Cılavuz Köy Enstitüsü'nde stajyer toplu dersler öğretmeni olarak görev yapmıştır. İvriz Köy Enstitüsü'ne 1952 yılında atanmıştır. 1953-1954 yılları arasında kümebaşı olmuştur. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1954-1955 yılları arasında da kümebaşılığı kaldırıldığından dolayı grup başı olarak görev yapmıştır. 1955 yılında Akpınar İlköğretmen Okulu'na fen grubu öğretmeni olarak atanmıştır.³⁵⁰

104) Nevvare Ünsal

1926 yılında Ayvalık'ta doğmuştur. Yüksek Öğretmen Okulu mezunudur. (Görev defterinde okulun bulunduğu yer belirtilmemiştir) Daha önce Cılavuz Köy Enstitüsü'nde Tabiiye öğretmeni olarak görev yapmıştır. 1952 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne tabiat bilgisi öğretmeni olarak atanmıştır. 1955 yılında Amasya Lisesi tabiiye öğretmenliğine naklen atanmıştır.³⁵¹

105) Selahaddin Kaynar

1341 (1926) Zara doğumludur. Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü Toplu Dersler mezunudur. İvriz Köy Enstitüsü'nden önce Zara Ortaokulu'nda öğretmen ve müdür yardımcısı olarak görev yapmıştır. 1952 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne

³⁴⁹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 137.

³⁵⁰ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 137.

³⁵¹ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 139.

stajyer toplu dersler öğretmeni olarak atanmıştır. 1952-1953 yılları arasında kümebaşılığı yapmıştır. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1953-1955 yılları arasında da müdür yardımcılığı yapmıştır. 1953 yılında bir süre Ereğli Ortaokulu'nda geçici görevle çalışmıştır. 1955-1957 yılları arası eğitim şefliği görevinde bulunmuştur. 1956 yılında yeniden geçici olarak Ereğli Ortaokulu'nda görev yapmıştır. 1957 yılında Sivas İlköğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.³⁵²

106) Zekiye Türkmen

1923 yılında Antakya'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü mezunudur. Daha önce Üsküdar Türk Kız Koleji Türkçe öğretmenliği görevinde bulunmuştur. 1953 yılında stajyer meslek dersleri öğretmeni olarak İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. 1953-1954 yılları arasında kümebaşı olmuştur. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1954 yılında kümebaşılığı kaldırıldığından dolayı grup başı olarak görev yapmıştır. Aynı yıl grup başılığı görevinden istifa etmiştir. 1954-1956 yılları arasında müdür yardımcılığı yapmıştır. 1956 yılında bu görevinden de istifa etmiştir. Aynı yıl Bolu Kız Öğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.³⁵³

107) Mehmet Karaman

1341 (1926) Ereğli doğumludur. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü mezunudur. Daha önce Bitlis Ortaokulu'nda öğretmen olarak görev yapmıştır. 1953 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne resim-iş öğretmeni olarak atanmıştır. 1953-1954 yılları arasında kümebaşılığı görevi yapmıştır. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1954-1955 yılları arasında işlik şefi olarak görev yapmıştır. 1955 yılında bu görevinden istifa etmiştir. 1954-1960 yılları arasında İvriz İlköğretmen Okulu'nda görevli olarak Ereğli Ortaokulu'nda resim öğretmeni olarak çalışmıştır. 1963 yılında Konya-Ereğli Lisesi'ne naklen tayin edilmiştir.³⁵⁴

³⁵² İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 139.

³⁵³ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 141.

³⁵⁴ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 141.

108) Sabriye Arıcı

1929 yılında İzmit'te doğdu. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Türk Dili Edebiyatı Bölümü mezunudur. 1953 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne stajyer Türkçe öğretmeni olarak atanmıştır. 1953-1954 yılları arasında kümebaşı olarak görev yapmıştır. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1955 yılında grup öğretmenliği yapmıştır. Aynı yıl bu görevinden istifa etmiştir. 1956-1959 yılları arasında tekrar grup öğretmenliği yapan Sabriye Arıcı, 1959 yılında Bolu Kız Öğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.³⁵⁵

109) Osman Verim

1341 (1926) yılında Safranbolu'da doğdu. Necati Terbiye Enstitüsü mezunudur. Daha önce Zonguldak M. Çelikel Lisesi'nde fizik-kimya öğretmenliği yapmıştır. 1953 yılında İvriz Köy Enstitüsü'nde görevli olarak Konya Karma Ortaokulu'nda tabiiye öğretmenliği yapmıştır. 1953-1954 yılları arasında Enstitü'de kümebaşılığı yapmıştır. Enstitülerin ilköğretmen okullarına çevrildiği yıldan sonra da burada çalışmıştır. 1954 yılında grup öğretmeni olarak görev yapmıştır. 1954 yılında tekrar geçici olarak Konya Karma Ortaokulu'nda tabiiye öğretmeni olarak görev yapmıştır. 1955 yılında Enstitü'de müdür yardımcısı olarak görev yapan 1956 yılında Gököy İlköğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.³⁵⁶

110) Salime Anıl

1342 (1927) B. Anafarta doğumludur. İstanbul Mithat Paşa Kız Enstitüsü mezunudur. 1947 yılında biçki-dikiş usta öğreticisi olarak İvriz Köy Enstitüsü'ne atanmıştır. Sicil defterinde aynı yıl görülen lüzum üzerine ayrıldığı belirtilmiştir.³⁵⁷

Köy enstitülerinin çalışma alanları, iş çeşitleri değişik olduğu gibi, gereksinim duydukları elemanlar da çeşitliydi. Genel bilgi öğretmeni kadar, tarım, teknik vs.

³⁵⁵ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 143.

³⁵⁶ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 143.

³⁵⁷ İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Sicil Defteri, s. 145.

gibi elemanlara da ihtiyaç vardı. Bu bakımdan enstitülere çeşitli okullardan mezun olan öğretmenler atanmıştır.

15.10.1946 tarihinde köy enstitülerinde görevli 620 öğretmenin çıktıkları okullar bakımından durumları şöyleydi:

- a- 229'u Üniversite Fakültelerinden, Gazi Eğitim Enstitüsü'nden ve Yüksek Köy Enstitüsü'nden,
- b) 209'u Öğretmen Okullarından
- c) 56'sı Kız Enstitülerinden
- d) 27'si Ziraat Okullarından
- e) 91'i Sanat ve Yapı Usta Okullarından
- f) 8'i diğer Meslek Okullarından mezun olmuştur.³⁵⁸

Köy enstitüleri ilk mezunlarını vermeye başlayınca gündeme önemli bir mesele daha geldi: Yüksek öğretimi sağlayacak bir kurum açarak, enstitü mezunlarından köy enstitüleri ve bölge okulları için öğretmen, köyde eğitimi denetleyecek eleman yetiştirmek. Köy enstitülerinde gösterilen bir kısım dersleri okutacak öğretmenleri yetiştiren meslek okulları yoktu.³⁵⁹

Daha öncede belirtildiği gibi, 3803 sayılı “ Köy Enstitüleri Kanunu”nun 17. maddesine göre Köy Enstitülerine aşağıda adları yazılı müesseselerden mezun olanlar öğretmen tayin ediliyordu:

- 1) Yüksek Okullar ve Üniversite Fakülteleri mezunları,
- 2) Gazi Terbiye Enstitüsü mezunları,
- 3) Öğretmen Okulları mezunları,
- 4) Ticaret Liseleri ve Orta Ziraat Okulları mezunları,
- 5) Erkek Sanat Okulları ve Kız Enstitüleri mezunları,
- 6) Köy Enstitüleri mezunları,
- 7) İnşaat Usta Okulları mezunları,

³⁵⁸ İ. Hakkı Tonguç, Eğitim Yolu İle Canlandırılacak Köy, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 1998, s. 649.

³⁵⁹ İ. Hakkı Tonguç, a.g.e. , 533.

8) Bunlardan başka her türlü teknik ve mesleki okullar mezunları.³⁶⁰

Bu kadar geniş kaynaktan öğretmen almak imkanına kavuşulduğu halde, köy enstitülerinin bünyeleri, amaçları ve buralardan mezun olacaklara kanunlarla tespit edilerek verilen ödevler icabı bu kurumlar için yeni öğretmenler yetiştirmek zaruretiyle karşılaşılıyordu. Ayrıca köy enstitülerinde çalışmakta olan öğretmenler ile köy işlerinde çalışan ilköğretim müfettişlerini türlü bakımlardan ve bilhassa kendi kendilerine çalışarak başarı elde edemeyecekleri yönlerden yetiştirmek, onları daha verimli meslektaşlar durumuna getirmek önemli bir mesele haline gelmişti.

Belirtilen amaçları gerçekleştirmek için bir Yüksek Köy Enstitüsü'nün açılması ve köy enstitülerini bitiren en müsait çocukların buraya alınmaları uygun görülmüştü.³⁶¹

Yüksek Köy Enstitüsü'nün amaçları şunlardır:

- a) Köy enstitülerinin bu talimatnamede yazılı öğretmenlikleri (kız ve erkek öğrenciler için güzel sanatlar kolu, erkek öğrenciler için yapıcılık, maden işleri, hayvan bakımı kolu vs.) için kız ve erkek öğretmenleri,
- b) Köy enstitüsü mezunlarının çalışacakları köy bölgeleri için gezici öğretmen, gezici başöğretmen ve bölge ilköğretim müfettişleri,
- c) Gerekli kurslara tabi tutarak köy enstitülerinde çalışmakta olan öğretmenleri yetiştirmek.
- d) Köy incelemelerine merkez teşkil etmek üzere, köy okullarını ve enstitülerini ilgilendiren türlü konular üzerinde gereken araştırmaları yapmak ve bunları ilgililerin faydalanabilecekleri şekillerde yaymak.

Bu amaçları gerçekleştirmek üzere Ankara Hasanoğlan Köy Enstitüsü'nde Yüksek Köy Enstitüsü kurulmuştur.³⁶²

³⁶⁰ Maarif Vekilliği, *Tebliğler Dergisi*, 3803 Sayılı Köy Enstitüleri Kanunu, 17.04.1940, s. 190.

³⁶¹ İ. Hakkı Tonguç, a.g.e. , s. 534.

³⁶² Mustafa Aydoğan, *Köy Enstitüleri İle İlgili Yasalar*, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2000, c.1, s. 518-519.

Köy enstitüleri kurulurken daha çok ilkokul öğretmenlerine görev verilmiştir. Bu bazı sebeplere binaen yapılmıştır. Öncelikle, enstitülerin kuruluş yıllarında, şartlar zor olduğu için, ortaokullarda, liselerde çalışanlar ile rahat koşullarda çalışmaya alışmış yüksek öğrenimlilerin enstitülerde çalışmak istememesi bunda etkili olmuştur. Ayrıca, enstitülerde işler ağır ve süreklidir. Ortaokul dereceli okullarda ise, köy enstitülerinde olduğu gibi işe dönük yoğun bir çalışma yoktur. genelde ders verilmekle yetiniliyordu.

Bununla birlikte, ilkokul öğretmenleri, enstitülere gelen öğrencilerin durumlarını, bu alanda çalışmamış olanlara nispeten daha iyi biliyorlardı. Yine ilkokul öğretmenlerinde öğrencilerle beraber olabilme niteliği güçlüdür. İşte belirtilen bu nitelik ve davranışlar dikkate alınarak, enstitülerde genel itibariyle ilkokul öğretmenleri görev yapmış ve bu öğretmenler başarılı da olmuşlardır.

Aşağıda isimleri verilen öğretmenler enstitünün kuruluşunda görev almışlardır. Diğer bir tabirle enstitünün alt yapısını oluşturmuşlardır. Haklarında yukarıda bilgi verildiği için öz geçmişleri belirtilmemiştir. Kuruluşta görev alan öğretmenler şunlardır:

Sadrettin Çalkılıç, Recep Çekiç, Hikmet Çekiç, Nazife Gürel, Rıfat Akıncı, Süleyman Acar, Rahim Ünüvar, Emin Yağcı, Behrever Korkut, Salih Ziya Büyüksoy, Hüseyin Özcan, Hilmi Günebakan, Refik Öcal, Mustafa Saatçı, Nihat Salkur, Saniye Salkur, Mümtaz Sayın, İsmail Güneşer, Ali Alban, Ayşe Baykal, Abdullah Özkucur, Zeki Kalaycı, Neyyire Ünüvar, Mefaret Akıncı, Hamdi Kaldırımçı, Osman Bayram, Handan Bayram, Hüsnü Yalçın, Burahan Güvenir, Melekper Hızal, Türkan Gürarda, Cemalettin Güvendik, Seher Çelen, Ali İhsan Beyhan, Mehmet Gönder, Hamit Özmenek, Sabahat Polatsu, Kâfiye Odabaşı, Enver İdil, Ö. Ali Öncel, Hakkı Uçku, Osman Bektaş, Reşit Teker, M. Ali Eren, Sadık Karmış, Ferruh Senan, Sevim Senan, Fehmi Oyvay, Süleyman Gökçen.³⁶³

³⁶³ Mustafa Özer, İvriz Köy Enstitüsü, İst. , 2001, s. 20-21.

c) Memur ve Yardımcı Hizmetliler³⁶⁴

1) Mustafa Günebakan

1332 (1917) Konya'da doğdu. Ortaokul mezunudur. 1942'de Enstitü'de muhasip olarak göreve başlamıştır. Aynı yıl Konya Seferberlik Müdürlüğü katipliğine tayin edilmiştir.

2) Ahmet Sözer

1331 (1916) Ereğli doğumludur. Ortaokul mezunudur. 1942 yılından itibaren enstitüde hesap memuru olarak görev yapmıştır. Enstitüden ne zaman ayrıldığı konusunda sicil defterinde bilgi yoktur.

3) Halide Anıl

1335 (1920) Kozan doğumludur. Adana Hasta Bakıcı Okulu mezunudur. 1942 yılında İvriz Köy Enstitüsü'nde hasta bakıcı olarak göreve başlamıştır. Sicil defterinde, aynı yıl enstitüden görülen lüzum üzerine ayrıldığı belirtilmektedir.

4) Aziz Yağız

1328 (1913) Ereğli doğumludur. Gedikli Küçük Zabit Okulu mezunudur. 1942 yılında hastabakıcı olarak göreve başlamış, 1943 yılında kendi isteği ile görevinden ayrılmıştır.

5) Melahat Turan

1340 (1925) Diyarbakır doğumludur. Mardin Ortaokulu mezunudur. 1945 yılından itibaren memur olarak görev yapmıştır. Enstitüden ne zaman ayrıldığı konusunda sicil defterinde bilgi yoktur.

6) Necati Batur

1330 (1915) İstanbul doğumludur. Eğitim gördüğü okul belirtilmemiştir. Enstitüde 1946 yılında döner sermaye sorumlu saymanı olarak göreve başlamıştır. Enstitüden ne zaman ayrıldığı konusunda sicil defterinde bilgi yoktur.

³⁶⁴ İvriz Köy Enstitüsü Memur ve Yardımcı Hizmetliler Sicil Defteri.

7) Sabri Öztürk

1339 (1924) Ermenek doğumludur. Ermenek İlkokulu mezunudur. Enstitüde 1946 yılında katip olarak göreve başlamıştır. Enstitüden ne zaman ayrıldığı konusunda sicil defterinde bilgi yoktur.

8) Halit Atalay

1334 (1919) Bozkır doğumludur. Bozkır Merkez İlkokulu mezunudur. 1944 yılında ambar memuru olarak göreve başlamıştır. Enstitüden ne zaman ayrıldığı konusunda sicil defterinde bilgi yoktur.

9) Ali Cebeci

1316 (1901) Ereğli-Durlaz doğumludur. Durlaz Köyü İlkokulu'ndan mezun olmuştur. 1942 yılında katip olarak Enstitüde göreve başlamıştır. Enstitüden ne zaman ayrıldığı konusunda sicil defterinde bilgi yoktur.

10) Mustafa Öğüm

1336 (1921) Ereğli doğumludur. Karaman Ortaokulu mezunudur. 1946 yılında döner sermaye ambar memuru olarak göreve başlamıştır. 1947 yılında istifa ederek görevinden ayrılmıştır.

11) Muharrem Odabaşı

1332 (1917) Gürün doğumludur. 1947 yılında ambar memuru olarak göreve başlamıştır. 1948-1950 yılları arasında ayniyat muhasipliği yapmış, 1948-1950 yılları arasında mutemetlik görevinde bulunmuştur. 1950-1956 yılları arasında muhasip mutemet olarak Akşehir İlkokulu'nda görevlendirilmiştir. İlköğretmen Okulu döneminde de iç hizmetler şefi ve depo memuru olarak İvriz İlköğretmen Okulu'nda çalışmıştır. Emekli olarak görevinden ayrılmıştır.

12) Hüseyin Kartal

1339 (1924) Ereğli doğumludur. 1948 yılında yardımcı hizmetli sınıfında olmak üzere göreve başlamıştır. 1981 yılına kadar görev yapmıştır.

13) Ali Aktuğ

1940 Çumra doğumludur. 1948 yılında enstitüde hizmetli olarak göreve başlamıştır. Sicil defterinde en son 1973 yılına kadar olan bilgileri yer almaktadır. Bu tarihte İvriz İlköğretmen Okulu'nda çalışmıştır.

14) Kenan Bıçakçı

1930 Ereğli doğumludur. 1953 yılında katip olarak İvriz Köy Enstitüsü'nde göreve başlamıştır. Aynı yıl döner sermaye memuru olmuş, 1955'te öğretici kadrosuna geçmiştir. 1955-1956 yılları arasında öğretici olarak çalışmış, 1956-1983 yılları arasında İvriz'de memur olarak görev yapmıştır. Emekli olarak görevinden ayrılmıştır.

15) Fuat Kartal

1928 yılında Ereğli'de doğmuştur. 1953 yılında katip olarak göreve başlamıştır. 1971'e kadar çalışan Fuat Kartal vefat etmiştir.

16) Ali Vural

1927 Ereğli doğumludur. 1953 yılında memur olarak göreve başlamıştır. 1979 yılına kadar İvriz'de çalışmıştır.

d) Usta Öğreticiler

Enstitülerde öğretmenlerin yanında, öğretmenler kurulunda, teknik çalışmalarda yer alan usta öğreticiler bulunmaktaydı. 3803 sayılı Köy Enstitüleri Kanunu'nun 17. maddesinde "enstitülerde mütehassıs işçiler, yevmiye veya aylık ücretle usta öğretici olarak çalıştırılabilir" denmektedir.³⁶⁵ Ayrıca 4234 sayılı Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Kanunu ve İzahnamesi'nin 45. maddesinde "3803 sayılı kanunun 17. maddesine göre işe alınacak usta öğreticiler ilkin köy enstitüsü

³⁶⁵ Maarif Vekilliği, *Tebliğler Dergisi*, 3803 No'lu Köy Enstitüleri Kanunu, 17/04/1940, sayı: 68, s. 189.

müdürlüklerince gündelikle tayin edilirler. Bunlar iki sene çalıştırılabilir ve başarısı görülenler ikinci sene sonunda Vekillikçe daimi ücretliler kadrosuna geçirilebilir” denmektedir.³⁶⁶

Usta öğreticiler tarım ve teknik işlerden birinde uzmanlaşmış kişilerden oluşmaktaydı. İvriz Köy Enstitüsü de demirci, dülger, marangoz, dokumacı, halıçı vs. olarak usta öğreticiler kullanmıştır. Kendilerine usta öğretici ismi yukarıda bahsedilen 3803 sayılı kanunun 17. maddesine göre verilmiştir. Usta öğreticilerin ortaya çıkışı, enstitülerin ilk kurulduğu yıllarda gerekli olan teknik eleman ihtiyacından dolayıdır.

6) EĞİTİM-ÖĞRETİM

a) 1937-1943 Arası Eğitim-Öğretim

Köy enstitülerinin kurulduğu yıllarda, hazırlanmış bir program yoktu. Bu dönemde eğitim-öğretim İlköğretim Genel Müdürlüğü (İlk Tedrisat Umum Müdürlüğü)nün genelgeleriyle (tamim) düzenlenmekte idi. Programlar, Bakanlığın genelgesi doğrultusunda okulların öğretmenler kurullarınca hazırlanıp Bakanlık onayıyla uygulanırdı.

Bu genelgeler arasında 1 Temmuz 1940 tarih ve 435 sayılı genelge enstitülerin ilk aylarında ne gibi eğitim ve öğretim etkinliklerine yer verildiğini göstermesi bakımından ilginçtir. Genelgede, 29 Ekim 1940 tarihine kadar birinci sınıf öğrencilerine verilecek eğitim ve yaptırılacak işler ayrıntılı biçimde açıklanıyordu.

Genelgede öğrencilere "enstitü birinci sınıf tahsili verilmiş olacağı" belirtiliyor ve yaptırılacak işler arasında şunlar sayılıyordu: Enstitü arazisinin ağaçlandırılması, bataklık yerlerin kurutulması, yol yapımı, işlenmemiş toprakların verimli hale getirilmesi, imar işlerine girişilmesi. Her fırsattan

³⁶⁶ Maarif Vekilliği, "4274 Sayılı Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Kanunu ve İzahnamesi", 19 Haziran 1942, Madde 45.

yararlanarak öğrencilere hayvanların, bitkilerin, onlara zarar veren türlü hastalık ve etkenlerden korunması önlemlerinin öğretilmesi de isteniyordu.

Genelgede öğrencilere öğretilmesi ve kazandırılması gerekli görülen beceri ve alışkanlıklar arasında şunlar da bulunmakta idi: Bisiklet ve motosiklet kullanma; yüzmeye, ata binme, dağa tırmanma, sandal, yelken, motorlu deniz araçları kullanma; mandolin, ağız armoniği, flüt gibi bir müzik aletini çalma; yerel oyunlardan başlayarak ulusal oyunları oynama; radyo ve gramofondan müzik parçaları dinleme. Bu çalışmalar yanında genelgede öğrencilerin civar köyleri ve kendi köylerini incelemeleri için geziler düzenlemelerine imkan verilmesi gereğine de değinilmiş olduğunu görüyoruz.

Bundan başka, genelgede enstitülerde köy hayatını ilgilendiren kitaplar başta olmak üzere öğrencilerin bilgilerini artırıcı nitelikte yayınları içeren bir kütüphane oluşturulması, her enstitünün bulunduğu coğrafi ve tarihi yerin özelliklerine göre etnografik, jeolojik ve tarımsal değer taşıyan eşya ile bir "yurt müzesi" kurulması, öğrencilerle öğretmenlerin birlikte görev aldığı eğlenti ve müsamereler düzenlenmesi ve bu gösterilerde halk oyunlarına yer verilmesi gibi direktifler de bulunuyordu.

Söz konusu genelge, ayrıca, enstitü öğrencilerine ne gibi düşünce, davranış, tutum ve alışkanlıklar kazandırılması gerektiği hakkında bazı direktifleri de kapsamakta idi. Bu direktiflerden bazıları şunlardı:

1. "Talebeye her işte tasarrufla hareket, sıhhatlerine itina, çocuklara, kadınlara, ihtiyarlara, hastalara, düşkünlere yardım etme, buldukları yerleri çok temiz tutma itiyatları verilecektir."
2. "Talebe her türlü müşküllerden yılmayacak ve onları yenebilecek evsafa yetiştirilecektir. Onların korkak, mütereddit, kararsız, iradesiz olmamalarına son derece dikkat edilecektir."
3. "Enstitülerde planlı, süratli iş görmek ve işi başarmak talebe ve öğretmenler için esas prensiplerden biri olacaktır."

4. "Talebe ve Öğretmen Teşkilatı Esasiye Kanunu'nun 2. maddesinde yazılı cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, devletçilik, laiklik ve inkılapçılık prensiplerini Türk milletinin yükselmesi için ana prensipler bilerek çalışacaklar, bu prensipleri hiç bir engel tanımadan hayata tatbik edebilen insanlar olacaktır."

Köy enstitüleri ilk yıllarında söz konusu genelgede ve daha sonra yayımlanan genelgeler doğrultusunda eğitim ve öğretim çalışmalarını yürütmeye çalışmışlardır. Bütün enstitülerde uygulanacak bir program hazırlanıncaya kadar her enstitüde yapılacak eğitim ve öğretim çalışmalarının planlanması ve yürütülmesi o enstitünün yönetim ve öğretim kadrosuna bırakılmıştır. Yalnız, enstitülerden her on beş günde bir genel çalışmaları üzerinde Bakanlığa bilgi vermeleri istenmiştir.

b) 1943 Öğretim Programı

1943 yılına kadar geçen süre içinde sağlanan birikim ve görülen aksaklıkların düzeltilmesi için 4 Mayıs 1943 tarihli Köy Enstitüleri Öğretim Programı hazırlandı. Program her ders ve işin amaçlarını, metotlarını, konularını ve ders çizelgelerini saptamış oldu. Bu suretle öğretmenlere tutacakları yolları, gerçekleştirecekleri amaçları açıkça gösterdi. Ders ve iş konularının seçilişinde, sıralamasında deneme yıllarında olduğu gibi çevreye görelilik, hayatilik ve iş ilkelerine gerekli yeri ve önemi verdi.

Enstitülerin kuruluş dönemine ilişkin deneyimlerin ışığı altında hazırlanan bu programın iyi anlaşılması için onun dayandığı genel ilkeler, kapsadığı ders alanları ve taşıdığı bazı pedagojik özellikler üzerinde kısaca durmak gerekir.³⁶⁷

O Dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in onayı ile yürürlüğe giren bu program hazırlanırken şu temel ilkelerin dikkate alındığı görülmektedir:

1. Öğrenim süresi beş yıl olan enstitülerde bu sürenin 114 haftası kültür derslerine, 58 haftası ziraat dersleri ve çalışmalarına, 58 haftası teknik dersler ve

³⁶⁷ A. Ferhan Oğuzkan, "Köy Enstitüleri Öğretim Programları", Kuruluşunun 50. Yılında Köy Enstitüleri, Eği-Der yay. , Ankara, 1990, 16-17.

çalışmalara ayrılmıştır. 30 haftası da beş yıllık sürede kullanılan tatillere ayrılmıştır.

2. Enstitüler haftalık, aylık, mevsimlik çalışma planlarını, kendi özelliklerine, işlerinin durumuna, öğrencilerin düzeyine ve sayısına, öğretmenlerin özelliklerine, iş araçlarının çeşitliliğine, iş alanlarının genişliğine, hayvanlarının cins ve sayılarına göre düzenlerler.

3. Enstitüler, öğretim ve uygulama çalışmalarını "kültür", "tarım" ve "teknik" alanlarla ilgili dersleri yarım gün, tam gün veya hafta esasına göre düzenlemekte serbesttirler.

4. Bina, yol, köprü yapımı veya su arkı açılması veya bitirilmesi yahut ekin yapılması veya hasat kaldırılması gibi önemli işler çıktığı zaman bütün çalışmalar o iş üzerinde yoğunlaştırılır. Önceden planlanan ders ve uygulama kayıplarının uygun bir zamanda telafisi yoluna gidilir.

1943 yılı öğretim programının ders dağıtım çizelgeleri bölümünde yer alan yönergede “ Köy Enstitülerinin haftalık, aylık veya mevsimlik çalışma planları her enstitünün özelliğine, işlerinin durumuna, öğrencilerin seviye ve sayısına, öğretmenlerin özelliklerine, iş araçlarının çeşitlerine, iş alanlarının genişliğine, hayvanların cins ve sayılarına göre aşağıdaki örnekler göz önünde tutularak düzenlenir” denmektedir.³⁶⁸

1) Yarım gün esasına göre;

- a) Tüm sınıfların yarısı öğleden önce veya öğleden sonra kültür derslerine,
- b) Geri kalan sınıfların yarısı tarım, yarısı da teknik çalışmalarını sürdürür.

2) Bütün gün esasına göre;

- a) Bütün sınıfların yarısı bütün gün kültür derslerine,

³⁶⁸ A. Ferhan Oğuzkan, “a.g.m.”, s. 16-17.

b) Geriye kalan sınıfların yarısı bütün gün tarım, teknik, diğer yarısı da bütün gün teknik çalışmalara devam ederler.

3) Hafta esasına göre;

a) Bütün sınıfların yarısı bir hafta kültür derslerine,

b) Geriye kalan sınıfların yarısı tarım, öteki yarısı da teknik çalışmalarını sürdürür.

4) Olağanüstü ihtiyaçlar esasına göre;

Acele yapılması gereken bina, yol, köprü, su arkı açılması, belirli bir süre içerisinde bitirilmesi gereken ekim, hasat, harman kaldırma gibi önemli işler çıktığında gereğine göre yeter sayıda veya bütün öğrenci ve öğretmenler, bütün gün ya da birkaç gün veya birkaç hafta aynı işte çalıştırılır. Bu gibi çalışmalara katılımı sağlanan öğrencilerin o süre içinde devam edemediği ders ya da iş için bundan sonraki çalışma planlarında gerekli zaman ayrılarak yitirilen olanaklar giderilir. Haftalık çalışmalar bu hususlara uygun olarak düzenlenirdi.

Bazı derslerle ilgili bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere 1943 tarihli Köy Enstitüleri Öğretim Programı'nın temelinde "üretim içinde eğitim ve öğretim", "beceriye ve işe dayalı eğitim", "gerçekçilikten kaynaklanan eğitim" gibi ifadelerle tanımlanacak bir eğitim felsefesi yatmaktaydı. Bunun dışında bu programda kendisini kuvvetli biçimde gösteren bir başka ve önemli özellik, öğrenme ortamının sadece sınıf, laboratuvar veya işlik duvarlarının dar sınırları içinde düşünülmemiş olmasıdır. Çeşitli derslerin işlenişinde yapılan açıklamalar ve verilen direktifler açıkça göstermektedir ki enstitülerde yapılacak eğitim ve öğretim çalışmaları için tasarlanan öğrenme ortamı okulu kuşatan yakın çevreden başlayarak yakın köylere ve bölgelere kadar uzanan doğal, toplumsal ve kültürel bir inceleme ve araştırma alanını kapsamaktadır.

Bu programın bir başka belirgin özelliği de öğrencilerin köyden geldiklerine ve tekrar köye dönerek oralarda hizmet edecekleri hususuna sık sık değinilmiş olması

ve öğretim etkinliklerinin düzenlenmesinde bu durumun göz önünde tutulmasının vurgulanmış olmasıdır. Bu görüşle programda öğrencilere kendi köylerinin ve yörelerinin kültür değerlerini tanımaları, incelemeleri, korumaları ve geliştirmeleri için Türkçe, Tarih, Coğrafya, Müzik ve Beden eğitimi dersleri aracılığıyla çok zengin fırsatlar sağlanmıştır. Program; bu yönüyle, öğretmen adaylarında geliştirilmesi istenilen insan, yurt ve ulus sevgisinin sözlerle değil, yaşantılar yoluyla kazandırılmasının daha yerinde olacağı ve bunun da en etkili biçimde öğrencilerin bağlı buldukları köyleri ve bölgeleri çok iyi tanıyıp değerlendirmeleriyle gerçekleşebileceği düşüncesini de yansıtmaktadır.³⁶⁹

Tablo :4³⁷⁰

**İvriz Köy Enstitüsü'nün 1943 Öğretim Programına Göre
Uyguladığı Derslerin Sınıflara Göre Dağılımı**

GENEL BİLGİ DERSLERİ	1.SINIF	2. SINIF	3. SINIF	4. SINIF	5. SINIF
Türkçe	4	3	3	3	3
Tarih	2	2	1	1	1
Coğrafya	2	2	1	1	-
Yurttaşlık Bilgisi	-	1	1	-	-
Matematik	4	2	2	3	2
Fizik	-	2	2	1	1
Kimya	-	-	2	2	-
Tabiat ve Ok. Sağlık Bil.	2	2	2	1	1
Yabancı Dil	2	2	2	2	1
El Yazısı	2	-	-	-	-
Resim-iş	1	1	1	1	1
Beden Eğit. Ve Milli Oy.	1	1	1	1	-
Müzik	2	2	2	2	2
Askerlik	-	2	2	2	1
Ev İdaresi ve Çoc. Bak.	-	-	-	-	6
Öğretmenlik Bilgisi	-	-	-	2	1
Ziraat İşlt. ve Eko.Koop.	-	-	-	-	-
TOPLAM	22	22	22	22	22
ZİRAAT DERS VE ÇALIŞMALARI	1.SINIF	2. SINIF	3. SINIF	4. SINIF	5. SINIF
Tarla Ziraatı	-	3	4	2	1
Bahçe Ziraatı	8	4	3	3	2

³⁶⁹ A. Ferhan Oğuzkan, "Köy Enstitüleri Öğretim Programları", Kuruluşunun 50. Yılında Köy Enstitüleri, Eğitim-Der yay. , Ankara, 1990, 16-17.

³⁷⁰ Maarif Vekilliği, Köy Enstitüleri Öğretim Programı, Maarif Matbaası, Ankara, 1943.

Tablo 4'ün Devamı						
Sanayi Bitkileri Zirat.San.	-	-	1	1	2	
Zootekni	1	2	2	1	2	
Kümes Hayvancılığı	2	2	-	-	-	
Arıcılık ve İpek Böcekçiliği	-	-	1	2	2	
Bahçivanlık ve Su Mahsulleri	-	-	-	2	2	
TOPLAM	11	11	11	11	11	
TEKNİK DERS VE	1. SINIF	2. SINIF	3.SINIF	4. SINIF	5. SINIF	
DEMİRCİLİK						
Sıcak ve Soğ. Demir.	2	8	8	6	6	
Nalbantlık	-	-	-	3	3	
Motorculuk	2	3	3	2	2	
TOPLAM	4	11	11	11	11	
DÜLGERLİK						
Dülgerlik	-	6	6	7	7	
Marangozluk	-	3	3	2	2	
Duvarcılık	-	2	2	2	2	
TOPLAM	-	11	11	11	11	
YAPICILIK						
Yapıcılık	5	6	6	7	7	
Betonculuk	-	3	3	2	2	
Dülgercilik	-	2	2	2	2	
TOPLAM	5	11	11	11	11	
BİÇKİ-DİKİŞ: EL SANAT. - MOTOR						
Dikiş	-	6	6	7	7	
Örgü ve Dokuma	-	3	3	2	2	
Ziraat Sanatları	-	2	2	2	2	
TOPLAM	-	11	11	11	11	
ÖRGÜ-DOKUMA						
Örgü ve Dokuma	-	6	6	7	7	
Dikiş	-	3	3	2	2	
Ziraat Sanatları	-	2	2	2	2	
TOPLAM	-	11	11	11	11	
ZİRAAT SANATLARI						
Ziraat Sanatları	-	6	6	7	7	
Dikiş	-	3	3	2	2	
Örgü ve Dokuma	-	2	2	2	2	
TOPLAM	-	11	11	11	11	

c) 1947 Öğretim Programı

H. A. Yücel'den sonra Milli Eğitim Bakanlığı görevine getirilen Reşat Şemsettin Sirer zamanında uygulamaya konulan bu ikinci programın hazırlanışında ilk bakışta önceki programın temel amaç ve ilkelerine bağlı kalındığı söylenebilir. Hatta, açıklama ve direktifleri içeren bölümleri dikkate alınırsa bu programın önceki programa göre oldukça geliştirilmiş olduğu bile ileri sürülebilir. Bununla birlikte, bu ikinci programda bazı derslerin adları değiştirilmiş, bazı derslerin haftalık saat sayılarında azaltma veya arttırmalar yapılmış, eski derslerden bazıları çıkarılmış ve yeni bazı dersler eklenmiş, konuların seçiminde ve sıralanışında yeni düzenlemelere gidilmiştir.

Yapılan bu değişikliklerden bir bölümünün eğitim ve öğretim süreciyle ilgili anlayışta zaman içinde meydana gelen gelişmeler sonucu olduğu söylenebilir. Bu ikinci köy enstitüleri öğretim programında yapılan en önemli değişikliklerinden biri yabancı dillerin "istemli" (seçmeli) bir ders haline getirilmiş olmasıdır.

1947 Programının özellikleri: Bu programın göze çarpan özelliklerini şöyle özetlemek mümkündür:

Programın açıklama ve direktifleri içeren bölümleri üzerinde titizlikle çalışıldığı anlaşılmaktadır. Eski sözcük ve terimlerden arınmış, açık ve duru bir dil kullanılmasına özen gösterilmiştir. Bu özelliği, başta Türkçe dersine ayrılan bölüm olmak üzere her bölümde görmek mümkündür.

Program daha disiplinli bir eğitim ve öğretim ortamının gerçekleşmesini sağlamak için hazırlanmış olduğu izlenimini vermektedir. Bu arada eski programın belirgin özelliklerinden biri olan konu ve yöntem seçiminde öğretmene tanınan "serbestlik" ve öğretim çalışmalarında "esneklik" anlayışından uzaklaşmış olduğu da bir gerçektir.

Tarım derslerindeki konuların enstitülerin tümünde aynen işlenmesi ilke olarak benimsenmiş, öğretmenlerin bölgesel şartlara veya kurumsal imkanlara göre konu

seçimi yapma özgürlüğü oldukça kısıtlanmıştır. Buna ek olarak, tarım öğretimi artan ders çeşidi ve konularda yapılan değişikliklerle klasik bir niteliğe bürünmüş, öğrencileri kuramsal çalışmalara yöneltici bir duruma gelmiştir.

Sanat dersleri ve atölye çalışmalarına "köy enstitülerinin yapıcı, demirci ve marangoz yetiştiren birer sanat okulu olmadığı" gerekçesiyle yeni bir düzen verilmesine çalışılmıştır. Ancak bu tutumla, öğrencilerin uygulamadan çok sınıf içi çalışmalara, pratik becerilerden çok kuramsal bilgilere önem vermelerine yol açabilecek bir ortam hazırlanmıştır.

d) 1953 Öğretim Programı

Köy enstitülerinde uygulanan bu üçüncü program, İlk öğretmen okullarını da kapsayan ortak bir programdır. Nitekim adı da "Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri Programı"dır. Bu programda her iki kurumun eğitim amaçları, ilkeleri ve son üç sınıfta okutulan derslerin türleri ve konuları topluca ele alınmış, yalnız ders dağıtım çizelgeleri farklı bir biçimde düzenlenmiştir.

Programın başlarında her iki kurumda yapılacak eğitim ve öğretim çalışmalarda göz önünde bulundurulacak "esaslar" 20 madde halinde belirtilmiştir. Bu esaslar, öğretmen okulunun milli bir eğitim kurumu olarak düşünülmesi, öğretmen okullarında öğretmenin en önemli yetiştirici eleman sayılması, bu okullarda gerçek bir topluluk hayatını yansıtan bir düzenin kurulması, öğrencilere öğretmenlik mesleğinin sevdirmesi, onların pratik bilgi ve becerilerle donatılmasına önem verilmesi, öğretmen adaylarına yöntemli ve verimli çalışma yollarının öğretilmesi ve boş zamanlarını iyi değerlendirme alışkanlıkları kazandırılması gibi hususları kapsamaktadır.

1953 Öğretim Programında, enstitülerde 1950 - 1951 öğretim yılında karma eğitime son verildiği için erkek köy enstitüleri ile kız köy enstitüleri için iki ayrı ders dağıtım çizelgesi düzenlendiği görülmektedir: Meslek dersleri (Psikolojiye

Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim Metodu ve Uygulama, Eğitim Sosyolojisi, Teşkilat ve idare), Türk Dili ve Edebiyatı, Sosyal Bilgiler (Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi) Tabiat ve Fen Bilgileri (Tabiat ve Fen Bilgisi, Fizik, Kimya, Biyoloji ve Sağlık Bilgisi) Matematik, Milli Savunma, Din Bilgisi, Beden eğitimi, Müzik, Resim ve Yazı iş (Kızlar için İş ve Ev İş), Tarım dersleri, Serbest Çalışmalar.

Bu programla meslek derslerine bugünkü anlayışa yakın bir düzen ve içerik kazandırılmış olduğu söylenebilir. Daha önceki programlarda "Türkçe" adıyla okutulmakta olan dersin bu kez "Türk Dili ve Edebiyatı" adını aldığını görüyoruz. Ad değişimi yanında bu dersin amaç ve yöntem bakımlarından da bir değişikliğe uğradığı, edebi sanatlarla birlikte edebiyat tarihine çok daha ağırlık veren geleneksel bir nitelik kazandığı görülmektedir.

Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi derslerinin "Sosyal Bilgiler" genel başlığı altında toplanmasını ve bu derslerde işlenecek konuların aynı amaçlar doğrultusunda ve birbiriyle sıkı ilişkiler kurularak ele alınması gereğinin belirtilmiş olmasını belki bu programın en olumlu yönlerinden biri olarak değerlendirmek mümkündür. 1953 öğretim Programının diğer özellikleri şöyle özetlenebilir:

Bu programla öğrencilerin haftalık ders yükü, eski programdaki duruma dikkate alınırsa - seminer ve serbest çalışmalar dahil 7 ile 11 saat arasında azaltılmıştır. Daha önceki enstitü programlarında bulunmayan Çocuk Edebiyatı, Biyoloji ve Sağlık Bilgisi, Din Bilgisi dersleri bu programda zorunlu dersler arasında yer almıştır.

Tabiat ve Fen Bilgileri genel başlığı altında toplanan derslerin amaç, ilke ve konularında önemli bir değişiklik yapılmamış, yalnız daha önceki programda bağımsız bir ders olarak görülen Okul Sağlık Bilgisi bu kez Biyoloji dersinin bir parçası haline getirilmiştir. Matematik dersinin öğretimiyle ilgili açıklamalara,

önceki programlara göre daha geniş bir yer ayrılmış, öğretmene kılavuzluk etmek bakımından daha etkili bir biçime getirilmiştir.

Beden eğitimi ve müzik derslerinin amaç ve ilkeleri de daha kapsamlı bir biçimde açıklanmaya çalışılmış, ayrıca bu derslerin haftalık ders saat sayıları arttırılmıştır. Bir önceki programda "İş - Resim" diye geçen dersin adı bu kez "Resim ve Yazı" olmuştur. Tarım ders ve uygulamalarına ayrılan saat sayısı büyük ölçüde azaltılmıştır. Bu dersler içerik ve yöntem bakımından da kuramsal bir nitelik kazanmıştır. Daha önceki programların önemli bir parçasını oluşturan sanat dersleri ve atölye çalışmaları bu programla kaldırılmıştır. Bu programla ilköğretmen okulları ile birlikte köy enstitülerinde yabancı dil öğretimine son verilmiştir.³⁷¹

e) Kültür (Genel Bilgi) Dersleri

Bu grupta, Türkçe, tarih, coğrafya, yurttaşlık bilgisi, matematik, fizik, kimya, tabiat ve okul sağlığı bilgisi, yabancı dil, el yazısı, resim, iş, beden eğitimi ve ulusal oyunlar, müzik, askerlik, ev idaresi ve çocuk bakımı, öğretmenlik bilgisi, zirai işletme ekonomisi ve kooperatifçilik dersleri yer almaktaydı.

Kültür derslerine ayrılan zaman haftada 22 saatti. Bu dersler arasında en çok ağırlık Türkçe ve matematiğe verilmişti. Öğrenciler bu derslere çok büyük ilgi gösterirlerdi. Bu iki dersi müzik Yabancı Dil, Askerlik, Tabiat ve Okul Sağlık Bilgisi ve Öğretmenlik Bilgisi dersleri izliyordu. Ardından Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi dersleri geliyordu.

1943 Programında El Yazısı ve Resim - İş dersleriyle ilgili konularda yetenekli öğrenciler için bir veya birkaç hafta süreli kurslar açılabileceği belirtiliyor ayrıca öğrencilerin her sabah 15 dakikadan az ve yarım saatten çok olmamak şartıyla

³⁷¹ A. Ferhan Oğuzkan, a.g.m., s. 16-27.

toplucu jimnastik hareketleri yapmalarına haftanın en az dört gününde de normal saat dersleri dışında topluca 20 şer dakikalık müzik alıştırmaları yapmalarına imkan sağlanması gerektiği belirtiliyordu.

Derslerde uygulanan metotların özü, öğrencileri kişisel çalışmalara sevk ederek, onlara bilgiyi iş içinde ve iş vasıtasıyla öğretmekti. Bu sebepten öğrencilere genel bilgi kazandırma hedefi güden kültür derslerinin bile açık havada, tetkik gezilerinde, inşaatın içinde, tarlada, bahçede, korulukta, deniz veya göl kıyısında, tarihsel eserlerin önünde, elektrik santralinde, kooperatifte, değirmende, motorların tamiri sırasında vs. verilmesi istenirdi. Böylece çocuklara kuru ve nazari bilgileri ezberletmekten kaçınılır ve öğrenciler etkin duruma getirilmeye çalışılırdı.³⁷²

Mustafa Özer yapılan görüşmede, kuruluş yıllarında derslerin ağaç gölgelerinde, çadırlarda, barakalarda hatta açık havada yapıldığını ifade etmektedir. Kış aylarında teknik derslerle tarım derslerinin teorik kısmı yapılır, havaların ısınmasıyla öğrenilen bilgiler uygulanırdı. Derse nasıl çalışılacağı, nasıl not tutulacağı, bir konu ile ilgili nasıl araştırma yapılacağı ilgili öğretmenler ya da küme öğretmenleri tarafından uygulamalı olarak öğretilirdi.

Bir saatlik okuma saati, ders dışında ve zorunluydu. Küme başkanının başkanlığında bir kitap seçilir, o kitap bitinceye kadar okunurdu. Ardından kitapla ilgili eleştiriler, tartışmalar yapılır, ana fikir ve özet çıkarılırdı. Her öğrencinin bir kitap özeti dosyası vardı. Akşam saatlerinde öğrenciye okuma sevgisi aşılanır, bu sevgiyi alan öğrenciler okul kitaplığına yönelirdi. Ay içinde en çok kitap okuyan öğrenci, kitaplıktaki fişten belirlenir, cumartesi törenlerinde müdür tarafından övülür ve ödüllendirilirdi.³⁷³

³⁷² İ.Hakkı Tonguç, **Kitaplaşmamış Yazılar**, Köy Enstitüleri Ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 1997, c. 1, s. 410.

³⁷³ Mustafa Özer İle Yapılan Görüşme, Ereğli Öğretmenevi, 2003.

Tablo 5:
1946-1954 Yılları Arasında İvriz Köy Enstitüsü'nde Okutulan Derslerin
Sınıflara Göre Dağılımı³⁷⁴

DERSLER	SINIFLAR
KÜLTÜR DERSLERİ	
Türkçe	1. 2. 3. 4. 5.
Tarih	1. 2. 3. 4. 5.
Coğrafya	1. 2. 3. 4. 5.
Matematik	1. 2. 3. 4. 5.
Yurttaşlık Bilgisi	2. 3.
Fizik	2. 3. 4. 5.
Kimya	2. 3. 4.
Tabiat ve Okul Sağlığı Bilgisi	1. 2. 3. 4. 5.
Yabancı Dil	2. 3.
El Yazısı	1. 2. 3.
Resim-İs	1. 2. 3. 4. 5.
Beden Eğitimi ve Milli Oyunlar	1. 2. 3. 4. 5.
Müzik	1. 2. 3. 4. 5.
Askerlik	2. 3. 4. 5.
Öğretmenlik Bilgisi	4. 5.
Kooperatifçilik	5.
ZİRAAT DERS VE ÇALIŞMALARI	
Tarla Tarımı	1. 4. 5.
Sebzecilik	1. 2. 3. 5.
Ağacılık	2. 3. 4.
Zootekni	2. 4. 5.
Tavukçuluk ve Hastalıkları	2. 4. 5.
Arıcılık	1. 4. 5.
İpek Böcekçiliği	1. 4. 5.
Bağcılık	2. 3. 4.
Çiçekçilik	1. 2. 3. 5.
Tarım Aletleri	3. 5.
İşletme Ekonomisi	3. 5.
Hayvansal, Bitkisel Madde Teknolojisi	1. 4. 5.
TEKNİK DERS VE ÇALIŞMALAR	
Demircilik	1. 2. 3. 4. 5.
Dülgürlük-Marangozluk	1. 2. 3. 4. 5.
Motorculuk	4. 5.
Oksijen Kaynağı	5.
Duvarcılık	1. 2. 3. 4. 5.
Bicki-Dikiş	1. 2. 3. 4. 5.
Ev İdaresi	1. 2. 3. 4. 5.

Sınıf geçme defterlerinde yapılan incelemede matematik dersinin 1947-1952 yılları arasında 5. sınıflarda okutulmadığı görülmektedir. Diğer yıllarda bu ders okutulmuştur. Yurttaşlık bilgisi dersi 1952-1953 öğretim döneminde 1. sınıflarda da okutulmuştur. İncelenen sınıf geçme defterlerinde yabancı dil dersinin sadece

³⁷⁴ İvriz Köy Enstitüsü 1946-1954 Yılları Arası Sınıf Geçme Defterlerinden Alınmıştır.

1946-1947 öğretim yılında okutulduğu görülmektedir. Bu yıldan önceki sınıf geçme defterlerine ulaşamadığı için yabancı dil dersinin olup olmadığı bilinmemektedir. Ancak İvriz mezunlarından Mevlüt Kaplan “Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri” adlı kitabında birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar haftada iki saat, beşinci sınıfta ise bir saat yabancı dil dersinin okutulduğunu söylemektedir.³⁷⁵ Ayrıca Enstitüden 1946 yılında mezun olan Mehmet Kahraman’ın elimizde mevcut bulunan diplomasında yabancı dil dersinin olduğu, buradan hareketle de 1946’dan önce de Enstitüde Yabancı Dil dersinin okutulduğu söylenebilir. Belirtilen diploma kitabın sonunda bulunan “ekler” kısmında yer almaktadır.

1950-1951 yılları arasında Beden Eğitimi ve Müzik dersleri okutulmamıştır. İvriz Köy Enstitüsü’nün sınıf geçme defterlerinde 1946-1947 ile 1947-1948 yılları arasında Dülgerlik, Demircilik, Ev İdaresi ve Tarım derslerinin olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte 1947 programında yer alan Yabancı Dil dersinin de 1. sınıflarda okutulduğuna dair herhangi bir kayda rastlanmamıştır.

1948-1949 öğretim döneminde kızların devam ettiği Ev İdaresi dersi ders programında yer almamıştır.

1950-1951 öğretim döneminde Beden Eğitimi ve Müzik dersleri ile birlikte Tarım derslerinden, Tarla Tarımı da ders programına alınmamıştır. 1951-1952 öğretim döneminde kızların devam ettiği Ev İdaresi ve Biçki-Dikiş dersleri de programda yer almamıştır. Ayrıca Tarım Derslerinden grup 2’de yer alan Tarla Tarımı da ders programında yoktur.

1952-1953 öğretim döneminde, daha önce 1. sınıf dersleri arasına alınmamış olan yurttaşlık bilgisi dersi iki dönem okutulmuştur. Resim dersine ilaveten iş dersi de bu dönemden itibaren programda yerini almıştır. Tarım derslerinden sadece grup 1’dersine yer verilmiştir. Demircilik, dülgerlik ve duvarcılık, biçki-dikiş ve ev idaresi dersleri ders programında yer almamıştır.

³⁷⁵ Mevlüt Kaplan, *Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri*, T.C. Kültür Bakanlığı yay. , Ankara 2002, s. 103.

1953-1954 öğretim döneminde programda değişikliğe gidilmiş ve 1953 Öğretim Programının yürürlüğe girmesiyle Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi dersleri Sosyal Bilgiler dersi adı altında birleştirilmiştir. Yine bu dönemde Tabiat Bilgisi dersi Fen ve Tabiat Bilgisi dersi olarak programda yer almıştır.

f) Meslek Dersleri

Meslek dersleri ile öğretmen adaylarına:

- a- Yurt hizmetinde ilkokul öğretmenine düşen görevi bilerek ve inanarak başarmaları için gerekli bilgi, heyecan ve alışkanlıkları kazandırmak,
- b- Öğretmen olmak için sadece, bilgili olmanın yetmediğini, bu işin, çocuğu tanımaya dayanan, metot ve teknikleri olduğunu kavratmak,
- c- Çocuğu tanımak, sevmek ve bu yolla onları eğitime gücünü kazandırmak,
- d- İçinde buldukları sosyal çevrenin özelliklerini incelemek, tanımak ve bu yolla çevreye faydalı bir şekilde tesir etme özelliğini kazandırmaktır.

Meslek dersleri öğretmen adaylarını belirtilen amaçlara uygun olarak hazırlamak üzere, bir bütün olarak göz önünde tutulur.³⁷⁶

g) Tarım Dersleri ve Çalışmaları

Köy enstitülerinde köyle ilgisi olması bakımından tarım derslerinin her dalına ayrı bir önem verilirdi. Her alanda olduğu gibi, tarım konusunda da fazla işçiye yer verilmez, gereken görevi öğrenciler yerine getirirdi. Tarım öğretmenleri işinden anlayan, son derece başarılı insanlardı. Her enstitünün yeterince toprağı bulunuyordu. Hangi toprağın hangi tür tarıma elverişli olduğu dikkatle inceleniyor, iklim koşullarına uygun sebze, meyve ve tahıl yetiştiriliyordu. Kültür derlerinde öğrenilenler tarlada, bağda, kümeste uygulama alanı buluyordu. Altı

³⁷⁶ Abdullah Özkucur, " Mesleki Çalışmalar", Kuruluşunun 50. yılında Köy Enstitüleri, Eğitim Der. Yay., Ankara, 1990, s. 216-225.

haftalık tatil dışında her hafta on bir saat tarım dersi ve uygulamalarına yer veriliyordu.³⁷⁷

İvriz Köy Enstitü'sü ilk kurulduğu yıllarda, tarım çalışmaları bakımından yapılması gerekli işlerin henüz başlangıcındadır. Hemen hemen hiç işlenmemiş topraklar üzerinde çalışılmaktadır. Bu araziye verimli bir hale sokmak için daha yıllarca uğraşılacaktır. Eldeki toprakların çoğu hububata, bir kısmı sebzeçiliğe ayrılmıştır. Yapılan ve yapılacak olan binalara yakın yerlere fidan dikmek suretiyle, bir çalı bile bulunmayan boz sahalar ağaçlandırılmaya başlamıştır.³⁷⁸

Hayvan bakımı konularıyla öğrencileri temasa getirmek, hayvanlardan ziraat işlerinde faydalanmak ve onların ürünlerinden istifade etmek maksadıyla hayvan sayısı da günden güne çoğalmaktadır. Ziraat işlerinde çalışan öğrenciler, çetin tabiat şartlarıyla uğraşa uğraşa verimli sonuçlar almaya ve bu işlerin tekniğini fenni esaslara uygun bir şekilde öğrenmeye çalışmaktadırlar.³⁷⁹

h) Teknik Ders ve Çalışmaları

Ders grupları içerisinde en önemli alanı oluşturan teknik derslerde, uygulamalı çalışmalar ve her türlü mesleki – kırsal kesime yarayışlı- etkinlikler ağırlıktaydı. Bu ders kategorisini dört gruba ayırmak olanaklıdır: İlk grup mekanik, elektrik, demir, kurşun işçilikleri ve her türlü onarım çalışmalarıydı. Bütün bu kurslar enstitülerin ihtiyaçları için, yararlı pratik uygulamalara olanak sağlıyordu. İkinci grup, marangozluk olup; bu da pratik uygulamaları ile, enstitü binalarının çatılarını, döşemelerini ve bunların mobilyalarının yapımını sağlıyordu.³⁸⁰

Buna paralel olarak üçüncü kol ise yapı sanatları; dersliklerin, yatakhane ve yemekhanelerin, atölyelerin yapımını ve onarımını, kanalizasyon tesislerinin ve

³⁷⁷ Mevlüt Kaplan, *Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri*, T.C. Kültür Bakanlığı yay. , Ankara 2002, s. 108-110-111.

³⁷⁸ *Köy Enstitüleri I-II*, Köy Enstitüleri Ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2003, s. 256.

³⁷⁹ *Köy Enstitüleri I-II*, s. 256.

³⁸⁰ Ali Arayıcı, *Kemalist Dönem Türkiye'sinde Eğitim Politikaları ve Köy Enstitüleri*, Ceylan yay. , İstanbul, 2002, s. 233.

çeşitli işlerin (alçı, boya, pencereler vs.) gerçekleştirilmesini sağlamaktaydı. Dördüncü kola gelince, enstitünün çamaşırlarını, örtülerini, perdelerini ve diğer gerekli şeyleri ve bunun yanı sıra mutfak işlerini, dokuma, örme ve halı yapımını sağlayan dikiş terziliği gibi çalışmalarla birlikte, daha bir çok etkinlikleri kapsamaktaydı.³⁸¹

Teknik ders ve çalışmalar daha ziyade enstitünün kuruluşu ile ilgili konular üzerinde cereyan etmektedir. Yapıcılık dolayısıyla, her gün gerçek birer ihtiyaç halinde ortaya çıkan çeşitli işler öğrenciler tarafından yapılmakta ve bu arada onların teknikleri öğrenilmektedir. Şimdiye kadar enstitü alanlarında su yolundan ve küçük bir kümeden en büyük binalara kadar ne yapılmış ise bunların hepsinde öğrencilerin alın terleri vardır.³⁸²

Kültür dersleri, daha çok sonbahar, kış ve ilkbahara serpiştirilirdi. Tarım dersleri, bitkilerin ekimine, dikimine ve hasat durumuna göre ayarlanırdı. Teknik sanat çalışmaları ise her mevsim yapılırdı. Fakat, ağırlık daha çok yaz mevsimine kaydırılırdı. Enstitülere teknik elemanlar, çevrenin usta öğreticilerinden, Yapı-Kalfa Okulları'ndan, Kız ve Erkek Sanat Enstitüleri'nden sağlanmıştır.³⁸³

Köy enstitülerinde yapılan işin üretme amaçlı olması, orada uygulanan iş eğitiminin temel ilkelerinden biriydi. Köy enstitülerinde bir iş, bir uğraş üretimle sonuçlanmadıkça, meşguliyetten başka bir anlam taşımazdı. Uygulanmayan, işe dönüşmeyen bir bilgi geçerli değildi. Bu durumda köy enstitülerinde uygulanan geniş anlamda ve üretim amaçlı iş ilkesi “iş içinde, iş aracılığıyla iş için eğitim”dir.³⁸⁴

³⁸¹ Ali Arayıcı, a.g.e., s. 233-234.

³⁸² Köy Enstitüleri I-II, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2003, s. 256.

³⁸³ M. Kaplan, a.g.e. , s. 116-117.

³⁸⁴ Mustafa Aydoğan, Köy Enstitüleri-Amaçlar, İlkeler, Uygulamalar , Köy Enstitüleri Ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 1997, s. 75.

1) Sınıf Geçme

1.1) Sınavlar ve Notlar

1947 yılına ait yönetmeliğin 128. maddesine göre öğrencilerin gösterecekleri başarı şu şekillerde belirtilirdi:

- a) Öğretmenin yapacağı devamlı kontrolle elde edilen kanaat,
- b) Sanat, tarım ve iş alanlarında öğrencilerin gösterecekleri başarı ve çalışma durumları ile bunların değerlendirilmesi,
- c) Devamlı kontrollerde kanaat notunun ölçümünde ve imtihanlarda öğrencinin edindiği bilgileri sindirip sindiremediği ve uygulama yeteneğinde olup olmadığı aranır.

Kanaat notu, derslerde yapılacak müzakerelerde, zamanı belli edilmeden yapılacak yazılı yoklamalarda, tarım ve sanat alanlarında yaptırılacak işlerde, sınıfta ve sınıf dışında yapılmak üzere verilen her türlü iş ve ödevlerde öğrencilerin elde ettiği başarı göz önünde tutularak üç aylık çalışmasının bileşkesi olarak verilirdi.³⁸⁵

Yönetmelikte dikkat edilecek en önemli husus öğrencilerin ezberciliğe düşmemesidir.

Yönetmeliğin 133. maddesine göre imtihan şekilleri şunlardır:

- a) Bütünleme ve engel imtihanları
- b) Enstitüyü bitirme imtihanlarıdır.

Aynı yönetmeliğin 135. maddesine göre sınavları yapacak komisyonlar şu şekilde kurulur:

- a) Bütünleme ve engel imtihanları: Dersin öğretmeniyle Enstitü müdürünün seçeceği en az bir öğretmen tarafından yapılır.

³⁸⁵ Milli Eğitim Bakanlığı, **Köy Enstitüleri Yönetmeliği**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1947, s. 77-78-79.

b) Bitirme imtihanını yapacak komisyon Enstitü müdürlüğünce seçilir. Bu komisyonlar her ders grubu için en az üç üyeli olur. Eylemli olarak öğretmenlik görevinde bulunmayanlar ayırtman olamazlar. İmtihanları yapacak komisyonların üyeleri, imtihanı yapılan onu ile ilgileri göz önüne alınarak seçilirler.³⁸⁶

141. maddeye göre kanaat ve imtihan notları on esası üzerinden verilir.

Bunların değerleri şöyledir:

10-9	Pekiyi
8-7	İyi
6-7	Orta
4-3	Zayıf
2-1	Pek zayıf
0	Boş

Aynı maddeye göre öğrenciye kesirli not verilmez. Notların ortalaması alınırken çıkan yarım ve daha büyük kesirler bire tamamlanır. Öğrencinin öğrenim yılı içindeki ve sonundaki durumu zamanında idarece kendilerine duyurulurdu.³⁸⁷

1. 2) Sınıf Geçme

Köy enstitüleri kurulduğu yıllarda hazırlanmış bir eğitim programı yoktu. Program olmadığı için, enstitülere 4 maddeden oluşan bir genelge gönderildi. Bu genelgenin uygulama açısından kendine özgü, zamanın koşullarını dikkate alan özellikleri vardı.³⁸⁸ Her enstitü kendi programlarını uygular, kurulduğu bölge şartlarına göre çalışmalarını ayarlardı. Bu durum 1943 yılına kadar devam etmiş, bu tarihten itibaren enstitüler arasında ortak program tarzına geçiş çalışmaları yapılmış, bu çalışmalar 1947 ile 1953 öğretim programları ile son şeklini almıştır.

³⁸⁶ a.g.yön. , s. 80-81.

³⁸⁷ a.g.yön. , s. 83.

³⁸⁸ Mustafa Aydoğan, *Köy Enstitüleri Amaçlar-İlkeler-Uygulamalar*, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 1997, s. 62.

İvriz Köy Enstitüsü'nde sınıf geçme sistemi ilk yıllarda enstitüye özgü bir yapı göstermiştir. Fakat hazırlanan programlar ile (1943-1947 ve 1953 Programları) enstitü çalışmaları diğer enstitülerle ortak bir yapıda devam etti.

İvriz Köy Enstitüsü'ne ait sınıf geçme defterleri incelendiğinde not esasının yukarıda belirtilen 1947 Yönetmeliği'nin 141. maddesinde olduğu gibi 10'luk sisteme dayandığı, ayrıca yapılan görüşmelerde öğrencilerin bir dönem içerisinde ders öğretmeni tarafından hazırlanan plan çerçevesinde kültür derslerinden yazılı ve sözlü imtihanlara tabi oldukları, teknik dersler ile tarım derslerinden ise yapılan çalışmalara göre not alındığı tespit edilmiştir.³⁸⁹

1947 yılına ait yönetmeliğin 148. maddesine göre birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfta bulunan öğrencilerin sınıf geçmesi için her üç kanaat notu döneminde her dersten aldıkları kanaat notları ortalamalarının en az 5 olması gerekir. 149. maddede birinci ve ikinci kanaat notu dönemlerinin sonlarında öğretmenler kurulu toplanır ve bu toplantıda her öğrencinin o dönemdeki öğrenim durumu incelenir. 5'ten az not almış olanların ertesi dönemlerde bilgi eksikliklerini tamamlayabilmeleri için alınması gerekli tedbirler kararlaştırılır. Uygulanan kararlardan alınacak sonuçlardan enstitü müdürü haberdar edilirdi.³⁹⁰

154. maddeye göre, birinci ve ikinci kanaat dönemlerinde ortanın üstünde başarı göstererek üçüncü kanaat döneminde yapılan müzakere ve yazılı yoklamalara katılmamış, enstitü iç ve dış ödevlerini yapmamış, uygulama çalışmalarını yapmayarak zayıf dereceye düşmüş öğrenciler, kanaat notlarının ortalaması geçer derecede de olsa öğretmenler kurulu kararıyla bu gibi derslerden geçmemiş sayılırlar.³⁹¹

³⁸⁹ Mustafa Özer İle Yapılan Görüşme, Ereğli Öğretmenevi, 2003.

³⁹⁰ Milli Eğitim Bakanlığı, **Köy Enstitüleri Yönetmeliği**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1947, s. 86-87.

³⁹¹ a.g.yön. , s. 88.

Birinci ve ikinci kanaat notları orta ve zayıf derecede olan bir öğrenci, üçüncü kanaat döneminde bütün derslerden öğretmenlerin takdirini kazanacak derecede ileri bir başarı gösterirse bu gibi derslerden başarılı sayılır.

Aynı yönetmeliğin 157. maddesinde biri Türkçe veya Öğretmenlik Bilgisi ise üç dersten, değilse dört dersten; biri Türkçe diğeri Öğretmenlik Bilgisi ise iki dersten ortalama notu 5'ten az olan öğrenci sınıfta kalır. 158. maddesinde ise biri Türkçe veya Öğretmenlik Bilgisi ise iki dersten, değilse üç dersten ortalama notu 5'ten az olan öğrenci bütünlemeye kalır. Bütünlemede bir dersten de olsa 5'ten az not alan öğrenci sınıfta bırakılırdı.³⁹²

1.3) Bitirme İmtihanları

1947 yönetmeliğinin 161. maddesine göre bitirme imtihanları:

- 1) Ders uygulaması
- 2) Kültür dersleri

3) Sanat ve tarım dersleriyle uygulamaları olmak üzere üç bölümde yapılır. Son sınıfta bulunan öğrenciler birinci ve ikinci kanaat notları ne olursa olsun uygulama ve bitirme imtihanlarına girebilirler. Bitirme imtihanında aldığı notlarla birinci ve ikinci kanaat notları ortalaması öğrencinin enstitüyü bitirme notu olur ve bu not 5'ten aşağı olamaz. Ancak bitirme imtihanında her dersten 5'ten aşağı not almaması gerekir.

162. maddeye göre bir öğrenim yılı içinde iki imtihan dönemi vardır. Bunlardan birisi ders yılı sonunda (Haziran ayında) diğeri ise öteki ders yılı başındadır (Eylül ayında).³⁹³

Son sınıfların ders yılı sonu uygulama imtihanları köy okullarının ara vermesinden bir ay önce başlar. Ertesi ders yılı başı uygulama imtihanı ise sözlü imtihanların başlamasından bir hafta önce enstitü idaresinin uygun gördüğü günlerde yapılır. Ders uygulaması imtihanı, öğretmen adaylarının uygulama

³⁹² a.g.yön., s. 88-89.

³⁹³ a.g.yön., s. 90-91.

okulunda öğrencilere ders vermeleri şeklinde yapılır. Ders uygulaması imtihanlarında enstitünün öğretim metodu, uygulama, ruhbilim ve eğitim bilim öğretmenleriyle adayın ders verdiği sınıfın veya okulun öğretmeni bulunur.³⁹⁴

Ders uygulaması imtihan notu verilirken, adayın kendisine düşen konu için hazırladığı ders planının tertibinde, bu planı açıklamada ve ders verdiği sırada gösterdiği başarı dikkate alınarak kendisine bunların hepsi için yalnızca bir not verilirdi. Sözlü imtihanları ise enstitünün belirlediği zamanlarda yapılırdı.

168. maddeye göre, bitirme imtihanlarının sözlü bölümlerinde öğrenciler, yalnız son sınıfta okutulan kültür ve meslek dersleriyle sanat ve tarım derslerinden imtihan edilir. Tarım, yapıcılık, dülgerlik ve marangozluk, demircilik, biçki-dikiş ve dokumacılık, müzik, resim-iş, beden eğitimi, ev idaresi ve çocuk bakımı derslerinin imtihanları bu derslerin özelliklerine uygun bir şekilde yapılır.

169. maddeye göre bir öğrencinin sözlü sınavı 30 dakikadan fazla süremez. Ancak öğrencinin cevabı henüz bitmemiş ise bitinceye kadar beklenir.

170. maddeye göre bitirme imtihanında öğrenciler 5'ten az not aldığı derslerden bütünlemeye kalırlar. Bütünlemede, üç dersten 5'ten az not alanlar sınıfta kalır ve ertesi ders yılı yine aynı sınıfa devam ederler.³⁹⁵

171. maddeye göre bütünleme imtihanında bir veya iki dersten muvaffak olamayanlardan isteyenler köylerine dönebilirdi. Bu durumdaki öğrenciler ertesi yıl Haziran döneminde enstitüye gelerek o derslerin imtihanına girerler. Bu imtihanda kazanamayanlar bir defa da Eylül döneminde yine o derslerden imtihana alınırlardı. Eğer bunda da başarılı olamazlarsa enstitüyü bitirememiş sayılırlardı. Köyüne gitmeyerek enstitüde kalmak isteyenler bir yıl daha son sınıfta okuyarak yıl sonunda her dersten imtihana girerler. Bu durumdaki öğrencilere de bütünlemeye girme hakkı verilirdi. Ancak bütünleme imtihanında bir dersten bile 5'ten az not alırlarsa enstitüden çıkarılırlardı.

³⁹⁴ a.g.yön. , s. 91-92.

³⁹⁵ a.g.yön. , s. 91-92.

172. maddeye göre bitirme imtihanlarını başaranlara köy enstitüsü bitirme diploması verilir ve bu diploma sahibi 3803 ve 4274 sayılı kanunla diğer kanunların köy ilkokul öğretmenleri için tanıdığı bütün haklardan faydalanırdı.

173. madde enstitü idarelerinin istedikleri taktirde öğrencilerin bütünlemeye kaldıkları derslerden yetiştirilmeleri için yetiştirici kurslar açabileceğini belirtmektedir.³⁹⁶

i) Disiplin Kurulu ve Disiplin İşleri

1947 tarihli Köy Enstitüleri Yönetmeliği'nin 112. maddesine göre disiplin kurulu, müdürün göstereceği bir eğitimbaşı ile yapı-sanat ve tarım başlarından, öğretmenler kurulunca gizli oyla seçilen iki öğretmenden oluşur. Disiplin kurulunun görevi 113. maddede şöyle belirtilmektedir: Enstitünün disiplini ile alakalı konular hakkında karar alınması ve yönetmeliğe aykırı hareket eden öğrencinin cezalandırılması, iyi hareket eden ve üstün başarı gösterenlerin mükafatlandırılması disiplin kurulunun görevidir. Toplantıyı gerektirecek hallerin dışında kurul, yılda iki kez toplanırdı. Bu durumda enstitü müdürü kurula başkanlık ederdi. Disiplin kuru kararları uygulanmak üzere müdürlüğe verilir. Müdür uygun görmediği kararları öğretmenler kuruluna havale eder, öğretmenler kurulunun vereceği karar uygulanırdı. Bir yıllık veya kesin olarak kovma kararıyla başka enstitüye nakil kararları Bakanlığın onayına sunulurdu.³⁹⁷

Memleketin eğitim ve öğretim işlerini üzerine alacak köy enstitüsü öğrencilerinin bütün öğrenim hayatlarında şu hususlara dikkat etmeleri gerekiyordu:

³⁹⁶ a.g.yön. , s. 93-94.

³⁹⁷ Milli Eğitim Bakanlığı, Köy Enstitüleri Yönetmeliği 1947, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1947, s. 69-70.

- a) Enstitü hayatına ve mensuplarına yakışmayan her türlü kötü ve ayıp sayılan hareketlerden çekinmek ve enstitü öğrenciliği şerefini korumak,
- b) Derslere ve uygulama çalışmalarına düzgün devam ederek öğretim ve yönetim kurulları tarafından kendilerine verilecek ödevleri yerine getirmek, dikkat, ciddiyet ve çalışkanlıktan ayrılmamak,
- c) Arkadaşlarına ve çevresindekilere devamlı surette sevgi ve saygı telkin edecek karakterde olmak,
- d) Enstitü yönetimince bildirilecek iç yönetmeliğe aykırı hareket etmemek.

Enstitü öğrencilerine suçlarının mahiyetine göre aşağıdaki cezalar verilir:

- a) İhtar
- b) Tekdir
- c) Tescil
- d) Geziden mahrum etmek
- e) Öğrenci teşekküllerinin başkanlığından geçici olarak mahrum etmek
- f) Şehir izinlerinden mahrum etmek
- g) Genel izinden kısmen veya tamamen mahrum etmek
- h) Başka enstitüye geçici olarak nakletmek
- ı) Enstitüden bir aya kadar geçici olarak çıkartmak
- i) Enstitüden bir yıla kadar geçici olarak çıkartmak
- k) Enstitüden tamamen çıkartmak.

İhtar ve tekdir cezaları ile izinden mahrum etme cezalarını enstitü müdürü verirdi. Bu cezalardan yukarı olan cezaların ancak disiplin kurulu kararıyla verilmesi ve öğrencinin şahsına yazılı olarak bildirilmesi, öğrenci velilerinin de bu cezalardan sebepleriyle beraber haberdar edilmesi gerekirdi. Ayrıca ihtar ve tekdirden başka olan cezalar sicile işlenirdi. Bir öğretim yılı içinde iki defa aynı suçu işleyen öğrenciye bir üst ceza verilir. ³⁹⁸

Arşiv çalışmalarında İvriz Köy Enstitüsü dönemine ait disiplin kurulu karar defterlerine ulaşılammıştır. Eski evrakların bazıları zaman zaman SEKA'ya

³⁹⁸ a.g.yön. , s. 70-71-75-76.

gönderildiği için bahsi geçen defterlerinde SEKA'ya gönderilmiş olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte Enstitü öğrencilerinden Mustafa Özer ile yapılan görüşmede enstitüde disiplin suçlarının nadiren işlendiği öğrenilmiştir.

Enstitüde kültür, sanat, tarım çalışmalarında, enstitünün genel işlerinde, arkadaşları ve öğretmenleriyle ilişkilerinde takdire değer davranışları görülen öğrenciler aşağıdaki sıraya göre ödüllendirilirdi:

- a) Sınıfı veya enstitü öğrencileri önünde öğülme,
- b) İşinde üstün başarılı sayılma (Durum kendisine ve velisine yazı ile bildirilir),
- c) Maddi mükafat (Ansiklopedi, kitap, kol saati, dolma kalem vs.),
- d) Bir öğrenim yılı için şeref levhasına adı yazılma,
- e) Şeref albümüne veya Şeref salonuna fotoğrafının konulması (Enstitü öğrenciliği süresince şeref levhasına adı yazılanlar için).³⁹⁹

j) Eğitsel Kol Çalışmaları

1947 yılına ait Köy Enstitüleri Yönetmeliği'nin 90. maddesinde eğitsel kol çalışmaları ile ilgili şu bilgiler yer almaktadır: “Enstitünün yönetim ve öğretim kurulları gerek derslerde gerekse enstitünün genel hayatı içinde öğrencilerin kişisel gelişmelerine imkan hazırlar. Toplumsal eğitimlerini yurt ve yardımseverlik ödev ve sorumluluk duygularını besleyip kuvvetlendirir. Toplumsal hayatın gerektirdiği iş bölümüne ve beraberliğine alıştıırırlar. Boş zamanlarını iyi kullanmanın yollarını öğretirler”.⁴⁰⁰

Aynı yönetmeliğin 91. maddesine göre; enstitünün bu amaçlara ulaşabilmesi için öğrencilerin mümkün olduğu kadar geniş ölçüde enstitü hayatına katılmaları ve kendi kendilerini idare etmeye çalıştırılmaları gereklidir. Bu nedenle enstitü

³⁹⁹ a.g.yön. , s. 76-77.

⁴⁰⁰ Milli Eğitim Bakanlığı, Köy Enstitüleri Yönetmeliği 1947, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1947, s. 61-62.

içinde birtakım öğrenci teşekkülleri kurularak enstitü işleri, yerine göre nöbetle veya öğrenciler tarafından seçilecek öğrenci başkanlarına yaptırılır. Öğrencilere yaptırılacak işler her enstitünün kendi bünyesine göre düzenlenir.⁴⁰¹

Eğitsel kol çalışmaları bütün enstitülerde yapılmaktaydı. Diğer etkinliklerde olduğu gibi bölgesel özelliklere göre düzenleniyordu. Bu kollara öğretmenler kurulu karar verir ve hangi öğretmenin rehberliğinde yürütüleceğini de yine bu kurul kararlaştırırdı.

Eğitsel kollara her sınıfta duruma göre bir veya birkaç öğrenci görevlendirilirdi. Bu öğrenciler kolun etkinliklerini arkadaşlarına iletir, onlardan bu konuda yardım ve etkinlikler isterdi. Kolun özelliğine göre adaylar çıkar, sınıfta oylama yoluyla istedikleri kollara seçilirlerdi. Örneğin; müzik yeteneği olan müzik koluna, şiir ve düz yazı yeteneği olan kültür-yayın koluna, sporu iyi olanlar da spor koluna seçilirdi.

Her sınıfın şube sayısına göre birer asil, birer yedek olarak seçilen öğrenciler, eğitsel kol başkanı öğretmenlerinin yönetiminde toplanarak; eğitsel kol başkanını, başkan yardımcısını ve öteki görevlilerini seçerlerdi. Yönetim kurulduktan sonra, kol tüzüğüne göre yapacakları çalışmaların programını hazırlar ve öğrenci genel kurulundan geçirirlerdi. Kendi tüzüklerine göre çalışmaya başlayan kollar ayrı ayrı birer eğitim kurumuydu.⁴⁰²

Her sınıfta herhangi bir kola girmeyen öğrenci kalmazdı. Her öğrenciye bir eğitsel sorumluluk verilir, kişisel gelişmesi ve sorunlara çözüm yolları üretebilme yeteneği kazandırılması amaçlanırdı.⁴⁰³

Başlıca kollar şunlardı:

a) Sağlık , Temizlik ve Muaşeret Kolu,

⁴⁰¹ a.g.yön. , s. 62.

⁴⁰² Galip Candoğan, “ Köy Enstitüleri Sisteminde Öğrencilerin Yönetime Katılması”, **Abece 92**, İst., 1994, s. 26-27.

⁴⁰³ Mustafa Özer, **İvriz Köy Enstitüsü**, Ekbil Matbaacılık, İstanbul, 2001, s. 77.

- b) Kızılay Gençlik Derneği,
- c) Oyun ve Spor Kolu,
- d) Kooperatif Kolu,
- e) Müzik Kolu,
- f) Temsil Kolu,
- g) Kitaplık Kolu,
- h) Gezinti ve İnceleme Kolu,
- ı) Yayın Kolu,
- i) Eşya Koruma Kolu.
- k) Fotoğrafçılık Kolu,⁴⁰⁴
- l) Meteoroloji Kolu,
- m) Resim ve Güzel Sanatlar Kolu⁴⁰⁵

Kol görevlileri okul yönetiminin ve öğrencilerin kendilerinden bekledikleri görevleri yapar ve sorumluluğunu taşırlardı.

Bir ulusal bayramın kutlandığı, bir anma günü yapıldığı veya bir gösteri düzenlendiği zaman, bu eğitsel kollar birbiriyle yarıştırlardı. Okuldaki öğrenci topluluğunun, öğretmenlerin ve çevreden gelen konuklarımızın beğenisini kazanmak için en güzel çalışmalarını sergilerlerdi. Bütün kolların çalışmaları bir ulusal bayramda sergilenince, karşınıza çok görkemli ve coşkulu bir köy enstitüsü çıkardı. Spor kolunun gösterileri ve halk oyunları, müzik kolunun yurdumuzun çeşitli yörelerinden derlenmiş türküleri, fotoğrafçılık kolunun sergileri, temsil kolunun şiirleri, taklitleri ve temsilleri coşturmadık insan bırakmazdı.⁴⁰⁶

İvriz Köy Enstitüsü'ndeki en etkin kollar, müzik, yayın, spor, temsil ve eğlence ile kitaplık kollarıydı.

⁴⁰⁴ a.g.yön. , s. 62-63.

⁴⁰⁵ M. Özer, a.g.e. , s. 78.

⁴⁰⁶ Galip Candoğan, " Köy Enstitüleri Sisteminde Öğrencilerin Yönetime Katılması", Abece 92, İst., 1994, s. 26-27.

Müzik kolu, bu konuda yeteneği olan öğrencilere çalışma olanağı sağladı. Cumartesi ve Pazar günleri bile müzik evi, çın çın öterdi. Müzik öğretmenin başkanlığında müzik ve enstrüman kursları düzenlenirdi. Okul bandosu bunların arasından çıkardı. Marşlar ve ulusal oyunlar da bu kolun etkinliği içindeydi. İvriz’de müzik aletlerinden 126 mandolin, 6 akordeon, 12 keman, 3 davul vardı. hemen hemen her öğrencinin kendine özgü bir flütü, çoğunun da mandolini vardı.⁴⁰⁷

Mandolinle ilgili İvriz Köy Enstitüsü müdürlerinden İhsan Baykal şunları söylemektedir: “Mandolin bizim sembolümüz olmuştu. Her öğrencinin bir mandolini vardı. bunu gittiği her yere götürüyordu. Tarlada, bahçede, bir ağaç gölgesinde, kireç ve taş ocağında, koyunun arkasında, kümesin önünde, ağılda... Hülâsa her yerde mandolin çalınıyordu. Mandolin İvrizli öğrencinin bir arkadaşı, bir dostu idi. Onunla avunuyor, onunla eğleniyordu.”⁴⁰⁸

Diğer bir kol olan spor kolu her türlü spor etkinliklerini ve yarışmalarını düzenlerdi. Diğer kollarla da işbirliği yaparak, bayramlarda, okul dışı gösterilerde İvriz Köy Enstitüsü’nün yüzünü ağartırdı. Ulusal bayramlardaki gösteriler, çevre köylerin ve Ereğli halkının beklediği günlerdi. Öyle günlerde “Şu Karaoğlanların gösterilerini kaçırmayalım” diyen Ereğlililer gösterinin yapılacağı bez fabrikası alanına akın ederlerdi.⁴⁰⁹

Etkin kollardan bir diğeri de yayın koluydu. Yayın kolunun İvriz’de önemli işlevi vardı. Kuruluş tamamlandıça, özellikle binaların çoğalıp elektriğin gelmesinden sonra bu kolun da görevi arttı. Bu kolun başlıca görevi, yayın odasından okulla ilgili bilgileri hoparlörle duyurmak, müzik koluyla işbirliği yaparak sevilen müzik plaklarını ders dışı saatlerde bütün öğrencilere dinletmek; bazen kitaplık kolu ile işbirliği yaparak kitap tanıtmak; cumartesi akşamları okulda izlenen filmlerin eleştirisini yapmaktı.

⁴⁰⁷ M. Özer, a.g.e. , s. 78.

⁴⁰⁸ İhsan Baykal, *Yaşantılar ve Eğitim*, Konya, 1966, s. 99.

⁴⁰⁹ M. Özer, a.g.e. , s. 79.

En önemli etkinliği ise “ İvriz Eğitim Dergisi”ni çıkarmaktı. Dergi çıkmadan önce Mahmut Makal ile Halil Oran “ Açık Söyleyen” isimli bir duvar gazetesi çıkarıyorlardı. Enstitü öğrencilerinin yazı ve şiirleri burada yer alıyordu.⁴¹⁰

İvriz Köy Enstitüsü müdürlerinden İ. Safa Güner “Köy Enstitüleri Hatıraları” adlı eserinde İvriz Eğitim Dergisi ile ilgili şunları söylemektedir: “ Sohbetlerden birinde bir dergimiz olsa denildiğini hatırlıyorum. Ya Baykalların, ya Özcanların ya da başka bir öğretmenin evinde konuşuldu. O gece karar verilmişti. “İvriz” çıkacaktı. Bir iki hafta sonra da İvriz’in ilk sayısını okuduk”.⁴¹¹

İvriz Dergisi’nin ilk sayısı 25 Şubat 1947’de çıkmıştır. Öğrenciler şiir ve yazılarını artık buradan yayınlatabiliyorlardı. İvriz Köy Enstitüsü mezunlarından Galip Candoğan da öğrencilerin çalışmalarının İvriz Dergisinde yayınlandığını, başarılı yazma çalışmalarının önce şiirlerde görüldüğünü belirtmektedir.⁴¹²

Dergi 1951 yılına kadar yayınına devam etmiş, aynı yıl verilen Bakanlık emriyle kapatılmıştır. Enstitü müdürlerinden İ. Safa Güner bu konuda şunları söylemektedir: “ Dergi 1947 Şubatında başladı. 1951’e kadar yayınına devam etti. Bakanlık emir verip kapattırılmış. Herhalde sakıncalı bulunmuş olmalıdır”.⁴¹³ Böylece İvriz Köy Enstitüsü’nün yayına çıkan tek dergisi de kapatılmış oldu.

Kolların para işleri kollara nezaret eden öğretmenlerin denetimi altında ilgili öğrenciler tarafından yürütülürdü. Kolların işlerine ve kararlarına ait ayrı defter ve dosyalar tutulurdu. Kolların toplantı ve çalışmaları dersler dışındaki zamanlarda olurdu. Hiçbir şekilde kollarda çalışan öğrenciler derslerden, sanatlardan, uygulamalardan ve işlerden uzak kalmazdı. Kolların başkanları ve ilgili öğretmenleri zaman zaman enstitü müdürünün başkanlığı altında toplanarak

⁴¹⁰ M. Özer, a.g.e. , s. 90-91.

⁴¹¹ İ. Safa Güner, **Köy Enstitüleri Hatıraları**, İstanbul, 1963, s. 100.

⁴¹² Galip Candoğan, **İvriz Köy Enstitüsü’ndeki Öğrencilik Yıllarım**, Konya, 1990, s. 163.

⁴¹³ İ. Safa Güner, a.g.e. , s. 100.

kolların birbirleriyle ahenkli ve daha verimli çalışması için gereken tedbirleri kararlaştırdılar.⁴¹⁴

k) Mezunlar

İvriz Köy Enstitüsü ilk mezunlarını 1946 yılında vermiştir. 1954 yılına kadar 573 mezun veren enstitüde yıllara göre mezun sayısı şöyledir.⁴¹⁵

1945-1946 öğretim yılında İvriz Köy Enstitüsü'nden 87 kişi mezun olmuştur. Bunun 83'ü erkek, 4'ü kız öğrencilerden oluşmaktadır.

1946-1947 öğretim yılında toplam 73 kişi mezun olmuştur. Bunlardan 67'si erkek, 6'sı kız öğrencilerden oluşmaktadır.

1947-1948 öğretim yılında toplam 115 öğrenci mezun olmuştur. 108'i erkek, 7'si kız öğrencidir.

1948-1949 öğretim yılında 84 öğrenci mezun olmuş , bunlardan 7'si kız, 77'si erkek öğrencidir.

1949-1950 öğretim yılında 48 öğrenci mezun olmuştur. Bunlardan 43'ü erkek 5'i kız öğrencidir.

1950-1951 öğretim yılında 80 öğrenci mezun olmuştur. Bu öğrencilerin hepsi erkektir.

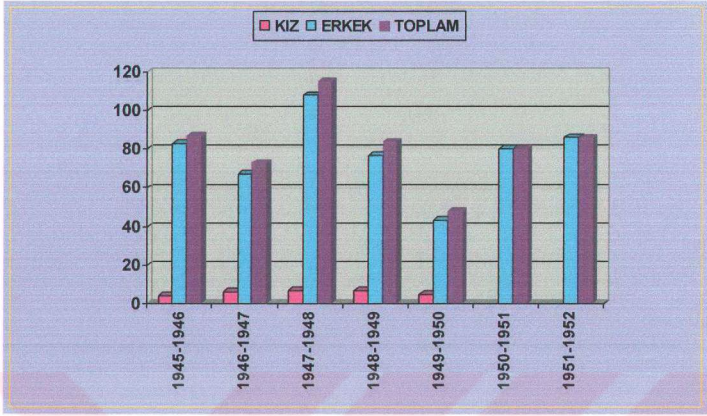
1951-1952 öğretim yılında 86 öğrenci mezun olmuştur. Mezun olan bu öğrencilerin de hepsi erkektir.

Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu'nun 11 Nisan 1952 tarihinde aldığı bir kararla Köy Enstitüleri'nde öğretim süresi 6 yıla çıkarıldığı için İvriz Köy Enstitüsü 1952-1953 öğretim yılında mezun vermemiştir.⁴¹⁶

⁴¹⁴ Millî Eğitim Bakanlığı, **Köy Enstitüleri Yönetmeliği 1947**, Millî Eğitim Basımevi, Ankara, 1947, s. 63.

⁴¹⁵ Bu bilgiler İvriz Köy Enstitüsü 1945-1946 öğretim yılı ile 1951-1952 öğretim yılları arası Diploma Defterlerinden alınmıştır.

⁴¹⁶ Millî Eğitim Bakanlığı, **Tebliğler Dergisi**, "Köy Enstitülerinde Öğretim Süresinin 6Yıla Çıkarılmasına Dair" , 5 Mayıs 1952, sayı: 693, s. 45.

Grafik 1: İvriz Köy Enstitüsü'nden Mezun Olan Öğrencilerin Yıllara Göre Dağılımı

1) Köy Enstitüsü Mezunlarının Stajı

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 17/08/1949 tarihli genelgesiyle köy enstitülerinden mezun olan öğretmenler tayin oldukları köylerde işe başlamadan önce ilçe merkezlerinde 10 gün süreyle staj yapmak zorundaydılar. Eğitim, öğretim ve yönetim sorumluluğunu yalnız başına yükledikleri okulda tecrübesizlikten doğacak aksaklıkları azaltmak, enstitü öğreniminden sonra kısa süreli de olsa tecrübeli öğretmenlerden bilgi edinmek ve bu suretle mesleğe atacakları ilk adımda kendilerine daha fazla güven sağlamak amacıyla bu staj gerekliydi. Bu maksatla, aynı ilçe köylerine atanan öğretmenler 30 Eylül'de ilçe merkezlerinde toplanacaklar ve bu tarihte köylerdeki işlerine hükmen başlamış sayılacaklardır.

Her ilçe merkezinde bölge ilköğretim müfettişinin yoksa Milli Eğitim memurunun başkanlığında bir merkez öğretmeni ve bir gezici başöğretmenin katılımıyla oluşturulacak kurul, bir staj programı hazırlayarak 10 günlük süre içinde her öğretmenin her gün neler yapacaklarını tespit edecektir. Programların hazırlanmasında öğretmenlerin; tecrübeli öğretmenlerin çeşitli derslerinde bulunmalarına, yıllık dağıtım, haftalık ve günlük ders planlarını incelemelerine,

gördükleri derslerin kritiğini yapmalarına, ilçenin tabii, coğrafi, ekonomik ve sosyal durumu ile Milli Eğitim meseleleri hakkında sağlam bilgiler kazandırıcı inceleme ve araştırma yapmalarına vs. yer verilecektir.⁴¹⁷

3803 sayılı Köy Enstitüleri Kanunu'nun 5. maddesine göre, enstitülerden mezun öğretmenler Maarif Vekilliği'nin göstereceği yerlerde 20 sene çalışmaya mecburdurlar. Mecburi hizmetlerini tamamlamadan meslekten ayrılanlar devlet memuriyetlerine ve müesseselerine tayin edilemezler. Bu durumdaki öğretmenlerin kendilerinden veya kefillerinden enstitüde buldukları zamana ait masrafin iki katı alınır.

Aynı kanunun 6. maddesinde şu ifadeler yer almaktadır: Köy enstitülerinden mezun öğretmenler, tayin edildikleri köylerin her türlü öğretim ve eğitim işlerini görürler. Ziraat işlerinin fenni bir şekilde yapılması için bizzat meydana getirecekleri örnek tarla, bağ, bahçe, atölye gibi tesislerle köylüye rehberlik eder ve köylülerin bunlardan istifade etmelerini temin ederler.⁴¹⁸

Köy enstitüsü mezunu öğretmen ve eğitimcilerin köylere görecekları hizmetler 4274 sayılı kanunla saptanmıştır. Bu görevler, bütün çalışmaları sadece okumaya yazmaya dayanan eski okulun vazifesinden tamamen ayrı karakterde, köyü canlandırarak mahiyettedir. Köy enstitüsü mezunu öğretmenlere, enstitüde öğrenci iken katıldıkları çeşitli işlere göre, bunları gidecekleri köy okullarında uygulamaları için, iş aletleri, koşum ve geçim hayvanları, at, araba gibi taşıt vasıtaları verilir. Onlar köye giderken yalnız diplomalarını götürmezlerdi.⁴¹⁹

İvriz Köy Enstitüsü mezunu öğretmenler mezun olduktan sonra köylerine dönüp öğrendiklerini uygulamışlardır. Tıpkı kendilerini toplayan öğretmenleri gibi onlarda öğrencilerini toplayacak ve okullarını yapacaklardı. Enstitü mezunlarından Ahmet Baş mezun olduktan sonraki durumunu şu şekilde

⁴¹⁷ Milli Eğitim Bakanlığı, **Tebliğler Dergisi**,³⁷ *Köy Enstitüsü Mezunu Öğretmenlere Yaptırılacak Staj Hakkında Genelge*, 17.08.1949, sayı: 553.

⁴¹⁸ Maarif Vekilliği, **Tebliğler Dergisi**, **3803 Sayılı Köy Enstitüleri Kanunu**, 17.04.1940, s. 189.

⁴¹⁹ İ. Hakkı Tonguç, **Eğitim Yolu İle Canlandırılacak Köy**, Köy Enstitüleri Ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 1998, s. 657-661.

anlatmaktadır: Mezun olduktan sonra Antalya'nın Kaş ilçesinin Köyre Köyü'ne atandım. Köye gittiğimde okul binası yoktu. Tabi biz heyecanlıydık. Ülke görevi vardı. O zaman 8 penceresi olan ve ancak hepsi açıldığında aydınlanan bir camide eğitime başladık. Kısa zaman içerisinde okulumuzu tamamladık.⁴²⁰

Yine enstitü mezunlarından M. Şevki Öncü mezun olduktan sonra gittiği köy ile ilgili şunları söylemektedir: Köye gittiğimde okulun binası bitirilmemişti. Kapısı, penceresi vs. yoktu. Çocukların altına kilim seriyordum. Bende kırık bir sandalye buldum ve defterlerimi onun üstüne koyuyordum. Bulduğum bir fırın sacını iki ay kara tahta olarak kullandım. İsmail Ağa adlı bir köylüden, Karacaören köyündeki arkadaşımın yanına gideceğimi söyleyerek at arabasını istedim. O gittiği esnada bir öğrenciden kazma ve kürek getirmesini istedim. Köylünün toprak aldığı bir yer vardı. oraya ata arabasıyla gittim ve okulun tamamlanması için toprak getirmeye başladım. Benim bu gayretimi gören köylüler bizi utandırdın diyerek okul yapımını üstlendiler.⁴²¹

Köy Enstitüleri Kanunu'nun 11. maddesine göre, enstitülerden mezun öğretmenlere üretime yarayan aletler, ıslah edilmiş tohum, çift ve irad hayvanları,cins fidan gibi üretim vasıtaları, köy öğretmenlerinin tayin edildikleri okulların demirbaşına geçirilmek suretiyle devletçe parasız olarak verilir.

12. maddeye göre köy öğretmenlerinin tayin edildikleri okullara, köy hududu içindeki ziraat işlerine elverişli araziden Köy Kanunu'na göre satın alınarak öğretmenin ve ailesinin geçimine, okul talebesinin ders tatbikatına yetecek miktarda arazi tahsis edilir. Köyde devlet arazisi bulunduğu taktirde okula tahsis edilecek arazi tercihen bunlardan ayrılır.

16. maddeye göre köy öğretmenlerinin tayin edilecekleri okulların binaları ve öğretmen evleri Maarif Vekilliği tarafından verilecek planlara göre Köy

⁴²⁰ Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Adına Ahmet Baş İle Yapılan Görüşme, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2001.

⁴²¹ Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Adına M. Şevki Öncü İle Yapılan Görüşme, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2001.

Kanunu'na tevfikana, bölge ilk tedrisat müfettişii ile gezici başöğretmenin nezaretinde köy ihtiyar heyetleri tarafından yaptırılır ve öğretmen tayin edilecek köylere keyfiyet üç yıl önce bildirilir. Köy bütçesinde de ona göre tedbir alınır. Öğretmen işe başlamadan evvel okul binası ile öğretmen evi tamamen bitirilir.⁴²²

Köy okulları için mimarlara 3 tip köy okulu projesi hazırlanmıştır. Bunlar:

- 1- Sıcak İklim Tipi,
- 2- Soğuk İklim Tipi,
- 3- Mutedil İklim Tipi olmak üzere projeler hazırlanmıştır. Bu projelerde derslik, ışık ve öğretmen evi bulunuyordu.⁴²³

Ancak okul binası yapımında bazı aksaklıklar olduğu enstitü mezunları ile yapılan görüşmelerde de belirtilmiştir.

Aşağıda kısa özgeçmişleri verilen kişiler İvriz Köy Enstitüsü'nden mezun olup belirli alanlarda kariyer yapmışlardır.⁴²⁴

1) Prof. Dr. Memiş Akdoğan

Konya'nın Botsa köyünde doğdu. 1947'de İvriz Köy Enstitüsü'nü ; 1954 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü'nün Almanca Bölümü'nü bitirdi. İlk ve ortaöğretimde çalıştı. Almanya'da master ve doktora yaparak profesör oldu.

“Almanca Gramer”; “Almanca Seyahat Rehberi”; “Almanca Sınav Soru ve Cevapları”(Ortaokullara Y); “Almanca Türkçe Deyimler”; “Hikayeler”(Almanca-Türkçe) ve “Konuşulan Almanca” adlı yapıtları vardır.

2) Celal Akın

1934'te Seydişehir'in Karacaören köyünde doğdu.1952'de İvriz Köy Enstitüsü'nden mezun oldu. İlköğretimde uzun yıllar çalışarak emekli oldu. Konya'da “Celal Akın İlköğretim Okulu”nu yaptırma mutluluğuna ulaşan yazar;

⁴²² Maarif Vekilliği Köy Enstitüleri Kanunu 3803, 17.04.1940, s. 189-190.

⁴²³ Köy Enstitüleri I-II, Köy Enstitüleri Ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2003, s. 59-60-61.

⁴²⁴ Mustafa Özer, İvriz Köy Enstitüsü, İstanbul, 2001, s. 171 vd.

emeklilik yıllarını yazı ve şiir uğraşlarıyla kültürel, sosyal etkinliklerle değerlendirmektedir.

“Kahramanlar Çetesi” (oyun); “Dönüş” (oyun); “Kıbrıs Kartaları” (oyun); “Öksüz Cemil” (roman); “Türkmen Kızı Elif” (roman) adlı yapıtları vardır.

3) Prof. Dr. Ramiz Aydın

Konya- Ereğli doğumludur. Ortaöğrenimini İvriz ve Hasanoğlan’da, yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümünde yaptı. Ramiz Aydın, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü’nde görev yapmaktadır.

4) Prof. Dr. Ayşe Baysal

1930’da Ermenek’in Uğurlu köyünde doğdu. 1950 yılında İvriz Köy Enstitüsü’nden mezun oldu. Ankara Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu’nun Ev Ekonomisi Bölümüne girdi. Buradan mezun olduktan sonra gıda ve beslenme üzerinde uzmanlaşarak profesör oldu. Hacettepe Üniversitesi’nde öğretim üyeliği yaptı.

“Ev Ekonomisi” , “Gıda, Beslenme, Diyet”, “ Toplu Beslenme”, “Yeterli ve Dengeli Beslenme”, “ Beslenme Eğitiminin Amacı ve Yöntemleri” adlı yapıtları vardır.

5) Galip Candoğan (Taşkafa)

1930’da Karaman’ın Akçaşehir köyünde doğdu. İvriz Köy Enstitüsü’nden 1948 yılında mezun oldu. 1960’da Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü’nden mezun oldu. İlköğretmen okullarında meslek dersleri öğretmenliği yaptı. 1978’den sonra ilköğretim müfettişliği görevini sürdürdü.

“İvriz Köy Enstitüsü’ndeki Öğrencilik Yıllarım”, “Tonguç’un Köy Öğretmeni (Anı-Roman), Kemal Işık ile birlikte “İlimiz Konya” adlı yapıtları vardır.

6) Necati Kalaycı

Seydişehir’in Ortaviran köyünde doğdu. Ortaöğrenimini İvriz’de, yüksek öğrenimini Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü’nde yaptı. İlköğretim

müfettişliği görevinde bulundu. 1969'dan sonra AP'den üç kez Konya Milletvekili seçildi.

7) Hüseyin Kaleli

Çumra'nın Kavak köyünde doğdu. Ortaöğrenimini İvriz'de (1951) yüksek öğrenimini Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nde yaptı. İlk ve ortaöğretim kurumlarında çalıştı. Ankara Öğretmen Okulu Müdürlüğü görevine getirildi. 1977 seçimlerinde CHP'den Konya Milletvekili seçildi.

8) Mevlüt Kaplan

1930'da Akşehir'in Ökes köyünde doğdu. İvriz Köy Enstitüsü'nü 1949 yılında bitirdi. Gazi Eğitim Enstitüsü Özel Eğitim Bölümü'nde okudu. Yurtdışına gönderilerek Almanya, İngiltere eğitimini ve Dünya Çocuk Edebiyatını inceledi. Londra Marylebone Dil Koleji'ni bitirdi. Öğretmenlik, eğitim uzmanlığı ve ilköğretim müfettişliği görevlerinde bulundu.

İvriz'de, öğrenciliği yıllarında şiirleriyle adını duyurdu. Çeşitli edebi türlerde yazılar yazdı. Yüz otuzu geçen yapıtı vardır. Şiirlerini "Cıvıltı", "Anadolu Yankıları", "Ozanca"; masallarını, "Ceylan Kuzu", "Keloğlan ile Delioğlan", "Edi İle Büdü"; öykü ve romanlarını, "Yolun Öteki Ucu", "Bücür Osman", "Köyün Demircisi"; incelemelerini "Anılarla Atatürk", "Nasrettin Hoca", "Adada Bir Yıl", "Mavi Sularda", adlı yapıtlarda topladı. Köy Enstitüleri ile ilgili olarak "Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri" adlı kitabı vardır.

9) Mahmut Makal

1930'da Aksaray'ın Demirci köyünde doğdu. İlkokulu köyünde bitirdi. İvriz Köy Enstitüsü'nden 1947 yılında mezun oldu. Öğrencilik yıllarında İvriz Eğitim Dergisi'ne yazdığı şiir ve yazılarıyla dikkat çekti. Gazi Eğitim Enstitüsü mezunudur. Öğretmenlik ve müfettişlik görevlerinde bulundu. "Bizim Köy", "Hayal ve Gerçek", "Memleketin Sahipleri", "Köye Gidenler", "Köy Enstitüleri Ya Da Deli Memedin Türküsü", "Köy Enstitüleri ve Ötesi" adlı kitapları vardır.

10) Halil Oran

1931'de Beyşehir-Üzümlü'de doğdu. İvriz Köy Enstitüsü çıkışıdır. Yüksek öğrenimini pedagoji ve kamu yönetimi alanlarında yaptı. İlköğretim müfettişliği, milli eğitim müdürlüğü, öğretmenlik görevlerinde bulundu.

“Aydın İl Yıllığı (1967)”, “Denizli İl Yıllığı (1974)”, “Çocuk ve Kitap İlişkileri”, “Çocukta Başarıyı Nasıl Artırabiliriz?”, “Çağdaş Eğitim ve Köy Enstitüleri” adlı yapıtları vardır.

11) Hüseyin Sami Tunca

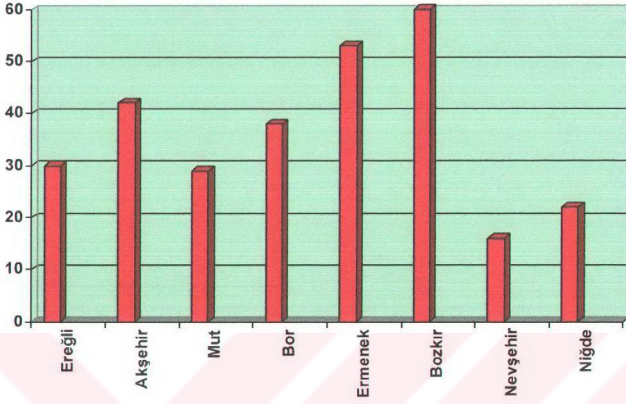
1928'de Ermenek'in Kazancı köyünde doğdu. 1947'de İvriz Köy Enstitüsü'nden mezun oldu. 1973'te emekli oluncaya kadar ilköğretimde çalıştı.

“Hatıralar ve İzlenimler”, “Okulum (Şiir)”, “Şiirle Türk Tarihi”, “Gönül Bahçesinden (Şiir)” adlı kitapları vardır.

m) İvriz Köy Enstitüsü Mezunlarının Mensup Oldukları Yerleşim Yerleri

Ereğli, Akşehir, Mut, Karaman, Bor, Çumra, Ilgın, Aksaray, Seydişehir, Ermenek, Bozkır, Hadim, Nevşehir, Arabsun, Niğde, Karaisalı, Köstekçiler, Bozdoğan, Yenipazar, Boz, Mecitözü, Gümüşhacı Köyü, Zanapa, Büyükburun, Yeşiloba, Ulukışla, Tolca, Barutkavuran, Dere, Durlaz, Çömelek, Masara, Lamos, Doğanhisar, Başara, Çiftlik, Bulumya, Koçaş, Aşağızvit Eleksi, Porsuk, Murtaza, Çavuş, Kozağaç, Göre, Ulusaray, Akçaşehir, Kuşça, Akviran, Sopran, Reis, Karadiken, Bostandere, Hüyük, Salanda, Karaağaç, Karadiğinderesi, Ortakaraviran, Doganbey, Dedeköy, Kılan, Kazancı, Kula, Eldeş, Yukarıçığıl, Hocaköy, Ahırlı, Karacaviran, Gaybi, Karaağaç, İbradı, Divle, Bahçeli, Bademli, Ilısu, Demirciköy, Kemerhisar, Salanda, Göstere, Solhasanköyü, Fariske, Ortaköy, Çalmanda, Ahırlı, Ugurlu, Salanda, Dolhanlar, Dedemli, Çetmi, Gölviran, Ekizli, Kıçıkışla, Çakıllar, Çerçili, Tekke, Ugurlu, Kutören.⁴²⁵

⁴²⁵ Bu bilgiler İvriz Köy Enstitüsü Talebe Kütük Defterlerinden alınmıştır.

Grafik 2: İvriz Köy Enstitüsü Mezunlarının Geldikleri Yerleşim Yerleri

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU(1954-1977)

Daha önce de belirtildiği gibi İvriz Köy Enstitüsü 27/01/1954 tarih ve 6234 sayılı Köy Enstitüleri ve İlköğretmen Okullarını Birleştiren Kanun ile İlköğretmen Okuluna dönüştürülmüş, ismi İvriz İlköğretmen Okulu olarak değiştirilmiştir.⁴²⁶ Eğitim-öğretim faaliyetleri Köy Enstitüsü binalarında devam etmiştir.

A) ÖĞRETMEN OKULLARININ AMAÇLARI

Eğitim, bir veya bir dizi amaca ulaşmak için yapılır. Amaçlar, eğitim sürecine giren kişinin davranışlarında dolayısıyla kişiliğinde meydana gelmesi istenilen farklılaşmaları belirler. Eğitilecek kişinin kazanması gerekli davranış ölçülerini ortaya koyar.⁴²⁷ Bu açıdan öğretmen okullarının amaçlarını belirtmeden önce eğitimin amaçlarını belirtmekte fayda olacağı düşünülmektedir.

Eğitimin amaçlarını soyuttan somuta, genelden özele doğru şu şekilde sıralamak mümkündür.⁴²⁸

- 1- Eğitimin Genel Amaçları
- 2- Belli Bir Okul Tipinin Amaçları
- 3- Belli Bir Dersin Amaçları
- 4- Belli Bir Dersteki Bir Konu veya Ünitenin Amaçları

1969-1970 yıllarını kapsayan M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü'nün yıllığında şu ifade göze çarpmaktadır: "Türk milli eğitiminin amaçları, ilköğretmen okullarının da amaçlarıdır".⁴²⁹ Öğretmen okullarının amaçları, Türk milli eğitiminin amaçlarına ters düşemez. Fakat bu amaçları sadece

⁴²⁶ Maarif Vekilliği, 6234 Sayılı Köy Enstitüleri ile İlköğretim Okullarını Birleştiren Kanun, 27.01.1954.

⁴²⁷ Nurettin Fidan, Münire Erden, Eğitime Giriş, Ankara, 1993, s. 20.

⁴²⁸ Halil Tekin, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Ankara, 1982, s. 11.

⁴²⁹ M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü 1969-1970 Yılı, Ankara, 1969, s. 21.

öğretmen okulları ile birlikte diğer meslek okulları ve genel liselerin hepsi bu amaçları gerçekleştirmeye çalışmışlardır. Ayrıca Türk milli eğitiminin amaçları, öğretmen okullarının amaçlarına göre daha geneldir. Bu amaçların gerçekleşip gerçekleşmediğini ölçebilmek son derece zor bir iştir. Öğretmen okullarının amaçları buna göre daha özel olduğu için bu amaçların gerçekleşip, gerçekleşmediğini ölçmek mümkün olabilirdi.⁴³⁰

Öğretmen Okullarının Amaçları⁴³¹

- a- İlkokullara öğretmen yetiştiren,
- b- İlkokul çağındaki ve bu çağdan önceki çocuklarla ilgili pedagojik problemler üzerinde incelemeler yapan,
- c- İlkokullarda görevli öğretmenlerin mesleki gelişmelerine yardım eden bir öğrenim kurumudur.

1970-1971 yıllarını kapsayan M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü'nün yıllığında c maddesi, “ mezunların çalışmalarını izleyip değerlendiren” şeklinde ifade edilmiştir. Yine aynı yıllıkta bu amaçlara bir madde ilave edilmiştir.⁴³²

d- Çevresine kültürel, ekonomik ve sosyal kalkınmada önderlik eden eğitim kurumlarıdır.

B) İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU

1) FİZİKSEL YAPI

İvriz Köy Enstitüsü yerine kurulan İvriz İlköğretmen Okulu daha önce de belirtildiği gibi Köy Enstitüsü'ne ait binaları kullanarak eğitim ve öğretime devam etmiştir. Bununla birlikte bazı yeni binalarında yapıldığı görülmektedir.

⁴³⁰ İbrahim Arslanoğlu, *Kastamonu Öğretmen Okulları (1884-1977)*, Milli Eğitim Basımevi, İst. 1998, s.55.

⁴³¹ Maarif Vekilliği, *Tebliğler Dergisi*, “İlköğretmen Okulları Yönetmeliği”, 7 Şubat 1955, sayı: 837, s. 4.

⁴³² M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü 1970-1971 Yıllığı, Ankara, 1971, s. 42.

1970 ve 1971 yılları itibariyle İvriz İlköğretmen Okulu'nda bina sayısı 56'ya ulaşmıştır. Bunlardan 24'ü öğretmenlere ait lojmanlardır. Ayrıca okulda 18 derslik, 2 laboratuvar ve işlik, 1 kütüphane, 7 idare odası, 2 depo, 1 atölye, 3 yemekhane, 9 yatakhane, 1 mutfak ve 1 revir bulunmaktadır. Okulda ayrıca 1 toplantı ve spor salonu bulunmaktadır.⁴³³ Müzik araçları olarak, 8 keman, 2 piyano, 5 akordeon, 3 saz, 40 flüt bulunmaktaydı. Ders araç ve gereçleri olarak, fizik, kimya ve biyoloji laboratuvar araç-gereçleri, 15600 kitap, 24 mikroskop bulunmaktaydı. Diğer araç ve gereçler ise şunlardır: 4 radyo, 1 teyp, 4 amplifikatör, 2 şişama makinesi, 6 dikiş makinesi, 2 çamaşır makinesi. Okulun ayrıca 1 kamyoneti, 1 kaptıkaçtısi, 1 otobüsü, 1 adet te traktörü vardı.⁴³⁴

Okul arazisinin 500 dönümü sulanırken, 300 dönümü sulanamıyordu. 10 dönümlük alan ise öğrenciler için oyun alanı olarak düşünülmüştür. Okulun ısıtılması kalorifer ile sağlanıyordu.

Okul arazisi işletmeye açıldığından okulun döner sermayesi de bulunmaktaydı. Üretilen ürünlerden öğrenciler de istifade ediyordu. Okul öğrenci kooperatifinin 12000 Lira sermayesi, 3000 Lira ise yedek akçesi bulunmaktaydı.⁴³⁵

Bununla birlikte 23/02/1970 tarihinde Ereğli Kaymakamlığı'na gönderilen okulun genel durumu ile ilgili bir yazıda, okul binalarının yetersizliğinden şikayet edilmektedir. Yatakhane, yemekhane ve mutfağın ihtiyaçları karşılamadığı belirtilmiştir. Ayrıca, Ereğli'den minibüslerle okula gelen gündüzlü öğrencilerin, yolların bozukluğu nedeniyle zorluk yaşadıkları dile getirilmiş ve bu konuda yardım istenmiştir.

Bu yazıda Kaymakamlık makamından okulun su probleminin de halledilmesi istenmiştir. Okulun içme suyunun İvriz'den Ereğli'ye giden sudan sağlanmakta

⁴³³ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1971-1972 Öğretim Yılına Ait Genel Durum İstatistik Tablosu, s. 14. Ayrıca, 05/11/1969 Tarihli Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen Okul Durum Raporu, s. 5.

⁴³⁴ 1971-1972 Yılı Genel Durum İstatistik Tablosu, s. 14-15.

⁴³⁵ 05/11/1969 Tarihli Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen Okul Durum Raporu, s. 5.

olduğu, bunun çok pahalıya mal olduğu, dizel motorun sık sık arızalandığı bu nedenle sıkıntı yaşandığı belirtilmiştir. Yazıda ayrıca öğretmen lojmanlarına da değinilmiş, lojmanların yetersiz olduğu, mevcutlarının ise oturmaya elverişli olmadığı dile getirilmiştir.⁴³⁶

Okul binaları zaman zaman yapılan tadilatlarla yenilenmiş olsa da bazı sıkıntılar yaşanmaya devam etmiştir.

2) YÖNETİM VE YÖNETİM ORGANLARI

İlköğretmen okullarında yönetim organlarının başı müdürdür. Ondan sonra müdür başyardımcısı, eğitim şefi, müdür yardımcıları, tarım şefi, atölye şefi ve sağlık şefi gelmektedir.⁴³⁷ Bununla birlikte öğretmenler okulun eğitim-öğretim işleriyle sorumlu olmakla birlikte, sınıftaki yönetimden de sorumludurlar. Bu açıdan değerlendirildiğinde öğretmenleri de yönetici sınıf içerisinde sayabiliriz.

a) İlköğretmen Okulu Müdürlerinin Görevleri

a- Okulu müdür idare eder. Müdür, okulun amaçlarına uygun olarak, yönetilmesinden, değerlendirilmesinden ve geliştirilmesinden birinci derecede sorumludur.

b- Müdür, bütün görevlilerin başıdır. Bunların görevlerini kanun, tüzük, yönetmelik ve Bakanlıkça verilen emirlere göre yapmalarını denetler ve aralarında işbirliği yapmalarını sağlar.

c- Müdür, okulu eğitim-öğretime uygun bir çevre haline getirmek için her türlü tedbiri almakla yükümlüdür.

⁴³⁶ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Ereğli Kaymakamlığına Gönderilen Okulun Genel Durumu İle İlgili Yazı, 23/02/1970, s. 1-2.

⁴³⁷ Maarif Vekilliği, *Tebliğler Dergisi*, "İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliği", 19 Temmuz 1965, sayı: 1364, s. 247-255 .

d- Müdür; tasdikname, diploma ve belgeleri onaylar.⁴³⁸ Tahakkuk memuru olarak harcama belgelerini ve bordrolarını onaylar. Demirbaş eşyanın iyi korunup kullanılmasından birinci derecede sorumludur. Emrindeki personelin atanması için Bakanlığa teklife ve cezalandırmaya yetkilidir.

e- Müdür, seferberlik, savunma işlerini ve Askerliğe Hazırlık Yönetmeliği hükümlerini yürütmekle yükümlüdür.

f- Müdür, öğretmenlerin bir günü geçmeyen ve bir öğretim yılında 3'ten fazla tekrarlanmayan devamsızlıklarını inceleyerek kabule yetkilidir. Özürsüz devamsızlıklarda yetkisini kullanır, günü geçerse durumu üst makamlara bildirir.

g- Müdür, öğretim yılı içinde okulla ilgili hususları üst makamlara bildirir. Ayrıca ders dağıtım çizelgesini ekim ayı içerisinde, yönetim ve öğretim kadrosuyla ilgili raporu mayıs ayı sonunda, eğitim-öğretim ve kültürel çalışmalarla ilgili değerlendirme raporunu eylül ayı sonunda, inşaat ve onarımla ilgili raporu aralık ayı sonunda Bakanlığa gönderir.⁴³⁹

a. 1) İvriz İlköğretmen Okulunda Görev Yapan Müdürler

İvriz İlköğretmen Okulu'nda 1954 yılından 1977 yılına kadar toplam 10 müdür görev yapmıştır. Bu okulda görev yapan müdürlerin kısa özgeçmişleri şöyledir:

1. Azmi Devrim (03/10/1953-15/12/1954)

Azmi Devrim, köy enstitüleri ilköğretmen okullarına dönüştürülmeden önce İvriz Köy Enstitüsü'nde müdürlük yapmıştır. Hakkında Köy Enstitüleri ile ilgili bölümde bilgi verildiği için burada aynı bilgiler tekrar edilmemiştir. 27 Ocak 1954 tarihinde çıkarılan 6234 sayılı yasa ile köy enstitüleri, ilköğretmen okullarına dönüştürüldüğü için Azmi Devrim 28/02/1954 tarihinde müdürlükten ayrılmış ancak 01/03/1954 tarihinde İvriz İlköğretmen Okulu'nda müdür olarak tekrar göreve başlamıştır. 15/12/1954 tarihinde Ortaklar Öğretmen Okulu'na nakil olmuştur.⁴⁴⁰

⁴³⁸ İvriz İlköğretmen Okulu diploma örneği için bkz. Ek:14.

⁴³⁹ a.g.drg., s. 247-249.

⁴⁴⁰ İvriz İlköğretmen Okulu Öğretmen Görev Defteri, s. 1.

2) Ramazan Oral (15.12.1954 – 17.09.1958)

1333 (1918) Sındırgı doğumludur. İlköğrenimini Sındırgı İlkokulu'nda yapmış, ardından Balıkesir Necati Bey Öğretmen Okulu ile Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nü bitirmiştir. Daha önce Düziçi Köy Enstitüsü'nde müdürlük ve öğretmenlik yapmıştır. 15/12/1954 tarihinde İvriz İlköğretmen Okulu'na meslek dersleri öğretmeni ve müdür olarak atanmıştır. 1958 yılına kadar burada çalışan Ramazan Oral 20.09.1958 tarihinde Aydın Ortaklar İlköğretmen Okulu'na nakil olmuştur.⁴⁴¹

3) Ahmet Kamil Açan (17.09.1958 – 14.09.1961)

1337 (1922) Aydın doğumludur. İlköğrenimini Aydın Yenipazar İlkokulu'nda yapmış ardından Balıkesir Necati Bey İlköğretmen Okulu ve Necati Eğitim Enstitüsünü bitirmiştir. İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmeden önce Savaştepe Köy Enstitüsü'nde toplu dersler öğretmeni olarak görev yapmıştır. (İvriz İlköğretmen Okulu görev defterinde Savaştepe Köy Enstitüsü'nden geldiği yazmaktadır. Fakat Köy Enstitüleri 27/01/1954 tarih ve 6234 sayılı kanunla İlköğretmen Okullarına dönüştürülmüştü.) Önce İvriz İlköğretmen Okulu'nda görevli olarak Ereğli Ortaokulu'nda fen grubu öğretmenliğine atanmış 17.09.1958 tarihinde İvriz İlköğretmen Okulu müdürü olmuştur. 14.09.1961 tarihinde Yunus Emre İlköğretmen Okulu'na naklen ataması yapıldı.⁴⁴²

4) Hasan Demiroğlu (22.09.1961 – 11.11.1967)

1341(1926) Trabzon doğumludur. Trabzon Gazi İlkokulu ve Trabzon Erkek Ortaokulu'nu bitirerek Erzurum Öğretmen Okulu'na girmiştir. Ardından Gazi Eğitim Enstitüsü Fizik-Kimya Bölümü'nde öğrenimine devam etmiş ve buradan mezun olmuştur. İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmeden önce Beşikdüzü Kız İlköğretmen Okulu'nda fizik-kimya öğretmeni ve müdür başyardımcısı olarak görev yapmıştır. 22.09.1961 tarihinde fizik-kimya öğretmeni ve müdür olarak İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmıştır. Bir süre tarım öğretmenliği de yapmıştır.

⁴⁴¹ a.g.d. , s. 1.

⁴⁴² a.g.d. , s. 3-4.

11.11.1967 tarihinde Çanakkale Öğretmen Okulu'na müdür ve tabiat bilgisi öğretmenini görevleriyle naklen ataması yapılmıştır.⁴⁴³

5) Aktan Tezel (20.12.1967 – 01.02.1968)

1932 Konya doğumludur. İstanbul Mithat Paşa İlkokulu ve Beşiktaş 1. Ortaokulu'nu bitirdikten sonra İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Kısımına girmiş ve buradan mezun olmuştur. Daha önce İmroz İlköğretmen Okulu'nda resim-iş öğretmeni ve müdür olarak görev yapmıştır. 20.12.1967'de İvriz İlköğretmen Okulu Müdürlüğü ve resim-iş öğretmenliğine atanmıştır. 01.02.1968 tarihinde İstanbul Ortaköy İlköğretmen Okulu resim-iş öğretmenliğine naklen tayin edildi.⁴⁴⁴

6) Turgut Çımrın (16.03.1968 – 28.01.1971)

1926 Ödemiş doğumludur. Ödemiş İstiklal İlkokulu ve Ödemiş Ortaokulu'nu bitirdikten sonra Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü'ne girmiştir. Yüksek öğrenimini Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümünde tamamlamıştır. Daha önce Adana Kız Öğretmen Okulu'nda müdür yardımcısı ve meslek dersleri öğretmeni olarak görev yapmıştır. İvriz İlköğretmen Okulu'na 16.03.1968 tarihinde müdür ve meslek dersleri öğretmeni olarak atanmıştır. 28.01.1971'de Ankara İlköğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.⁴⁴⁵

7) Nurettin Tamay (09.01.1971 – 01.03.1973)

1340 (1925) yılında Tire'de doğdu. İlköğrenimini Tire İkinci İlkokulu ortaöğrenimini ise Manisa Lisesi'nde tamamladı. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümü'nden mezun oldu. Daha önce Ortaklar Öğretmen Okulu'nda beden eğitimi öğretmeni olarak görev yapmıştır. İvriz İlköğretmen Okulu'na 09.01.1971'de müdür ve beden eğitimi öğretmeni olarak atandı. 01.03.1973'te Perşembe Öğretmen Okulu'na müdür ve beden eğitimi öğretmeni olarak tayin edildi.⁴⁴⁶

⁴⁴³ İvriz İlköğretmen Okulu Öğretmen Görev Defteri, s. 29-30.

⁴⁴⁴ a.g.d. s. 105-106.

⁴⁴⁵ a.g.d. , s. 111-112.

⁴⁴⁶ a.g.d. , s. 163-164.

8) Cemil Cahit Bozkurt (12.03.1973 – 13.01.1975)

1930 yılında Keskin'de doğdu. Keskin Atatürk İlkokulu ve Kırıkkale Ortaokulu'nu bitirdikten sonra Balıkesir Necati Bey Öğretmen Okuluna girdi. Ardından Gazi Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi. İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmeden önce Savaştepe İlköğretmen Okulu'nda müdür olarak görev yaptı. 12.03.1973 tarihinde İvriz İlköğretmen Okulu müdürlüğü ile birlikte meslek dersleri öğretmenliğine atandı. 13.01.1975'te Kırşehir Eğitim Enstitüsü ve İlköğretmen Okulu meslek dersleri öğretmenliği ve müdürlüğüne naklen ataması yapıldı.⁴⁴⁷

9) Mehmet Yılmaz (04.02.1975 – 23.09.1975)

1938'de Çavuş'ta doğdu. Çavuş Köyü İlkokulu ve İvriz İlköğretmen Okulu'nu bitirmiştir. Daha sonra Konya Selçuk Eğitim Enstitüsü'ne girerek buradan mezun olmuştur. İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmadan önce Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'nde müdür yardımcılığı görevinde bulunmuştur. 04.02.1975 tarihinde İvriz İlköğretmen Okulu Türkçe öğretmenliği ve müdürlüğüne tayin edilmiştir. 23.09.1975'te Meram Ortaokulu'na naklen tayin edilmiştir.⁴⁴⁸

10) Hasan Şahin (03.10.1975 – 03.05.1978)

1940 yılında Çumra'da doğdu. Apaköy İlkokulu ve Konya Karma Ortaokulu'ndan sonra Akşehir Öğretmen Okulunu bitirdi. Ardından Gazi Eğitim Enstitüsü Eğitim Bölümü'ne girdi ve buradan mezun oldu. İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmeden önce Konya Akşehir Öğretmen Lisesi'nde meslek dersleri öğretmenliği yapmıştır. 03.10.1975 tarihinde İvriz İlköğretmen Okulu'na müdür olarak atanmıştır. 03.05.1978'de Çankırı Eskipazar Lisesi'ne naklen ataması yapıldı.⁴⁴⁹

b) Müdür Başyardımcısının Görevleri

Müdür başyardımcısı, okul ve çevresinde çeşitli eğitim-öğretim ve yönetim alanlarının planlı biçimde düzene sokulmasından ve amaçlara uygun olarak

⁴⁴⁷ a.g.d. , s. 209-210.

⁴⁴⁸ a.g.d. , s. 243-244.

⁴⁴⁹ a.g.d. , s. 245-246.

yürütülmesinden ikinci derecede sorumludur. Müdür olmadığında ona vekalet eder. Müdürün emir ve direktiflerini uygular. Bununla birlikte okulun yazışmalarının düzenli yürütülmesinden, harcamaların hesaplarını gösteren raporların hazırlanmasından, öğretmen ve memurların devam-devamsızlıklarının izlenmesinden, inşaat ve mali işlerle ilgili istatistiklerin zamanda yapılıp ilgili mercilere gönderilmesinden sorumludur.

Bundan başka müdür başyardımcısı, tahakkuk memurluğu, disiplin kurulu başkanlığı, muayene komisyonu başkanlığı ile öğrencilerin askerlik yoklamalarının yaptırılması, ders dağıtım ve devamsızlık çizelgelerini hazırlamakla görevlidir.⁴⁵⁰

b. 1) İvriz İlköğretmen Okulu'nda Görev Yapan Müdür Başyardımcıları

İvriz İlköğretmen Okulu'nda müdür başyardımcılığı yapan kişiler şunlardır: İbrahim Kozaklı, Necdet Bostanoğlu, Nihat Gündüz, Muhammet Kul, Ahmet Yallagöz, Osman Göker, Naim Sürücü, Ekrem Cıvık, Mustafa Karataş, Arif Ersöz, Zihni Gümüştekin, Hikmet Göksel, Ferruh Senan, Orhan Bekar, İsmail Kazım Gürses⁴⁵¹

c) Eğitim Şefinin Görevleri

Eğitim şefi, okuldaki eğitim-öğretim işleriyle görevlendirilmiş müdür yardımcısıdır. Derslik, laboratuvar, kitaplık, uygulama ve staj okullarında kazanılacak bilgi ve görgülerin okulun amaçlarına ve öğretim programındaki ilkelere uygun olarak yürütülmesini sağlar. Okulun rehberlik işlerini yürütür. Öğretim yılından önce kendi alanı ile ilgili yıllık çalışma planlarını hazırlar. Eğitsel kol faaliyetleri ile her türlü gezi, tören ve müsamerelerin hazırlanıp yürütülmesini sağlar.⁴⁵²

⁴⁵⁰ Maarif Vekilliği, *Tebliğler Dergisi*, "İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliği", 19 Temmuz 1965, sayı: 1364, s. 249-250.

⁴⁵¹ Bu bilgiler İvriz İlköğretmen Okulu Öğretmen Görev Defteri'nden alınmıştır.

⁴⁵² a.g.drg. , s. 250.

c.1) İvriz İlköğretmen Okulu'nda Görev Yapan Eğitim Şefleri

Ahmet Kara, Hidayet Sulak, Zihni Gümüştekin, Hüseyin Seçmen, Mahmut Sümer, Mehmed Ali Eren, Mehmet Hamzaoğlu, Selahaddin Kaynar.⁴⁵³

d) Tarım Eğitim Şefinin Görevleri

Tarım eğitim şefi, tarım öğretiminin okulun amaçlarına ve öğretim programındaki ilkelere göre yürütülmesinden, tarım alanlarının verimli ve çevreye örnek olacak bir şekilde işletilmesinden sorumludur. Çevrenin başarılı tarım işletmelerinden yararlanmak için gerekli tedbirleri alır. Okulun tarım öğretimi yönünden yetersizliklerini çevre imkanlarıyla tamamlar, Köy Tarım İşletmelerini sürekli inceleme ve değerlendirme konusu yapar.⁴⁵⁴

d.1) İvriz İlköğretmen Okulu'nda Görev Yapan Tarım Şefleri

Burhan Taşyürek, Necdet Bostanlıoğlu, Mustafa Gönülal, Salih Ziya Büyükkaksoy.⁴⁵⁵

e) Atölye Eğitim Şefinin Görevleri

Atölye eğitimi şefi, okulun amaçları ve öğretim programındaki ilkelere göre sanat öğretimini yürütmekten, atölyelerin çevreye de yararlı olacak şekilde verimli işletilmesinden sorumludur. Okulun yetersizliklerini çevre imkanlarıyla tamamlamak için gerekli tedbirleri alır.⁴⁵⁶

⁴⁵³ Bu bilgiler İvriz İlköğretmen Okulu Öğretmen Görev Defteri'nden alınmıştır.

⁴⁵⁴ a.g.drg. , s. 251.

⁴⁵⁵ Bu bilgiler İvriz İlköğretmen Okulu Öğretmen Görev Defteri'nden alınmıştır.

⁴⁵⁶ a.g.drg. , s.252.

e.1) İvriz İlköğretmen Okulu'nda Görev Yapan Atölye Şefleri

Hüseyin Bilgin, İsmet Sönmezocak, Abdurrahman Kaplan, Süleyman Demir, Şafak Koşar, İsa Başlıoğlu, Zahit Büyükişleyen, Mehmet Kahraman.⁴⁵⁷

f) Müdür Yardımcılarının Görevleri

Müdür yardımcıları, müdür ve müdür başyardımcısının yardımcılarıdır. Müdür ve müdür başyardımcısının verdiği işleri yaparlar. Çevredeki öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmeleri, okulu dışarıdan bitirme, mezunları izleme ve çalışmalarını değerlendirme ile ilgili işler müdür yardımcılarının sorumluluğuna verilebilir. Müdür yardımcılara verilecek işler arasında şu hususlarda bulunabilir: Öğrenci kayıt, kabul, devam, izin, sınav, askerlik ve disiplin işlerini, bunlarla ilgili defter, dosya ve belgeleri düzenlemek, toplantı, gezi, tören ve müsamere hazırlama gibi çeşitli işlerin düzenlenmesi ve yazı işlerini yürütmek.⁴⁵⁸

f.1) İvriz İlköğretmen Okulu'nda Görev Yapan Müdür Yardımcıları

İbrahim Kozaklı, Necdet Bostanoğlu, Nihat Gündüz, Ahmet Yallagöz, Osman Göker, Naim Sürücü, Ekrem Cıvcık, Mustafa Karataş, Arif Ersöz, Suphi Bayri, Mehmet Özer, Erdal Acar, İsmet Sönmezocak, Mustafa Tamer Ballı, Mustafa Öner, Cafer Toksun, İrfan Ayten, Hasan Pehlivanoglu, Selahattin Yıldırım, Niyazi Acar, Ramazan Çalım, Nevruze Göksel, Şerif İken, Kadir Sarı, İmdat Halvaşı, İsmail Baylakoğlu, Turgut Neşeli, Ahmet Kara, Osman Durmuş, Süel Gündüz, Gülten Ünal, Bahri Kılıçarslan, İsmail Göçer, Necip Özcan, Zeki Çubuk, Hüseyin Bilgin, Şükrü Topaloğlu, Aptullah Öztürk, Mükerrerem Odabaşı, Hüseyin Yılmaz, Mustafa Gönülal, Nurettin Karaküçük, Ahmet Eroğlu, Burhan Taşyürek, Mehmet Günay, Ayten May, İlhan Güleryüz, Hikmet Göksel, Ömer Cambazoğlu, Hüseyin Seçmen, A. Can Bali, Naci Aydınli, Ali Tural, Hüseyin Atalay Tekin, Orhan

⁴⁵⁷ Bu bilgiler İvriz İlköğretmen Okulu Öğretmen Görev Defteri'nden alınmıştır.

⁴⁵⁸ a.g.drg. , s. 252.

Bekar, İsmail Kazım Gürses, Mehmet Hamzaoğlu, Zekiye Türkmen, Osman Verim.⁴⁵⁹

g) Sağlık Eğitim Şefinin Görevleri

Sağlık eğitimi şefi ve okul doktoru şu işleri yapar: Okul mensuplarının, öğrencilerin sağlık ve fiş cüzdanlarını düzenler ve saklar, günlük olayları bu fişlere işler. Hasta öğrencilerin ve bütün okul ve uygulama okulu görevlileriyle ailelerinin durumuna göre revirde veya evde muayenelerini yapar. Tedavisi gerekenleri tedavi eder.bunlara verilen ilaçları düzgün bir şekilde deftere kaydeder. Hastaneye gönderilmesi gereken hastaları hastaneye göndermek.⁴⁶⁰

g.1) İvriz İlköğretmen Okulu'nda Görev Yapan Sağlık Eğitim Şefleri

Orhan Doğan, Mustafa Kemal Ulusoy, Mustafa Cehdi Tuncak.⁴⁶¹

3) ÖĞRETMENLER VE ÖĞRETMENLER KURULU

Öğretmenler birey, grup ve kurul olarak okul ve çevresindeki her türlü eğitim, öğretim çalışmalarını planlar, uygular ve değerlendirir. Öğretmen; çalışkanlığı, devamlı öğrenme, objektif düşünme ve deneysel tutumuyla yetişme ve değişiminin, okulu ve çevresini olumlu yönde etkileme ve geliştirmenin iyi bir örneğini verir. Bununla birlikte öğretmenler kendilerine verilen eğitim ve öğretim işlerini yapmak, ders dışı çalışmalara katılmak, gece ve gündüz nöbetlerini yapmakla yükümlüdürler.⁴⁶²

⁴⁵⁹ Bu bilgiler İvriz İlköğretmen Okulu Öğretmen Görev Defteri'nden alınmıştır.

⁴⁶⁰ a.g.drg. , s. 254.

⁴⁶¹ Bu bilgiler İvriz İlköğretmen Okulu Öğretmen Görev Defteri'nden alınmıştır.

⁴⁶² a.g.drg. , s. 263.

a) Öğretmenler Kurulu

1-Öğretmenler Kurulu okulun asil ve stajyer bütün öğretmenlerinden meydana gelir. Müdürün başkanlığında toplanır. Müdürün bulunmadığı zamanlarda başkanlığı, başyardımcı veya eğitim şefi üzerine alır.

2- Öğretmenler Kurulu okulun planlama ve değerlendirme organıdır. Okul ve çevresindeki okulun amaçlarıyla ilgili bütün çalışmaları planlar ve sonuçlarını değerlendirir. Kurul çalışmaları ve alacağı kararlarda kanun, tüzük, yönetmelik, öğretim programı ve Bakanlıkça verilen emirler çerçevesi içinde kalır. Ancak, okulun gelişmesine engel olduğuna kanaat getirilen hususların mevzuattan çıkarılması, gerekçeleriyle birlikte Bakanlığa önerilebilir. Öğretmenler, kurula verilen görevin önemine binaen ciddiyet ve sorumluluk duygusuyla müzakerelere katılırlar; karşıt fikirleri hoşgörü ile karşılamaya, tartışmaları şahsiyete dökmemeye, hissi ve bencil davranışlardan kaçınmaya dikkat ederler.

Kurulun bütün müzakereleri ayrıntılı olarak tutanağa geçirilir. Alınan kararlar bu tutanağın sonunda veya ayrı bir metin halinde saptanır. Bu tutanak ve karar metni kurula katılan öğretmenler tarafından imzalanır. Kararların tümü veya bir kısmına katılmayanlar karar metninde kanaatlerini belirtirler.

Öğretmenler Kurulunda kararlar oy çokluğu ile alınır. Oylarda eşitlik olduğu zaman müdürün oyu iki oy sayılır.

3- Müdür, öğretmenler kurulu kararlarını uygular. Ancak uygulanmasında şahsen sakınca gördüğü kararların yeniden gözden geçirilmesini kuruldan isteyebilir veya böyle durumlarda Bakanlığın mütalaasını alabilir.

4- Öğretmenler Kurulu ilk toplantısını, bir yıllık çalışma plan ve programlarını hazırlamak üzere yeni öğretim yılının başlamasından öne yapar. Yıl içinde yapılacak diğer toplantıların zamanını okulun sorunlarını göz önüne alarak müdür belirler. Ayrıca, öğretmenlerin üçte birinin önerisiyle kurul toplantıya çağrılabilir.⁴⁶³

⁴⁶³ a.g.drg. s. 266. Öğretmenler Kurulu Toplantı Tutanağı örneği için bkz. Ek: 4.

b) İvriz İlköğretmen Okulunda Görev Yapan Öğretmenler

Aşağıda ismi zikredilen 24 öğretmen hem İvriz Köy Enstitüsü'nde çalışmış Enstitülerin İlköğretmen Okullarına dönüştürülmesinden sonra (1954) İvriz İlköğretmen Okulu'nda görev almışlardır. Özgeçmişleri Köy Enstitüsü öğretmenleri kısmında yer aldığı için burada özgeçmişlerine yer verilmemiştir.

1) Ali İhsan Beyhan 2) Fehmi Oyvat 3) Sadık Karmuş 4) Kafiye Odabaşı 5) Sevim Baykal 6) Ferruh Senan 7) Rifat Görgün 8) Mehmet Ali Eren 9) Ali Tural 10) Yakub Canlıer 11) Cemal Türkekel 12) Hüseyin Atalay Tekin 13) Mustafa Cehdi Tuncak 14) Nuri Hiçler 15) Kemal Çuhallılar 16) Orhan Bekar 17) İsmail Kazım Gürses 18) Mehmet Hamzaoğlu 19) Ali Vehbi Ünsal 20) Selahaddin Kaynar 21) Zekiye Türkmen 22) Mehmet Karaman 23) Sabriye Arıcı 24) Osman Verim 25) Salih Ziya Büyükaksoy

26) Nebahat Verim

1928 yılında Ereğli'de (Karadeniz) doğdu. Karabük İlkokulu, Karabük Özel Demirçelik Ortaokul'unu bitirmiş ardından Adana Kız Öğretmen Okulu'na girmiş ve buradan mezun olmuştur. İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmeden önce Karabük Cumhuriyet İlkokulu'nda görev yapmıştır. İvriz Köy Enstitüsü'ne 26.11.1953'te uygulama öğretmeni olarak gelmiştir. Enstitülerin İlköğretmen Okullarına dönüştürülmesinden sonra da burada çalışmıştır. 15.11.1954'te başöğretmen olmuştur. Görev defterinde başka bir yere nakil olup olmadığıyla ilgili bilgiye rastlanmamıştır.⁴⁶⁴

27) İzzettin Alıcıgüzel

1926 Seydişehir doğumludur. İlköğrenimini Seydişehir İlkokulu'nda ortaöğrenimini ise Eskişehir Çifteler Köy Enstitüsü'nde tamamlamıştır. Daha sonra Gazi eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü'ne girmiş ve buradan mezun olmuştur. Daha önce Malatya'da ilköğretim müfettişliği yapmıştır. 17.01.1954 tarihinde İvriz İlköğretmen Okulu'nda görevli olarak Konya ilköğretim

⁴⁶⁴ İvriz İlköğretmen Okulu Öğretmen Görev Defteri , s. 1.

müfettişliğine atanmıştır. Bir süre grup öğretmenliği de yapan İzzettin Alıcıgüzel bu görevinden 06.10.1955'te istifa etmiştir. Aynı yıl Adana Kız Öğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.⁴⁶⁵

28) Mürüvvet Alıcıgüzel

1926 Trabzon doğumludur. İlköğrenimi ile ilgili bilgiye rastlanmamıştır. Ortaöğrenimini İstanbul Çapa Öğretmen Okulu'nda tamamlamıştır. İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmeden önce Konya-Ereğli Gaybi Köyü Okulu'nda görev yapmıştır. 25.02.1954'te İvriz İlköğretmen Okulu'nda hazırlık sınıfı öğretmeni olarak göreve başlamıştır. Görev defterinde 16.11.1955'te Adana Valiliği emrine verilerek ayrıldığı belirtilmektedir.⁴⁶⁶

29) Nazmi Şener

1338 (1923) yılında Akşehir'de doğdu. İlköğrenimini Akşehir Cumhuriyet İlkokulu'nda, ortaöğrenimini ise Akşehir Ortaokulu ile İstanbul Erkek Öğretmen Okulu'nda tamamlamıştır. Yüksek öğrenimini Ankara Gazi Terbiye Enstitüsü'nde yapmıştır. Daha önce Midyat Ortaokulu'nda Türkçe öğretmeni ve müdür olarak görev yapmıştır. 28.02.1954'te İvriz İlköğretmen Okulu'na Türkçe öğretmeni olarak gelmiştir. 24.10.1955'te Çifteler İlköğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.⁴⁶⁷

30) Zihni Gümüştekin

1936 Gümüşhane doğumludur. İlköğrenimini Gümüşhane'de, ortaöğrenimini Erzurum İlköğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü'nde yapmıştır. Daha önce Gümüşhane Merkez Fevzi Paşa Okulu'nda başöğretmenlik yapmıştır. 29.06.1954'te Konya İlköğretim müfettişliğine atanmış bununla birlikte aynı tarihte İvriz İlköğretmen Okulu'nda meslek dersleri öğretmeni olarak görevlendirilmiştir. 1954-1955 yılları arasında eğitim şefliği,

⁴⁶⁵ a.g.d. , s. 3.

⁴⁶⁶ a.g.d. , s. 5.

⁴⁶⁷ a.g.d. , s. 7.

1955-1957 yılları arasında ise müdür başyardımcılığı yapmıştır. 07.10.1957'de Gümüşhane İlköğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.⁴⁶⁸

31) Zihni Ertan (Güçlü)

1926 Malatya doğumludur. İlköğrenimini Fırat İlkokulu'nda ortaöğrenimini ise Konya Lisesi'nde yapmıştır. Ardından Gazi Eğitim Enstitüsü'nü bitirmiştir. İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmeden önce Konya-Sille-Tat köyünde vekil öğretmenlik yapmıştır. 31.07.1954'te stajyer resim-iş öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen Okulu'nda göreve başlamış, 14.09.1955'te Ortaklar İlköğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.⁴⁶⁹

32) Yusuf Ziya Bahadınlı

1927 Sorgun doğumludur. İlköğrenimini Sorgun Bahadın Köyü İlkokulu'nda ortaöğrenimini ise Pazarören Köy Enstitüsü'nde tamamlamıştır. Ardından Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirmiştir. Daha önce Cılavuz İlköğretmen Okulu'nda görev yapmıştır. 02.09.1954'te İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer edebiyat grubu öğretmeni olarak atandı. 29.12.1956'da Aksaray Ortaokulu'na naklen ataması yapıldı.⁴⁷⁰

33) Nedime Aksoy

1336 (1921) Ayvacık doğumludur. İlköğrenimini İstanbul Eyüp 36. İlkokulu'nda ortaöğrenimini ise Eyüp Ortaokulu'nda tamamlamıştır. Yüksek öğrenimini İstanbul Çapa Selçuk Kız Enstitüsü'nde yapmıştır. Önce Pazarören İlköğretmen Okulu'nda çalışmış, 28.06.1955'te İvriz İlköğretmen Okulu'na ev işleri öğretmeni olarak gelmiştir. Görev defterinde 31.05.1956'dan 31.05.1959'a kadar Niğde Lisesi'nde görevli olduğu belirtilmektedir. Nedime Aksoy'un İvriz İlköğretmen Okulu'ndan ne suretle ayrıldığı kayıtlarda belirtilmemiştir.⁴⁷¹

⁴⁶⁸ a.g.d. , s. 9.

⁴⁶⁹ a.g.d. , s. 11.

⁴⁷⁰ a.g.d. , s. 13.

⁴⁷¹ a.g.d. , s. 15.

34) Ali Fikret Sayrak

1932 Bursa doğumludur. İlköğrenimini Bursa 22. İlkokulu'nda, ortaöğrenimini ise Bursa Birinci Ortaokulu ile Bolu Erkek Öğretmen Okulu'nda tamamlamıştır. Ardından Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümüne girerek buradan mezun olmuştur. 22.07.1955'te İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer resim-iş öğretmeni olarak atanmıştır. 02.07.1956'da Yedek Subay Okulu'na sevk edildi.⁴⁷²

35) Basire Bahadınlı

1927 Adana doğumludur. İlköğrenimini Konya- Ereğli İsmet Paşa İlkokulu'nda ortaöğrenimini ise Kayseri Lisesi'nde tamamlamıştır. Daha sonra Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'ne girerek buradan mezun olmuştur. Önce Malatya Lisesi'nde görev yapmış 02.09.1954'te Ereğli Ortaokulu'nda görevli olarak İvriz İlköğretmen Okulu'nda çalışmıştır. 10.09.1956'da Aksaray Ortaokulu'na nakli yapılmıştır.⁴⁷³

36) M. Ali Aladağ

1926 Antalya doğumludur. İlköğrenimini Antalya Gazi İlkokulu'nda, ortaöğrenimini ise Antalya ve Antakya Liselerinde tamamlamıştır. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Enstitüsü'nden mezun olmuştur. 27.06.1955'te İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer edebiyat öğretmeni olarak atanmıştır. Görev defterinde 01.08.1959'da naklen tayin edildiği ancak bu naklin nereye olduğu belirtilmemiştir.⁴⁷⁴

37) Zeki Başkır

1926 Hafik doğumludur. İlköğrenimini Hafik Cumhuriyet İlkokulu'nda yapmıştır. Görev defterinde ortaöğrenimini Ankara Yapı Enstitüsü'nde tamamladığı belirtilmiştir. Önce Pamukpınar İlköğretmen Okulu'nda görev yapmıştır. 29.11.1955'te İvriz İlköğretmen Okulu'nda iş öğretmeni olarak göreve

⁴⁷² a.g.d. , s. 17.

⁴⁷³ a.g.d. , s. 19.

⁴⁷⁴ a.g.d. , s. 21.

başlamıştır. 6.10.1959'da nakli yapılmış ancak görev defterinde bu naklin nereye olduğu konusunda bilgi yoktur.⁴⁷⁵

38) Mahir Doğruöz

1926 yılında Bor'da doğdu. İlköğrenimini Bor Cumhuriyet İlkokulu'nda, ortaöğrenimini ise Niğde Ortaokulu'nda yapmıştır. Ardından Adana Erkek Öğretmen Okulu'na girerek buradan mezun olmuştur. Daha önce Pazarören İlköğretmen Okulu'nda çalışmıştır. 14.03.1956'da İvriz İlköğretmen Okulu'na tayin edilmiştir. Görev defterinde 1959 yılına kadar Niğde Lisesi'nde görevli olduğu belirtilmektedir.⁴⁷⁶

39) Zihni Çavdar

1927 yılında Niğde'de doğdu. İlköğrenimini Niğde Sakarya İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Niğde Ortaokulu ile Adana Öğretmen Okulu'nda tamamlamıştır. Ardından Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Toplu Dersler Bölümü'ne girerek buradan mezun oldu. İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmeden önce Pazarören İlköğretmen Okulu'nda görev yaptı. 14.03.1956'da İvriz İlköğretmen Okulu fen grubu öğretmenliğine tayin edildi. Görev defterinde 31.05.1959'a kadar Niğde Lisesi'nde görevli olduğu belirtilmektedir.⁴⁷⁷

40) Nevin Üzümcü

1935'te Düzce'de doğdu. İlköğrenimini Düzce Namık Kemal İlkokulu'nda ortaöğrenimini Düzce Ortaokulu ile Çamlıca Kız Lisesi'nde tamamladı. Yüksek öğrenimini İstanbul Çapa Eğitim Enstitüsü'nde yapmıştır. 31.08.1956'da İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer fen grubu öğretmeni olarak atanmıştır. 14.09.1959'da nakil olmuş ancak naklin nereye gerçekleştiği belirtilmemiştir.⁴⁷⁸

⁴⁷⁵ a.g.d. , s. 23.

⁴⁷⁶ a.g.d. , s. 25.

⁴⁷⁷ a.g.d. , s. 27.

⁴⁷⁸ a.g.d. , s. 29.

41) Mustafa Kemal Ulusoy

1931 İncesu doğumludur. İlköğrenimini Üsküdar 19. İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Haydarpaşa ve Adana Liselerinde, yüksek öğrenimini ise Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yapmıştır. 30.03.1956'da İvriz İlköğretmen Okulu'na sağlık bilgisi öğretmeni olarak atanmıştır. Aynı zamanda okulun sağlık işleri şefliğini de yapmıştır. 28.11.1956'da askerlik hizmetinden dolayı Yedek Subay Okulu'na sevk edilmiştir.⁴⁷⁹

42) Mustafa Okan

1335 (1920) Alaca doğumludur. Alaca İlkokulu'nu, Çorum Ortaokulu'nu ve Balıkesir Öğretmen Okulu'nu bitirmiş yüksek öğrenimini Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü'nde yapmıştır. İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmeden önce Boğazlıyan Ortaokulu'nda stajyer Türkçe öğretmeni olarak çalışmıştır. 27.09.1956'da İvriz İlköğretmen Okulu'na meslek dersleri stajyer öğretmeni olarak atanmıştır. Görev defterinde 09.02.1959'da Vekalet emrine alınarak ayrıldığı belirtilmektedir.⁴⁸⁰

43) A. Can Bali

1930'da Trabzon'da doğdu. İlköğrenimini Trabzon Kaledibi İlkokulu'nda yapmış ardından Trabzon Ortaokulu'nu ve Lisesi'ni bitirmiştir. Yüksek öğrenimini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde yapmıştır. Daha önce Konya Lisesi'nde çalışmış 29.09.1956'da İvriz İlköğretmen Okulu'na tarih öğretmeni olarak gelmiştir. 22.12.1956 ile 27.06.1958 tarihleri arasında müdür yardımcılığı da yapmış, bu görevinden istifa ederek ayrılmıştır. 15.08.1958'de Trabzon İlköğretmen Okulu'na nakli olmuştur.⁴⁸¹

44) Orhan Haspolatlı

1931 yılında Bitlis'te doğdu. İlköğrenimini Diyarbakır Silvan Nahiyesi İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Diyarbakır-Dicle İlköğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü Fen Bölümü'nde yapmıştır. Daha önce

⁴⁷⁹ a.g.d. , s. 31.

⁴⁸⁰ a.g.d. , s. 33.

⁴⁸¹ a.g.d. , s. 35.

Diyarbakır Merkez Alibardak köyünde başöğretmenlik yapmıştır. 29.09.1956'da İvriz İlköğretmen Okulu'na fen grubu öğretmeni olarak gelmiştir. 29.05.1957'de askerlik görevi dolayısıyla Yedek Subay Okulu'na sev edilmiştir.⁴⁸²

45) Necdet Sözer

1933 İnegöl doğumludur. İlköğrenimini İnegöl Merkez İlkokulu'nda, ortaöğrenimini İnegöl Ortaokulu ile Çapa Lisesi'nde, yüksek öğrenimini ise İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Coğrafya Bölümü'nde yapmıştır. İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmeden önce Van Lisesi'nde stajyer coğrafya öğretmeni olarak çalışmış, 30.11.1956'da İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmiştir. Görev defterinde 23.05.1957'de işten el çektiği belirtilmektedir.⁴⁸³

46) Orhan Doğan

1929 Bandırma doğumludur. İlköğrenimini İstanbul Büyükdere İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Bakırköy Ortaokulu'nda ve Pertevniyal Lisesi'nde, yüksek öğrenimini ise İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yapmıştır. 28.02.1957'de İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer sağlık bilgisi öğretmeni olarak tayin edilen Orhan Doğan aynı zamanda okulun sağlık şefliğini de yapmıştır. 04.06.1957'de askerlik görevi dolayısıyla Yedek Subay Okulu'na sevk edilmiştir.⁴⁸⁴

47) Mahmut Sümer

1926 Ereğli doğumludur. Kayıtlarda ilk ve ortaöğrenimi ile ilgili bilgi yoktur. Yüksek öğrenimini Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü'nde yapmıştır. Daha önce Kars-Cılavuz İlköğretmen Okulu'nda çalışmıştır. 10.11.1957'de İvriz İlköğretmen Okulu'na meslek dersleri öğretmeni olarak gelmiştir. 15.11.1957 ile 13.09.1961 tarihleri arasında eğitim şefliği görevinde bulunmuştur. 13.09.1961'de Urfa İlköğretmen Okulu'na nakil olmuştur.⁴⁸⁵

⁴⁸² a.g.d. , s. 37.

⁴⁸³ a.g.d. , s. 39.

⁴⁸⁴ a.g.d. , s. 41.

⁴⁸⁵ a.g.d. , s. 43.

48) Naci Aydınlı

1937 Ermenek doğumludur. Ermenek Fariske İlkokulu'nu ve Konya-Ereğli İvriz İlköğretmen Okulu'nu bitirdi. Yüksek öğrenimini Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nde tamamladı. İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmadan önce Hadim Gezlevi Köyü'nde başöğretmenlik yapmıştır. 20.07.1957'de İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer edebiyat grubu öğretmeni olarak tayin edilmiştir. 13.03.1958 ile 31.05.1958 tarihleri arasında müdür yardımcılığı görevinde bulunmuş 31.05.1958'de Yedek Subay Okulu'na sevk edilmiştir.⁴⁸⁶

49) Hikmet Göksel

1934 Çorlu doğumludur. İlköğrenimini Çorlu Cumhuriyet İlkokulu'nda, ortaöğrenimini İstanbul Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise İstanbul Çapa Eğitim Enstitüsü'nde yapmıştır. Daha önce Milas-Kemikler Köyü okulunda baş öğretmenlik yapmıştır. 30.08.1957'de Ereğli Ortaokulu stajyer fen grubu öğretmeni olarak atanmıştır.1963 yılında kadrosu İvriz İlköğretmen Okulu'na alınmıştır. Aynı tarihte İvriz İlköğretmen Okulu'nda görevlendirilmiştir. 01.06.1958 ile 17.09.1962 tarihleri arasında müdür yardımcılığı 1962 yılında ise bir süre müdür başyardımcılığı yapmıştır. İvriz İlköğretmen Okulu'nda ne zamana kadar çalıştığı konusunda kaynaklarda bilgiye rastlanmamıştır.⁴⁸⁷

50) İlhan Güteryüz

1938 Gönen doğumludur. Gönen Ömer Seyfettin İlkokulu'ndan ve Necatibey İlköğretmen Okulu'ndan mezun olduktan sonra Necati Eğitim Enstitüsü'nde yüksek öğrenimini tamamlamıştır. Daha önce Bursa-Yenişehir-Barçın köyünde öğretmenlik yapmış 26.08.1957'de İvriz İlköğretmen Okulu'nda görevli olarak Ereğli Ortaokulu'na stajyer fen grubu öğretmeni olarak atanmıştır. 10.10.1957 ile 31.05.1958 tarihleri arasında müdür yardımcılığı yapmış 31.05.1958'de Yedek Subay Okulu'na sevk edilmiştir.⁴⁸⁸

⁴⁸⁶ a.g.d. , s. 45.

⁴⁸⁷ a.g.d. , s. 47.

⁴⁸⁸ a.g.d. , s. 49.

51) Ömer Cambazoğlu

1933 Bayındır doğumludur. İlköğrenimini Bayındır İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Bayındır Ortaokulu ile Necati Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Fen Bölümü'nde tamamlamıştır. İvriz İlköğretmen okuluna gelmeden önce Rize Merkez Tanpınar Okulu'nda başöğretmen olarak çalışmıştır. 25.07.1958'de Konya-Ereğli Ortaokulu'na tayin edilmiş bununla birlikte İvriz İlköğretmen Okulu'nda fen grubu öğretmeni olarak görevlendirilmiştir. 11.09.1958 ile 01.03.1960 tarihleri arasında müdür yardımcılığı yapmış, 12.09.1960'da Arifiye İlköğretmen Okulu'na naklen ataması yapılmıştır.⁴⁸⁹

52) Hüseyin Seçmen

1937 Velimeşe doğumludur. İlköğrenimini Velimeşe İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Kezirtepe Köy Enstitüsü ile İstanbul Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise İstanbul Çapa Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nde tamamlamıştır. 26.07.1958'de Ereğli Ortaokulu stajyer edebiyat grubu öğretmeni olarak atanmış, aynı tarihte İvriz İlköğretmen Okulu'nda görevlendirilmiştir. 1959-1961 yılları arasında müdür yardımcılığı, 1961-1962 yılları arasında da eğitim şefliği yapmıştır. 21.09.1962'de askerlik nedeniyle Yedek Subay Okulu'na sevk edilmiştir.⁴⁹⁰

53) Mehmet Baş

1937 Kazım Karabekir doğumludur. İlköğrenimini Kazım Karabekir İlkokulu'nda, ortaöğrenimini İvriz İlköğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü Fen Bölümü'nde tamamlamıştır. 29.07.1958'de Ereğli Ortaokulu stajyer fen grubu öğretmeni olarak atanmış, aynı tarihte İvriz İlköğretmen Okulu'nda görevlendirilmiştir. 18.09.1961'de askerlik görevi dolayısıyla Yedek Subay Okulu'na sevk edilmiştir.⁴⁹¹

⁴⁸⁹ a.g.d. , s. 51.

⁴⁹⁰ a.g.d. , s. 53.

⁴⁹¹ a.g.d. , s. 55.

54) Nevruze Göksel

1938 Tarsus doğumludur. İlköğrenimini Tarsus Kürt Musa Köyü İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Tarsus Ortaokulu ile Adana Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nde tamamlamıştır. 30.07.1958'de Ereğli Ortaokulu stajyer edebiyat grubu öğretmeni olarak atanmış, aynı tarihte İvriz İlköğretmen Okulu'nda görevlendirilmiştir. 1963 yılında kadrosu İvriz İlköğretmen Okulu'na alınmıştır. 1958-1959 yılları arasında müdür yardımcılığı da yapan Nevruze Göksel'in okuldan ayrılışı konusunda bir bilgiye kayıtlarda rastlanmamıştır.⁴⁹²

55) Necdet Ertek

1928 Amasya doğumludur. İlköğrenimini Amasya Plevne İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Amasya Ortaokulu ile Sivas Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Gazi Terbiye Enstitüsü Pedagoji Bölümü'nde tamamlamıştır. 10.09.1958'de stajyer meslek dersleri öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmıştır. 14.07.1959'da nakli olmuş ancak kayıtlarda bu naklin nereye olduğu konusunda bilgiye rastlanmamıştır.⁴⁹³

56) İsmail Hakkı Eraslan

1935 Bolu doğumludur. İlköğrenimini Bolu Kasaplar Köyü İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Bolu Ortaokulu ile Bolu Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü'nde tamamlamıştır. Daha önce Ankara İlköğretmen Okulu'nda meslek dersleri öğretmenliği yapmış 10.07.1959'da meslek dersleri öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmiştir. 25.09.1961'de vazifesine dönmediği için müstafi sayılmıştır.⁴⁹⁴

57) Şerif İken

1936 Karamehmet doğumludur. İlköğrenimini Menemen Çavuş Köyü İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Samsun- Akpınar İlköğretmen Okulu ile Çapa Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Çapa Eğitim Enstitüsü'nde

⁴⁹² İvriz İlköğretmen Okulu Öğretmen Görev Defteri II, s. 1.

⁴⁹³ a.g.d. s. 5.

⁴⁹⁴ a.g.d. s. 7.

tamamlamıştır. Daha önce İstanbul Erkek İlköğretmen Okulu'nda stajyer edebiyat grubu öğretmenliği yapmış 10.07.1959'da stajyer edebiyat grubu 1961-1962 yılları arasında müdür yardımcılığı da yapan Şerif İken 17.09.1962'de askerlik görevi dolayısıyla Yedek Subay Okulu'na sev edilmiştir.⁴⁹⁵

58) Behire Tolay

1939'da Elmalı'da doğdu. İlköğrenimini Elmalı İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Elmalı Ortaokulu ile Adana Kız Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise İstanbul Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nde tamamlamıştır. Daha önce İstanbul Erkek İlköğretmen Okulu'nda stajyer edebiyat grubu öğretmenliği yapmış, 10.07.1959'da İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer edebiyat grubu öğretmeni olarak gelmiş, 07.11.1960'da Burdur Lisesi'ne naklen geçmiştir.⁴⁹⁶

59) Kadir Sarı

1934 Emirdağı doğumludur. Kayıtlarda ilk ve ortaöğrenimini nerede yaptığı belirtilmemiştir. Yüksek öğrenimini Gazi Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. Daha önce Kazım Karabekir İlköğretmen Okulu'nda çalışmış, 28.09.1960'da Ereğli Lisesi'ne fen grubu öğretmeni olarak gelmiş, aynı tarihte İvriz İlköğretmen Okulu'nda görevlendirilmiştir. 1960-1962 yılları arasında müdür yardımcılığı da yapmıştır. 23.09.1962'de askere sevk edilmiştir.⁴⁹⁷

60) Namık Sevinç Arkun

1936 Akşehir doğumludur. İlköğrenimini Akşehir Cumhuriyet İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Akşehir Ortaokulu ile Bolu Erkek Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. Daha önce Pamukpınar İlköğretmen Okulu'nda stajyer resim-yazı öğretmeni olarak çalışmıştır. 30.09.1960'da İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer resim-yazı öğretmeni olarak atanmıştır. 19.03.1962'de Almanya'ya eğitim görmek amacıyla gittiğinden okuldan ayrılmıştır.⁴⁹⁸

⁴⁹⁵ a.g.d. s. 9.

⁴⁹⁶ a.g.d. s. 11.

⁴⁹⁷ a.g.d. s. 13.

⁴⁹⁸ a.g.d. s. 15.

61) Muzaffer Polat

1341 (1926) Oltu doğumludur. İlköğrenimini Oltu Merkez İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Artvin ve Sarıkamış Ortaokulları ile Kars Lisesi'nde, yüksek öğrenimini Ankara Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde tamamlamıştır. Daha önce Kazım Karabekir İlköğretmen Okulu'nda çalışmış ve bir süre okulun müdürü olmuştur. 07.10.1960'da İvriz İlköğretmen Okulu'nda coğrafya öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 04.12.1961'de Yunus Emre İlköğretmen Okulu'na naklen ataması yapılmıştır.⁴⁹⁹

62) Ömer Cengiz

1336 (1921) Cihanbeyli doğumludur. İlköğrenimini Konya İsmet Paşa İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Konya Erkek Lisesi'nde, yüksek öğrenimini Ankara Harp Okulu'nda tamamlamıştır. 13.10.1960'da İvriz İlköğretmen Okulu'na milli savunma öğretmeni olarak atanan Ömer Cengiz 04.09.1961'de Konya Astsubay Okulu'na naklen gitmiştir.⁵⁰⁰

63) Ahmet Anıl

1934'te Konya-Ereğli'de doğmuştur. İlköğrenimini Konya-Ereğli İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Bolu Erkek Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Çapa Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmeden önce Kazım Karabekir İlköğretmen Okulu'nda çalışmıştır. 24.11.1960'da İvriz İlköğretmen Okulu'na edebiyat grubu öğretmeni olarak atanmıştır. 13.09.1961'de askerlik görevi dolayısıyla Yedek Subay Okulu'na gitmiştir.⁵⁰¹

64) İmdat Halvaşı

1934 yılında Borçka'da doğmuştur. İlköğrenimini Artvin Musalli İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Pulur İlköğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü'nde tamamlamıştır. 28.08.1957 ile 11.10.1958 tarihleri

⁴⁹⁹ a.g.d. s. 17.

⁵⁰⁰ a.g.d. s. 19.

⁵⁰¹ a.g.d. s. 21.

arasında bir ilkokulda başöğretmenlik yapmıştır.Fakat kayıtlarda bu ilkokulun ismi belirtilmemiştir. İvriz İlköğretmen Okulu'na 14.07.1961'de müzik öğretmeni olarak atanmıştır. 1962-1966 yılları arasında müdür yardımcılığı da yapan İmdat Halvaşı 22.03.1966'da askerlik görevi dolayısıyla Yedek Subay Okulu'na gitmiştir.⁵⁰²

65) İsmail Baylakoğlu

1937 yılında Amasya'da doğmuştur. İlköğrenimini Amasya Ziyere İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Akcuma İlköğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Bursa Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nde tamamlamıştır. Daha önce Amasya Merkez Merkepçi Kışlacığı Okulu'nda çalışmış, 21.08.1961'de İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmiştir. 1961-1964 yılları arasında müdür yardımcılığı yapmış, 12.12.1964'te Burdur Güzelhisar Ortaokulu'na naklen ataması yapılmıştır.⁵⁰³

66) Turgut Neşeli

1941 yılında Antakya'da doğmuştur. İlköğrenimini Antakya Şenköy İlkokulu'nda yapmıştır. Ardından Düziçi Öğretmen Okulu'nu ve Bursa Eğitim Enstitüsü Fen Bölümü'nü bitirmiştir. 25.08.1961'de İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer fen grubu öğretmeni olarak atanmıştır. 1962-1964 yılları arasında müdür yardımcılığı yapmış, 25.09.1965'te Sinop İlköğretmen Okulu'na nakil olmuştur.⁵⁰⁴

67) İsa Başlıoğlu

İlköğrenimini Tekirdağ-Kirazlı İlkokulu'nda tamamlamış daha sonra Kepirtepe İlköğretmen Okulu'nu, Çapa Öğretmen Okulu'nu ve Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü'nü bitirmiştir. İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmeden önce Gölcük Harameyn Okulu'nda stajyer öğretmen olarak çalışmış, 28.09.1961'de İvriz İlköğretmen Okulu'nda resim-yazı öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 1962-1966 yılları arasında atölye şefliği yapmış ancak bu görevinden 31.10.1966'da

⁵⁰² a.g.d. s. 23.

⁵⁰³ a.g.d. s. 25.

⁵⁰⁴ a.g.d. s. 27.

istifa etmiştir. 01.10.1967'de askerlik görevi dolayısıyla Yedek Subay Okulu'na gitmiştir.⁵⁰⁵

68) Hacı Küçükcaraca

1340 (1925) Hasanoğlan doğumludur. İlköğrenimini Hasanoğlan İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Hasanoğlan Köy Enstitüsü'nde, yüksek öğrenimini ise Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü'nde tamamlamıştır. Önce Gönen İlköğretmen Okulu'nda meslek dersleri öğretmeni olarak çalışmış, 09.11.1961'de İvriz İlköğretmen Okulu'nda göreve başlamıştır. 22.05.1962'de Van Atatürk Lisesi'ne naklen ataması yapılmıştır.⁵⁰⁶

69) Nuri Güngör

1935 Eğridir doğumludur. İlköğrenimini Eğridir Şarkikaraağaç İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Balıkesir Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamış ardından Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi Tiyatro Enstitü'ne devam ederek buradan mezun olmuştur. İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmeden önce Trabzon İlköğretmen Okulu'nda stajyer edebiyat öğretmeni olarak çalışmış, 30.12.1961'de İvriz İlköğretmen Okulu'na edebiyat grubu öğretmeni olarak atanmıştır. 01.09.1967'ye kadar burada çalışan Nuri Güngör Ankara Mamak Ortaokulu'na naklen tayin edilmiştir.⁵⁰⁷

70) Ahmet Kara

1929 Seydişehir doğumludur. Kayıtlarda ilk ve ortaöğrenimi ile ilgili bilgi verilmemiştir. Yüksek öğrenimini Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü'nde tamamlamıştır. Önce Ankara İlköğretmen Okulu'nda meslek dersleri öğretmeni olarak çalışmıştır. 30.12.1961'de İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmıştır. 1962-1963 yılları arasında eğitim şefliği, 01.03.1963 ile 30.09.1963 tarihleri arasında da müdür yardımcılığı yapmıştır. 06.05.1964'te Çankırı Atkaracalar Ortaokulu'na naklen tayin edildi.⁵⁰⁸

⁵⁰⁵ a.g.d. s. 31.

⁵⁰⁶ a.g.d. s. 33-34.

⁵⁰⁷ a.g.d. s. 35.

⁵⁰⁸ a.g.d. s. 37-38.

71) Zehra Tuncel

1936 Sungurlu doğumludur. İlköğrenimini Çorum Cumhuriyet İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Çorum Ortaokulu'nda tamamlamış ardından İzmir Eğitim Enstitüsü Fen Bölümü'ne girerek buradan mezun olmuştur. Daha önce Çorum Merkez Cumhuriyet Okulu'nda çalışmış, 30.03.1962'de fen grubu öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmıştır. 25.01.1963'te Devrek Ortaokulu'na nakil olmuştur.⁵⁰⁹

72) Osman Durmuş

1935 Seydişehir (Kırlı) doğumludur. İlköğrenimini Seydişehir Durak Köyü İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Seydişehir Ortaokulu ile İvriz İlköğretmen Okulu'nda tamamlamış ardından Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü'ne girerek buradan mezun olmuştur. Önce Ankara İlköğretmen Okulu'nda çalışmış, 17.07.1962'de İvriz İlköğretmen Okulu'nda meslek dersleri öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 1962-1966 yılları arasında müdür yardımcılığı da yapmış, 23.09.1966'da askerlik görevi dolayısıyla ayrılmıştır.⁵¹⁰

73) Süel Gündüz

1941 Tire doğumludur. İlköğrenimini Tire Cumhuriyet İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Tire Ortaokulu ile Konya Kız Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise İzmir Buca Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmadan önce İzmir Eşrefpaşa Ortaokulu stajyer edebiyat grubu öğretmeni olarak çalışmıştır. 20.08.1962'de İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer edebiyat grubu öğretmeni olarak gelmiş, 1967-1969 yılları arasında müdür yardımcılığı yapmıştır. 26.10.1970'de Ankara Gülveren Ortaokulu'na naklen tayin edilmiştir.⁵¹¹

⁵⁰⁹ a.g.d. s. 39.

⁵¹⁰ a.g.d. s. 41.

⁵¹¹ a.g.d. s. 43.

74) Mustafa Demirci

1937 Antalya-Gazipaşa doğumludur. İlköğrenimini Gazipaşa Macar Köyü İlkokulu'nda, Ortaöğrenimini Alanya Ortaokulu ile Akşehir İlköğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümü'nde tamamlamıştır. Daha önce Ankara İlköğretmen Okulu'nda stajyer beden eğitimi öğretmeni olarak çalışmış, 27.08.1962'de İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer beden eğitimi öğretmeni olarak atanmıştır. 25.06.1963'te Ali Emiri Ortaokulu'na naklen atanmıştır.⁵¹²

75) Bahri Kılıçarslan

1940 yılında Devrek'te doğdu. İlköğrenimini Devrek-Tefen Merkez İlkokulu'nda tamamladı. Ardından Kastamonu Gölköy İlköğretmen Okulu'nu ve Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü'nü bitirmiştir. Daha önce Zonguldak Merkez Muslu Köyü Okulu kadrosunda görevli olarak cezaevinde öğretmenlik yapmıştır. 29.03.1963'te İvriz İlköğretmen Okulu'na fen grubu öğretmeni olarak atanmış, 1964-1967 yılları arasında müdür yardımcılığı yapmıştır. 15.08.1967'de Zonguldak Kız Öğretmen Okulu'na naklen atanmıştır.⁵¹³

76) Gülten Ünal

1943 yılında Ulukışla'da doğdu. İlköğrenimini Ulukışla İnkılap İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Ulukışla Ortaokulu ile Ankara Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer fen grubu öğretmeni olarak 29.03.1963'te atanmış, 1964-1965 yılları arasında müdür yardımcılığı yapmıştır. 22.09.1965'te Ankara Demirli Bahçe Ortaokulu'na naklen tayin edilmiştir.⁵¹⁴

⁵¹² a.g.d. s. 45.

⁵¹³ a.g.d. s. 47.

⁵¹⁴ a.g.d. s. 49.

77) Mustafa Karataş

1931 Ereğli doğumludur. İlköğrenimini Ereğli-Zengen Köyü İlkokulu'nda, orta öğrenimini İvriz Köy Enstitüsü'nde, yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. Daha önce Konya-Karapınar Yavuz Selim İlkokulu'nda çalışmış, 26.07.1963'te İvriz İlköğretmen Okulu'nda meslek dersleri öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 1963-1967 yılları arasında müdür yardımcılığı da yapan Mustafa Karataş 1968 yılında Eskişehir Sunihisar Ortaokulu'na naklen atanmıştır.⁵¹⁵

78) Nihat Gündüz

1940 yılında Çanakkale-Küçükanafta doğumludur. İlköğrenimini Eceabat Türközü İlkokulu'nda tamamlamış, ardından Savaştepe Öğretmen Okulu'nu ve Gazi Eğitim Enstitüsü'nü bitirmiştir. İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmeden önce Ankara Erkek İlköğretmen Okulu'nda stajyer beden eğitimi öğretmeni olarak çalışmış, 25.08.1963'te İvriz İlköğretmen Okulu'nda stajyer beden eğitimi öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 1965-1967 yılları arasında müdür yardımcılığı 1967-1968 yılları arasında da müdür başyardımcılığı yapmıştır. İki görevinden de istifa ederek ayrılmıştır. 20.08.1970'te Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Asistanlığına geçtiğinden görevinden ayrılmıştır.⁵¹⁶

79) Ergun Peker

1936 Bursa doğumludur. İlköğrenimini Çankırı Dümeli İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Çankırı Ortaokulu ile Bolu Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. Daha önce Dicle İlköğretmen Okulu'nda resim-iş öğretmeni olarak çalışmıştır. 27.09.1963'te İvriz İlköğretmen Okulu'na resim-iş öğretmeni olarak atanmıştır. 08.08.1966'da Manisa Kız Öğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.⁵¹⁷

⁵¹⁵ a.g.d. s. 51-52.

⁵¹⁶ a.g.d. s. 53.

⁵¹⁷ a.g.d. s. 55.

80) Reşat Elgin

1328 (1913) Elbistan doğumludur. İlköğrenimini Elbistan'da, ortaöğrenimini Maraş Ortaokulu ile Kuleli Lisesi'nde, yüksek öğrenimini ise Harp Okulu'nda tamamlamıştır. Daha önce Konya Erkek Lisesi'nde sivil savunma uzmanı olarak çalışmış, 23.09.1963'te İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmiştir. 01.12.1967'de nakil olmuştur. Naklinin nereye olduğu kayıtlarda belirtilmemiştir.⁵¹⁸

81) Güngör Bilgin

1941 yılında Kırşehir'de doğdu. İlköğrenimin Kırşehir'de, ortaöğrenimini Eskişehir Ortaokulu'nda ve Kastamonu Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise İstanbul-Çapa Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. İvriz İlköğretmen Okulu'ndan önce İstanbul İlköğretmen Okulu'nda çalışmış, 29.08.1964'te İvriz İlköğretmen Okulu'na meslek dersleri öğretmeni olarak gelmiştir. Kayıtlarda 01.07.1968'e kadar burada çalıştığı anlaşılmakta ancak nakil olup olmadığı bilinmemektedir.⁵¹⁹

82) Necdet Bostanoğlu

1933 Akşehir doğumludur. İlköğrenimini Akşehir'de, ortaöğrenimini Akşehir Ortaokulu ile Bursa Ziraat Okulu'nda tamamlamış ayrıca öğrenimini tamamlamak için Gazi Eğitim Enstitüsü'nde tarım öğretmenliği kursuna katılmıştır. Daha önce Konya-Ilgın Merkez köyünde teknik ziraat öğretmeni olarak çalışmış, 30.11.1964'te İvriz İlköğretmen Okulu stajyer tarım öğretmenliğine atanmıştır. 1966-1967 yılları arasında müdür yardımcılığı, 1967-1968 yılları arasında tarım şefliği, 1968 yılında da bir süre müdür başyardımcılığı yapmıştır. 20.08.1969'da Yunus Emre İlköğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.⁵²⁰

83) Mehmet İyigünlü

1944 Manisa doğumludur. İlk ve ortaöğrenimini Manisa'da, yüksek öğrenimini ise İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'nda yapmıştır. 27.11.1964'te stajyer tarih

⁵¹⁸ a.g.d. s. 57.

⁵¹⁹ a.g.d. s. 61.

⁵²⁰ a.g.d. s. 63-64.

öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmıştır. 06.01.1968'de Elazığ Lisesi'ne nakil olmuştur.⁵²¹

84) İsmail Göçer

1940 Gölhisar doğumludur. İlköğrenimini Dirmil İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Gönen İlköğretmen Okulu'nda, yükseköğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nde yapmıştır. Daha önce Mimar Sinan İlköğretmen Okulu'nda çalışmış, 23.04.1965'te İvriz İlköğretmen Okulu'na resim-iş öğretmeni olarak gelmiştir. 1966-1967 yılları arasında müdür yardımcılığı da yapan İsmail Göçer 22.08.1967'de Denizli Kız İlköğretmen Okulu'na naklen geçmiştir.⁵²²

85) Necip Özcan

1945 Gölhisar doğumludur. İlköğrenimini Gölhisar Kozağacı Köyü İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Isparta Gönen İlköğretmen Okulu ile İstanbul Çapa İlköğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise İstanbul Çapa Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. Daha önce İstanbul Şehremini Ortaokulu'nda stajyer fen grubu öğretmeni olarak çalışmış, 19.08.1965'te İvriz İlköğretmen Okulu'nda stajyer fen grubu öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 1968-1969 yılları arasında müdür yardımcılığı yapmış, 02.08.1969'da Burdur'a nakil olmuştur.⁵²³

86) Güzide Emeksiz

1943 yılında Dinar'da doğdu. İlköğrenimini Dinar Yenyol İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Dinar Ortaokulu ile Isparta Lisesi'nde, yüksek öğrenimini ise Ankara Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde tamamlamıştır. Etnoloji ve istatistik alanlarında da eğitim görmüştür. 27.09.1965'te İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer coğrafya öğretmeni olarak atanmıştır. 15.07.1968'de Isparta Kız Öğretmen Okulu'na nakil olmuştur.⁵²⁴

⁵²¹ a.g.d. s. 65.

⁵²² a.g.d. s. 67.

⁵²³ a.g.d. s. 69.

⁵²⁴ a.g.d. s. 73.

87) Zeki Çubuk

1942 yılında Ereğli (Zonguldak) doğumludur. İlköğrenimini Zonguldak-Ereğli Nimet İlkokulu'nda yapmış ardından Kastamonu Gököy İlköğretmen Okulu'nu ve Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nü bitirmiştir. Resim-iş alanında da eğitim görmüştür. 29.09.1965'te İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer müzik öğretmeni olarak atanmıştır. 1967-1968 yılları arasında müdür yardımcılığı yapmış, 07.10.1969'da İnegöl Lisesi'ne naklen atanmıştır.⁵²⁵

88) Filiz Öztürk

1946 Sungurlu doğumludur. İlköğrenimini Sungurlu İlkokulu'nda yapmış ardından Sungurlu Ortaokulu'nu ve Yozgat Öğretmen Okulu'nu sonra da İzmir Eğitim Enstitüsü'nü bitirmiştir. İvriz İlköğretmen Okulu'na 30.09.1965'te atanmış, 01.12.1967'de Çorum Erkek İlköğretmen Okulu'na nakil olmuştur.⁵²⁶

89) Münevver Özcan (Kaçar)

1945 Edirne-Turnacı doğumludur. İlköğrenimini İstanbul-Kadıköy Yel değirmeni Atatürk Yetiştirme Yurdu'nda, ortaöğrenimini İstanbul-Kadıköy Kız Lisesi'nde, yüksek öğrenimini ise İstanbul Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. Daha önce İstanbul Şehremini Ortaokulu'nda stajyer fen grubu öğretmeni olarak çalışmış, 18.08.1966'da İvriz İlköğretmen Okulu'nda stajyer fen grubu öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 02.08.1969'da Burdur Ortaokulu'na naklen tayin edildi.⁵²⁷

90) Erten Çubuk

1945 Balıkesir-Balya doğumludur. İlköğrenimini Balya İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Bursa Kız Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü'nde tamamlamıştır. Resim-iş ek branşıdır. Daha önce Ankara İlköğretmen Okulu'nda stajyer müzik öğretmeni olarak çalışmış,

⁵²⁵ a.g.d. s. 75.

⁵²⁶ a.g.d. s. 77.

⁵²⁷ a.g.d. s. 79.

18.08.1966'da İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer müzik öğretmeni olarak atanmıştır. 07.10.1969'da İnegöl Lisesi'ne nakil olmuştur.⁵²⁸

91) Hüseyin Bilgin

1942 Keşan doğumludur. İlköğrenimini Keşan-Çamlıca Köyü İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Kepirtepe İlköğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. Önce Ankara Erkek Öğretmen Okulu'nda stajyer resim-iş öğretmeni olarak çalışmış, 19.08.1966'da stajyer resim-iş öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmiştir. 1966-1967 yılları arasında atölye şefliği, 1967-1968 yılları arasında da müdür yardımcılığı yapan Hüseyin Bilgin 20.02.1968'de eğitim görmek amacıyla Almanya'ya gittiği için okuldan ayrılmıştır.⁵²⁹

92) Abdullah Öztürk

1945 Niğde-Emirler doğumludur. İlköğrenimini Niğde-Ulukışla Emirler Köyü İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Ulukışla Ortaokulu ile Niğde Lisesi'nde, yüksek öğrenimini ise Bursa Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. Daha önce Bursa Erkek Lisesi'nde stajyer fen grubu öğretmeni olarak çalışmış, 28.08.1966'da da İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmiştir. 1967-1968 yılları arasında müdür yardımcılığı yapmış, 30.09.1970'te askerlik görevi dolayısıyla askere sevk edilmiş ayrıca Pozantı Ortaokulu'na nakil olmuştur.⁵³⁰

93) Şükrü Topaloğlu

1943 Tekirdağ doğumludur. İlköğrenimini Saray'da yapmış, ardından Saray Ortaokulu'nu, Edirne Lisesi'ni ve Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni bitirmiştir. 31.10.1966'da stajyer din dersi öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmıştır. 1967-1968 yılları arasında müdür yardımcılığı yapmış, 01.03.1968'de Bursa Kız Öğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.⁵³¹

⁵²⁸ a.g.d. s. 81.

⁵²⁹ a.g.d. s. 83.

⁵³⁰ a.g.d. s. 85.

⁵³¹ a.g.d. s. 87.

94) Mükerrerem Odabaşı

1942 Bolu doğumludur. İlköğrenimini Bolu Cumhuriyet İlkokulu'nda ortaöğrenimini ise Bolu Ortaokulu ile Bolu Erkek Öğretmen Okulu'nda tamamlamıştır. Ardından Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümü'nü bitirmiştir. 31.10.1966'da İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer beden eğitimi öğretmeni olarak atanmıştır. 1974-1976 yılları arasında müdür yardımcılığı da yapan Mükerrerem Odabaşı 29.01.1976'da Merzifon Lisesi'ne naklen tayin edilmiştir.⁵³²

95) Hatice Öz

1946 yılında Pazarcı'da doğdu. İlköğrenimini Manavgat Çağlayan İlkokulu'nda yapmış ardından Manavgat Ortaokulu ile Muğla Kız İlköğretmen Okulu'nu bitirmiştir. Yüksek öğrenimini ise İzmir Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. Daha önce İzmir 27 Mayıs Ortaokulu'nda stajyer edebiyat grubu öğretmeni olarak çalışmış, 18.08.1967'de İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer edebiyat grubu öğretmeni olarak atanmıştır. 05.08.1970'te Antalya-Fenike Ortaokulu'na naklen tayin edilmiştir.⁵³³

96) Hüseyin Yılmaz

1947 yılında Kırşehir'de doğdu. İlköğrenimini Kırşehir Gazi İlkokulu'nda yapmış ardından Kırşehir Lisesi'ni bitirmiştir. Yüksek öğrenimini ise Erzurum Eğitim Enstitüsü Fen Bölümü'nde tamamlamıştır. Daha önce Erzurum Lisesi'nde stajyer fen grubu öğretmeni olarak çalışmış, 19.08.1967'de İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer fen grubu öğretmeni olarak atanmıştır. 1967-1969 yılları arasında müdür yardımcılığı yapmış, 30.09.1970'te askerlik görevi dolayısıyla askere sevk edilmiş ayrıca Kaman Ortaokulu'na nakli yapılmıştır.⁵³⁴

⁵³² a.g.d. s. 89.

⁵³³ a.g.d. s. 91.

⁵³⁴ a.g.d. s. 93.

97) Zahit Büyükişleyen

1946 yılında Adana'da doğdu. İlköğrenimini İskenderun Dumlupınar İlkokulu'nda yapmış ardından İskenderun Ortaokulu'nu ve İskenderun Lisesi'ni bitirmiştir. Yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nde tamamlamıştır. Daha önce Ankara Öğretmen Okulu'nda stajyer resim-iş öğretmeni olarak çalışmış, 21.08.1967'de İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer resim-iş öğretmeni olarak atanmıştır. 1967-1970 yılları arasında atölye şefliği yapmış, 05.08.1970'te İskenderun Atatürk Ortaokulu'na naklen tayin edilmiştir.⁵³⁵

98) Veli Aldemir

1947 yılında Aşağışenler'de doğdu. İlköğrenimi hakkında kayıtlarda bilgi yoktur. Ortaöğrenimini İvriz İlköğretmen Okulu ile Ortaklar İlköğretmen Okulu'nda tamamlamış, yüksek öğrenimini ise İzmir Eğitim Enstitüsü'nde yapmıştır. Daha önce Ankara Mimar Sinan Ortaokulu'nda stajyer edebiyat grubu öğretmeni olarak çalışmış, 28.08.1967'de İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmıştır. 03.10.1968'de askere sevk edilmiştir.⁵³⁶

99) Behiye Büyükişleyen

1945 yılında Antalya'da doğdu. İlköğrenimini Antalya Dumlupınar İlkokulu'nda yapmış ardından Antalya Lisesi'ni bitirmiştir. Yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nde tamamlamıştır. Daha önce Kazım Karabekir İlköğretmen Okulu'nda stajyer resim-iş öğretmeni olarak çalışmış, 25.09.1967'de İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer resim-iş öğretmeni olarak gelmiştir. 05.08.1970'te İskenderun Atatürk Ortaokulu'na nakil olmuştur.⁵³⁷

100) İbrahim Kozaklı

1940 yılında Balıkesir-Gömeç'te doğdu. İlköğrenimini Burhaniye-Gömeç İlkokulu'nda yapmış ardından Balıkesir Lisesi'ni bitirmiştir. Yüksek öğrenimini ise İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Pedagoji Bölümü'nde tamamlamıştır. 30.09.1967'de stajyer meslek dersleri öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen

⁵³⁵ a.g.d. s. 95.

⁵³⁶ a.g.d. s. 97.

⁵³⁷ a.g.d. s. 99.

Okulu'na atanmıştır. 1968 yılında müdür yardımcılığı 1971 yılında da müdür başyardımcılığı yapmıştır. 30.09.1971'de askerlik görevi dolayısıyla Yedek Subay okulu'na sevk edilmiştir.⁵³⁸

101) Ayten (Kurt) May

1943 yılında Zara'da doğdu. İlköğrenimini Zara Gazi İlkokulu'nda yapmış ardından Beşikdüzü İlköğretmen Okulu'nu bitirmiştir. Yüksek öğrenimini ise Samsun Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. Daha önce Kastamonu Gölköy Öğretmen Okulu'nda çalışmış, 06.10.1967'de İvriz İlköğretmen Okulu'nda göreve başlamıştır. 1970-1971 yılları arasında müdür yardımcılığı da yapan Ayten May 01.10.1971'de Beşikdüzü İlköğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.⁵³⁹

102) Mehmet Günay

1944 Çivril doğumludur. İlköğrenimini Çivril 30 Ağustos İlkokulu'nda tamamladıktan sonra İstanbul Haydarpaşa ve Ş.Ali İhsan Kalmaz Liselerini bitirmiş ardından İstanbul Edebiyat Fakültesi'ne girerek buradan mezun olmuştur. Bununla birlikte Arkeoloji ve Ön Asya Filolojisi alanında da eğitim almıştır. İvriz İlköğretmen Okulu'na 30.11.1967'de stajyer tarih öğretmeni olarak atanmış, 1967-1968 yılları arasında müdür yardımcılığı yapmıştır. 05.10.1970'te Bakanlıkça Kayseri Pınarbaşı Lisesi'ne tarih öğretmeni olarak atanmışsa da Danıştay kararı ile 22.06.1971'de tekrar İvriz İlköğretmen Okulu'na dönmüştür. 20.08.1971'de Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından tutuklandığından görevden alınmıştır.⁵⁴⁰

103) Burhan Taşyürek

1945 yılında Tarsus'ta doğdu. İlköğrenimi ile ilgili kayıtlarda bilgiye rastlanmamıştır. Ortaöğrenimini Adana Bölge Ziraat Okulu'nda yaparak yeterlilik belgesi almış yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü'nde yapmış ve oradan da yeterlilik belgesi almıştır. Daha önce Mersin Tarım Müdürlüğü'nde Tarla Tarımı müdür yardımcılığı görevinde bulunmuş, 26.02.1968'de İvriz İlköğretmen

⁵³⁸ a.g.d. s. 101.

⁵³⁹ a.g.d. s. 103-104.

⁵⁴⁰ a.g.d. s. 107.

Okulu'na stajyer tarım öğretmeni olarak atanmıştır. 1971-1972 yılları arasında tarım şefliği, 1973-1974 yılları arasında da müdür yardımcılığı yapan Burhan Taşyürek 1978 yılında tekrar tarım şefi olmuştur. 17.03.1980'de Konya Karma Ortaokulu'na naklen tayin edilmiştir.⁵⁴¹

104) Ali İhsan Arcan (Çakan)

1935 Hadımköy doğumludur. İlköğrenimi ile ilgili kaynaklarda bilgi yoktur. Ortaöğrenimini Bolu Erkek İlköğretmen Okulu'nda yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nde tamamlamıştır. İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmeden önce Akşehir İlköğretmen Okulu'nda resim-iş öğretmeni olarak çalışmış, 15.06.1968'de İvriz İlköğretmen Okulu'nda göreve başlamıştır. 20.07.1968'de müstafi sayılarak görevinden ayrılmıştır.⁵⁴²

105) Nurettin Karaküçük

1935 Konya doğumludur. İlköğrenimini Konya Kız Tatbikat İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Konya Karma Ortaokulu ile Konya Lisesi'nde yüksek öğrenimini ise Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü'nde tamamlamıştır. Daha önce Van Alparslan Öğretmen Okulu'nda çalışmış, 11.07.1968'de İvriz İlköğretmen Okulu'nda coğrafya öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 1969-1970 yılları arasında müdür yardımcılığı yapmış, 02.11.1972'de Konya Gazi Lisesi'ne tayin edilmiştir.⁵⁴³

106) Ahmet Eroğlu

1946 Gökşen doğumludur. İlk ve ortaöğrenimi ile ilgili kaynaklarda bilgi yoktur. Yüksek öğrenimini İstanbul Eğitim Enstitüsü Fen Bilgisi Bölümü'nde tamamlamıştır. 28.06.1968'de İstanbul Şehremini Ortaokulu'na depo tayini yapılmış, 26.08.1968'de İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer tabiat ve fen bilgisi öğretmeni olarak gelmiştir. 1971 yılında müdür yardımcılığı yapmış, 04.10.1971'de Afyon Emirdağ Lisesi'ne nakil olmuştur.⁵⁴⁴

⁵⁴¹ a.g.d. s. 109-110.

⁵⁴² a.g.d. s. 113-114.

⁵⁴³ a.g.d. s. 115-116.

⁵⁴⁴ a.g.d. s. 117.

107) Gülber Naimoğlu

1947 yılında Boyabat'ta doğdu. İlköğrenimini Boyabat İnönü İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Boyabat Ortaokulu ile Sinop Kız Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Samsun Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. 28.0.1968'de Samsun Devrim Ortaokulu'na depo tayini yapılmış, 29.08.1968'de İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer matematik öğretmeni olarak gelmiştir. 15.07.1971'de İstanbul Mahmut Paşa Öğretmen Okulu'na nakil olmuştur.⁵⁴⁵

108) Bahattin Erdoğdu

1944 yılında Isparta'da doğdu. Kaynaklarda ilk ve ortaöğrenimi ile ilgili bilgiye rastlanmamıştır. Yüksek öğrenimini Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde yapmıştır. 01.08.1968'de Ankara İmam Hatip Okulu'na stajyer din bilgisi öğretmeni olarak depo tayini yapılmış, 29.08.1968'de İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer din bilgisi öğretmeni olarak gelmiştir. 30.09.1971'de askerlik görevi dolayısıyla Yedek Subay Okulu'na sevk edilmiştir.⁵⁴⁶

109) Mustafa Gönülel

1942 yılında Konya'da doğdu. İlköğrenimini Karapınar Merkez İlkokulu'nda ortaöğrenimini Konya Ilgın Ortaokulu ile Bursa Bölge Ziraat Okulu'nda tamamlamıştır. Daha önce Kırşehir Öğretmen Okulu'nda çalışmış, 07.10.1968'de İvriz İlköğretmen Okulu'nda tarım öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 1968-1971 tarihleri arasında tarım şefliği, 1971-1972 tarihleri arasında müdür yardımcılığı, 1973-1975 yılları arasında tekrar tarım şefliği görevinde bulunan Mustafa Gönülel 03.10.1975'te Konya Meram Ortaokulu'na naklen tayin edilmiştir.⁵⁴⁷

110) Saniye Çımrın

1340 (1925) Balıkesir doğumludur. İlköğrenimini Akhisar İnönü İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Akhisar Ortaokulu ile İzmir Kız Öğretmen Okulu'nda, yüksek

⁵⁴⁵ a.g.d. s. 119.

⁵⁴⁶ a.g.d. s. 121.

⁵⁴⁷ a.g.d. s. 123-124.

öğrenimini ise İzmir Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. Daha önce Adana Kız İlköğretmen Okulu'nda çalışmış, 09.11.1968'de İvriz İlköğretmen Okulu'na edebiyat grubu öğretmeni olarak gelmiştir. 28.01.1971'de Ankara İlköğretmen Okulu'na nakil olmuştur.⁵⁴⁸

111) Arif Ersöz

1937 Ereğli-Çat doğumludur. İlköğrenimini Ereğli Ayrancı Nahiyesi İlkokulu'nda, ortaöğrenimini İvriz İlköğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise İstanbul Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nde tamamlamıştır. Daha önce Gönen İlköğretmen Okulu'nda çalışmış, 30.09.1968'de İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmiştir. 1968-1971 yılları arasında müdür yardımcılığı, 1971-1972 yılları arasında da müdür başyardımcılığı yapan Arif Ersöz 02.05.1973'te Mardin Kız İlköğretmen Okulu'na nakil olmuştur.⁵⁴⁹

112) Mustafa Karataş

1931 yılında Ereğli'de doğdu. İlköğrenimini Ereğli Zengen Köyü İlkokulu'nda, ortaöğrenimini İvriz Köy Enstitüsü'nde, yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü'nde tamamlamıştır. İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmeden önce Ankara Öğretmen Okulu'na meslek dersleri öğretmeni olarak depo tayini yapılmış, 26.07.1963'te İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmıştır. 1963-1967 yılları arasında müdür yardımcılığı yapmış, 05.01.1968'de Sivrihisar Ortaokulu'na nakil olmuştur. 26.08.1968'de Danıştay kararı ile tekrar İvriz İlköğretmen Okulu'nda göreve başlamıştır. 1968-1970 yılları arasında müdür başyardımcılığı yapmıştır. Görev defterinde 05.05.1971'de Kütahya Kız İlköğretmen Okulu'na nakil olduğu belirtilmekle birlikte 01.06.1971'de Adana Rehberlik ve Araştırma Merkezi eğitim uzmanı olarak görevlendirildiği görülmektedir.⁵⁵⁰

⁵⁴⁸ a.g.d. s. 125-126.

⁵⁴⁹ a.g.d. s. 127-128.

⁵⁵⁰ a.g.d. s. 129-130.

113) Ekrem Cıvcık

1945 yılında Ereğli'de doğdu. İlköğrenimini Ereğli Ağızboğaz Köyü İlkokulu'nda tamamladıktan sonra İvriz İlköğretmen Okulu'nu ve Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü'nü bitirmiştir. Daha önce Yavuz Selim İlköğretmen Okulu'nda çalışmış, 17.07.1969'da İvriz İlköğretmen Okulu'nda fen grubu öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 1969-1970 yılları arasında müdür yardımcılığı, 1970-1971 yılları arasında da müdür başyardımcılığı görevinde bulunmuş, 1973 yılında branş değişikliği ile matematik öğretmenliğine geçmiş, 13.09.1974'te İstanbul Mahmut Paşa Ortaokulu'na nakil olmuştur.⁵⁵¹

114) Abdurrahman Kaplan

1947 İlisıra doğumludur. İlköğrenimini Karaman İlisıra (Yollarbaşı) İlkokulu'nda tamamladıktan sonra İstanbul Ortaokulu'nu ve İlköğretmen Okulu'nu bitirmiş, ardından Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'ne girmiş ve buradan mezun olmuştur. Daha önce Ankara Erkek İlköğretmen Okulu'nda stajyer resim-iş öğretmeni olarak atanmış, 18.08.1969'da da İvriz İlköğretmen Okulu'nda stajyer resim-iş öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 1970-1971 yılları arasında atölye şefliği yapmış, 25.01.1972'de Kırşehir Kaman Ortaokulu'na naklen tayin edilmiştir.⁵⁵²

115) İsmet Sönmezocak

1937 Bor doğumludur. İlköğrenimini Bor Cumhuriyet İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Niğde Ortaokulu'nda, yüksek öğrenimini ise Adana Bölge Ziraat Okulu'nda tamamlamıştır. İvriz İlköğretmen Okulu'ndan önce Demirci İlköğretmen Okulu'nda çalışmış, 30.03.1970'te İvriz İlköğretmen Okulu'nda tarım öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 1971-1972 yılları arasında atölye şefliği, 1972-1976 yılları arasında da müdür yardımcılığı yapan İsmet Sönmezocak 1978 yılında tekrar müdür yardımcılığına getirilmiş, 17.03.1980'de Konya Karma Ortaokulu'na nakil olmuştur.⁵⁵³

⁵⁵¹ a.g.d. s. 131-132.

⁵⁵² a.g.d. s. 133.

⁵⁵³ a.g.d. s. 135-136.

116) Lamia Bayrı

1948 yılında Tavşanlı'da doğdu. İlköğrenimini Tavşanlı'da yapmış sonra Tavşanlı Ortaokulu'nu ve Bursa Kız İlköğretmen Okulu'nu bitirmiş, ardından Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümü'ne girerek buradan mezun olmuştur. 30.09.1969'da stajyer Fransızca öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmış, aynı tarihten 08.10.1970'e kadar Konya Devrim Ortaokulu'nda görevlendirilmiştir. Bu tarihten sonra tekrar İvriz İlköğretmen Okulu'na nakil olan Lamia Bayrı 12.09.1975'te Ankara Cebeci Ortaokulu'na naklen atanmıştır.⁵⁵⁴

117) Naci Erol

1943 Bafra doğumludur. İlk ve ortaöğrenimi ile ilgili kaynaklarda bilgiye rastlanmamıştır. Yüksek öğrenimini Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nde tamamlamıştır. Daha önce Yozgat Kız İlköğretmen Okulu'nda çalışmış, 15.08.1970'te İvriz İlköğretmen Okulu'nda resim-iş öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 24.01.1972'de Niğde-Ulukışla Lisesi'ne naklen tayin edilmiştir.⁵⁵⁵

118) Berrin Erol

1946 Turhal doğumludur. İlk ve ortaöğrenimi ile ilgili kaynaklarda bilgiye rastlanmamıştır. Yüksek öğrenimini İstanbul Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nde tamamlamıştır. İvriz İlköğretmen Okulu'ndan önce Yozgat Kız İlköğretmen Okulu'nda çalışmış, 15.08.1970'te İvriz İlköğretmen Okulu'nda edebiyat grubu öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 24.01.1972'de Niğde-Ulukışla Lisesi'ne naklen tayin edilmiştir.⁵⁵⁶

119) Erdal Acar

1941 Devrek doğumludur. İlköğrenimini Devrek İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Devrek Ortaokulu ile Zonguldak Lisesi'nde, yüksek öğrenimini ise Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Fen ve Tabiat Bölümü'nde tamamlamıştır. Daha önce Zonguldak Devrek Başlarkadı Köyü İlkokulu'nda çalışan Erdal Acar, 30.07.1970'te İvriz

⁵⁵⁴ a.g.d. s. 137.

⁵⁵⁵ a.g.d. s. 139.

⁵⁵⁶ a.g.d. s. 141.

İlköğretmen Okulu'nda tabiat ve fen bilgisi öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 1971 yılında müdür yardımcılığı yapmış, 02.01.1973'te de Ankara Rehberlik ve Araştırma Merkezi'ne nakil olmuştur.⁵⁵⁷

120) Nihal Acar

1946 yılında Bor'da doğdu. İlköğrenimini Niğde'de yapmış sonra Niğde Lisesi'ni ve Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Tabiat ve Fen Bölümü'nü bitirmiştir. 30.07.1970'te stajyer tabiat ve fen bilgisi öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmıştır. 25.01.1973'te Ankara Gazi Ortaokulu'na naklen ataması yapılmıştır.⁵⁵⁸

121) Fevziye Öcal

Görev defterinde doğum yeri ve tarihi ile ilk ve ortaöğrenimi ile ilgili bilgiye rastlanmamıştır. Yüksek öğrenimini Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nde tamamlamıştır. İvriz İlköğretmen Okulu'ndan önce Türkeli-Halaldı İlkokulu'nda stajyer öğretmen olarak çalışmış, 30.07.1970'te İvriz İlköğretmen Okulu'nda göreve başlamıştır. 05.12.1970'te Bafra Lisesi'ne becayiş ile naklen tayin edilmiştir.⁵⁵⁹

122) Mahiye Morgül

1949 yılında Rize'de doğdu. İlköğrenimini Rize Gülbahar İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Rize Kız Enstitüsü ile Rize Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğretimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü'nde tamamlamıştır. 30.07.1970'te İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer müzik öğretmeni olarak atanmış, 10.11.1970'te ise Nevşehir Lisesi'ne nakil olmuştur.⁵⁶⁰

123) Mehmet Özer

1949 yılında Karaağaç'ta doğdu. İlköğrenimini Konya-Bozkır Kozagaç Köyü İlkokulu'nda tamamladıktan sonra Konya Erkek Lisesi'ni ve Konya Selçuk

⁵⁵⁷ a.g.d. s. 143.

⁵⁵⁸ a.g.d. s. 145.

⁵⁵⁹ a.g.d. s. 147.

⁵⁶⁰ a.g.d. s. 149.

Eğitim Enstitüsü Matematik Bölümü'nü bitirmiştir. Daha önce Konya Devrim Ortaokulu'nda stajyer matematik öğretmeni olarak çalışmış, 21.08.1970'te İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer matematik öğretmeni olarak atanmıştır. 1971-1972 yılları arasında müdür yardımcılığı da yapan Mehmet Özer, 08.11.1974'te İstanbul Gaziosmanpaşa Ortaokulu'na nakil olmuştur.⁵⁶¹

124) Süleyman Demir

1948 yılında Kızılkaya'da doğdu. İlköğrenimini Konya-Karaman Kızılkaya Nahiyesi İlkokulu'nda tamamladıktan sonra İvriz İlköğretmen Okulu'nu ve Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümü'nü bitirmiştir. 29.09.1970'te İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer beden eğitimi öğretmeni olarak atanmış, 1973-1976 yılları arasında da atölye şefliği görevinde bulunmuştur. 01.11.1976'da Konya Merkez Karma Ortaokulu'na nakil olmuştur.⁵⁶²

125) A. Suphi Bayrı

1947 yılında Akyazı'da doğdu. İlköğrenimini Akyazı Konuralp İlkokulu'nda tamamladıktan sonra Akyazı Ortaokulu'nu, Bolu Öğretmen Okulu'nu ve Gazi Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü'nü bitirmiştir. 30.09.1970'te İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer Türkçe öğretmeni olarak atanmış, 1971-1972 yılları arasında da müdür yardımcılığı yapmıştır. 08.08.1975'te Bakanlığa tayin edilmiştir.⁵⁶³

126) Mustafa Tamer Ballı

1941 yılında Ulukışla'da doğdu. İlköğrenimini Ulukışla İnkılap İlkokulu'nda tamamladıktan sonra ortaöğrenimine Edirne'de devam etmiş, ardından İstanbul Edebiyat Fakültesi'ne girmiş ve buradan mezun olmuştur. Daha önce Tokat İlköğretmen Okulu'nda çalışmış, 04.11.1970'te İvriz İlköğretmen Okulu'nda tarih öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 1971 yılında müdür yardımcılığı görevinde bulunmuş, 15.10.1973'te askerlik görevi dolayısıyla Yedek Subay Okulu'na gitmiştir.⁵⁶⁴

⁵⁶¹ a.g.d. s. 151.

⁵⁶² a.g.d. s. 153.

⁵⁶³ a.g.d. s. 155.

⁵⁶⁴ a.g.d. s. 157.

127) İsmet Akkuş

1941 yılında Ceyhan'da doğdu. İlköğrenimini Ceyhan Sarıbahçe İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Ceyhan Ortaokulu ile Adana Lisesi'nde, yüksek öğrenimini ise İstanbul Edebiyat Fakültesi'nde tamamlamıştır. Daha önce İstanbul Belediyesi Harita Müdürlüğü'nde Topograf yardımcısı olarak çalışmış, 30.10.1970'te İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer meslek dersleri öğretmeni olarak atanmıştır. 30.09.1971'de askerlik görevi dolayısıyla Yedek Subay Okulu'na gitmiştir.⁵⁶⁵

128) Yüksel Bingöl

1944 yılında Ordu'da doğdu. İlköğrenimini Ordu-Mesudiye-Yeveli Köyü İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Mesudiye Ortaokulu ile Perşembe İlköğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nde tamamlamıştır. Önce Bafra Lisesi'nde resim-iş öğretmeni olarak çalışmış, 09.12.1970'te İvriz İlköğretmen Okulu'na resim-iş öğretmeni olarak atanmıştır. 22.10.1971'de Nevşehir Merkez Ortaokulu'na nakil olmuştur.⁵⁶⁶

129) M. Selçuk Yıldırım

1947 yılında Ergani'de doğdu. İlköğrenimini Ergani Merkez İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Ankara İlköğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü'nde tamamlamıştır. İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmeden önce Sivas İlköğretmen Okulu'nda çalışmış, 31.03.1971'de İvriz İlköğretmen Okulu'nda müzik öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 30.11.1971'de Karaman Lisesi'ne nakil olmuştur.⁵⁶⁷

130) Hikmet Domaç

1948 yılında Tirebolu'da doğdu. Görev defterinde ilk ve ortaöğrenimi ile ilgili bilgi yoktur. Yüksek öğrenimini Ankara Yüksek Öğretmen Okulu Fizik-Matematik Bölümü'nde tamamlamıştır. 30.04.1971'de stajyer fizik-matematik

⁵⁶⁵ a.g.d. s. 159.

⁵⁶⁶ a.g.d. s. 161.

⁵⁶⁷ a.g.d. s. 165.

öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmıştır. 04.11.1975'te Ankara Hasanoğlan Öğretmen Okulu'na nakil olmuştur.⁵⁶⁸

131) Mustafa Öner

1933 Kayseri-Kızılören doğumludur. Görev defterinde ilk ve ortaöğrenimi ile ilgili bilgi yoktur. Yüksek öğrenimini Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü'nde tamamlamıştır. Kayseri Merkez Güventürk İlkokulu'nda çalışmış, 08.06.1971'de İvriz İlköğretmen Okulu'nda meslek dersleri öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 1971-1972 yılları arasında müdür yardımcılığı da yapan Mustafa Öner 04.08.1972'de Yozgat Kız Öğretmen Okulu'na naklen tayin edilmiştir.⁵⁶⁹

132) Ertuğrul Mete

1950 yılında Üsküdar'da doğdu. Görev defterinde ilk ve ortaöğrenimi ile ilgili bilgi yoktur. Yüksek öğrenimini İstanbul Eğitim Enstitüsü İngilizce Bölümü'nde tamamlamıştır. 24.09.1971'de stajyer İngilizce öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmış, 15.11.1971'de görevinden istifa etmiştir.⁵⁷⁰

133) Cafer Toksun

1945 yılında Yıldızeli'nde doğdu. İlköğrenimini Yıldızeli'nde yapmış, ardından Pamukpınar İlköğretmen Okulu'nu ve Konya Selçuk Eğitim Enstitüsü Sosyal Bilgiler Bölümü'nü bitirmiştir. İvriz İlköğretmen Okulu'na gelmeden önce Sivas Hafik Günyamaç Köyü Okulu'nda çalışmış, 27.09.1971'de İvriz İlköğretmen Okulu'nda sosyal bilgiler öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 1971-1972 yılları arasında müdür yardımcılığı yapmış, 18.10.1973'te Kırıkkale Hasandede Ortaokulu'na naklen tayin edildi.⁵⁷¹

⁵⁶⁸ a.g.d. s. 167.

⁵⁶⁹ a.g.d. s. 169-170.

⁵⁷⁰ a.g.d. s. 171.

⁵⁷¹ a.g.d. s. 173-174.

134) İrfan Ayten

1949 yılında Çanakkale-Yenice'de doğdu. Görev defterinde ilk ve ortaöğrenimi ile ilgili bilgi yoktur. Yüksek öğrenimini Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü Fen ve Tabiat Bölümü'nde yapmıştır. 27.09.1971'de stajyer fen ve tabiat bilgisi öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmış, 1976 yılında müdür yardımcılığı görevinde bulunmuştur. 02.03.1976'da Savaştepe Öğretmen Lisesi'ne naklen atanmıştır.⁵⁷²

135) Hasan Pehlivanoglu

1948 yılında Antakya'da doğdu. Kaynaklarda ilk ve ortaöğrenimi ile ilgili bilgi yoktur. Yüksek öğrenimini Erzurum Eğitim Enstitüsü Matematik Bölümü'nde tamamlamıştır. 29.09.1971'de stajyer matematik öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmıştır. 1972-1973 yılları arasında müdür yardımcılığı da yapan Hasan Pehlivanoglu 20.09.1973'te İskenderun Atatürk Ortaokulu'na nakil olmuştur.⁵⁷³

136) Mustafa Arı

1949 Miri-Fatsa doğumludur. İlköğrenimini Ordu-Fatsa-Beyceli Köyü'nde yapmış ardından Akpınar İlköğretmen Okulu'nu ve Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü'nü bitirmiştir. 02.01.1971'de İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer müzik öğretmeni olarak atanmış, 13.09.1974'te Ankara Cebeci Ortaokulu'na nakil olmuştur.⁵⁷⁴

137) Mehmet Selahattin Yıldırım

1940 yılında Kuyucak'ta doğdu. İlköğrenimini Akseki-Kuyucak Köyü'nde yapmış daha sonra Beyşehir Ortaokulu'nu ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Pedagoji Bölümü'nü bitirmiştir. 25.11.1971'de İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer meslek dersleri öğretmeni olarak atanmış, 1972-1975 yılları

---

⁵⁷² a.g.d. s. 175.

⁵⁷³ a.g.d. s. 177.

⁵⁷⁴ a.g.d. s. 179.

arasında müdür yardımcılığı yapmıştır. 02.06.1975'te Mektupla Öğretim Okulu'na naklen tayin edilmiştir.⁵⁷⁵

138) Abdülkadir Hayber

1949 yılında Pazarcık'ta doğan Abdülkadir Hayber'in ilk ve ortaöğrenimi ile ilgili görev defterinde bilgiye rastlanmamıştır. Yüksek öğrenimini Ankara Üniversitesi Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi Türk Edebiyatı Bölümü'nde tamamlamıştır. 09.12.1971'de İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer edebiyat öğretmeni olarak atanmış, 23.07.1974'te Malatya İlköğretmen Okulu'na nakil olmuştur.⁵⁷⁶

139) A. Naim Sürücü

1947 yılında Konya'da doğdu. İlköğrenimini Konya 19 Mayıs İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Konya İmam Hatip Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Konya Yüksek İslam Enstitüsü'nde yapmıştır. 20.12.1971'de İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer din bilgisi öğretmeni olarak atanmıştır. 1972-1977 yılları arasında müdür yardımcılığı, 1977 yılında da müdür başyardımcılığı görevinde bulunmuştur. Kayıtlarda 20.12.1977'ye kadar İvriz İlköğretmen Okulu'nda bulunduğu görülmekte ancak bu tarihten sonra başka bir yere nakil olup olmadığı konusunda bilgi bulunmamaktadır.⁵⁷⁷

140) Abdurrahman Yılmaz

1940 Tadun doğumludur. İlköğrenimini Elazığ İnönü İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Elazığ Ortaokulu ile Elazığ Lisesi'nde, yüksek öğrenimini ise İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nde tamamlamıştır. 29.12.1971'de stajyer meslek dersleri öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmış, 18.10.1973'te de Kütahya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne memur olarak naklen tayin edilmiştir.⁵⁷⁸

⁵⁷⁵ a.g.d. s. 181.

⁵⁷⁶ a.g.d. s. 183.

⁵⁷⁷ a.g.d. s. 185.

⁵⁷⁸ a.g.d. s. 187.

141) Osman Göker

1945 yılında Bolvadin’de doğdu. İlköğrenimini Bolvadin Bahçe İlkokulu’nda, ortaöğrenimini Bolvadin Ortaokulu ile Bolvadin Lisesi’nde, yüksek öğrenimini ise İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde tamamlamıştır. Daha önce Keşirtepe İlköğretmen Okulu’nda edebiyat öğretmeni olarak çalışmış, 11.05.1972’de İvriz İlköğretmen Okulu’nda göreve başlamıştır. 1972 yılında müdür yardımcılığı ve müdür başyardımcılığı görevlerinde bulunmuş, 25.11.1972’de Gaziantep Eğitim Enstitüsü’ne nakil olmuştur.⁵⁷⁹

142) Şafak Koşar

1947 yılında Manisa’da doğdu. Kayıtlarda ilk ve ortaöğrenimi ile ilgili bilgi yoktur. Yüksek öğrenimini Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü’nde tamamlamıştır. Daha önce Akçadağ İlköğretmen Okulu’nda çalışmış, 11.05.1972’de İvriz İlköğretmen Okulu’nda resim-iş öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 1972-1973 yılları arasında atölye şefliği de yapan Şafak Koşar 19.09.1973’te Bolu Öğretmen Okulu’na naklen tayin edildi.⁵⁸⁰

143) Hatice Kaplan

1949 Kıbrıs doğumludur. İlköğrenimini Kıbrıs Kilikya İlkokulu’nda, ortaöğrenimini Magosa Namık Kemal Lisesi’nde, yüksek öğrenimini ise Ankara Yabancı Diller Eğitim Enstitüsü’nde tamamlamıştır. 03.05.1972’de İvriz İlköğretmen Okulu’na stajyer İngilizce öğretmeni olarak atanmış, 04.02.1976’da Elazığ Atatürk Ortaokulu’na nakli yapılmıştır.⁵⁸¹

144) Ahmet Yallagöz

1948 Akşehir doğumludur. İlköğrenimini Akşehir Gazi İlkokulu’nda, ortaöğrenimini Akşehir Lisesi’nde, yüksek öğrenimini Selçuk Eğitim Enstitüsü’nde tamamlamıştır. İvriz İlköğretmen Okulu’na gelmeden önce Yavuz Selim İlköğretmen Okulu’nda çalışmış, 24.07.1972’de İvriz İlköğretmen Okulu’nda Türkçe öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 1972 yılında müdür

⁵⁷⁹ a.g.d. s. 189.

⁵⁸⁰ a.g.d. s. 191.

⁵⁸¹ a.g.d. s. 193.

yardımcılığı, 1972-1975 yılları arasında da müdür başyardımcılığı yapmıştır. 12.10.1977'de Konya Karma Ortaokulu'na nakil olmuştur.⁵⁸²

145) Muzaffer Tanrikulu

1950 yılında Çanakkale-Aşağıdemirci'de doğdu. İlköğrenimini Aşağıdemirci İlkokulu'nda tamamladıktan sonra Biga Lisesi'ni ve Ankara Yabancı Diller Eğitim Enstitüsü'nü bitirmiştir. 26.09.1972'de İvriz İlköğretmen Okulu'na Fransızca öğretmeni olarak atanmış, 27.10.1975'te Savaştepe İlköğretmen Okulu'na nakil olmuştur.⁵⁸³

146) Sevim Erdoğan

1949 yılında Taşova-Kırıkhamam'da doğdu. İlköğrenimini Erbağ Atatürk İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Erbağ Ortaokulu'nda ile Amasya Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Ankara Yüksek Öğretmen Okulu'nda tamamlamıştır. 10.10.1972'de İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer biyoloji öğretmeni olarak atanmış, 10.09.1975'te Amasya İlköğretmen Okulu'na naklen atanmıştır.⁵⁸⁴

147) Jale Akçay

1952 Kabataş doğumludur. İlköğrenimini Çine Namık Kemal İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Çine Ortaokulu'nda ile Denizli İlköğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise İzmir Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nde tamamlamıştır. Daha önce Çine-Akdam Köyü İlkokulu'nda çalışan Jale Akçay, 10.10.1972'de İvriz İlköğretmen Okulu'nda resim-iş öğretmeni olarak göreve başlamış, 04.10.1973'te ise Aydın Bozdoğan Lisesi'ne naklen tayin edilmiştir.⁵⁸⁵

148) Selma Yay

1946 yılında Dikili'de doğdu. İlköğrenimini Dikili İlkokulu'nda tamamladıktan sonra Dikili Ortaokulu'nu, Manisa Kız İlköğretmen Okulu'nu ve

⁵⁸² a.g.d. s. 195-196.

⁵⁸³ a.g.d. s. 197.

⁵⁸⁴ a.g.d. s. 199.

⁵⁸⁵ a.g.d. s. 201.

Gazi Eğitim Enstitüsü'nü bitirmiştir. Daha önce Dikili Ali Çetinkaya İlkokulu'nda çalışmış, 16.10.1972'de İvriz İlköğretmen Okulu'nda meslek dersleri öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 23.03.1976'da Tire Kız Meslek Lisesi Rehberlik Servisi'ne nakil olmuştur.⁵⁸⁶

149) Nefise Palaz

1951 yılında Bandırma'da doğdu. İlköğrenimini Bandırma Vecihi Bey İlkokulu ile Mustafa Kemal Paşa-Öğretmen Davut Bey İlkokulu'nda tamamladıktan sonra, Mustafa Kemal Paşa Kız Enstitüsü'nün orta kısmını ve Bursa Kız İlköğretmen Okulu'nu bitirmiş ardından İzmir-Buca Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'ne girerek buradan mezun olmuştur. 16.11.1972'de İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer resim-iş öğretmeni olarak atanmış, 09.10.1975'te ise Bursa Çelebi Mehmet Ortaokulu'na naklen tayin edilmiştir.⁵⁸⁷

150) Niyazi Acar

1942 yılında Kastamonu-Cide'de doğdu. İlköğrenimini Cide Kuztekke İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Gököy İlköğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Necati Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. Daha önce Gököy İlköğretmen Okulu'nda tarım öğretmeni olarak çalışmış, bir süre sonra branş değişikliği ile fen branşına geçmiştir. 30.01.1973'te fen öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen Okulu'nda göreve başlamıştır. 1973-1976 yılları arasında müdür yardımcılığı da yapmış, 02.09.1976'da Bolu İmam Hatip Lisesi'ne naklen atanmıştır.⁵⁸⁸

151) Muhammet Kul

1951 Vakfikebir doğumludur. İlköğrenimini Trabzon Cumhuriyet İlkokulu ile Vakfikebir Kavaklı Köyü İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Erzurum Yavuz Selim İlköğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Ankara Yüksek Öğretmen Okulu'nda tamamlamıştır. 27.04.1973'te stajyer matematik öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen Okulu'na atanmıştır. "1975-1976 yılları arasında müdür

⁵⁸⁶ a.g.d. s. 203.

⁵⁸⁷ a.g.d. s. 205.

⁵⁸⁸ a.g.d. s. 207-208.

başyardımcılığı da yapan Muhammet Kul 23.11.1976'da askere sevk edilmiş daha sonra Çarşibem Lisesi'ne nakil olmuştur.⁵⁸⁹

152) Gülayşe Aydemir (Yaldız)

1951 yılında Denizli-Çal'da doğdu. İlköğrenimini Denizli-Çal-Kutlubey Moraca İlkokulu'nda tamamlamış ardından Ankara Hasanoğlan Öğretmen Okulu'nu ve İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'nu bitirmiştir. 01.09.1973'te İvriz İlköğretmen Okulu'nda stajyer edebiyat öğretmeni olarak göreve başlamış, 31.10.1977'de Bandırma Lisesi'ne nakil olmuştur.⁵⁹⁰

153) Hidayet Sulak

1947 yılında Karapınar-Gicen'de doğdu. İlköğrenimini Gicen Köyü İlkokulu'nda tamamlamış, ardından Ereğli Lisesi'ni, dışarıdan Öğretmen Okulu'nu ve Balıkesir Eğitim Enstitüsü'nü bitirmiştir. Daha önce Çumra Okçu Köyü İlkokulu'nda çalışmış ancak buradan istifa ederek ayrılmıştır. 06.09.1973'te İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer matematik öğretmeni olarak atanmış, 1975-1977 yılları arasında eğitim şefliği görevinde bulunmuştur. 10.10.1977'de ise Selçuk Eğitim Enstitüsü'ne nakil olmuştur.⁵⁹¹

154) Füsun Mocuk

1953 Eskişehir doğumludur. İlköğrenimini Eskişehir Fatih İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Süleyman Çakır Kız Lisesi'nde, yüksek öğrenimini ise İstanbul Edebiyat Enstitüsü Fen-Tabiat Bölümü'nde tamamlamıştır. 22.09.1973'te stajyer fen-tabiat bilgisi öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen Okulu'nda göreve başlamış, 22.04.1976'da ise Çorum Yeniçamlıca Ortaokulu'na nakil olmuştur.⁵⁹²

155) Sevgi Çeltik

1952 Tefenni doğumludur. İlköğrenimini Koçar Devlet Üretme Çiftliği İlkokulu'nda yapmış ardından Acıpayam Lisesi'ni ve Buca Eğitim Enstitüsü'nü

⁵⁸⁹ a.g.d. s. 211.

⁵⁹⁰ a.g.d. s. 213.

⁵⁹¹ a.g.d. s. 215-216.

⁵⁹² a.g.d. s. 217.

bitirmiştir. 24.09.1973'te stajyer resim-iş öğretmeni olarak İvriz İlköğretmen Okulu'nda göreve başlamış, 22.04.1976'da ise Denizli Güney Lisesi'ne nakil olmuştur.⁵⁹³

156) Sabiha Eriten

1952 yılında İncirliova'da doğdu. İlköğrenimini İncirliova Ali Sarıyörük-İzzet Ayaydın İlkokulu'nda tamamlamış, ardından İncirliova Ortaokulu'nu, Muğla İlköğretmen Okulu'nu ve İzmir Eğitim Enstitüsü'nü bitirmiştir. Stajyer sosyal bilgiler öğretmeni olarak 25.09.1973'te İvriz İlköğretmen Okulu'nda göreve başlamış, 03.10.1977'de Aydın Ortaklar Ortaokulu'na nakil olmuştur.⁵⁹⁴

157) Ramazan Çalım

1951 Dalakçı doğumludur. İlköğrenimini Dalakçı Köyü İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Kırşehir Ortaokulu'nda ve Lisesi'nde, yüksek öğrenimini ise İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde tamamlamıştır. 19.12.1973'te İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer felsefe öğretmeni olarak atanmış, 1978-1980 yılları arasında müdür yardımcılığı yapmıştır. 17.04.1980'de ise Konya Atatürk Kız Lisesi'ne nakil olmuştur.⁵⁹⁵

158) Burhanettin Özcan

1952 Merzifon doğumludur. İlk ve ortaöğrenimini Merzifon'da yapmış, ardından Gazi Eğitim Enstitüsü'nü bitirmiştir. 02.08.1974'te İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer resim-iş öğretmeni olarak atanmıştır. 10.01.1975'te ise Isparta Şehit A.İ.K. Lisesi'ne naklen tayin edilmiştir.⁵⁹⁶

159) Rabia Bayuk (Ünal)

1954 yılında Eskişehir'de doğdu. İlköğrenimini Eskişehir'de, ortaöğrenimini Eskişehir Ortaokulu'nda ve Kütahya Öğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini İstanbul Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. 09.08.1974'te İvriz İlköğretmen

⁵⁹³ a.g.d. s. 219.

⁵⁹⁴ a.g.d. s. 221.

⁵⁹⁵ a.g.d. s. 223.

⁵⁹⁶ a.g.d. s. 227.

Okulu'na stajyer müzik öğretmeni olarak atanmış, 22.04.1976'da Sivas Behrampaşa Ortaokulu'na nakil olmuştur.⁵⁹⁷

160) Ekrem Ünal

1953 yılında Yozgat'ta doğdu. İlköğrenimini Yozgat'ta yapmış, ardından Mimarşinan İlköğretmen Okulu ile İstanbul Öğretmen Okulu'nu ve İstanbul Eğitim Enstitüsü'nü bitirmiştir. 09.08.1974'te İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer müzik öğretmeni olarak atanmış, 22.04.1976'da ise Sivas Selçuk Ortaokulu'na naklen tayin edilmiştir.⁵⁹⁸

161) F. Perihan Çalışır

1952 yılında Akşehir'de doğdu. İlköğrenimini Akşehir Akayut İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Afyon-Bolvadin Ortaokulu'nda ve Lisesi'nde, yüksek öğrenimini ise İzmir Buca Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. 22.10.1974'te İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer almanca öğretmeni olarak atanmıştır. 14.11.1977'de 9 Eylül Ortaokulu'na nakil olmuştur.⁵⁹⁹

162) Nural Açış

1954 Zile doğumludur. İlköğrenimini Zile Hüseyin Gazi İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Zile Kız Sanat Enstitüsü'nde ile Zile Lisesi'nde, yüksek öğrenimini ise Samsun Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamış, 31.10.1974'te İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer Türkçe öğretmeni olarak atanmıştır. 01.12.1976'da Mardin Gercüş Lisesi'ne naklen ataması yapılmıştır.⁶⁰⁰

163) Hilmi Kaçma

1947 yılında Haruniye'de doğdu. İlköğrenimini Haruniye Çerçioğlu İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Düziçi İlköğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Konya Eğitim Enstitüsü'nde tamamlamıştır. Daha önce Ceyhan Yalıtır Kardeşler Ortaokulu'nda çalışmış, 25.11.1974'te İvriz İlköğretmen Okulu'nda

⁵⁹⁷ a.g.d. s. 229.

⁵⁹⁸ a.g.d. s. 231.

⁵⁹⁹ a.g.d. s. 233.

⁶⁰⁰ a.g.d. s. 235.

fen-matematik grubu öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 23.01.1975'te Adana Düziçi Ortaokulu'na nakil olmuştur.⁶⁰¹

164) Yusuf Aslanbay

1949 Sürmene doğumludur. İlköğrenimini Avalılı Pervane Köyü İlkokulu'nda, yüksek öğrenimini Avalılı Ortaokulu'nda ile Trabzon Lisesi'nde, yüksek öğrenimini ise İstanbul Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü'nde tamamlamıştır. Daha önce İstanbul Defterdarlığı Bayrampaşa Vergi Dairesi vergi memur adayı iken 06.01.1974'te İvriz İlköğretmen Okulu'nda stajyer coğrafya öğretmeni olarak göreve başlamış, 02.11.1976'da ise istifa ederek görevinden ayrılmıştır.⁶⁰²

165) Ali Kaplan

1949 yılında Küre'de doğdu. İlköğrenimini Çorum Alaca Kazası Sakarya İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Alaca Ortaokulu'nda ile Çorum İlköğretmen Okulu'nda, yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü'nde tamamlamıştır. 10.12.1974'te İvriz İlköğretmen Okulu'na stajyer Türkçe öğretmeni olarak atanan Ali Kaplan 10.11.1975'te askerlik görevini yapmak üzere okuldan ayrılmıştır.⁶⁰³

166) Cengiz Özdemir

1946 yılında Posof'ta doğdu. İlköğrenimini Posof Günlüce Köyü İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Posof Ortaokulu'nda, yüksek öğrenimini ise Atatürk Üniversitesi'nde tamamlamıştır. 03.10.1975'te İvriz Öğretmen Lisesi'ne stajyer Fransızca öğretmeni olarak atanmıştır. 28.03.1977'de Çumra Lisesi'ne nakil olmuştur.⁶⁰⁴

167) İlyas Göz

1954 yılında Tunceli'de doğdu. İlköğrenimini İstanbul Bali Paşa İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Ankara Yüksek Öğretmen Okulu Hz. Lisesi'nde, yüksek

⁶⁰¹ a.g.d. s. 237.

⁶⁰² a.g.d. s. 239.

⁶⁰³ a.g.d. s. 241.

⁶⁰⁴ a.g.d. s. 243.

öğrenimini ise İstanbul Çapa Yüksek Öğretmen Okulu'nda tamamlamıştır. 01.08.1975'te İvriz Öğretmen Lisesi'ne stajyer meslek dersleri öğretmeni olarak atanmış 01.11.1976'da askerlik görevi dolayısıyla ayrılmıştır.⁶⁰⁵

c) Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımı

İvriz İlköğretmen Okulu'nda görev yapan öğretmenler mezun oldukları okullar ve branşlarına göre tablolandırıldığında şunlar görülmektedir:

---

⁶⁰⁵ a.g.d. s. 247.

Tablo 6:
1954-1977 Yılları Arasında İvriz İlköğretmen Okulu'nda Görev Yapan
Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımı⁶⁰⁶

Bransı	Fakülte	Eğitim Ens.	Öğretmen Okulu	Diğer	Toplam
Türkçe-Edebiyat	3	25	2	-	30
Fen Grubu	-	22	-	-	22
Tabiat Bilgisi	-	4	-	-	4
Fizik	-	1	1	-	2
Biyoloji	-	-	1	-	1
Matematik	-	7	1	-	8
Tarih	4	-	1	-	5
Coğrafya	4	-	2	-	6
Meslek Dersleri	5	14	1	-	20
Öğretmenlik Bil.	-	2	2	-	4
Din Bilgisi	1	1	-	İslam Ens.:2	4
Felsefe	1	-	-	-	1
Tarım	-	-	-	Ziraat Okulu: 6	6
Sosyal Bilgiler	-	2	1	-	3
İngilizce	-	2	-	-	2
Fransızca	1	2	-	-	3
Almanca	-	1	-	-	1
Milli Savunma	-	-	-	Harp Okulu:2	2
Beden Eğit.	-	6	1	-	7
Resim	-	20	-	-	20
Müzik	-	9	-	-	9
Sağlık Bilgisi	3	-	-	-	3
İş	-	-	-	Sanat Ok.:1 Kız Sanat Enst.:2 Yapı Ens.:1	4
TOPLAM	22	118	13	14	167

⁶⁰⁶ Bu bilgiler İvriz Köy Enstitüsü ve İvriz İlköğretmen Okulu Öğretmen Görev Defterleri'nden alınmıştır.

4) MEMUR VE YARDIMCI HİZMETLİLER⁶⁰⁷

Adı Soyadı	Doğum Yeri ve Yılı	Görevi	Başlama Tarihi	Ayrılma Nedeni
Muharrem Odabaşı	Gürün-1332	İç Hizmetler Şefi- Depo Memuru	1 956	1972-Emekli
Salih Erdi	Babaeski-1337	Makinist	1955	1982-Emekli
Ali Vural	Ereğli-1927	Memur	1953	1979-Nakil
Kenan Bıçakçı	Ereğli-1930	Memur	1953	1983-Emekli
Fuat Kartal	Ereğli-1928	Katip-Daktilo	1953	1971-Vefat
Mehmet Karaca	Ereğli-1933	Katip-Daktilo	1956	1983-Emekli
Musa Öz	Ereğli-1928	Katip-Daktilo-Ambar Memuru	1962	1985-Emekli
Mükremin Tekneçukur	Ereğli-1339	Hizmetli	1959	1980-Devam Ediyor
Ali Aktuğ	Çumra-1940	Hizmetli	1948	1973-Devam Ediyor
Perihan Tamay	Menemen-1932	Memur	1971	1973-Nakil
Naci Odabaşı	Gürün-1939	Kitaplık Memuru	1964	1994-Emekli
Duran Karabiber	Ereğli-1934	Yardımcı Hizmetler	1963	1976-Devam Ediyor
Halit Salbur	Ereğli-1941	Yardımcı Hizmetler	1966	1981-Devam Ediyor
Hasan Giraz	Ereğli-1946	Memur	1966	1999-Emekli
Ali İvren	Ereğli-1936	Aşçıbaşı	1963	1988-Emekli
Recep Türk	Ereğli-1939	Yardımcı Hizmetli	1969	1981-Devam Ediyor
Salim Üstünkaya	Karapınar -1941	Yardımcı Hizmetli	1969	1981-Devam Ediyor
Hüseyin Kartal	Ereğli-1339	Yardımcı Hizmetli	1948	1981-Devam ediyor
Fazlı İnci	Ereğli-1933	Yardımcı Hizmetli	1966	1989-Emekli
İsmet Berendi	Ereğli-1946	Yardımcı Hizmetli	1969	1982-Devam Ediyor
Selahattin Koçak	Ereğli-1944	Yardımcı Hizmetli	1967	1974-Yabancı Ülkeye Gitti
Musa Öztürk	Karapınar-1934	Yardımcı Hizmetli	1968	1981-Devam Ediyor
Ramazan Uzan	Karapınar-1946	Aşçı Yardımcısı	1969	1981-Devam Ediyor
Recep Ünlüer	Karapınar-1942	Yardımcı Hizmetli	1969	1977-İstifa
Hüseyin Aydın	Karapınar-1947	Hizmetli-Dön.Ser.Veznedarı	1969	1994-Emekli
Mehmet Karaburun	Ereğli-1939	Yardımcı Hizmetli	1970	1981-Malulen Emekli
Mustafa Dumlu	Ereğli-1947	Yardımcı Hizmetli	1969	1981-Devam Ediyor
Ramis Sivas	Ereğli-1934	Yardımcı Hizmetli	1970	1981-Devam Ediyor
Şeref Alan	Karapınar-1943	Yardımcı Hizmetli	1969	1981-Devam Ediyor
Nazif Koçak	Karaman-1941	-	1970	1973-İstifa
Selahattin Çağlar	Ereğli-1932	Yardımcı Hizmetli	1969	1981-Devam Ediyor
Mahmut karakuş	Ereğli-1935	Yardımcı Hizmetli	1965	1981-Devam Ediyor
Naci Yirik	Ereğli-1940	Yardımcı Hizmetli	1967	1981-Devam Ediyor
Yurdal Sarısaltık	Ereğli-1948	-	1970	1973-İstifa
İbrahim Aktürk	Alaşehir-1934	Memur	1970	1975-Nakil
Mehmet İniş	Ereğli-1947	Hizmetli	1973	1980-Devam Ediyor
Naci Elibol	Kavuklar-1947	Yardımcı Hizmetli	1973	1981-Devam Ediyor
Fikri Özden	Sarıkamış-1932	Memur	1974	1975-Nakil
Cemal Kölesal	-	Döner Sermaye Saymanı	1974	1975-Nakil

⁶⁰⁷ Bu bilgiler İvriz İlköğretmen Okulu Memur ve Yardımcı Hizmetliler Görev Defteri'nden alınmıştır.

Sefer Alan	Karapınar-1942	Yardımcı Hizmetli	1974	1980-Devam Ediyor
Kadrye Türk	Ereğli-1935	Daktilo Memuru	1976	1976-Nakil
Cengiz Albudak	Ereğli-1954	Memur	1976	1976-İstifa
Mehmet Ateş	Beyören-1952	Yardımcı Hizmetli	1976	1980-Devam Ediyor
İbrahim Dinler	Tortum-1952	Memur	1976	1981-Devam Ediyor
Fazilet Türker	Ereğli-1955	Daktilo Memuru	1976	1977-İstifa
İsmet Şen	İlgin-1949	Daktilo Memuru	1977	1999-Devam Ediyor

5) ÖĞRENCİ

a) Öğrenci Kayıt ve Kabulü

İlköğretmen okullarına, Talim-Terbiye Kurulu'nun 07.02.1955 tarih ve 15 sayılı kararı ile kabul edilen "Öğretmen Okulları İdare, Disiplin ve İmtihan Yönetmeliği'ne" göre öğrenci alınmıştır.

Bu yönetmeliğin 102/a maddesine göre parasız yatılı öğrenciler Bakanlıkça tespit edilen bölgelerden alınır. Ancak tespit edilen bölgeden olup da başka bir öğretmen okulu bölgesinde oturmak mecburiyetinde olanlarla asıl bölgesine gidemeyecek durumda bulunanlar lüzumlu belgelerini hazırlamak şartıyla bulunduğu bölgede imtihana alınır; kazandığı takdirde de bu bölgedeki öğretmen okuluna kaydedilirler. Kadrosu müsait olan öğretmen okullarının birinci sınıflarına gündüzlü öğrenci de alınabilirdi.

İvriz İlköğretmen Okulu'na Konya, Niğde ve Nevşehir illerinden öğrenci alınır.⁶⁰⁸

Yönetmeliğin 110. maddesine göre aday seçimi şöyle yapılmaktaydı:

a) Üç sınıflı öğretmen okuluna girmek için müracaat edenlerin durumları, müracaat ettikleri okulların öğretmen kurullarınca, Haziran ayı içinde incelenerek bunların öğretmen okuluna alınacak vasıfta olup olmadıkları tespit edilir ve fiş-dilekçelerinin arka sayfaları buna göre doldurulur, tasdik edilir.

b) Altı sınıflı öğretmen okuluna girmek için müracaat edenlerin fiş-dilekçelerinin arka sayfaları, bir öğretmenli okullarda tek öğretmen, birden fazla

⁶⁰⁸ M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü 1967-1968 Yılı, Ankara, 1968, s. 86.

öğretmenli okullarda sınıf öğretmeni ile başöğretmen tarafından doldurulup tasdik edilir.

c) Aday seçimi yapılırken, isteklinin öğrenimi sırasındaki, sabırlılığı, kendinden küçüklere karşı şefkatli olup olmadığı, çevresine ve öğretmenlik mesleğine karşı ilgi derecesi, konuşma kabiliyeti, ahlaki durumu, bilinen bir sakatlığı olup olmadığı dikkate alınır.

Seçme sınavında eşit not almış adayların tercih sıralaması yapılırken şunlara dikkat edilirdi:

- a) Diploma derecesi üstün olanlar
- b) Öğretmen çocuğu veya kardeşi olanlar
- c) Şehit çocuğu veya malul gazi çocuğu olanlar
- d) Babadan ve anadan öksüz olanlar
- e) Yalnız babadan öksüz olanlar
- f) Yalnız anadan öksüz olanlar, tercih edilirdi.

Bütün bu durumlarda eşitlik olursa kura usulüne başvurulurdu.⁶⁰⁹

b) Öğrenci Kayıt ve Kabul Şartları

İlköğretmen Okulları'nda öğrenci kayıt ve kabul şartları şunlardır:

1) Bütün adaylar için genel şartlar:

- a) T.C. vatandaşı olmak,
- b) Sağlam ve sıhhatli olmak(körlük, kekemelik, şaşılık, sağırılık, topallık, çolaklık vb.) beden arızası ile öğretmenliğe engel olacak diğer bedeni ve ruhi arızaları bulunmamak,
- c) Evli veya nişanlı olmamak,
- d) Aday seçilmiş olmak ve seçme imtihanlarını kazanmak.

2) Üç sınıflı öğretmen okullarına girecekler için özel şartlar:

- a) Ortaokul mezunu ile ilkokula dayalı beş yıllık meslek okullarının bitirme imtihanlarını en geç dört imtihan devresi içinde bitirmiş ve öğrenime iki yıldan fazla ara vermemiş olmak,

⁶⁰⁹) "Öğretmen Okulları İdare, Disiplin ve İmtihan Yönetmeliği", Maarif Vekaleti, Tebliğler Dergisi, 14 Şubat 1955, sayı: 838, s. 12-13.

b) 15 yaşından küçük ve 19 yaşından büyük olmamak (öğrenime ara vermemiş olanlar için yaş kaydı yoktur).

3) Altı sınıflı öğretmen okullarına girecekler için özel şartlar:

a) Köy ve bucaklarla belediye teşkilatı bulunan kasaba mahiyetindeki köy ve bucaklar ve merkez nüfusu 2000'den aşağı ilçe merkezleri halkından olmak ve bu yerlerdeki beş sınıflı ilkokulu bitirmiş bulunmak veya ailesi köyde oturmakla birlikte, kendi köyünde tam teşkilatlı okul bulunmadığı için tahsilini kasaba okullarında bitirmiş olmak,

b) 12 yaşından küçük ve 17 yaşından büyük olmamak (öğrenime ara vermemiş olanlar için yaş kaydı aranmamaktadır).

İlköğretmen okullarına yatılı girmek isteyenler ilgili yönetmeliğin 112. maddesine göre Türkçe ve matematikten imtihana tabi tutulurlar. 113. maddeye göre üç sınıflı öğretmen okullarına gireceklerin imtihanları il merkezinde, altı sınıflı öğretmen okullarına gireceklerin imtihanları ilçe merkezlerinde maarif müdürlerinin (ilçelerde maarif memurlarının) uygun görecekları okullarda yapılır.

Yönetmeliğin 122 ve 123. maddelerine göre sınavlar önce yazılı olarak yapılır ve bu sınavlar için tam not 10'dur. Yazılı sınavda başarılı olanlar sözlü sınava alınırlar. Bu sınavda adayların Türkçe, matematik, genel kültür ve anlayış dereceleri ile konuşma kabiliyetleri ölçülür. Sözlü yoklama neticesine göre adaylardan yatılılığa alınabilecek olanlar tespit edilir ve kendilerine bir tercih sıra numarası verilir. Kabul muamelesi bu sıraya göre yapılır. Bu arada hazırlık sınıfında yetiştirilmelerine lüzum görülenler de tespit olunur.

126. maddeye göre üç sınıflı öğretmen okullarına yatılı öğrencilerin kayıt ve kabul işlemleri tamamlandıktan sonra kadroların müsaadesi oranında gündüzlü öğrenci alınabilir. Gündüzlü okumak isteyenlerin sayısı okulun alabileceği miktardan fazla olursa adaylar, derslerin başladığı tarihten itibaren bir hafta içinde girecekleri öğretmen okullarında, Türkçe ve matematikten yazılı veya sözlü sınava tabi tutulurlar. Gündüzlü okumak isteyen kız adaylar erkek öğretmen

okullarına da alınabilirler. Gündüzlü okumak isteyen adayların daha önce yatılılık sınavını başarmış olmaları kendilerine tercih edilme hakkı sağlamaz.⁶¹⁰

Öğretmen okullarına kayıt ve kabul şartlarında Talim Terbiye Kurulu'nun 24.06.1965 tarih ve 92 no'lu kararıyla kabul edilen, Tebliğler Dergisi'nin 19 Temmuz 1965 tarih ve 28. cilt, 1364. sayısında yayımlanan "İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliği" ile bazı değişiklikler yapıldığı görülmektedir.

Belirtilen yönetmeliğin 104. maddesinin 3. fıkrasına göre 6 yıllık öğretmen okullarına alınacak öğrencilerin % 75'i köy ve bucaklarla belediye teşkilatı bulunan fakat ortaokulu bulunmayan kasaba durumundaki köy ve bucak ve ilçe merkezleri halkından olan ve bu yerlerdeki beş sınıflı ilkokulun en az son iki yılını bu okullarda bitirmiş olanlardan, geriye kalan %25'i ise köy kanunu kapsamına girmeyen yerlerin halkından olacaktır. Halbuki 1955 yönetmeliğinde alınan öğrencilerin tamamının köy halkından olması gerekirdi.

1965 yılına ait bu yönetmeliğin 104. maddesinin 5. fıkrasına göre okullara ayrılan yatılı ve gündüzlü öğrenci kontenjanlarının % 5'i sınava girdiği halde kazanamayan fakat emsalleri arasında en yüksek puanı alan öğretmen çocuklarına verilir.

110. madde ile "ilköğretmen okullarına yatılı olarak gireceklerin eleme sınavları okullarca kendi bölgeleri için Türkçe ve matematikten hazırlanacak sorularla yazılı olarak veya Bakanlıkça bütün bölgeler için hazırlanacak testlerle yapılır" hükmü getirilmektedir.⁶¹¹

c) Öğrenci Kılık -Kıyafeti

19 Temmuz 1965 tarihli İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliğinin 143. maddesinde, öğrenci kıyafeti ile ilgili belirtilen hususlar şunlardır: " Öğrenci kıyafeti sade ve temiz olacak, sık sık temizlik ve kıyafet incelemesi yapılacaktır. Erkek öğrencilerin saçları normal bir şekilde olacaktır. Öğrencilerin göze batan

⁶¹⁰ "Öğretmen Okulları İdare, Disiplin ve İmtihan Yönetmeliği", Maarif Vekaleti, **Tebliğler Dergisi**, 14 Şubat 1955, sayı: 838, s. 12-13-14.

⁶¹¹ "İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliği", **Tebliğler Dergisi**, 19 Temmuz 1965, sayı:1364, s. 268.

saç tuvaleti yapmaları, sakal ve favori bırakmaları, sivil kasket ve şapka giymeleri, bazı zümrelerin kılık ve kıyafetlerini taklit etmeleri yasaktır. Öğrenciler örneğine uygun öğrenci kasketi giyerler.⁶¹²

d) Öğretim Süresi ve Tatiller

İlköğretmen okullarında derslere Eylül ayının son pazartesi günü başlanır ve Mayıs ayının son cumartesi günü son verilir.⁶¹³

İlköğretmen okullarında yıllık yaz tatili dışında ara verme günleri şunlardır:

- 1) Haftanın resmi tatil günleri (Cumartesi öğleden sonra ve Pazar tam gün)
Cumartesi yarım gün mesaisi 1973-1974 öğretim yılına kadar devam etmiş, bu yıldan itibaren cumartesi günü tam tatil yapılmıştır.
- 2) Cumhuriyet Bayramı Tatili (28 Ekim öğleden sonra başlamak üzere 31 Ekim sabahına kadar)
- 3) Dinlenme Tatili (1 Şubat-15 Şubat)
- 4) Ulusal egemenlik Bayramı (22 Nisan öğleden sonra başlamak üzere 23-24 Nisan günleri)
- 5) Bahar Bayramı (1 Mayıs günü) 1980 yılından sonra bu tatil kaldırılmıştır.
- 6) Gençlik ve Spor Bayramı (19 ve 20 Mayıs günleri)
- 7) 27 Mayıs Hürriyet ve Anayasa Bayramı (26 Mayıs öğleden sonra ve 27 Mayıs günü)
- 8) Zafer Bayramı (30 Ağustos günü)
- 9) Ramazan Bayramı (Arife günü öğleden sonra başlamak üzere üç buçuk gün)
- 10) Kurban Bayramı (Arife günü öğleden sonra başlamak üzere dört buçuk gün)
- 11) Yılbaşı Tatili (31 Aralık günü öğleden sonra başlar ve 2 Ocak sabahına kadar sürer.)
- 12) Her mahallin kurtuluş günü (Okul müdürleri bu güne sınav koymaz yalnız Bakanlıkça soruları gönderilen derslerin sınavları yapılır.)⁶¹⁴

⁶¹² a.g.drg., 19 Temmuz 1965, sayı: 1364, s. 271.

⁶¹³ a.g.drg., 19 Temmuz 1965, sayı: 1364, s. 267.

Tablo 7:
1954-1974 Yılları Arası İvriz İlköğretmen Okulu'nda Yıllara Göre Öğrenci Sayıları

Yıllar	Erkek	Kız	Toplam
⁽⁶¹⁵⁾ 1954-1955	-	-	575
⁽⁶¹⁶⁾ 1958-1959	500	3	503
⁽⁶¹⁷⁾ 1962-1963	558	9	567
⁽⁶¹⁸⁾ 1963-1964	585	23	608
⁽⁶¹⁹⁾ 1964-1965	614	37	651
⁽⁶²⁰⁾ 1965-1966	627	51	678
⁽⁶²¹⁾ 1966-1967	777	62	839
⁽⁶²²⁾ 1967-1968	790	62	852
⁽⁶²³⁾ 1968-1969	787	57	844
⁽⁶²⁴⁾ 1969-1970	738	62	800
⁽⁶²⁵⁾ 1970-1971	710	74	784
⁽⁶²⁶⁾ 1971-1972	715	80	795
⁽⁶²⁷⁾ 1972-1973	-	-	740
⁽⁶²⁸⁾ 1973-1974	-	-	728

Arşiv çalışmalarında bazı yıllara ait istatistik verilerine ulaşamamıştır. Bununla birlikte tabloda yer alan 1954-1955, 1972-1973 ile 1973-1974 yıllarına

⁶¹⁴ a.g.drg. s. 267.

⁶¹⁵ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1954-1955 Yılına Ait Okul Durum Raporundan alınmıştır.

⁶¹⁶ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya /Ereğli Kaymakamlığına Gönderilen 1958-1959 Yılına Ait Okul Durum Raporundan alınmıştır.

⁶¹⁷ İvriz İlköğretmen Okulu 1962-1963 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri.

⁶¹⁸ İvriz İlköğretmen Okulu 1963-1964 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri.

⁶¹⁹ İvriz İlköğretmen Okulu 1964-1965 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri.

⁶²⁰ İvriz İlköğretmen Okulu 1965-1966 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri.

⁶²¹ M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü, 1966-1967 Yılı, Ankara, 1967, s. 53.

⁶²² M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü, 1967-1968 Yılı, Ankara, 1968, s. 71.

⁶²³ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1968-1969 Yılına Ait Okul Durum Raporundan Alınmıştır.

⁶²⁴ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1969-1970 Yılına Ait Genel Durum İstatistik Tablosu, s. 1.

⁶²⁵ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1970-1971 Yılına Ait Genel Durum İstatistik Tablosu, s. 18.

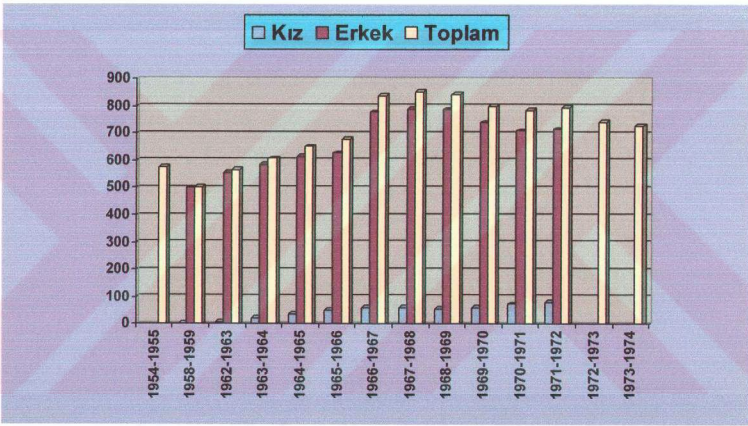
⁶²⁶ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1971-1972 Yılına Ait Genel Durum İstatistik Tablosu, s. 2.

⁶²⁷ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1972-1973 Yılına Ait Genel Durum İstatistik Tablosu, s. 2.

⁶²⁸ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1973-1974 Yılına Ait Genel Durum İstatistik Tablosu, s. 2.

ait kaynaklarda kız ve erkek öğrenci sayısı ayrı ayrı belirtilmediği için kız ve erkek öğrenci sayısı yerine toplam öğrenci sayısı tespit edilebildi.

1973-1974 öğretim yılından itibaren Türkiye'deki bütün öğretmen okulları öğrenci almamıştır. Bu okulun yerine yine bu okulların bünyelerinde açılan öğretmen liselerine öğrenci kabul edilmiştir. Öğretmen liseleri öğretmen yetiştirmiyor, başta öğretmen yetiştiren eğitim enstitülerine olmak üzere yüksek öğrenime öğrenci hazırlıyordu. Bu nedenle İvriz İlköğretmen Okulu öğrenci sayısında azalma gözlenmektedir.

Grafik 3: İvriz İlköğretmen Okulu Yıllara Göre Öğrenci Sayısı

e) Yatılılık ve Yatılı Öğrenci Sayıları

İvriz İlköğretmen Okulu açıldığı zamandan beri yatılı bir okuldur. Bilindiği gibi yatılı okullar gündüzlü okullardan bazı özellikleri münasebetiyle farklılık taşır. Örneğin; gündüzlü öğrenci sadece ders saatleri içerisinde okulda bulunurken, yatılı öğrenci bütün gününü okulda geçirir. Bu sebeple yatılı öğrenciler okulda toplu halde beslendikleri gibi, okulda yatar, kalker ve etütlerini

de okulda yaparlar. Bu durum okulda yatılı olarak çalışan öğretmenlere ek görevler yüklemektedir. Bahsedilen ek görev, gündüz nöbetinin yanında bir de gece nöbeti yapılmasıdır.

Yatılı kalan öğrencilere günde 4 öğün yemek verilmekteydi. Bunlar sabah kahvaltısı, öğle yemeği, akşam yemeği ve ikindi kahvaltısıdır (yaz çalışmalarında verilirdi). Sabah kahvaltısında genellikle peynir, zeytin, tereyağı, reçel, bal, yumurta vs., öğle ve akşam yemeklerinde ise çorba ve pilavla birlikte, balık, köfte, etli patates, ıspanak, pırasa, dolma, tavuk, komposto gibi yiyecekler verilirdi.⁶²⁹

Yatılı öğrenciler günün belli saatlerinde etüt yaparlardı.

Etüt Saatleri:

Sabah Kalkış : 06:00

Etüt Başlangıcı : 06:30

Etüt Bitiş : 07:30

Akşam 1. Etüt : 18:30

2. Etüt : 21:30

Yatış Saati : 22:00

⁶²⁹ İvriz İlköğretmen Okulu Mezunlarından Ziya Aykurt İle Yapılan Görüşme, Ereğli 2003.

Tablo 8:

Yıllara Göre İvriz İlköğretmen Okulu'ndaki Öğrencilerin Yatılılık Durumu

Yıllar	Yatılı		Gündüzlü		Toplam
	Erkek	Kız	Erkek	Kız	
⁽⁶³⁰⁾ 1954-1955	563	-	12	-	575
⁽⁶³¹⁾ 1958-1959	471	-	29	3	503
⁽⁶³²⁾ 1962-1963	504	-	54	9	567
⁽⁶³³⁾ 1963-1964	500	-	85	23	608
⁽⁶³⁴⁾ 1964-1965	500	-	114	37	651
⁽⁶³⁵⁾ 1965-1966	498	-	129	51	678
⁽⁶³⁶⁾ 1966-1967	625	-	152	62	839
⁽⁶³⁷⁾ 1967-1968	623	-	167	62	852
⁽⁶³⁸⁾ 1968-1969	625	-	162	57	844
⁽⁶³⁹⁾ 1969-1970	575	-	163	62	800
⁽⁶⁴⁰⁾ 1970-1971	525	-	185	74	784
⁽⁶⁴¹⁾ 1971-1972	518	-	197	80	795
⁽⁶⁴²⁾ 1972-1973	502	-	-	-	740
⁽⁶⁴³⁾ 1973-1974	-	-	-	-	728

1972-1973 öğretim yılında öğrenim gören gündüzlü öğrencilerin kız ve erkek oranı arşivdeki çalışmalara rağmen öğrenilememiştir. Ayrıca 1973-1974 öğretim

⁶³⁰ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1954-1955 Yılına Ait Okul Durum Raporu, s. 4.

⁶³¹ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya/Ereğli Kaymakamlığına Gönderilen 1958-1959 Yılına Ait Okul Durum Raporu, s. 1.

⁶³² İvriz İlköğretmen Okulu 1962-1963 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri.

⁶³³ İvriz İlköğretmen Okulu 1963-1964 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri.

⁶³⁴ İvriz İlköğretmen Okulu 1964-1965 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri.

⁶³⁵ İvriz İlköğretmen Okulu 1965-1966 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri.

⁶³⁶ M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü, 1966-1967 Yıllığı, Ankara, 1967, s. 53.

⁶³⁷ M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü, 1967-1968 Yıllığı, Ankara, 1968, s. 71.

⁶³⁸ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1968-1969 Yılına Ait Okul Durum Raporu, s. 1.

⁶³⁹ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1969-1970 Yılına Ait Genel Durum İstatistik Tablosu, s. 1.

⁶⁴⁰ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1970-1971 Yılına Ait Genel Durum İstatistik Tablosu, s. 2.

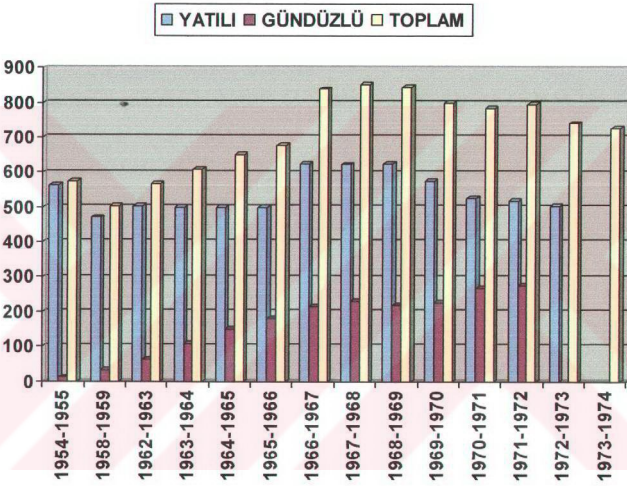
⁶⁴¹ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1971-1972 Yılına Ait Genel Durum İstatistik Tablosu, s. 2.

⁶⁴² İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1972-1973 Yılına Ait Genel Durum İstatistik Tablosu, s. 2.

⁶⁴³ İvriz İlköğretmen Okulu 1973-1974 Yılı Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen Genel Durum İstatistik Tablosu, s. 2.

yılında öğrenim gören öğrencilerden yatılı olanlar ile gündüzlü olanların da oranı tespit edilememiştir.

Yukarıdaki tablodan anlaşılacağı üzere gündüzlü öğrenci sayısında yıllara göre bir artış gözlenmekte, bununla birlikte yatılı öğrenci sayısında nispeten bir azalma görülmektedir.

Grafik 4: İvriz İlköğretmen Okulu Öğrencilerinin Yatılılık Durumu

6) ÖĞRETİM DÖNEMLERİ

7 Şubat 1955 tarihi İlköğretmen Okulları Sınıf Geçme ve Bitirme İmtihan Yönetmeliği'nin 20. maddesine göre öğretim yılı son sınıflar haricindeki sınıflar için üç kanaat dönemine ayrılırdı:

- Birinci dönem, öğretim yılı başından 10 Aralık tarihine kadar
- İkinci dönem, 11 Aralık'tan 10 Mart'a kadar
- Üçüncü dönem, 11 Mart'tan derslerin kesildiği tarihe kadar sürerdi.

Son sınıf ise iki kanaat dönemine ayrılırdı:

- a) Birinci dönem, ders yılı başından Ocak ayının sonuna kadar
 b) İkinci dönem, Şubat ayının birinci gününden derslerin kesildiği tarihe kadar devam ederdi.⁶⁴⁴

Üç dönemli öğretim uygulamasında 15 günlük ara tatili yerine tatiller birinci ve ikinci dinlenme dönemleri olarak ikiye ayrılıyor. Birinci dinlenme tatili, yılbaşı tatilini de kapsamak üzere Aralık ayının 26. günü sabahından Ocak ayının ikinci günü sabahına kadar; ikinci dinlenme tatili ise, Mart ayının 3. pazartesi ile başlayan haftasıdır.⁶⁴⁵ 19 Temmuz 1965 tarihli “İlköğretim Okulları İdare Yönetmeliği”nin 96/c maddesinde 15 günlük bir ara tatilin olduğunu görmekteyiz.⁶⁴⁶ Bu durum 1965 yılına gelindiğinde artık üç dönemli öğretim uygulamasından vazgeçildiğini göstermektedir. Ayrıca 10 Mart 1969 tarihli “İlköğretmen Okulları Sınıf Geçme ve Bitirme İmtihan Yönetmeliği”nin 35. maddesinde yer alan “ Öğretim yılı bütün sınıflarda iki kanaat dönemine ayrılmıştır”⁶⁴⁷ ifadesi ile bu konu açıklığa kavuşturulmuştur.

7) SINAVLAR VE NOTLAR

7 Şubat 1955 tarihli Yönetmelikte her öğrencinin göstereceği başarının öğretmenin yapacağı devamlı kontrollerle elde edilen kanaat ile aşağıda belirtilecek imtihanlarla belirleneceği ifade edilmektedir. Gerek devamlı kontrollerde gerekse kanaat notunun takdirinde ve imtihanlarda, öğrencinin edindiği bilgi ve maharetleri benimseyip benimsemediği ve bunları uygulama gücünde olup olmadığı aranır. Burada dikkat edilmesi gerekli husus öğrencinin ezberciliğe düşmemesidir.

Aynı yönetmeliğin 4. maddesine göre öğretim yılı içerisinde öğretmenin devamlı kontrolü altında bulunan öğrenciye verilecek kanaat notu; zaman zaman

⁶⁴⁴ “Öğretmen Okulları İdare, Disiplin ve İmtihan Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, 7 Şubat 1955, sayı: 837, s. 2.

⁶⁴⁵ “Öğretmen Okulları İdare, Disiplin ve İmtihan Yönetmeliği”, Maarif Vekaleti, **Tebliğler Dergisi**, 14 Şubat 1955, sayı: 838, s. 12.

⁶⁴⁶ “İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, 19 Temmuz 1965, sayı: 1364, s. 267.

⁶⁴⁷ “İlköğretmen Okulları Sınıf Geçme ve Bitirme İmtihan Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, 10 Mart 1969, sayı: 1545, s. 77.

yapılacak sözlü ve yazılı yoklamalar ile derste ve ders dışında öğrencilere hazırlatılan ödevlerde, öğrencilerin elde ettiği başarı göz önünde tutularak, bir kanaat notu dönemi çalışmasının bileşkesi olarak takdir edilir.

Yönetmeliğin 7. maddesine göre imtihan şekilleri şunlardır:

- a) Bütünleme ve engel imtihanları
- b) Okulu bitirme imtihanıdır.

10. maddeye göre, sınavları yapacak komisyon şu şekilde kurulurdu:

Bütünleme ve engel sınavları yapacak komisyon şu şekilde oluşturulur:

a) Bütünleme ve engel sınavları, dersin öğretmeni ile okul müdürünün seçeceği en az bir ayırtman tarafından yapılır.

b) Bitirme sınavını yapacak komisyonlar tek kulu bulunan yerlerde okul müdürleri tarafından, çok okulu bulunan yerlerde okul müdürlerinin aralarında anlaşmalarıyla, il merkezlerinde ise maarif müdürünün başkanlığında toplanacak okul müdürleri tarafından tespit olunur.

Yönetmeliğin 16. maddesine göre kanaat ve imtihan notları 10 esas üzerinden verilir. Bunların değerleri ise şöyledir:

10-9	Pekiyi
7-8	İyi
6-5	Orta
4-3	Zayıf
1-2	Pek Zayıf
0	Boş

17. maddeye göre ise öğrenciye kesirli not verilmez. Notların ortalaması alınırken çıkan yarım ve yarımdan büyük olan kesirler bir sayılır. Yarımdan küçük olan kesirler dikkate alınmaz.⁶⁴⁸

⁶⁴⁸ “Öğretmen Okulları İdare, Disiplin ve İmtihan Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, 7 Şubat 1955, sayı: 837, s. 1-2.

a) Sınıf Geçme

7 Şubat 1995 tarihli yönetmeliğin 30/a maddesine göre; son sınıflar dışındaki sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin sınıf geçmesi için her üç kanaat notu döneminde her ders için verilen kanaat notları ortalamalarının en az 5 olması gerekir. Bununla birlikte:

a) Birinci ve ikinci kanaat dönemlerinde ortanın üstünde başarı gösterdiği halde üçüncü kanaat döneminde yapılan sözlü ve yazılı yoklamalarda bulunmamış, derste ve ders dışında yapılmak üzere verilen ödevlerini yapmamış, uygulama çalışmalarına katılmamış, çalışmayarak zayıf dereceye düşmüş bir öğrenci, kanaat notlarının ortalaması geçer derecede de olsa sınıf öğretmenler kurulu kararıyla bu gibi derslerden başarısız sayılır.

b) Birinci ve ikinci kanaat notları orta veya zayıf derecede olan bir öğrenci, üçüncü kanaat döneminde öğretmenlerin taktirini kazanacak derecede ileri bir başarı göstermiş ve üst sınıf derslerini yapacak kadar yetmişse, öğretmenler kurulu kararıyla, ortalaması 5'ten az olsa da bu gibi derslerden başarılı sayılır.

c) Okul idaresince kabul edilen bir engelden dolayı üç kanaat notu döneminden herhangi birinden kanaat notu alamamış olan öğrenci, öğretmenlerin taktirini kazanacak derecede başarı göstermiş ve sınıf derslerini yapacak kadar yetmişse, öğretmenler kurulu kararıyla ilgili derslerden başarılı sayılabileceği gibi, genel hükümler dahilinde bütünlüme de bırakılabilir.

33. maddeye göre; birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarda biri Türkçe ise iki dersten, değilse üç dersten; dördüncü ve beşinci sınıflarda üç dersten ortalama notu 5'ten az olan öğrenci bütünlüme bırakılır. Bütünlüme iki dersten zayıf not alan öğrenci sınıfta kalır. Yalnız bir dersten zayıf not alan öğrencinin üst sınıfa devam etmesine izin verilir. Ancak öğrenci üst sınıfta da aynı dersten sorumlu tutulur. Eğer ilgili ders üst sınıfta okutulmuyorsa öğrenci sadece o dersin sınavlarına girer. Aynı dersten üst sınıfta da başarılı olamayan öğrenci, bu dersi bütünlüme sınavları sonunda tek ders olarak kalsa bile devam etmekte olduğu üst sınıfta kalmış sayılır ve ertesi yıl okula devam ettiği taktirde sorumlu olduğu dersten yine sorumlu tutulur. Bu dersten ikinci yıl da başarılı olamayanlar okuldan

çıkarılır. Burada sınıfta kalan öğrencinin geçtiği dersten de sorumlu olduğu görülmektedir. Günümüzde yönetmeliğin bu maddesi ile alakalı bir uygulama lise dereceli okullarda geçerli değildir.

Bununla birlikte sorumlu oldukları dersi başardıkları halde, başka bir dersten başarı gösteremeyen öğrencilerin bir üst sınıfa devamlarına müsaade edilir. Birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarda Türkçe dersinden bütünlüme imtihanlarını başaramayan öğrenciler de tek dersten başarısız sayılanlar gibi muamele görürler. İki yıl üst üste sınıfını geçemeyen öğrenciler, kendilerine bir belge verilerek okuldan çıkarılırlar.⁶⁴⁹

b) Bitirme İmtihanı

7 Şubat 1955 tarihli yönetmeliğin 38. maddesine göre bitirme imtihanlarına aşağıdaki şartları taşıyanlar girerler:

a) Son sınıfta bulunanlardan devam durumları uygun olanlar,

b) İlkokula dayalı beş yıllık meslek okulu mezunları ile ortaokul ve lise mezunları

(belgeli öğrencilerle, ayrıldıkları sene sınıfta kalmış olan öğrenciler bitirme imtihanına alınmazlar.)

42. maddeye göre; ilkokula dayalı beş yıllık meslek okulu mezunları ile ortaokul mezunları öğretmen okullarının dört, beş ve altıncı sınıflarında okunan bütün derslerden, lise ve ticaret lisesi mezunları bütün sınıflardaki meslek derslerinden imtihan edilirler. Öğretmen okullarının ara sınıflarından ayrılmış ve bir dersten başarısız olanlar ayrıldıkları sınıfın bu tek dersi ile sonraki sınıfların derslerinden imtihan edilirler. Lise sınıflarından bir dersten başarısız oldukları için ayrılmış olanlar, başarısız oldukları tek dersle, öğretmen okulunda sonraki sınıfların bütün derslerinden ve öğretmen okullarının her üç sınıfında okunan meslek derslerinden imtihan edilirler.

44. maddeye göre; bir ders yılı içinde iki imtihan dönemi vardır. Bunlardan biri ders yılı sonunda (yaz dönemi) diğeri ders yılı başındadır (güz dönemi). Bitirme

⁶⁴⁹ a.g.drg. s. 2-3. İvriz İlköğretmen Okulu Sınıf Geçme Defteri örneği için bkz. Ek: 5-10-11.

sınavları dört dönemlik bir süre içinde yapılır. İlk dönemde başarısız olan derslerin sınavlarına müteakip dönemde devam edilir. Yaz ve güz dönemlerinde sınavlara girmesine rağmen çok üç dersten başarısız olanlar, başarısız oldukları derslerin sınavlarına ertesi yılın imtihan dönemlerinde devam ederler. İkinci yıl sonunda da mezun olamayanların okulla ilişkileri kesilir. Dört dönem sonunda başarısız olan öğrencilerin dışarıdan öğretmen okulu bitirme imtihanlarına girmek üzere dört dönemlik bir imtihan hakkı daha vardır.

45. maddeye göre; bitirme veya buna bağlı engel imtihanlarında bir dersten başarılı sayılabilmek için öğrencinin iki kanaat notu ortalaması ile imtihan notunun ortalamasının en az 5 olması gerekir. Ayrıca sözlü imtihanda da en az 5 almak zorundadır. Fakat imtihanda 7 veya daha yukarı not almış olanların iki kanaat notu ortalaması ile sözlü imtihanda aldığı notun ortalaması 5 tutmadığı takdirde bu ortalama 5'e tamamlanır.

47. maddede, birinci ve ikinci kanaat notlarından birini (yangın, hastalık, deprem vs. sebeplerle) alamamış olanların bitirme imtihanına bir kanaat notu ile alınacağı belirtilmektedir. Bu kanaat notu ile sözlü imtihanda almış olduğu notun ortalaması sınıf geçme notu olur.

48. maddeye göre; son sınıfların yaz dönemi sözlü imtihanları 31 Mayıs-20 Haziran tarihleri arasında, güz dönemi imtihanları da Ağustos'un son haftası ile 20 Eylül arasında yapılır.

Madde 49: Bitirme imtihanlarının sözlü bölümlerinde öğrenciler yalnız son sınıfta okutulan derslerden imtihan edilirler. Türkçe, kompozisyon, müzik, resim, iş, beden eğitimi, tarım ve ev işi derslerinin imtihanları bu derslerin özelliklerine uygun bir şekilde yapılır.

Madde 50: Bir öğrencinin sözlü imtihanı 30 dakikadan fazla sürmez. Ancak, 30 dakika geçtiği halde öğrenci henüz cevabını bitirememiş ise bitirinceye kadar beklenir.

51. maddeye göre, uygulama dersi notu, bütün bir ders yılı süresince yapılan uygulama çalışmalarını değerlendiren bir not olarak takdir edilir. Birinci ve ikinci kanaat dönemlerinde öğrenciye verilen uygulama notlarının ortalaması 5 ve 5'ten yukarı ise başarılı sayılır. Verilen not 5'ten az ise, öğrenci Ekim ayı içinde üç hafta süreyle ara vermeden uygulama okullarında yeniden çalışmalara sevk edilir. Uygulama dersinin bitirme notu, öğrencinin bu çalışmalarına göre takdir edilir.

Uygulama dersi öğretmeni öğrencilerin uygulamalarını değerlendirirken; meslek dersleri öğretmenleri, branş öğretmenleri, eğitim şefi, gezici başöğretmen, staj ve uygulama okulu öğretmen ve başöğretmenlerinin bu husustaki görüşlerini göz önünde tutarak uygulama dersi notunu tespit eder.⁶⁵⁰

1955 yılına ait yönetmelikte zaman içerisinde değişiklikler yapılmıştır. Bazı maddeler, 10 Mart 1969 tarihli İlköğretmen Okulları Sınıf Geçme ve Bitirme İmtihan Yönetmeliği ile değiştirilmiş ve yeni maddeler eklenmiştir.⁶⁵¹

Bahsedilen yönetmelikte yer alan 39/g maddesinde “ yabancı dil okunan ilköğretmen okullarında yabancı dil dersleri için ayrı not verilir” ibaresi yer almaktadır. Bu durum bazı ilköğretmen okullarında yabancı dil dersinin olduğunu göstermektedir. Sınıf geçme defterlerinde yaptığımız incelemede, İvriz İlköğretmen Okulu'nda da yabancı dil derslerinin (Fransızca-İngilizce) okutulduğu görülmektedir.

10 Mart 1969 Yönetmeliği'nin 42. maddesinde, “ her kanaat dönemi sonunda öğrencilere, o döneme ait kanaat notları ile devam durumlarını gösteren birer karne verilir” denmektedir.

44. maddeye göre ara sınıflarda aşağıda belirtilen esaslara göre sınıf geçilir:

⁶⁵⁰ “Öğretmen Okulları İdare, Disiplin ve İmtihan Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, 7 Şubat 1955, sayı: 837, s. 3-4.

⁶⁵¹ Ayrıntılı bilgi için bakınız: “İlköğretmen Okulları Sınıf Geçme ve Bitirme İmtihan Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, 10 Mart 1969, sayı: 1545, s. 76-80.

1. Doğrudan doğruya,

Her dersten iki kanaat notu ortalaması en az 5 olan öğrenciler' hakkında öğretmenler kurulunca aksine bir karar alınmaması halinde, doğrudan doğruya sınıf geçerler.

2. Sınıf Öğretmenler Kurulu kararıyla,

Sınıf Öğretmenler Kurulu, ara sınıflarda bütün öğrencilerin durumlarını incelemek üzere, ikinci kanaat dönemi sonunda toplanır. Son sınıf öğrencilerinin sınıf geçme durumları Sınıf Öğretmenler Kurulu'nda incelenmez.

10 Mart 1969 Yönetmeliği ile, 1955 tarihli Yönetmelikte yer alan 32. ve 33. maddeler aşağıdaki gibi değiştirilmiştir:

Ara sınıf öğrencileri yıl sonu Sınıf Öğretmenler Kurulunca tespit edilen son not durumlarına göre en çok dört dersten başarısız iseler bütünlemeye bırakılırlar. Daha fazla dersten başarısız olanlar doğrudan sınıfta kalır.

10 Mart 1969 tarihli yönetmeliğin 48. maddesinde bütünleme ve engel imtihanlarında başarılı sayılabilmek için her dersten 5 veya daha yukarı not almak şarttır. Bütünleme ve engel imtihanları sonunda birden fazla dersten başarısız durumda olan öğrenci sınıfta kalır.

49. maddede ise, bütünleme ve engel imtihanları sonunda yalnız bir dersten başarısız olan öğrencinin sınıf geçme notlarının ortalaması, birinci devre öğrencileri için 5,5, ikinci devre öğrencileri için 6 ve daha yukarı ise, öğrenci sınıfı geçer. Aksi halde, başaramadığı ders bir ders de olsa sınıfta kalır.

53. maddeye göre devamsızlıktan sınıfta kalma durumuna düşmemiş olan son sınıf öğrencileri, kanaat notları ne olursa olsun bitirme sınavına girerler.

54. maddeye göre, bitirme ve buna bağlı engel imtihanlarında herhangi bir dersten başarılı sayılabilmek için öğrencinin iki kanaat notu ortalaması ile bitirme imtihanı notunun ortalamasının en az 5 olması lazım geldiği gibi bitirme

imtihanında da en az 5 alması gerekir. Bitirme sınavlarında 7 veya daha yukarı not alınan her dersten ortalamaya bakılmaksızın sınıf geçilir.

57. maddeye göre, okulun asli öğrencileri bitirme imtihanlarında yalnız son sınıfta okunan derslerden imtihan edilirler.

Madde 58'de ise, "bitirme imtihanı altı dönemlik bir süre içinde yapılır" denmektedir. Bu süre 1955 yönetmeliğinde dört dönem olarak belirlenmiştir.

58/ d maddesinde ayrıca, şu husus belirtilmektedir: "Altıncı dönemde veya buna bağlı engel imtihanlarında birden fazla dersten başarı sağlayamayanlara isterlerse, dışarıdan ilköğretmen okulu bitirme imtihanlarına son sınıfın bütün derslerinden girmek üzere altı dönemlik bir hak daha verilir"⁶⁵².

⁶⁵² Ayrıntılı bilgi için bakınız: "İlköğretmen Okulları Sınıf Geçme ve Bitirme İmtihan Yönetmeliği", **Tebliğler Dergisi**, 10 Mart 1969, sayı: 1545, s. 76-79.

Tablo 9:
1962-1972 Yılları Arası İvriz İlköğretmen Okulu'ndaki Öğrenci Başarı Durumları

Yıllar	Sınıflar	Geçen	Kalan	Toplam
1962-1963 ⁽⁶⁵³⁾	4	66	7	73
	5	94	1	95
	6	84	-	84
1963-1964 ⁽⁶⁵⁴⁾	4	69	19	88
	5	65	5	70
	6	92	-	92
1964-1965 ⁽⁶⁵⁵⁾	4	88	25	113
	5	71	2	73
	6	65	-	65
1965-1966 ⁽⁶⁵⁶⁾	4	124	22	146
	5	98	3	101
	6	77	1	78
1966-1967 ⁽⁶⁵⁷⁾	4	88	45	133
	5	123	11	134
	6	99	-	99
1968-1969 ⁽⁶⁵⁸⁾	4	67	53	120
	5	99	23	122
	6	105	-	105
1970-1971 ⁽⁶⁵⁹⁾	4	193	57	250
	5	85	4	89
	6	108	-	108
1971-1972 ⁽⁶⁶⁰⁾	4	115	67	182
	5	149	8	157
	6	11	-	11

⁶⁵³ İvriz İlköğretmen Okulu 1962-1963 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri.

⁶⁵⁴ İvriz İlköğretmen Okulu 1963-1964 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri.

⁶⁵⁵ İvriz İlköğretmen Okulu 1964-1965 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri.

⁶⁵⁶ **M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü 1966-1967 Yılı**, Ankara, 1967, s. 56.

⁶⁵⁷ **M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü 1967-1968 Yılı**, Ankara, 1968, s. 77.

⁶⁵⁸ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1969-1970 Yılına Ait Genel Durum İstatistik Tablosu, s. 2.

⁶⁵⁹ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1970-1971 Yılına Ait Genel Durum İstatistik Tablosu, s. 5.

⁶⁶⁰ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1971-1972 Yılına Ait Genel Durum İstatistik Tablosu, s. 4.

8) CEZALAR VE CEZA ALAN ÖĞRENCİ SAYILARI

24 Temmuz 1967 tarihli “İlköğretmen Okulları Disiplin Yönetmeliği’ne” göre öğrencilere verilecek cezalar şunlardır:

a) Tenbih: Suçlu öğrenciye, yaptığı hareketin cezayı gerektirdiğinin bildirilmesidir.

b) İhtar: Öğrenciye yaptığı hareketin, cezayı gerektirdiğinin ihtar edilmesidir.

c) Tekdir: Öğrenciye hareketinin cezayı gerektirdiğinin sert ve kesin bir dille ifade edilmesidir.

d) Okuldan uzaklaştırma: Suç işleyen öğrencinin 3 günden 15 güne kadar okula devam etmesine müsaade edilmemesidir. (Gerek duyulduğu takdirde yatılı öğrencilerin bu süreyi okulda geçirmelerine müsaade edilebilir.)

e) Tasdikname ile uzaklaştırma: Suçlu öğrencinin başka bir öğretmen okuluna nakledilmesidir.

f) Yatılılık hakkını kaldırma: Suçlu öğrencinin parasız yatılı okuma hakkının kaldırılmasıdır.

g) Yatılılık hakkını kaldırarak tasdikname ile uzaklaştırma: Suçlu öğrencinin yatılılık hakkının alınarak başka bir ilköğretmen okuluna gündüzlü öğrenci olarak nakledilmesidir.

h) İlişik kesme: Suçlu öğrencinin öğretmen okullarından başka okullarda okuyabilmek üzere ilişkisinin kesilmesidir.

ı) Kovma: Suç işleyen öğrencinin başka bir okula devamına imkan bırakmayacak şekilde okuldan çıkarılmasıdır.

i) h,ı fıkralarında belirtilen cezaları alan öğrenciler hakkında tazminat kovuşturması yapılır.

Belirtilen disiplin yönetmeliğinin 6. maddesine göre tenbih ve ihtar cezaları, müdür, müdür yardımcısı, öğretmen, disiplin kurulu veya haysiyet divanı tarafından verilir. Bu cezalardan daha üstte yer alan cezaları ise yalnızca disiplin kurulu verir.⁶⁶¹

⁶⁶¹ “İlköğretmen Okulları Disiplin Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, 24 Temmuz 1967, s. 233.

9) DİSİPLİNLE İLGİLİ KURULLAR

a) Disiplin Kurulu

Disiplin yönetmeliğın 26. maddesine göre disiplin kurulu, müdür başyardımcısı, olmadığı taktirde eğitim şefinin başkanlığında iki öğretmen asil üye ile grup öğretmeninden oluşurdu. Hangi öğrenci hakkında hüküm verilecekse o öğrencinin grup öğretmeni disiplin kuruluna katılır ve verilen oylara iştirak ederdi. Kararlar oy çokluğu ile alınır, eğer oylar eşit çıkarsa başkanın oyu iki oy sayılırdı.

b) Üst Disiplin Kurulu

Yönetmeliğın 37. maddesine göre, üst disiplin kurulu, il merkezlerinde Milli Eğitim Müdürü'nün başkanlığında ilköğretmen okulu müdürü ile her çeşit orta öğrenim okulları müdürlerinden oluşur. Bu merkezde aynı çeşitten birkaç okul varsa, kıdemli olan müdür toplantıya katılır. İl merkezinde olmayan ilköğretmen okulu müdürü, yalnız kendi öğrencilerinin durumu görüşüleceği zaman toplantılara katılır.

38. maddeye göre, üst disiplin kurulu, doğrudan doğruya uygulanmayan ceza kararlarını inceler. Bu kararları aynen tasdik edebileceği gibi değiştirerek de tasdik edebilir.

Bununla birlikte kurulun uygun bulduğu tasdikname ile uzaklaştırma, yatılılık hakkını kaldırma, ilişik kesme ve kovma cezaları Bakanlık Disiplin Kurulu'nun tasdikine sunulur.

40. maddeye göre, öğrenci velisi, bir üst kurula 15 gün içinde itiraz edebilir.

Okul arşivindeki Disiplin Kurulu Karar Defteri'nden sadece 1970-1975 yılları arası verilen disiplin cezaları hakkında bilgi edinilmiştir. 1965-1966 yılı ile 1966-1967 yılına ait veriler Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilgili yıllıklarından bulunmuştur. 1954'den 1965 yılına kadar olan Disiplin Kurulu Defteri'ne ulaşılammıştır.

Ayrıca 1967-1968- ile 1968-1969 öğretim yılına ait disiplin kurulu karar defterine de ulaşılamamıştır.⁶⁶²

Tablo 10:
1965-1974 Yılları Arası İvriz İlköğretmen Okulu'nda Ceza Alan Öğrencilerin Sayısal Durumu

Yıllar	Tenbih	İhtar	Tekdir	Okuldan Uzaklaştırma	İlişik Kesme	Kovma	Toplam
1965-1966 ⁶⁶³	-	85	8	30	-	-	123
1966-1967 ⁶⁶⁴	-	86	12	-	-	-	98
1969-1970 ⁶⁶⁵	-	-	56	18	-	-	74
1970-1971 ⁶⁶⁶	-	-	149	75	-	-	224
1971-1972 ⁶⁶⁷	-	-	7	455	3	-	465
1972-1973 ⁶⁶⁸	26	7	13	49	-	-	95
1973-1974 ⁶⁶⁹	1	-	8	25	-	-	34
1974-1975 ⁶⁷⁰	27	38	26	31	-	-	122

1965-1966 öğretim yılında İvriz İlköğretmen Okulu'nda toplam 123 öğrenci ceza almış, bunun 85'i ihtar, 8'i tekdir, 30'u okuldan uzaklaştırma cezasıdır.

1966-1967 öğretim yılında 86 ihtar, 12 tekdir olmak üzere toplam 98 öğrenci ceza almıştır.

1969-1970 yılları arasında 56 tekdir 18 okuldan uzaklaştırma cezası verilmiştir.

1970-1971 öğretim yılında 149 tekdir, 75 okuldan uzaklaştırma cezası verilmiştir.

⁶⁶² İvriz İlköğretmen Okulu'na ait Disiplin Kurulu Karar Defteri örneği için bkz. Ek: 8.

⁶⁶³ M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü 1966-1967 Yılı, Ankara, 1967, s. 57.

⁶⁶⁴ M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü 1967-1968 Yılı, Ankara, 1968, s. 79.

⁶⁶⁵ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğüne Gönderilen 1969-1970 Yılı Genel Durum İstatistik Tablosu, s. 7.

⁶⁶⁶ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğüne Gönderilen 1970-1971 Yılı Genel Durum İstatistik Tablosu, s. 9.

⁶⁶⁷ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğüne Gönderilen 1971-1972 Yılı Genel Durum İstatistik Tablosu, s. 9.

⁶⁶⁸ İvriz İlköğretmen Okulu 1972-1973 Öğretim Yılı Disiplin Kurulu Karar Defteri.

⁶⁶⁹ İvriz İlköğretmen Okulu 1973-1974 Öğretim Yılı Disiplin Kurulu Karar Defteri.

⁶⁷⁰ İvriz İlköğretmen Okulu 1974-1975 Öğretim Yılı Disiplin Kurulu Karar Defteri.

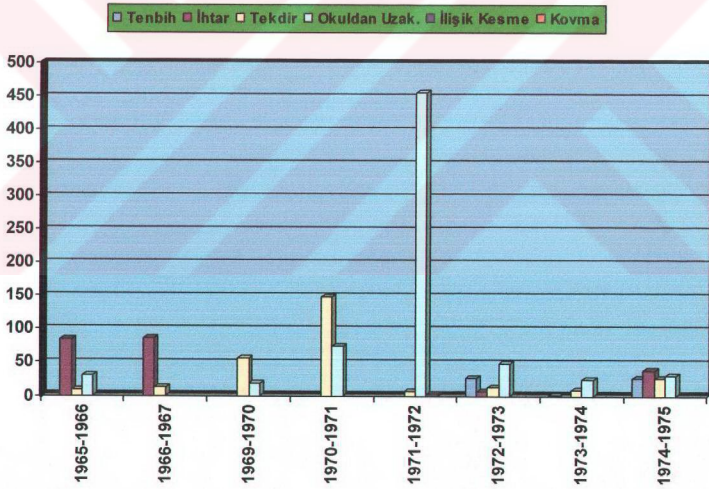
1971-1972 öğretim yılında 7 tekdır 455 okuldan uzaklaştırma, 3 ilişık kesme cezası verilmiştir.

1972-1973 öğretim yılında 26 tenbih, 7 ihtar, 13 tekdır, 49 okuldan uzaklaştırma cezaları verilmiştir.

1973-1974 öğretim yılında 1 tenbih, 8 tekdır, 25 kuldan uzaklaştırma cezası verilmiştir.

1974-1975 öğretim yılında 27 tenbih, 38 ihtar, 26 tekdır, 31 okuldan uzaklaştırma cezası verilmiştir.

Tablodan anlaşılacağı üzere İvriz İlköğretmen Okulu'nda ciddi sayılabilecek disiplin olayları 1970-1971 ile 1971-1972 öğretim yıllarında meydana gelmiştir. Özellikle 1971-1972 öğretim yılında verilen okuldan uzaklaştırma cezaları dikkat çekicidir.

Grafik 5: İvriz İlköğretmen Okulu'nda Ceza Alan Öğrencilerin Sayısal Durumu

10) MEZUNLAR

a) Okul İçi Mezunları

İvriz İlköğretmen Okulu'na ait mezuniyet durumları İvriz İlköğretmen Okulu diploma defterlerinden çıkarılmıştır. Mezun olan öğrenciler mezun oldukları dönemlere göre yaz ve güz dönemi olarak sıralanmıştır.⁶⁷¹

1953-1954 öğretim yılı yaz döneminde İvriz İlköğretmen Okulu'ndan 100 kişi mezun olmuştur. Mezunların hepsi erkektir.

1954-1955 öğretim yılı yaz döneminde 54 erkek, güz döneminde ise 65 erkek mezun olmuştur.

1955-1956 öğretim yılında toplam 112 öğrenci mezun olmuştur. Mezunların hepsi erkektir ve 63'ü yaz, 39'u güz döneminde mezun olmuştur.

1956-1957 öğretim yılında 73 öğrenci mezun olmuştur. 67'si yaz 6'sı güz döneminde mezun olmuştur. Mezunların hepsi erkektir.

1957-1958 öğretim yılında 53 öğrenci mezun olmuştur. 42'si yaz 11'i güz döneminde mezun olanların hepsi erkektir.

1958-1959 öğretim yılında İvriz İlköğretmen Okulu'ndan 47 kişi mezun olmuştur. Bunların 35'i yaz 12'si güz mezunudur.

1959-1960 öğretim yılında 39 öğrenci mezun olmuştur. Mezunların tamamı yaz döneminde okulu bitirmiştir. Bitirenlerin hepsi erkektir.

1960-1961 öğretim yılında 88 öğrenci mezun olmuştur. Mezunların hepsi erkektir. Bunlardan 75'i yaz, 13'ü güz dönemi mezunudur.

1961-1962 öğretim yılında toplam 81 öğrenci mezun olmuştur. Mezunlardan 1'i kız diğerleri erkektir. Bu mezunlardan 53'ü yaz, 28'i ise güz döneminde okulu bitirmiştir.

1962-1963 öğretim yılında 2'si kız olmak üzere toplam 84 öğrenci mezun olmuştur. Bunların 81'i yaz 3'ü güz dönemi mezunudur.

1963-1964 öğretim yılında öğretim yılındaki toplam mezun sayısı 92'dir. Bunların 71'i yaz, 21'i güz dönemi mezunudur.

⁶⁷¹ Bu veriler İvriz İlköğretmen Okulu 1953-1954 öğretim yılı ile 1976-1977 öğretim yılları arası Diploma Defterlerinden alınmıştır.

1964-1965 öğretim yılında toplam mezun sayısı 65'tir. Bunlar yaz döneminde mezun olmuştur.

1965-1966 öğretim yılında 75 öğrenci mezun olmuştur. Bu mezunlardan 9'u kız 66'sı erkektir. Dönem olarak baktığımızda 54'ü yaz, 21'i güz döneminde mezun olmuştur.

1966-1967 öğretim yılında toplam 112 kişi mezun olmuştur. Bunların 13'ü kız, 99'u erkek öğrencidir. Mezunların, 73'ü yaz, 39'u güz dönemi mezunudur.

1967-1968 öğretim yılında 143 öğrenci mezun olmuştur. Bu öğrencilerden 11'i kız diğerleri erkektir. Bu öğrencilerin 126'sı yaz 17'si güz dönemi mezunudur.

1968-1969 öğretim yılında toplam 102 öğrenci mezun olmuştur. Mezunların 8'i kız 94'ü erkek öğrencidir. Bu öğretim yılında mezun öğrencilerin 87'si yaz 15'i güz döneminde mezun olmuştur.

1969-1970 öğretim yılında 201 öğrenci mezun olmuştur. 81'i yaz 120'si güz dönemi mezunudur. Mezun öğrencilerin 31'i kız diğerleri erkektir.

1970-1971 öğretim yılında 11 öğrenci mezun olmuştur. Buradaki sayı azlığı dikkat çekicidir.

1971-1972 öğretim yılında 170 öğrenci mezun olmuştur. Bunların 16'sı kız diğerleri erkektir. Bu öğretim yılında mezun olanların 54'ü yaz, 116'sı güz dönemi mezunudur.

1972-1973 öğretim yılında toplam 89 öğrenci mezun olmuştur. Bu öğrencilerden 6'sı kız diğerleri erkektir. Mezun oldukları dönem bakımından ele alındığında 60 öğrenci yaz 29 öğrenci güz döneminde mezun olmuştur.

1973-1974 öğretim yılında 14'ü kız olama üzere toplam 149 öğrenci mezun olmuştur. Bunların 84'ü yaz, 65'i güz dönemi mezunudur.

1974-1975 öğretim yılında 16'sı kız olmak üzere toplam 168 öğrenci mezun olmuştur. Bunların 152'si yaz, 17'si güz dönemi mezunudur.

1975-1976 öğretim yılında toplam 226 öğrenci mezun olmuştur. Bunlardan 36'sı kız diğerleri erkektir. Yine bu mezunların 207'si yaz, 19'u güz dönemi mezunudur.

1976-1977 öğretim yılında 12'si kız olmak üzere toplam 150 öğrenci mezun olmuştur. Bunları 132'si yaz, 18'i güz dönemi mezunudur.

1954 yılında İlköğretmen Okulu olarak faaliyetlerine başlayan İvriz İlköğretmen Okulu 1977 yılına kadar faaliyetlerine devam etmiş, bu süre içerisinde toplam 2540'ı okul içi, 838'i ise okul dışı olmak üzere toplam 3378 öğrenci mezun etmiştir.

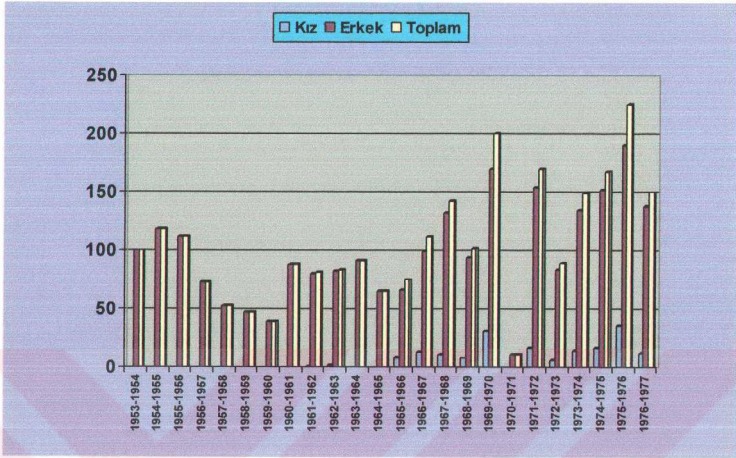
Mezun olan öğrencilerin yıllara göre dağılımını gösteren tablo şöyledir:

Tablo 11:
1954-1977 Yılları Arasında İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Mezun Olan Öğrencilerin Sayısal Durumu⁶⁷²

Yıllar	Yaz Dönemi	Güz Dönemi	Toplam
1953-1954	100		100
1954-1955	54	65	119
1955-1956	63	39	112
1956-1957	67	6	73
1957-1958	42	11	53
1958-1959	35	12	47
1959-1960	39	-	39
1960-1961	75	13	88
1961-1962	53	28	81
1962-1963	81	3	84
1963-1964	71	21	92
1964-1965	65	-	65
1965-1966	54	21	75
1966-1967	73	39	112
1967-1968	126	17	143
1968-1969	87	15	102
1969-1970	81	120	201
1970-1971	11	-	11
1971-1972	54	116	170
1972-1973	60	29	89
1973-1974	84	65	149
1974-1975	152	17	168
1975-1976	207	19	226
1976-1977	138	12	150
TOPLAM	1872	668	2540

⁶⁷² Bu bilgiler İvriz İlköğretmen Okulu Diploma Defterlerinden alınmıştır.

Grafik 6: İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Mezun Olan Öğrencilerin Yıllara Göre Dağılımı

b) Okul Dışı Mezunları

İlköğretmen okullarını dışarıdan bitirme ile ilgili mevzuat şu şekildedir:

7 Şubat 1955 yılına ait yönetmeliğin 39/g maddesine göre, liselerin veya ilköğretmen okullarının ara sınıflarından ayrılan öğrencilerin geldikleri okulun öğretmenler kurulundan “öğretmen olabileceklerine” ve ayrıldıkları sınıfta kalmamış ve belge almamış olduklarına dair belge almaları gerekiyordu.

Aynı yönetmeliğin 41. maddesinde; “yukarıda belirtilen belgelerin doğru olup olmadığı incelenerek uygun olduğu kabul edilirse, imtihanın hangi okulda yapılacağı belli edilir ve ilgililere bildirilir” denilmektedir.

Yönetmeliğin 42. maddesine göre, ortaokul mezunlarıyla 5 yıllık meslek okulu mezunları, öğretmen okulunun bütün derslerinden sorumlu tutulurken, lise ve ticaret lisesi mezunları sadece meslek derslerinden sorumlu tutulmaktadırlar.

Yine aynı maddeye göre “ lise sınıflarında tek dersten başarısız olanlar, başarısız oldukları bu dersle, üstteki derslerden ve meslek derslerinden sorumlu tutulurlar” denilmektedir.⁶⁷³

10 Mart 1969 tarihli “İlköğretmen Okulları Sınıf Geçme ve Bitirme İmtihan Yönetmeliği”nin ilköğretmen okullarını dışarıdan bitirme ile ilgili maddeleri şunlardır:

63. maddede öğretmen okullarını dışarıdan bitirme imtihanına girmek isteyenlerin belgeleri okul idaresince incelenir ve durumu yönetmeliğe uygun olanlar imtihana alınır” denilmektedir. 1955 yönetmeliğine göre ise belgeleri Bakanlık incelemektedir.

Aynı yönetmeliğin 62. maddesine göre, fakültelerde okuyanlar da dışarıdan bitirme imtihanlarına katılabilirler.

76. maddeye göre, okul mensupları, aileleri ve yakın akrabaları aynı okulda dışarıdan bitirme imtihanına giremezlerdi.⁶⁷⁴

⁶⁷³ Maarif Vekaleti, **Tebliğler Dergisi**, “İlköğretmen Okulları Sınıf Geçme ve Bitirme İmtihan Yönetmeliği”, 7 Şubat 1955, sayı: 837, s. 3.

⁶⁷⁴ Milli Eğitim Bakanlığı, **Tebliğler Dergisi**, “İlköğretmen Okulları Sınıf Geçme ve Bitirme İmtihan Yönetmeliği”, 10 Mart 1969, sayı: 1545.

İvriz İlköğretmen Okulu'nu dışarıdan bitirenlerin durumu şöyledir:

Tablo 12: 1955-1977 Yılları Arasında İvriz İlköğretmen Okulu'nu Dışarıdan Bitiren Öğrencilerin Sayısal Durumu ⁶⁷⁵

Yıllar	Yaz Dönemi	Güz Dönemi	Toplam
1955-1956	-	1	1
1956-1957	1	-	1
1957-1958	-	-	-
1958-1959	-	1	1
1959-1960	1	2	3
1960-1961	-	6	6
1961-1962	-	5	5
1962-1963	1	5	6
1963-1964	1	190	191
1964-1965	-	82	82
1965-1966	3	157	160
1966-1967	6	37	43
1967-1968	7	39	46
1968-1969	8	39	47
1969-1970	15	85	100
1970-1971	17	67	84
1971-1972	8	25	33
1972-1973	5	3	8
1973-1974	-	13	13
1974-1975	3	3	6
1975-1976	1	1	2
1976-1977	-	-	-
TOPLAM	77	761	838

Aşağıda kısa özgeçmişleri verilen kişiler İvriz İlköğretmen Okulu'ndan mezun olup belli alanlarda kariyer yapmıştır. ⁶⁷⁶

1) Fikret Ünlü

1943'te Ermenek'in Güneyyurt köyünde doğdu. Ortaöğrenimini İvriz İlköğretmen Okulu'nda tamamladı(1963). Yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümü'nde tamamladı. Öğretmenliğin yanı sıra Konya'da TÖB-DER yöneticiliği, Konya İl Spor Müdürlüğü görevlerinde bulundu. Cumhurbaşkanı Başdanışmanlığı yaptı. 1998 seçimlerinde DSP'den

⁶⁷⁵ Bu bilgiler İvriz İlköğretmen Okulu'nun 1955-1956 öğretim yılı ile 1976-1977 öğretim yılları arasındaki Dışarıdan Bitirme Diploma Defterlerinden alınmıştır.

⁶⁷⁶ Mustafa Özer, **İvriz Köy Enstitüsü**, İstanbul, 2001, s. 171 vd.

Karaman Milletvekili seçildi. 57. Hükümette Spordan Sorumlu Devlet Bakanı olarak görev yapmıştır.

2) Musa Eroğlu

Mut'un Musalar köyünde doğdu. 1953-1954 öğretim yılında İvriz İlköğretmen Okulu'ndan mezun oldu. Sesi ve sazıyla ün yapan Eroğlu, pek çok halk türküsü derledi. Özgün kasetler yaptı. Çok sevilen usta sanatçı, Ankara Müzik Okulu'nda da öğrenci yetiştirmiştir.

3) Prof. Dr. Hüsamettin Akçay

1948'de Konya'nın Ereğli ilçesinin Zengen köyünde doğdu. 1965'te İvriz İlköğretmen Okulu'ndan mezun oldu. Yüksek öğrenimini İzmir Yüksek Öğretmen Okulu Kimya Bölümü'nde tamamladı. Almanya'nın Strazburg Üniversitesi'nde master ve doktora yaptı. Fransa'da Nükleer Analitik Kimya ve Uranyum Uzmanı olan Akçay, Türkiye Atom Enerjisi'nin uranyum tesislerini kurdu. Dokuz Eylül Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yapmaktadır. Ayrıca Fransa'nın Nice(Nis) Üniversitesi'nde kürsüsü bulunmaktadır. Hüsamettin Akçay'ın "Ayrırma Yöntemleri" adlı kitabı, dalında tektir. Ayrıca "Modern Üniversite Kimyası", "Analitik Kimya Laboratuvarı" adlı eserleri bulunmaktadır.

4) Prof. Dr. Mevlüt Bozdemir

Konya'nın Hasanşeyh köyünde doğdu. 1964'te İvriz İlköğretmen Okulu'ndan mezun oldu. Yüksek öğrenimini Gazi Eğitim Enstitüsü İngilizce Bölümü'nde yaptı. Fransa-Sorbon Üniversitesi'nde görev yapmaktadır.

5) Prof. Dr. Feridun Büyükkaksoy

1945'te İvriz'de doğdu. Ortaöğrenimini İvriz ve Çapa'da, yüksek öğrenimini ise Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü'nde yaptı. Bolu İzzet Baysal Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

6) Hasan Can

1935'te Ermenek'in Esentepe köyünde doğdu. 1957'de İvriz İlköğretmen Okulu'ndan mezun oldu. Öğretmenlik ve müze müdürlüğü yaptı. 1974'te Konya-Ereğli'de Güneş Gazetesi'ni çıkarmaya başladı. Gazeteciliğinin yanı sıra yöresel etkinlikleriyle de dikkat çeken Can, Karacadağ-Oymalı köyündeki yer altı kentinin ortaya çıkarılmasında, Ereğli'ye Öğretmenevi'nin kazandırılmasında, Üçşehitler Ormanı'nın kurulmasında etkin çaba göstermiştir.

7) Mustafa Özer

1933'te Konya'nın Ereğli İlçesinin Kutören köyünde doğdu. 1949 yılında İvriz Köy Enstitüsü'ne girdi. 1955 yılında İvriz İlköğretmen Okulu'ndan mezun oldu. İstanbul Çapa Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nden mezun oldu. Çeşitli yerlerde öğretmenlik yaptı. "Dilbilgisi Araştırmaları", "Çağdaş Çizgide Dünden Bugüne", "İvriz Köy Enstitüsü" adlı eserleri vardır.

8) Prof. Dr. Mustafa Toprak

1945'te Karapınar'ın Oymalı köyünde doğdu. 1964 yılında İvriz İlköğretmen Okulu'ndan mezun oldu. Yüksek öğrenimini Ankara Yüksek Öğretmen Okulu'nda yaptı. Dokuz Eylül Üniversitesi'nde Kimya Profesörü olarak çalışmaktadır. "Laboratuar Kitabı", "Organik Kimya" adlı eserleri vardır.

9) Prof. Dr. Mehmet Akçay

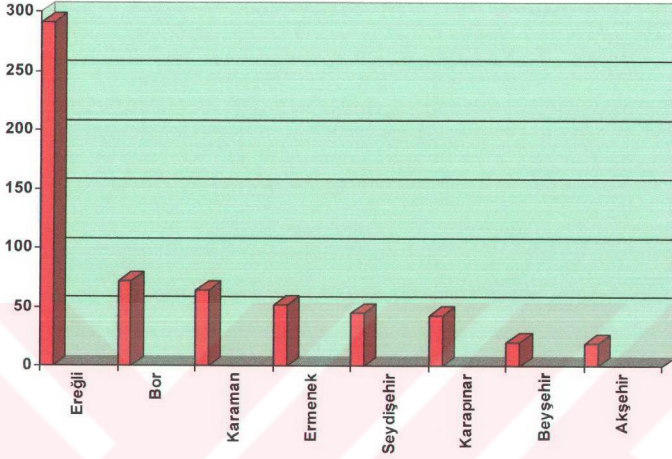
1952'de Ereğli'nin Zengen köyünde doğdu. Ortaöğrenimini İvriz'de (1975); yüksek öğrenimini ise Yüksek Öğretmen Okulu Kimya Bölümü'nde tamamladı. Almanya'da master ve doktora yaptı. Cumhuriyet Üniversitesi Fen Fakültesi Kimya Bölümü Başkanlığı ve Rektör Yardımcılığı görevini sürdürmektedir.

c) İvriz İlköğretmen Okulu Mezunlarının Mensup Oldukları Yerleşim Yerleri⁶⁷⁷

Ereğli, Akşehir, Ermenek, Niğde, Ulukışla, Beyşehir, Bozkır, Hadim, Seydişehir, Ilgın, Karaman, Karapınar, Kutviran, Çumra, Bor, Gülşehir, Aksaray, Konya, Mut, Kandıra, Bünyan, Aliçerçi, Ortaköy, Bahçeli, Darboğaz, Ovacık, İbrali, Mandasan, Doğanbey, Akviran, Akçalar, Gargara, Karaviran, Fariske, Akmanastır, Tekke, Ayrancı, Ferlek, Adiller, Derebucak, Uğurlu, Akkise, Bulçuk, Beyağlı, Doğanhisar, Gaferiyat, Karaağa, Meyre, Çakıllar, Derinkuyu, Lemus, Nadire, Saraycık, Reis, Durlaz, Kemerhisar, Çukurbağ, Yelbeyi, Taraşçı, Nevşehir, Zanapa, Üçhisar, İbradı, Kemboz, Fertek, Geçit, Eşme, Taşkent, İlisıra, Orta, Zengen, Ürgüp, Karacaviran, Dere, Kadınhanı, Gaybi, Kızılkaya, Kızılyaka, Koçak, Sudurağı, Cihanbeyli, Büyükyığı, Aslantaş, Lemos, Üçkuyu, Dolhanlar, Akçaviran, Mencek , Civler , Aşağı Karaviran, Kurucay, Yuva Köyü, Halmuge, Gülabi, Yarma, Ihlara, Yeşilova, Avdan, Koçalar, Hortu, Silint, Göre, Yüksekli, Kocacihan, Kayapınar, Ökeş, Kemboz, Hüyükburun, Sariveliler, Alibey Hüyüğü, Buçak, Ayaslar, Tarascı, Selime, Kuyucu, Sivrihisar, Bermende, Kazancı, Sarıvadi, İlisu, Helva, Nadir, Özüsagır, Kavak, Akçaalan, Görmel, Kurşunlu, Y.Numa, Deste, Lafza, K.Ağaç, Belen, Bayındır, İncir, Foca, Çukurköy, Güzelsu, Çörüş, Hayaraboz, Sivastı, Gürlevik, Bezkese, Büyükkışla, Çayırbağı, Sille, Gülviran, Zeyve, Çukurkuyu, Yelbeği, Aşağı İrnebol, Yukarı İrnebol, , Kumuk Köyü, Demirci, Serik, Yukarı Aşmaz, Yukarı Anmaz, Güzelsu, Karaçalı, Çini, Ak Bıyıklı, Sariveliler, Bağrıdelik, Orhaniye, Boyalık, Açık, İkizli, Karkın, Yelbeği, Get, Dorla, Bucak, Güney, Tuzköy, Buldan, Başhüyük, Karaözü, Kulp, Daday, Çaykara, Kızılviran, Demirci, Altunhisar, Dalazlı Köyü, Balahor, KoyulHisar, Domru Köyü, Narlı Köyü, Manyan, Kirli, Calmanda, Yukarı İznebal, Baş, Tepelice, Ahırlı, Açlalar, Çardak, Durak, Çatın, Gödet, Fart, Hısarlık, Karaçamlar, Civril, Burgaz, Karaardıç, Tuzköy, Misvaklı, Çömleki, Yaprakhisar, Kızılçakar, Gazancı, Mandasan, Yusufuşağı, Karanlık Köyü, Kamalar, Tarascı, Evliya, Gürümca, Küçükkuşla, Saray, Durak, Çukurkuyu, Cevaş, Daldos, Akçaşehir, Kayalı, Gafesyat, Gönyeli, Doğa, Pazarardan, Kutören, Göynükkışla, Çende,

⁶⁷⁷ Bu bilgiler İvriz İlköğretmen Okulu Sınıf Geçme Defterlerinden alınmıştır.

Hasanşeyh, Beyviran, Sarı Vadi, Derviş, Salanda, Yeşiloba, Mandason, Genezin, Salalar, Dağdaş, Cinler, Ayas, Yakacık, Ditre, Gerekli, Deste, Berendi, Cevit, Kayacık, Elena, Kanlıca, Harmanlı, Arpaçay, Hasanoba, Üstünler Köyü, Kavuklar, Kembez Köyü, Taşkale, Göçer, İnlıce, Uluğaça, İlbara, Betikli, Boyalı, Öbektaş, Beyköy, İkiz, Balcı, Seyitali, Çatın, Hacıbektaş, Sarıç, Osmancık, Üzümlü, Salanda, İlemin, Çavdarlı, Armaz, Gödek, Çavuş, Çiçekler, Akpınar, Keçimköyü, Ekizli, İbrala, Bolayır, Kaşkışla, Meydanlı, Ağızboğaz, Yenice, Kayvalon, Hüyük Kale, Çetmi, Alibekirli, Durak, Barakmuslu, Açık, Yaksıyan, Yendiği, Kulviran, Hacılar, Köstengi, Ambar, İhsaniye, Hisarlık, Gündelen, Nadir, Budak, Kurdular, Darbogaz, Ahırlı, Bayındır, Çiller, Sarıoğlan, Şıklar, Çakmak, Abdülgediği, Cesi, Bayat, Sere, Göle, Dipi, Mevlütlü, Boyalı, Dikilitaş, Koru Şeren, Saçıkara, İntepe, Pirsultanlı, Hasan, Dinek, Karasevinç, Sular, Acılar, Bozgondok, Ermende, İbrahim, Çunu, Yunak, Kılan, Kozanlı, Karacaardıç, Seki, Kalecik, Gölhisar, Boyalı, Kuzviran, Gölviran, Kulu, Felahiye, Alaca, Üçhöyük, K.Karabekir, Aziziye, Tahsinköyü, Kayalı, Eğrigöz, Karacaardıç, Kırelı, Sadık, Karpınar, Nadir, Burçalan, Çardacık, Gencek, Elmalı, Kılbasan, Büyüksöğütözü, Kötürnek, Bekele, Yukarı Çiğil, Yaka, A.İrnebol, Ladik, Beypazarı, Boyalık, Karahöyük, Gafariyet, Özdemir, Türkmen, Kavuklar, Celit, Kameni, Aybastı, Lale Köyü, Emirgazi, Mençek, Boyuntu, Kuyucak, Kıçıkışla, İslıhisar, Hüyükburun, Nerımantuna, Yeniköy, İhsaniye, Bulgurluk, Acıpınar, Kızılağaça, Karalgazi, , Gilisra, Tol, Kuzguncuk, Durak, Seyit Hasan, Bademli, Cetni, Köstengil, Zara, Sıramköyü, Başköy, Bahtiyarlar, Kırkkuyu, İmen, Karacaören, Derbent, Keçiköyü, Turgut, Sadıkköyü, İslıhisar, Sorkun, Manyan, Y.Gündelen, Keçiköyü, Öbektaş, Yunak, Balıklavi, Akören, Terelice, Falaka, Tire, Işıklar, Gicen, Dikilitaş, Muratdede, M.Hisar, Böğecik, Mahhisar, Kınık, Durak, İhsaniye, Deştiğın, Bayafşaru, Beyviran, Yıldızlı, Bulgurluk, Doğanhisar, Avanos, Zara, Üzümlü, Kulu, İlısu, Boğazören, Anbar, Kamışlıkuyu, K.Ağını, Sıram, Başköy, Eldeş, Dorla, Çalmanda, Kozlu, Sarıca, Keçıkaya, Akören, Kısıksrak, Çamlı, Saçıkara, Gölveren, Başkışla, Kayalı, Erbet, Göstere, Demirci, Karakulak, Balıkova, Misafirli, Sarayönü, Halkapınar, Kayasu, Sarıkaya, Balya, Kılbasan, Sivrialan, Yıldızlı, Kıscecik, Gözlere, Delice, Kızıllar, Sıradan, Yeşil, Karakulak, İprala, Elbaşı.

Grafik 7: İvriz İlköğretmen Okulu Mezunlarının Geldikleri Yerleşim Yerleri

11) EĞİTİM PROGRAMI

Eğitim ve öğretim işi programlı yapılması gereken önemli bir iştir. Çünkü toplumların ideal olarak benimsedikleri eğitim hedeflerine ulaşabilmeleri, bu alandaki çalışmaları belli programlarla uygun olarak sürdürmelerine bağlıdır. Aslında okul eğitiminin planlı, düzenli ve kontrollü bir süreç olması da önceden hazırlanmış programlarla sağlanmaktadır. Eğitim programının çeşitli tanımları yapılmıştır. Bunlardan bazılarını şu şekilde belirtebiliriz: Eğitim programı, bir eğitim kurumunun, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, milli eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar.⁶⁷⁸

Prof. Dr. Fatma Varış'a göre ise eğitim programı, milli eğitim ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar. Öğretim, ders dışı kol

⁶⁷⁸ Savaş Büyükkaragöz, Cuma Çivi, **Genel Öğretim Metotları**, Öz Eğitim yay. , İst., 1997, s. 197.

faaliyetleri, özel günlerin kutlanması, geziler, kısa kurslar, rehberlik, sağlık vb. hizmetler ve fonksiyonlar bu çerçeveye girer.⁶⁷⁹

a) Dersler

İvriz İlköğretmen Okulu, İvriz Köy Enstitüsü'nün öğretmen okulu'na dönüştürülmesinden sonra Maarif Vekaleti, Talim Terbiye Kurulu'nun 30 Nisan 1953 tarih ve 183 no'lu kararı ile kabul ettiği programı uygulamıştır.

Aşağıda İvriz İlköğretmen Okulu'na ait ders tabloları verilmiştir. Tablolar hazırlanırken sınıf geçme defterleri yukarıda belirtilen program ile karşılaştırılmıştır.

Tablo 13:
1954-1970 Yılları Arasında İvriz İlköğretmen Okulu'nda Uygulanan Haftalık Ders Programı 1. Sınıf⁶⁸⁰

DERSLER	DERS SAATLERİ
Türkçe	4
Sosyal Bilgiler	3
Tabiat-Fen Bilgisi	5
Matematik	4
Beden Eğitimi	2
Müzik	2
Resim-Yazı	3
İş	3
Tarım	2
Yabancı Dil(Fransızca)	4
Din Bilgisi	1
TOPLAM	33

⁶⁷⁹ Fatma Varış, **Eğitimde Program Geliştirme**, Ankara, A.Ü. Eğitim Fakültesi, 1978, s. 17.

⁶⁸⁰ İvriz İlköğretmen Okulu 1965-1966 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri, s. 1.

Tablo 14:
1954-1970 Yılları Arasında İvriz İlköğretmen Okulu'nda Uygulanan Haftalık
Ders Programı
2. Sınıf ⁶⁸¹

DERSLER	DERS SAATLERİ
Türkçe	4
Sosyal Bilgiler	3
Tabiat-Fen Bilgisi	4
Matematik	3
Beden Eğitimi	2
Müzik	2
Resim-Yazı	2
İş	3
Tarım	2
TOPLAM	25

Tablo 15:
1954-1970 Yılları Arasında İvriz İlköğretmen Okulu'nda Uygulanan Haftalık
Ders Programı 3. Sınıf ⁶⁸²

DERSLER	DERS SAATLERİ
Türkçe	4
Sosyal Bilgiler	3
Tabiat-Fen Bilgisi	4
Matematik	3
Beden Eğitimi	2
Müzik	2
Resim-Yazı	2
İş	3
Tarım	2
TOPLAM	25

⁶⁸¹ İvriz İlköğretmen Okulu 1965-1966 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri, s. 32.

⁶⁸² İvriz İlköğretmen Okulu 1965-1966 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri, s. 56.

Tablo 16:
1954-1970 Yılları Arasında İvriz İlköğretmen Okulu'nda Uygulanan Haftalık
Ders Programı
4. Sınıf⁶⁸³

DERSLER	DERS SAATLERİ
Psikolojiye Giriş	2
Türk Dili ve Edebiyatı	3
Kompozisyon	1
Tarih	2
Coğrafya	1
Fizik	2
Kimya	3
Cebir	2
Geometri	2
Milli Savunma	1
Din Bilgisi	1
Beden Eğitimi	2
Müzik	2
Resim-Yazı	3
İş	3
Tarım	2
TOPLAM	34

⁶⁸³ İvriz İlköğretmen Okulu 1965-1966 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri, s. 76.

Tablo 17:
1954-1970 Yılları Arasında İvriz İlköğretmen Okulu'nda Uygulanan Haftalık
Ders Programı
5. Sınıf⁶⁸⁴

DERSLER	DERS SAATLERİ
Eğitim Psikolojisi	2
Eğitim Sosyolojisi	1
Öğretim Met. ve Uygulama	2
Türk Dili ve Edebiyatı	3
Kompozisyon	1
Tarih	2
Coğrafya	1
Fizik	2
Biyoloji	2
Cebir	2
Geometri	1
Milli Savunma	1
Din Bilgisi	1
Beden Eğitimi	2
Müzik	2
Resim-Yazı	2
İş	3
Tarım	2
Ev-İş(Kızlar İçin)	3
TOPLAM	35

⁶⁸⁴ İvriz İlköğretmen Okulu 1965-1966 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri, s. 116.

Tablo 18:
1954-1970 Yılları Arasında İvriz İlköğretmen Okulu'nda Uygulanan Haftalık
Ders Programı
6. Sınıf⁶⁸⁵

DERSLER	DERS SAATLERİ
Eğitim Psikolojisi	3
Eğitim Sosyolojisi	2
Öğretim Met. ve Uygulama	6
Teşkilat ve İdare	1
Çocuk Edebiyatı	1
Kompozisyon	1
Tarih	2
Coğrafya	1
Sağlık Bilgisi	1
Biyoloji	1
Milli Savunma	1
Beden Eğitimi	2
Müzik	2
Resim-Yazı	2
İş	3
Tarım	1
Ev-İş(Kızlar İçin)	3
TOPLAM	33

İlköğretmen Okulları 1969-1970 öğretim yılına kadar ortaokul üzerine 3 yıllık eğitim verirken, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü'nün 17 Aralık 1969 tarih ve 320.2/212-19516 sayılı yazısı, Bakanlık Makamınının 17.12.1969 tarih ve 19517 sayılı oluru ve Talim Terbiye Kurulu'nun 18 Mart 1970 tarih ve 44 sayılı kararı ile, İlköğretmen Okulları'nın ilkokul üzerine 7 yıllık, ortaokul üzerine 4 yıllık öğretim vermeleri, bunun 1970-1971 öğretim yılında ve aşağıda belirtilecek ders dağıtım cetvellerine göre öğretim yapmaları kararlaştırılmıştır.

Bu karar doğrultusunda İvriz İlköğretmen Okulu'nda da 1970-1971 öğretim yılından başlayarak bu program uygulanmıştır.

⁶⁸⁵ İvriz İlköğretmen Okulu 1965-1966 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri, s. 130.

Tablo 19:
1970-1971 Öğretim Yılından Başlayıp 1976-1977 Öğretim Yılı Sonuna Kadar
Uygulanan Program
1. Sınıf⁶⁸⁶

DERSLER	DERS SAATLERİ
Türkçe	4
Sosyal Bilgiler	3
Fen Bilgisi	5
Matematik	4
Beden Eğitimi	2
Müzik	2
Resim-İş	3
İş Bilgisi	3
Tarım	2
Yabancı Dil(Fransızca)	4
Din Bilgisi	1
TOPLAM	33

3 yıllık İlköğretmen Okulları'nda bütün sınıf ve şubelerde aynı program uygulanırken, 4 yıllık dönemde fen ve edebiyat şubelerinde farklı programlar uygulanmaya başlamıştır. 4 Yıllık İlköğretmen Okulları programları aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir. Burada 3 yıllık orta kısmın derslerine de yer verilmiştir.

⁶⁸⁶ İvriz İlköğretmen Okulu 1971-1972 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri, s. 9.

Tablo 20:
1970-1971 Öğretim Yılından Başlayıp 1976-1977 Öğretim Yılı Sonuna Kadar
Uygulanan Program
2. Sınıf⁶⁸⁷

DERSLER	DERS SAATLERİ
Türkçe	4
Sosyal Bilgiler	3
Fen Bilgisi	4
Matematik	3
Beden Eğitimi	2
Müzik	2
Resim-İş	2
İş Bilgisi	3
Tarım	2
Yabancı Dil (Fransızca)	4
Din Kültürü	1
TOPLAM	34

Tablo 21:
1970-1971 Öğretim Yılından Başlayıp 1976-1977 Öğretim Yılı Sonuna Kadar
Uygulanan Program 3. Sınıf⁶⁸⁸

DERSLER	DERS SAATLERİ
Türkçe	4
Sosyal Bilgiler	3
Fen Bilgisi	4
Matematik	3
Beden Eğitimi	2
Müzik	2
Resim-Yazı	2
İş Bilgisi	3
Tarım	2
Yabancı Dil(Fransızca)	4
TOPLAM	30

Gerek 3 yıllık gerekse 4 yıllık program birbirinin hemen hemen aynısı olmasına rağmen bazı farklar göze çarpmaktadır: örneğin; 3 yıllık programda 4.

⁶⁸⁷ İvriz İlköğretmen Okulu 1971-1972 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri, s. 25.

⁶⁸⁸ İvriz İlköğretmen Okulu 1971-1972 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri, s. 1.

sınıflarda bulunan psikolojiye giriş dersi, 4 yıllık programda 4. sınıf yerine, 5. sınıfa alınmıştır. Derslerde yıllara göre farklılıklar da olmuştur. 3 yıllık programda fizik 2, kimya 3 saat iken 4 yıllık programda bu dersler ile biyoloji dersi, fen bilgisi adı altında 9 saat okutulmuştur.

Aradaki en önemli farklardan birisi de 1970'ten önce sadece orta kısmın 1. sınıfında okutulan yabancı dil dersi, 4 yıllık programda bütün sınıflarda okutulmuştur. İvriz İlköğretmen Okulu'nda ağırlıklı olarak Fransızca yabancı dil dersi iken 1973-1974 yılında İngilizce dersinin de okutulduğu görülmektedir.

Tablo 22:
1970-1971 Öğretim Yılından Başlayıp 1976-1977 Öğretim Yılı Sonuna Kadar Uygulanan Program 4. Sınıf⁶⁸⁹

DERSLER	DERS SAATLERİ
Türk Dili ve Edebiyatı	3
Kompozisyon	2
Tarih	2
Coğrafya	2
Fen Bilgisi (Biyoloji-Fizik-Kimya)	9
Matematik	5
Milli Güvenlik	1
Yabancı Dil(Fr.-İng.)	5
Din Bilgisi	1
Beden Eğitimi	1
Müzik	1
Resim-Yazı	2
İş	2
Tarım	2
TOPLAM	38

4 yıllık program hem mesleğe hem de üniversiteye hazırladığından 5. sınıf programında genel kültür derslerinin ağır bastığı görülmektedir. Fen bilgisi

⁶⁸⁹ İvriz İlköğretmen Okulu 1973-1974 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri, s. 2.

dersinde laboratuvar çalışmaları ağırlık kazanmaktadır. Ayrıca fen derslerinin saatlerinde de artış olmuştur. Eski programda fizik, biyoloji dersleri toplam 4 saat iken yeni programda kimya dersinin de eklenmesiyle fen bilgisi dersi fizik-kimya 4 saat, biyoloji dersi 2 saat olmak üzere 6 saat olmuştur.

3 yıllık ilköğretmen okullarında bütün sınıflarda aynı program uygulanırken, 4 yıllık dönemde bazı ilköğretmen okullarında 6. sınıftan itibaren öğrencilerin fen ve edebiyat şubelerine ayrıldıkları görülmektedir.

Tablo 23:

1970-1971 Öğretim Yılından Başlayıp 1976-1977 Öğretim Yılı Sonuna Kadar Uygulanan Program 5. Sınıf⁶⁹⁰

DERSLER	DERS SAATLERİ
Eğitim Psikolojisi	2
Psikoloji	2
Türk Dili ve Edebiyatı	2
Kompozisyon	1
Matematik	3
Tarih	1
Coğrafya	1
Fen Bilgisi (Fizik-Kimya)	4
Biyoloji	2
Yabancı Dil (Fransızca)	3
Sanat Tarihi	1
Milli Güvenlik	1
Din Bilgisi	1
Beden Eğitimi	2
Müzik	2
Resim-Yazı	2
İş	3
Tarım	1
Ev-İş(Kızlar İçin)	2
TOPLAM	36

⁶⁹⁰ İvriz İlköğretmen Okulu 1973-1974 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri, s. 6.

Tablo 24:
1970-1971 Öğretim Yılından Başlayıp 1976-1977 Öğretim Yılı Sonuna Kadar
Uygulanan Program 6 Fen ⁶⁹¹

DERSLER	DERS SAATLERİ
Eğitim Psikolojisi	2
İlkokullarda Öğretim	4
İlkokullarda Yönetim	1
Türk Dili ve Çocuk Edeb.	2
Kompozisyon	1
Tarih	1
Coğrafya	1
Sağlık ve Beslenme Eğit.	1
Biyoloji	1
Fizik	2
Matematik	3
Yabancı Dil	3
Milli Güvenlik	1
Beden Eğitimi	2
Müzik	2
Resim-Yazı	2
İş	3
Tarım	1
Ev-İş(Kızlar İçin)	2
TOPLAM	35

⁶⁹¹ İvriz İlköğretmen Okulu 1973-1974 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri, s. 3.

Tablo 25:
1970-1971 Öğretim Yılından Başlayıp 1976-1977 Öğretim Yılı Sonuna Kadar
Uygulanan Program 6 Edebiyat ⁶⁹²

DERSLER	DERS SAATLERİ
Eğitim Psikolojisi	2
İlkokullarda Öğretim	4
İlkokullarda Yönetim	1
Türk Dili ve Çocuk Edeb.	2
Kompozisyon	1
Tarih	1
Coğrafya	1
Sağlık ve Beslenme Eğit.	1
Matematik	3
Yabancı Dil	3
Milli Güvenlik	1
Beden Eğitimi	2
Müzik	2
Resim-Yazı	2
İş	3
Tarım	1
Ev-İş(Kızlar İçin)	2
TOPLAM	32

⁶⁹² İvriz İlköğretmen Okulu 1975-1976 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri, s. 14.

Tablo 26:
1970-1971 Öğretim Yılından Başlayıp 1976-1977 Öğretim Yılı Sonuna Kadar
Uygulanan Program
7. Sınıf Fen ⁶⁹³

DERSLER	DERS SAATLERİ
Eğitim Sosyolojisi	2
İlkokullarda Öğretim	4
Seçmeli Dersler (Özel Eğitim-Okul Öncesi)	1
Edebiyat	2
Kompozisyon	1
Felsefe	3
Tarih	1
Coğrafya	1
Sanat Tarihi	1
Cebir	4
Kimya	3
Fizik	4
Yabancı Dil	3
Milli Güvenlik	1
Beden Eğitimi	2
Müzik	1
Resim	1
Astronomi	2
TOPLAM	37

⁶⁹³ İvriz İlköğretmen Okulu 1973-1974 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri, s. 15.

Tablo 27:
1970-1971 Öğretim Yılından Başlayıp 1976-1977 Öğretim Yılı Sonuna Kadar
Uygulanan Program
7. Sınıf Edebiyat⁶⁹⁴

DERSLER	DERS SAATLERİ
Eğitim Sosyolojisi	2
İlkokullarda Öğretim	4
Seçmeli Dersler (Özel Eğitim-Okul Öncesi Eğit.	1
Edebiyat	5
Kompozisyon	1
Felsefe	6
Tarih	3
Coğrafya	2
Sanat Tarihi	2
Tabiat Bilgisi	2
Yabancı Dil	3
Milli Güvenlik	1
Beden Eğitimi	1
Müzik	1
Resim	1
TOPLAM	35

3 yıllık İlköğretmen Okulları programı ile 4 yıllık program arasındaki en önemli fark, birinci programda öğrencilerin hepsinin aynı dersi almasıdır. 4 yıllık programda derslerde farklılıklar olduğu görülmektedir.

3 yıllık programla 4 yıllık program arasındaki diğer önemli fark ise, birincisinde sadece orta kısmın 1. sınıfında yabancı dil dersi yer alırken, 4 yıllık programda yabancı dil dersinin bütün sınıflarda okutulan zorunlu bir ders olduğu görülmektedir. Diğer fark ise, 3 yıllık programda olmayan felsefe dersinin 6. sınıfların programında yer almış olmasıdır. Önemli olan bir konuda, 7. sınıflarda 1973-1974 öğretim yılında astronomi dersinin okutulmuş olmasıdır.

Dikkate değer diğer bir hususta, 4 yıllık programın öğrencilere yeni kapılar açmış olmasıdır. Yukarıda da belirtildiği üzere 3 yıllık ilköğretmen okulunu

⁶⁹⁴ İvriz İlköğretmen Okulu 1973-1974 Öğretim Yılı Sınıf Geçme Defteri, s. 27.

bitiren bir öğrenci, ilkokul öğretmenliği yapmakla birlikte sadece eğitim enstitülerinin sınavlarına girebilmekteyken, 4 yıllık ilköğretmen okulu mezunları, aynı zamanda diğer lise öğrencilerinin sahip olduğu haklara sahip olmakta ve üniversitede istedikleri bölüme girebilmekteydiler.

b) Staj ve Uygulama

7 Şubat 1955 tarihli “İlköğretmen Okulları İdare, Disiplin ve İmtihan Yönetmeliği”nin 51. maddesinde staj ve uygulama ile ilgili şu hususlar belirtilmektedir: “Müfredat programlarına göre ilkokullarda yapılacak sürekli uygulamalar, çevrenin özellikleri ve iklim şartları göz önünde tutularak okulca ayarlanır”.

51/a maddesinde, “uygulama dersi notu, bütün ders yılı süresince yapılan uygulama çalışmalarını değerlendiren bir not olarak takdir edilir” denmektedir. Birinci ve ikinci kanaat dönemlerinde öğrenciye verilen uygulama notlarının ortalaması 5 ve 5’ten yukarı ise öğrenci başarılı sayılır. Verilen not 5’ten az ise, öğrenci ekim ayı içinde üç hafta süreyle ara vermeden uygulama okullarında yeniden çalışmalara gönderilir. Uygulama dersinin bitirme notu, öğrencinin bu defa ki çalışmalarına göre takdir edilir. 51/b maddesinde, “bu uygulama çalışmaları sonunda başarı gösteremeyenler, derslerini ertesi yıla devredebilecek duruma gelmişlerse ertesi yılın mayıs ayında, yine başarılı olamazlarsa ekim ayında yapılacak uygulama çalışmalarına gönderilirler. Bu çalışmalar sonunda alacakları notlar onların bitirme notunu teşkil eder” denmektedir.⁶⁹⁵

10 Mart 1969 tarihli İlköğretmen Okulları Sınıf Geçme ve Bitirme İmtihan Yönetmeliği’nin 59/a maddesinde “Uygulama notu, bütün bir ders yılı süresince yapılan uygulama ve staj çalışmalarını değerlendiren bir not olarak takdir edilir” denmekte, böylece bu dersin adı “uygulama” yerine “uygulama ve staj” dersi olarak değiştirilmiştir. Aynı yönetmeliğin 59/a-b maddesine göre, öğrenci iki kanaat dönemi sonunda başarısız olursa 20 Eylül’de başlamak üzere, üç hafta

⁶⁹⁵ “Öğretmen Okulları İdare, Disiplin ve İmtihan Yönetmeliği”, *Tebliğler Dergisi*, 7 Şubat 1955, sayı: 837, s. 4.

süreyle ara vermeden uygulama okullarında yeniden çalışmalara gönderilir. Uygulama dersi bitirme notu öğrencinin bu defa ki çalışmalarına göre takdir edilir. Uygulama çalışmaları sonunda başarı gösteremeyenler ertesi yılın Nisan ayında, yine başarılı olamazlarsa 20 Eylül'de başlamak üzere yapılacak uygulama çalışmalarına tabi tutulurlar. Bu çalışmalar sonunda alacakları notlar onların bitirme notunu teşkil eder. Bu çalışmalar sonunda öğrencinin başarılı olabilmesi için notunun en az 5 olması gerekir.⁶⁹⁶

b. 1) Staj ve Uygulamanın Amaçları

- Öğretmen Adayları Yönünden

- a) Öğretmen okulunda edindiği mesleki ve genel bilgileri uygulamak ve bu konudaki eksikliklerini tanımak.
- b) İlkokul programına göre yapacağı öğretimde, yeterli genel bilgiye sahip olup olmadığını anlamak.
- c) Meslek bilgi ve becerisi kazanmak ve bunları geliştirmek.
- d) Çevreyi tanımak, çevreye uyum sağlamak, okul ve toplum ilişkilerini kavramak.
- e) Toplum kalkınması tekniklerini uygulamak ve geliştirmek.

- Öğretmen Okulu Yönünden

- a) Adaylara kazandırılan genel bilgilerin yeterli olup olmadığını saptamak ve değerlendirmek.
- b) Öğretmen adaylarına kazandırılan mesleki bilgilerin yeterli olup olmadığını, uygulamada yeterli şekilde kullanılıp kullanılmadığını saptamak ve değerlendirmek.
- c) Kazandırılan tavır ve becerilerin yeterlilik derecesini değerlendirmek ve geliştirmek.
- d) Adaylara çevreyi tanıtmak, bu konuda kazandırılan bilgi ve teknikleri uygulamak, okul ve çevre ilişkilerini uygulamalı olarak kavratmak.

⁶⁹⁶ "İlköğretmen Okulları Sınıf Geçme ve Bitirme İmtihan Yönetmeliği", **Tebliğler Dergisi**, 10 Mart 1969, sayı: 1545, s. 79.

İlköğretmen okullarında stajlar köy ve şehir stajı olmak üzere ikiye ayrılırdı.⁶⁹⁷

b. 2) Şehir Stajı

İvriz İlköğretmen Okulu'nda Şehir stajı normal program içerisinde haftada bir gün ayrılarak yapılırdı. Staja genel olarak Mayıs ayı içerisinde gidilirdi ve bütün son sınıf öğrencileri bu staja katılırdı. Staj öğrencileri şehir merkezindeki okullara sınıf sayılarına göre dağıtılırdı.⁶⁹⁸ İvriz öğrencileri, şehir stajına öğrenciler otobüsle giderlerdi. Bu şekilde günlük gidiş-geliş yapılırdı.⁶⁹⁹

Staj meslek dersleri öğretmenlerinin gözetiminde yapılırdı. Meslek dersleri öğretmenleri en az üç yıl ilkokul öğretmenliği yapmış, başarılı rapor almış ve eğitim enstitülerinin pedagoji bölümünü bitirmiş kişilerdi.⁷⁰⁰

İvriz İlköğretmen Okulu'nda Özel Öğretim Yöntemleri adlı ders, meslek dersleri öğretmenleri tarafından anlatılırdı. Verilen dersin ardından o dersin uygulama aşaması başlardı. Bu maksatla staj okullarına gidilir ve öğrenciler ders verirlerdi. Dersin sonunda, sınıf öğretmeni, ilköğretmen okulunun meslek dersleri öğretmeni, dersi anlatan öğrenci ve grup öğrencilerinin katıldığı değerlendirme toplantısında öğrencilerin performansı ölçülürdü.⁷⁰¹

b. 3) Köy Stajı

Köy stajı 2 ay sürerdi. Ziya Aykurt ile yapılan görüşmede daha önceki yıllarda köy stajının 2,5 ay sürdüğü tespit edilmiştir. İvriz İlköğretmen Okulu öğrencileri, okulun belirlediği, merkeze bağlı, Gaybi, Durlaz (Yıldızlı), Çerkezköy, İvriz,

⁶⁹⁷ M. İhsan Ögüş, *İlköğretmen Okullarında Staj ve Uygulama*, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü, Ankara, 1967, s. 5.

⁶⁹⁸ İvriz İlköğretmen Okulu Mezunlarından ve İvriz Anadolu Öğretmen Lisesi Eski Müdürlerinden Ahmet Solmaz'la Yapılan Görüşme, Ereğli, 2004.

⁶⁹⁹ İvriz İlköğretmen Okulu Mezunlarından Ziya Aykurt ile Yapılan Görüşme, Ereğli, 2004.

⁷⁰⁰ a.g.g.

⁷⁰¹ a.g.g.

Zanapa köylerinde staj yaparlardı. Okul tarafından köylerde öğrencilerin kalması için ev tutulurdu. Öğrenciler gruplara ayrılarak bu evlerde kalırlardı.⁷⁰²

Öğrenciler yatılı kaldıkları için yiyecekleri İvriz İlköğretmen Okulu'ndan sağlanırdı. Öğrencilere nohut, bulgur, mercimek, patates gibi erzaklar verilirdi. Köyde stajda bulunan öğrencilerden birisi evde nöbetçi olarak kalırdı. Bu öğrenci evin temizlik işlerini yapar, yemekleri pişirirdi. Buradaki gaye köye uyum sağlamaktı.⁷⁰³

Öğrenciler staj için köye gitmeden önce kendilerine “Teşkilat ve İdare” dersi verilirdi. Bir öğrenci de ilkokulda nöbetçilik yapar, bütün yazışmaları ve yönetim işlerini sanki okulun müdürüymüş gibi yerine getirirdi. Bilmediği konuları okulun müdürüne sorardı.⁷⁰⁴

b. 4) Ders Verme

Stajın ilk haftası öğrenci sınıfta gözlem yapar, sınıf öğretmenini dinlerdi. Anlatılanlar ile ilgili not tutar, yöntem, araç ve gereçlerin yerinde kullanılıp kullanılmadığına, konu ile ilgili hedeflerin gerçekleşip gerçekleşmediğine dikkat ederdi. Akşamları staj yapılan ilkokulun müdürü başkanlığında değerlendirme toplantısı yapılırdı. Müdür toplantıda öğrencilerin aktivitelerini değerlendirir ve 2 ay sonraki staj değerlendirmesinde bunu göz önünde bulundururdu.

Stajın ikinci haftasından itibaren stajyer öğrenciler ders anlatmaya başlarlardı. Öğrenciler sürekli öğretmenlerinin gözetiminde bulunurlardı. Meslek dersleri öğretmenleri sık sık , rehberlik yaptıkları öğrencilerin staj yaptıkları köylere giderlerdi.

İlkokullarda Çarşamba günleri sosyal kol faaliyetleri yapılırdı. Stajyer öğrencilerden her biri, bir kolun başkanlığını üstlenir, ilkokuldaki kol başkanı

⁷⁰² Ziya Aykurt İle Yapılan Görüşme, Ereğli, 2004.

⁷⁰³ a.g.g.

⁷⁰⁴ a.g.g.

öğrenci ile birlikte kol çalışmalarını yürütürdü. Staja giden öğrenci sadece eğitim ve yönetim işi ile değil aynı zamanda okulların temizlik işleri ile çeşitli milli oyunlarla da meşgul olurdu. Köy ilkokulu öğrencilerinin stajyer öğrencilere karşı büyük ilgisi vardı. Çocuklar stajyer öğrencileri çok sıcak karşıyorlardı.⁷⁰⁵

Staja giden öğrenciler şu şekilde değerlendirilirdi:

a) Her dersin değerlendirilmesi: Bu değerlendirme stajyer öğrenci ile o sınıfın öğretmeni tarafından yapılırdı.

b) Günlük değerlendirme: Bu değerlendirmeye staj yapılan okulun müdürü, sınıfına stajyer öğrenci gelen sınıf öğretmeni ile bütün stajyer öğrenciler katılırdı.

c) Staj sonu değerlendirmesi: Staj sonu değerlendirmesine, staj yapılan okulda stajyer öğrencilere rehberlik yapan meslek dersleri öğretmeni, ilkokulun müdürü, bütün sınıf öğretmenleri ve stajyer öğrenciler katılırlardı.

Ziya Aykurt, köye staja giden öğrencileri denetlemek için bazen ilköğretim müfettişlerinin de köye geldiğini, staj işleri ile ilgili öğrencilere sorular yönelttiğini ifade etmiştir.

İvriz İlköğretmen Okulu'nda staj ve uygulama dersinin not değerlendirmesi ilgili meslek dersleri öğretmenleri tarafından yapılırdı. Ancak meslek dersleri öğretmenleri not verirken öğrencinin staj yaptığı okulun müdürünün ve sınıf öğretmenin görüşlerine de başvurulurdu.⁷⁰⁶

c) Eğitsel Kol Faaliyetleri

14 Şubat 1955 tarih ve 838 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan "İlköğretmen Okulları Yönetmeliği"nin 92. maddesinde eğitsel çalışmalarla ilgili şu hususlara yer verilmektedir: " Okulun yönetim, öğretim ve eğitim işleriyle

⁷⁰⁵ a.g.g.

⁷⁰⁶ a.g.g.

görevli bulunanlar, gerek derslerde gerekse okulun genel hayatı içinde öğrencilerin kişisel gelişmesine ve toplumsal eğitimlerine imkanlar hazırlamak, yurt ve yardımseverlik, ödev ve sorumluluk duygularını besleyip kuvvetlendirmek; boş zamanlarını iyi kullanmalarını öğretmek ve onları milli ve toplumsal hayatın gerektirdiği iş bölümüne alıştırmak için tedbirler almakla görevlidirler”.

Bahsedilen yönetmeliğin 93. maddesinde, “okulun bu amaçlara ulaşabilmesi için öğrencinin mümkün olduğu kadar geniş bir surette okul hayatına iştirak ettirilmesi ve kendi kendilerini idare etmeye alıştırılması lazımdır. Bu hususu temin için okul içinde öğrenciler arasında teşkilat kurularak okul işleri, yerine göre nöbetle veya öğrenciler tarafından seçilerek ayrılacak öğrenci temsilcilerine yaptırılır. Bu temsilciler arasında sınıf temsilcileri; sınıfların, yatakhanelerin, yemekhanenin vs. düzenine bakacak temsilciler; okul eşyasını ve binasını korumakla görevlendirilecek temsilciler sayılabilir”.

Yönetmeliğin 94. maddesinde, 92. maddede sözü edilen amaçlara ulaşmak için aşağıdaki kolların kurulması gerektiği belirtilmektedir:

- a) Sağlık, Temizlik ve Muaşeret Kolu
- b) Kızılay Gençlik Derneği
- c) Spor Yurdu veya Oyun Yuvası
- d) Öğrenci Kooperatifi
- e) Müzik Kolu
- f) Müsamere Kolu
- g) Kitaplık Kolu
- h) Kültür, Edebiyat ve Yayım Kolu
- i) Gezinti ve İncelemeler Kolu
- j) Fotoğrafçılık Kolu
- k) Bahçe İşleri ve Okulu Güzelleştirme Kolu
- l) Eşya Koruma Kol
- m) Derslerle ilgili başka kollar (Rasat, koleksiyonculuk vb.)

95. maddede ise, “temsilciliklerin ve kolların sayıları ve çalışma bölümleri okulların ihtiyaçlarına göre düzenlenir” denmektedir.⁷⁰⁷

19 Temmuz 1965 tarih ve 1364 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliği'nin 91. maddesinde yukarıda belirtilen kollarla ilgili bazı değişiklikler yapıldığı ve 1955 yönetmeliğinde yer almayan bazı kolların kurulabileceği belirtilmektedir. 1955 yönetmeliğinde yer alan “Spor Yurdu veya Oyun Yuvası” adlı kol 1965 yönetmeliğinde “Spor Kolu” olarak değiştirilmiştir. Yine “Müsamere Kolu”, “Temsil ve Eğlence Kolu” olarak, “Gezinti ve İnceleme Kolu”, “Gezi, İnceleme ve Turizm Kolu” olarak, “Bahçe İşleri ve Okulu Güzelleştirme Kolu”, “Okulu Güzelleştirme Kolu” olarak, “Eşya Koruma Kolu”, “Okul Eşyalarını Koruma Kolu” olarak değiştirilmiştir.⁷⁰⁸

Bununla birlikte 1955 yönetmeliğinde bulunmayan şu kolların da kurulabileceği belirtilmektedir.

- a) Halk Eğitim Kolu
- b) Disiplin Kolu
- c) Okulu Dışardan Bitirenlere Yardım Kolu
- d) Çevre Öğretmenleriyle Haberleşme ve Yardımlaşma Kolu
- e) Mezunlarla Haberleşme ve Yardımlaşma Kolu
- f) Ders ve İşlerle İlgili Başka Kollar ve Gözcüler: Gözleme, Koleksiyonculuk, Yangın Ekipleri vb.

1955 yönetmeliğinin 95. maddesi ile 1965 yönetmeliğinin 92. maddesinde kollara ait yönetmeliklerin öğretmen ve öğrenciler tarafından birlikte yapılacağı ve öğretmenler kurulunca incelenerek onaylanacağı belirtilmektedir.

⁷⁰⁷ “Öğretmen Okulları İdare, Disiplin ve İmtihan Yönetmeliği”, Maarif Vekaleti, **Tebliğler Dergisi**, 14 Şubat 1955, sayı: 838, s. 12.

⁷⁰⁸ “İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, 19 Temmuz 1965, sayı:1364, s. 267.

19 Temmuz 1965 Yönetmeliği'nin 91. maddesinde eğitim şeflerinin önderliğinde “Öğrenci Yönetim ve Eğitim Kurulu” kurulacağı ve kurulun okul için gerekli öğrenci kollarını kurabileceği belirtilmektedir.⁷⁰⁹

İvriz İlköğretmen Okulu arşivinde yapılan çalışmada eğitsel kollarla ilgili belgelere rastlanamamıştır. Edinilen bilgilere göre okuldaki bazı belgeler SEKA'ya gönderilmiştir. Bu nedenle kol faaliyetleri ile ilgili belgelerin de SEKA'ya gönderilmiş olabileceği düşünülmektedir.

d) Yaz Çalışmaları

19 Temmuz 1965 tarihli “İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliği”nin 98. maddesinde, ilköğretmen okullarında yapılacak yaz çalışmaları ile ilgili şu hususlara yer verilmiştir: “ Tatil boyunca yaz çalışmaları yapılır. Yaz çalışmaları; bölgenin iklim durumu, özellikleri, ihtiyaçları ve eğitim amaçları göz önünde tutularak iş çalışmalarına (bahçe, tarla, hasat, okula gerekli binaların yapılması, onarım, sıva, badana, yol, tesisler, örnek tesisler kurma, çevre köylerinin kalkınma çalışmaları ve köy okullarının yapımına katılma vb.), kurslara, gezilere ve kamplara ayrılmak üzere öğretmenler kurulunca planlaştırılır. Öğretmenlerin ve yaz çalışmalarına katılmaları zorunlu olan sınıflardaki öğrencilerin izinleri sıra ile, bu çalışmalara uygun düşecek şekilde öğretmenler kurulunca kararlaştırılır. Yaz çalışmalarına, üç sınıflı İlköğretmen Okulları'nın birinci ve ikinci; altı sınıflı İlköğretmen Okulları'nın dördüncü ve beşinci sınıf öğrencileriyle, yaz çalışmalarına katılmayan sınıf öğrencilerinden çeşitli nedenlerle okulda kalanlar katılırlar. Okulun duyduğu ihtiyaç üzerine yaz çalışmalarına okul müdürlüğünün önerisi ve Bakanlığın izni ile öteki sınıf öğrencileri de katılırlar. Okullar arasında faydalı görüldüğü takdirde, yaz çalışmaları için öğretmen ve öğrenciler arasında karşılıklı olarak değiştirme yapılabilir. Yaz çalışmaları ile ilgili plan ve programlar, öğretmen ve öğrenci izin tarihleri çizelgesiyle bu husustaki

⁷⁰⁹ a.g.drg., s. 267.

öğretmenler kurulu kararı örnekleri 1 Haziran'a kadar Bakanlığa gönderilir" denilmektedir.⁷¹⁰

İvriz İlköğretmen Okulu'nda yaz çalışmalarında, okulun bahçe düzenlemesi, boya işleri vs. yapılırdı. Öğrencilere üç öğün yemek verilirdi. Ayrıca İvriz İlköğretmen Okulu'nda döner sermaye olduğu için çalışan öğrencilere belli miktarda ücret ödenmekteydi. Ziya Aykurt o dönemde 2,5 lira ücret aldığını ve bu paranın o yıllarda çok değerli olduğunu belirtmiştir.⁷¹¹

Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü'nün 1970-1971 yıllığında "İlköğretmen Okulları Yaz Çalışmaları Hakkında Muhtıra" başlığı altında yaz çalışmaları ile ilgili çeşitli bilgiler yer almaktadır.

Yaz çalışmalarında öğrencilerin iki gruba ayrılacakları, bir grubun köylere giderek toplum kalkınmasına katılacakları, diğer grubun okulda kalarak okul binalarının onarım, inşaat, badana, boya işleriyle, okuldaki tarım çalışmalarında görev alacakları belirtilmektedir.

Yaz çalışmaları sırasında boş zamanları değerlendirme açısından yılda şu tavsiyelere yer verilmektedir:

1) Çevre Hükümet Tabipliği ile işbirliği yaparak halkın ve çocukların sağlığı ile yakından ilgilenilmelidir. Basit yara ve çıbanların tedavisi için tedbir alınmalı ve bu konuda öğrencilere de görev verilmelidir.

2) Sivrisinek, bit, pire gibi haşaratları yok etmek için, ilgili kurumlar ve köy halkı ile işbirliği yapılmalıdır. Bu iş için köyde bataklık varsa kurutulmalıdır.

3) Helaların ve içme sularının ıslahı için su yollarının açılması ve örnek hela çukurlarının kazılmasına fiilen yardımcı olunmalıdır.

4) Köyün sokaklarını, köy odalarını ve köy meydanlarını tertipleyip düzenlemek için köylü ile işbirliği yapılmalıdır. Köy okulu, köy evleri ve köy camilerini badanalamalı, köy mezarlığını düzenlemeli, çocuk bahçesi ve spor sahaları yapılmalıdır.

⁷¹⁰ "İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliği", *Tebliğler Dergisi*, 19 Temmuz 1965, sayı:1364, s. 267.

⁷¹¹ Ziya Aykurt İle Yapılan Görüşme, Ereğli, 2004.

5) Erkek öğrenciler, ağır işlerin yapılmasına yardım ederken kız öğrenciler de bir taraftan kendi biçki-dikiş öğretmenleri ve bayan öğretmenleri ile, diğer taraftan çevrede bulunan Akşam Kız Sanat Enstitüsü ve biçki-dikiş öğretmenleriyle işbirliği yaparak, çocuk bakımı, ev tertip ve düzeni, ev ve giyim eşyalarının boyanması, onarımı, dikimi ve temizliği ile ilgilenmelidir.⁷¹²

e) Tarım Alanındaki Çalışmalar

Bahsedilen yılda tarım çalışmaları ile ilgili şu bilgilere yer verilmiştir:

Çevrede bulunan Tarım, Orman ve Veteriner Teşkilatı ile işbirliği yaparak tarım öğretmenlerinin rehberliğinde;

- 1) Kümes hayvanların bakımı ve ıslahı için tedbirler alınmalı.
- 2) Kümes hayvanlarının sağlıklarıyla ilgilenilmeli ve bu hayvanlar hastalıklara karşı aşılanmalıdır.
- 3) Köylünün büyük ve küçükbaş hayvanlarının ıslahı, hastalıklardan korunması, hasta olanların tedavisi için tedbirler alınmalıdır.
- 4) Çevrede yetişen tahıl ve benzeri toprak ürünlerinin ıslahı, hastalıklardan korunması, hastalık ve haşerelere karşı mücadelede köylüye yardım edilmelidir.
- 5) Çevrede yetişen ağaçların ıslahı için, fidanların dikimi, aşılanması, meyvelerin toplanması ve ambalaj işlerinde köylülere yardımcı olunmalıdır.
- 6) Çevrede yetiştirilen sebzelerin ıslahı, hastalıklardan korunması, ambalajlanması ve bugüne kadar köylerde yetiştirilmemiş sebzelerin çeşitlendirilmesi için deneme ve teşviklerde bulunulmalıdır.

19 Temmuz 1965 tarihli İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliği'nin 98. maddesinde yaz çalışmalarını ile ilgili olarak, bahçe, tarla, hasat, okula gerekli binaların yapılması, onarım, sıva, badana, yol, tesisler, örnek tesisler kurma, çevre köylerinin kalkınma çalışmaları ve köy okullarının yapımına katılma gibi çalışmalardan bahsedilmektedir.⁷¹³ Yönetmelikte, köylüye tarım, hayvancılık gibi konularda rehberlik etmek, fiilen köylülere yardımcı olmak, köy okullarının

⁷¹² M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü 1970-1971 Yılı, s. 234-235.

⁷¹³ "İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliği", Tebliğler Dergisi, 19 Temmuz 1965, sayı:1364, s. 267.

yapımına katılma, yol, tesisler kurmak gibi ideal ancak mimarlık ve mühendislik gibi alanlarda uzmanlık isteyen ve öğretmen okullarının maddi güçlerini aşan işlerden söz edilmektedir. Bunlar düşünülmesi güzel fakat uygulanması zor olan işlerdir. Bununla birlikte öğrenciler gerek okul içindeki faaliyetlerde gerekse köylerde yapılan toplum kalkınması çalışmalarında boya, badana, sıva gibi bir takım basit işleri gerçekleştirebilirlerdi.⁷¹⁴

f) Diplomalar

19 Temmuz 1965 tarihli “İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliği”nin 135. maddesine göre basılı her türlü belge ve diplomalar el yazısı ile ve sabit mürekkeple doldurulmak zorundaydı. Ayrıca belge ve diplomalar kazıntısız ve silintisiz olarak düzenlenmeliydi.

136. maddeye göre, altı sınıflı ilköğretmen okullarından ayrılan öğrencilere ilkokul, üç sınıflı ilköğretmen okullarından ayrılanlara da ortaokul diplomaları, arkalarına en son öğrenim durumuyla okuldan ayrılma sebepleri kaydedilmek ve tasdikli bir sureti dosyasına konmak suretiyle geri verilebilirdi.

Yönetmeliğin 137. maddesine göre ise, her türlü diploma ve öğrenim belgelerine sahibinin başarı derecesinin yazılması gerekir.⁷¹⁵

İvriz İlköğretmen Okulu’nda iki çeşit diploma verilmiştir. Bunlardan biri üç yıllık İvriz İlköğretmen Okulu diplomasıdır ve bu diploma öğrencinin mesleki formasyonu ile ilgilidir. 1973-1974 yılından itibaren 7 yıllık Lise ve İlköğretmen Okulu diplomaları verilmeye başlanmıştır. Daha öncede belirttiğimiz gibi 3 yıllık İlköğretmen Okulu mezunları sadece eğitim enstitüleri sınavına katılabilirken, 7

⁷¹⁴ İbrahim Arslanoğlu, *Kastamonu Öğretmen Okulları (1884-1977)*, M.E.B. yay. , İst. 1998, s. 145.

⁷¹⁵ Milli Eğitim Bakanlığı, *Tebliğler Dergisi*, “İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliği”, 19 Temmuz 1965, sayı: 1364, s. 270.

yıllık mezunlar liselerin girebildiği bütün yüksek öğretim kurumları sınavlarına katılma hakkını kazanmışlardır.

İlköğretmen Okulları mezunları daha önce eğitim enstitülerinin herhangi bir bölümünden mezun olarak bir liseye öğretmen olarak atanır. Ancak liseden mezun olana öğrencilerinin sahip olduğu haklar ona verilmediği için, üniversite fakültelerinin sınavlarına giremezdi. Bunu gerçekleştirmek için dışarıdan lise bitirme sınavlarına katılması ve lise diploması alması gerekirdi.⁷¹⁶

f. 1) Üç Yıllık İlköğretmen Okulu Diploma Örneği

İvriz İlköğretmen Okulu iki çeşit diploma vermiştir. Bunlardan birisi 1953-1954 öğretim yılından başlayıp 1972-1973 öğretim yılında sona eren ortaokul üzerine 3 yıllık öğrenim sonunda alınan 3 yıllık “İlköğretmen Okulu Diploması”dır. Bu döneme ait bir diploma örneği elde edilmiştir.⁷¹⁷

Elde edilen diploma 1935 Ermenek-Lemus doğumlu Hasan Can’a aittir. Diplomada şu ifadeler yer almaktadır:

⁷¹⁶ İbrahim Arslanoğlu, **Kastamonu Öğretmen Okulları (1884-1977)**, Milli Eğitim Basımevi,İst., 1998, s. 145.

⁷¹⁷ Bkz. Ek: 12.

T.C.
MAARİF VEKALETİ
İLKÖĞRETMEN OKULU
DİPLOMASI

Adı ve Soyadı	Hasan Can
Baba Adı	Bahri
Doğum Yeri	Ermenek-Lemus
Doğum Tarihi	1935
Diplomayı Veren Okul	İvriz İlköğretmen Okulu
Öğrencinin Okul No	1087
İmtihanı Bitirme Ders Yılı ve Dönemi	1956-1957 Yaz Dönemi
Mecburi Hizmet Süresi	12 Yıl

Diploma Numarası: 919

Bahri oğlu Hasan Can, Öğretmen Okulu öğrenimini bitirip geçirdiği bitirme imtihanında –orta- derece ile “İlkokul Öğretmenliği” diploması almaya hak kazanmıştır.

Maarif Müdürü

Rıza Gürel

İmza

07/07/1957

Okul Müdürü

Ramazan Oral

İmza

Diploma incelendiğinde dikkat çekici olan husus, diplomada ilkokul öğretmenliği diploması olduğunun belirtilmesi ilin Milli Eğitim Müdürü ve Okul Müdürü tarafından tasdik edilmesidir.

4 yıllık İlköğretmen Okulu diploma örneği elde edilememiştir. Bununla birlikte iki diploma arasındaki farklar şöyle belirtilebilir: 3 yıllık İlköğretmen Okulu diploması sadece ilkokul öğretmenliği diploması iken, 4 yıllık diploma hem lise hem de İlköğretmen Okulu diplomasıdır. Birinci diplomada mecburi hizmet süresi yer alırken ikinci diplomada bu ifadeye yer verilmemiştir. Ayrıca birinci

diplomada yabancı dil hanesi yokken ikinci diplomada öğrencinin okuduğu yabancı dil de belirtilmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu araştırmada İvriz Öğretmen Okulları ve faaliyetleri açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırma sonuç-değerlendirme kısmı dışında üç bölümden müteşekkildir. Araştırma sonucu elde edilen bulgular şunlardır:

11/11/1941 tarihinde Konya Ereğli'sine bağlı Zanapa bucağındaki tamamlanmamış yatılı ilkokul binasında açılan İvriz Köy Enstitüsü ve devamı niteliğindeki İvriz İlköğretmen Okulu, o dönem Türkiye'sinin öğretmen ihtiyacını karşılamada büyük katkı sağlamış ve özellikle civar köylerin gelişimine katkıda bulunmuştur.

Köyü geliştirme çalışmalarına 1937 yıllarında Eğitim Kurşları ile başlanmış, ve 17 Nisan 1940 tarihinde çıkarılan "Köy Enstitüleri Kanunu" ile Türkiye genelinde 21 köy enstitüsü açılarak bu çalışmalara devam edilmiştir. Köy enstitülerinin mimarlarından olan İsmet İnönü, Hasan Ali Yücel ve İ. Hakkı Tonguç'un ortak amacı o zamana kadar pek hizmet götürülmeyen ve öğretim bakımından geri kalan köyleri kalkındırmak olmuştur. Onlar o yıllarda nüfusun % 80'inin yaşadığı köyleri canlandırmak için ilk yapılması gerekli işin modern anlamlı ilköğretimin gerçekleştirilmesi olduğunu düşünüyorlardı. Çünkü 1940'lı yılların başında ülkemizde ilköğretim çağına gelmiş ve bu çağı geçmiş nüfusun % 78'i henüz okuma-yazma bilmiyordu. Hatta bu oran köylerde %90'a varıyordu. Öte yandan, köylerde yaşayan halkın sağlık, tarım vs. ile ilgili konularda aydınlanmasına, beceri kazanmasına, sosyal ve kültürel bakımdan yetişmesine de büyük bir ihtiyaç vardı. Köy çocukları ilköğretimden geçirilirken, yetişkinlerin de eğitimi üzerinde durulması, onlara daha iyi bir yaşama ve çalışma ortamı sağlayacak bilgi ve beceriler kazandırılması gerekiyordu.

Konu ile ilgili olarak İ. Hakkı Tonguç şunları ifade etmiştir: "Köy meselesi bazılarının zannettikleri gibi, mihaniki surette 'köy kalkınması' değil, manalı ve şuurulu bir şekilde 'köyün içten canlandırılması'dır. Köylü insanı öylesine

canlandırılmalı ve şuurlandırılmalı ki, onu hiçbir kuvvet yalnız kendi hesabına ve insafsızca istismar edemesin. Ona esir ve uşak muamelesi yapamasın. Köylüler, şuursuz ve bedava çalışan birer iş hayvanı haline gelmesinler. Onlar da her vatandaş gibi her zaman haklarına kavuşabilsinler. Köy meselesi, köyde eğitim problemleri de içinde olmak üzere bu demektir”.

Bu durum, kırsal bölgelerde özellikle köylerde yaşayan çocukların, ilkokul düzeyinde eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak ayrıca ülkemizin sosyal ve ekonomik kalkınmasına etkili biçimde katkıda bulunabilecek bir öğretmen tipine duyulan özlemi çok açık olarak ortaya koyuyordu. Ancak, yetiştirilmesi düşünülen öğretmenin köy şartlarına kolaylıkla uyum sağlayabilecek ve atanacağı köyde uzun bir süre çalışmayı göze alabilecek nitelikte olması, devlet bütçesine de fazla bir yük getirmemesi isteniyordu. Böyle bir öğretmenin doğal olarak amacı, öğretim programı, çalışma düzeni ve fiziki özellikleri değişik bir eğitim kurumunda yetiştirilmesi gerekirdi. Bu şekilde köye öğretmen yetiştirmek amacıyla köy enstitülerinin açılmasına karar verildi.

1936-1946 yılları alınan sonuçlar açısından değerlendirildiğinde atılım yılı olarak görülebilir. 1924-1936 yılları arasındaki 12 yılda ilkokul sayısı 4894'ten 6112'ye çıkmış olmasına karşın, 1936-1946 yılları arasındaki 10 yılda bu sayı 6112'den 15009'a çıkmıştır. Asıl artış köylerde olmuş, okul sayısındaki artış köylerde % 185, öğrenci sayısındaki artış ise % 119 olarak gerçekleşmiştir. Köy enstitüleri ilk mezunlarını 1944 yılından itibaren vermeye başlamış, bu yıldan sonra öğrenci sayısı ve okullaşma oranında artma olmuştur.

İvriz Köy Enstitüsü kurucuları açılış yıllarında gerek kadro gerekse bina bakımından çok sıkıntı çekmişlerdir. Bu yıllarda enstitüler arasında ortak bir program yokken ve bunca sıkıntılara rağmen enstitü gelişimini sürdürmüş ve başarılı faaliyetlerde bulunmuştur.

1947 yılından itibaren ortak bir programa geçen köy enstitüleri böylece hem kadro bakımından hem de öğrenci bakımından çok zenginleşmiştir.

İvriz Köy Enstitüsü kurulduğu alan itibariyle çevresi için büyük önem taşımaktaydı. Çünkü, bu enstitüye civar köyler başta olmak üzere Niğde, Nevşehir ve Mersin'in Mut ilçesinden öğrenciler geliyordu. Ayrıca çevre köylerin halkı enstitünün imkanlarından faydalanmıştır. Piyas, orta oyunu gibi gösterilerde hem öğrenci velileri hem de köy halkı bulunurdu. Yine köylüler, enstitünün otlaklarından, arazisinden faydalanırlardı.

İvriz Köy Enstitüsü'nde, İlköğretmen Okulu'na dönüştürülünceye kadar 5 müdür ve 110 öğretmen görev yapmıştır. Gerek müdürlerin gerekse öğretmenlerin çabaları sonucu İvriz Köy Enstitüsü'nden 573 öğrenci mezun olmuştur. Mezun olan öğrencilerin İlköğretmen Okulu döneminde burada öğretmenlik yaptıkları tespit edilmiştir.

1943 yılına kadar kendi programını uygulayan İvriz Köy Enstitüsü'nde, çok yönlü eğitim benimsenmiştir. Genel kültür ve beceriler yanında edebiyat, resim, müzik ve spor gibi etkinlikler, her öğrencinin doğal hakkı sayılıyordu. Her sabah güne jimnastik ya da halk oyunları ile başlanırdı.

1943 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ortak bir program düzenlenmiş ve bütün köy enstitüleri bu ortak program dahilinde faaliyetlerini yürütmüşlerdir. Daha önce her köy enstitüsü bulunduğu çevrenin imkanlarına göre bir program hazırlıyordu. Bu durum enstitülere epeyce esneklik kazandırmıştır.

Köy enstitülerinde uygulanan eğitim ve öğretim yöntemi öğrenci merkezliydi ve onun etkin kılınmasını temel almıştı. Ekip çalışmaları ve bireysel etkinlikler, öğrencilerin kişiliğinin geliştirilmesi açısından önemliydi. Öğrenciyi etkin kılacak etkinlikler esastı. Serbest okuma, müzik, beden eğitimi vb. çalışmalar da enstitü faaliyetlerindendi. Bu sistem, kuramsal bilgi ile uygulamayı iç içe yürütüyordu. Enstitülerde, o günün imkanlarıyla elde edilecek teknolojinin yoğun olarak kullanılması esastı.

Köy Enstitüleri, 27/01/1954 tarihinde çıkarılan 6234 sayılı “Köy Enstitüleri İle İlköğretmen Okullarını Birleştiren Kanun” ile ilköğretmen okullarına dönüştürülmüştür. İvriz Köy Enstitüsü bu yasa ile İvriz İlköğretmen Okulu adını almıştır.

İvriz İlköğretmen Okulu, Köy Enstitüsü'nün devamı niteliğindedir. Enstitü binaları İlköğretmen Okulu bünyesinde işlev görmüştür. Enstitü öğretmenleri de görevlerine aynı çatı altında devam etmişlerdir.

İvriz İlköğretmen Okulu'nda 1954-1977 yılları arasında 10 müdür ve 167 öğretmen görev yapmış, 2540'ı okul içi, 838'i ise okul dışı olmak üzere toplam 3378 öğrenci mezun olmuştur.

Diğer Öğretmen Okulları gibi İvriz İlköğretmen Okulu da ortaokul üzerine 3 yıllık eğitim verirken, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü'nün 17/12/1969 tarih ve 320.2/212-19516 sayılı yazısı, Bakanlık Makamının 17/12/1969 tarih ve 19517 sayılı oluru, Talim ve Terbiye Kurulu'nun 18/03/1970 tarih ve 44 sayılı kararı ile, İlköğretmen Okullarının ilkokul üzerine 7 yıllık, ortaokul üzerine 4 yıllık eğitim vermeleri kararlaştırıldı. Böylece İlköğretmen Okulları yeni bir yapılanma içerisine girdi. İlköğretmen Okullarının 3 yıllık programları mesleğe yönelik iken 4 yıllık program, öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlamaktaydı. Ayrıca İlköğretmen Okullarının 3 yıllık program dönemi uzun sürmüşken, 4 yıllık program ancak, 4 sene devam etmiştir.

İlköğretmen Okulları gerek öğrenci seçimi gerek eğitim-öğretim yapısı ve gerekse öğrencilere yaptırdıkları köy stajı, yaz çalışmaları ile eğitim çalışmalarında örnek teşkil edebilecek okullar arasında gösterilebilir.

Burada İvriz Köy Enstitüsü ve İvriz İlköğretmen Okulu'nun çevre üzerindeki sosyal, kültürel ve ekonomik etkilerine de değinmek yerinde olacaktır.

İvriz Köy Enstitüsü'nün çevresine yaptığı etkiyi anlayabilmek için o dönem Türkiye'sinin toplum yapısını kısaca ele almakta fayda vardır. 1940'lı yıllarda genel itibariyle az gelişmiş bir tarım ülkesi olan Türkiye'de nüfusun büyük bir kısmı köylerde yaşamaktaydı. Birkaç şehir haricinde diğer şehirler ve köyler arasında sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan çok fark yoktu. Bununla birlikte köylerde yoksulluk, eğitimsizlik daha yaygındı. Kendi içine kapanık bir yapı sergileyen köyler de ulaşım olanakları yetersizdi, sık sık salgın hastalıklar baş göstermekteydi. Yapılan çalışmalara rağmen köylerde kalkınma bir türlü sağlanamıyordu. Zaten köy toplumu da gelişmeye istekli değildi.

Toplumsal ilerlemenin ön şartı, toplumun, kendi imkanlarını, sosyo-kültürel yapısını geliştirmek isteği içinde bulunmasına bağlıdır. Köylülerde bu istek sadece eğitim yolu ile gerçekleştirilebilirdi. Ülke şartlarına uygun bir eğitim projesi hazırlamak için gerek Atatürk gerekse ondan sonra gelenler çeşitli çalışmalar yapmışlardı. İsmet İnönü, Hasan Ali Yücel ve İ. Hakkı Tonguç'un mimarları olduğu Köy Enstitüleri, köyleri kalkındırmayı, sosyo-ekonomik yapısını geliştirmeyi hedefliyordu. İvriz Köy Enstitüsü de bu kurumlardandı.

İvriz Köy Enstitüsü mezunları, kırsal alanlarda yaşayanlar tarafından o güne kadar bilinmeyen veya uygulanmamış kimi hizmetleri yaparak ve halka öğreterek toplum kalkınmasına önemli katkılarda bulunmuşlardır. Enstitüye 1949 yılında kaydolan Mustafa Özer ile yapılan görüşmede Özer, konu ile ilgili olarak şunları söylemiştir: “ O yıllarda benim köyümde müstakil tuvalet yoktu. Biz Enstitüde müstakil bir tuvaletin nasıl yapıldığını öğrenmiştik. Yaz tatilinde köyüme gittiğimde uygun bir yerde tuvalet kurdum. Yaptığım çalışmaları görenler bir müddet sonra benim yaptığıma benzer tuvaletler kurmaya başladılar”⁷¹⁸

Örnek olaydan da anlaşılacağı üzere İvriz Köy Enstitüsü, köylerin kalkınması için gerekli olan kişileri yetiştirmiştir.

⁷¹⁸ Mustafa Özer İle Yapılan Görüşme, Ereğli Öğretmenevi, 2003.

İvriz Köy Enstitüsü ilk kurulduğu yıllarda köylü ile Enstitü arasında özellikle arazi kullanımı ve okula öğrenci gönderilmesi konusunda bazı problemler yaşanmışsa da bir müddet sonra bu problemler ortadan kalkmıştır. Hatta çevre köylerdeki, enstitü arazisini kullanmaya başlamışlardır.

Enstitü mezun ettiği öğretmenler sayesinde köylerdeki okuma-yazma oranını büyük oranda arttırmıştır. Bu şekilde köy çocukları için, eğitimde fırsat eşitliği sağlanmış olmaktadır. Köy öğrencileri köy şartları içerisinde yetiştirildiği için verilen bilgilerde kolay kolay unutulmuyordu. Önceki yıllarda köy ilkokullarını bitirmiş öğrencilerin birkaç yıl sonra okuma-yazmayı unuttukları bilinmektedir. Bu açıdan enstitüler iş içinde eğitim yolu ile bilgilerin kalıcı olmasına hizmet etmiştir.

Öğretmenlerinin kendi köylerinden olduğunu bilmeleri, köylüler ile okul arasında iletişimin kuvvetlenmesine sebep olmuştur. Böylece okullar ile köylerdeki insanlar arasındaki engeller kaldırılmış, köy halkında öğretime karşı davranış değişiklikleri olmuştur. İvriz Köy Enstitüsü'ne yakın köylerden insanlar enstitüdeki anma günleri, mili bayramlar ve müsamerelere katılmış, öğrencilerin gösterilerini coşkuyla izlemişlerdir.

İvriz İlköğretmen Okulu döneminde de çevre köyler ile iletişim devam etmiştir. Teknik Ziraat Müdürlüğü'nün temin ettiği filmlerin gösterilmesinde çevre halk ile işbirliği yapılmıştır. Okul sergilerine, anma günlerine köy halkı da katılmıştır. Yine çevre köylerdeki radyo ve filmlerden istifade etmesi sağlanmıştır. Zaman zaman köylere geziler tertip edilmiş, köylüler ile ilişkiler kuvvetlendirilmeye çalışılmıştır. Okulda açılan arıcılık, tavukçuluk, makine kurslarına köy halkından katılımlar olmuştur.⁷¹⁹

Bütün bu çalışmalar okul ile halk arasındaki yakınlaşmayı arttırmış, eğitimin halka mâl edilmesinde önemli katkılar sağlamıştır.

⁷¹⁹ İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğüne Gönderilen 1955-1956 Öğretim Yılına Ait Rapor, 12/10/1956, s. 2.

KAYNAKLAR

A- ARŞİV BELGELERİ

İvriz Köy Enstitüsü Sınıf Geçme Defterleri

- 1) İvriz Köy Enstitüsü 1946-1947 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5. Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 2) _____ 1947-1948 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5. Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 3) _____ 1948-1949 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5. Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 4) _____ 1949-1950 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5. Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 5) _____ 1950-1951 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5. Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 6) _____ 1951-1952 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5. Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 7) _____ 1952-1953 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5. Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 8) _____ 1953-1954 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5. 6. Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.

İvriz Köy Enstitüsü Diploma Defterleri

- 1) İvriz Köy Enstitüsü 1946-1947 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 2) _____ 1947-1948 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 3) İvriz Köy Enstitüsü 1948-1949 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 4) _____ 1949-1950 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 5) _____ 1950-1951 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 6) _____ 1951-1952 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 7) _____ 1952-1953 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 8) _____ 1953-1954 Öğretim Yılı Diploma Defteri.

İvriz İlköğretmen Okulu Sınıf Geçme Defterleri

- 1) İvriz İlköğretmen Okulu 1954-1955 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6. Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 2) _____ 1954-1955 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6. Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 3) _____ 1955-1956 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6. Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 4) _____ 1956-1957 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6. Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 5) _____ 1957-1958 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6. Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 6) _____ 1958-1959 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6. Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 7) _____ 1959-1960 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6. Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 8) _____ 1960-1961 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6. Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.

- 9) _____ 1961-1962 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6.
Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 10) _____ 1962-1963 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6.
Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 11) _____ 1963-1964 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6.
Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 12) _____ 1964-1965 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6.
Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 13) _____ 1965-1966 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6. Sınıfların
Sınıf Geçme Defteri.
- 14) _____ 1966-1967 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6.
Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 15) _____ 1967-1968 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6. Sınıfların
Sınıf Geçme Defteri.
- 16) _____ 1968-1969 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6. Sınıfların
Sınıf Geçme Defteri.
- 17) _____ 1969-1970 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6.
Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 18) _____ 1970-1971 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6.
Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 19) _____ 1971-1972 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6.
Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 20) _____ 1972-1973 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6.,7.
Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 21) _____ 1973-1974 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6.,7.
Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 22) _____ 1974-1975 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6.,7.
Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 23) _____ 1975-1976 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6.,7.
Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.
- 24) _____ 1976-1977 Öğretim Yılı 1.,2.,3.,4.,5.,6.,7.
Sınıfların Sınıf Geçme Defteri.

İvriz İlköğretmen Okulu Diploma Defterleri

- 1) İvriz İlköğretmen Okulu 1954-1955 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 2) _____ 1955-1956 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 3) _____ 1956-1957 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 4) _____ 1957-1958 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 5) _____ 1958-1959 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 6) _____ 1959-1960 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 7) _____ 1960-1961 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 8) _____ 1961-1962 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 9) _____ 1962-1963 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 10) _____ 1963-1964 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 11) _____ 1964-1965 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 12) _____ 1965-1966 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 13) _____ 1966-1967 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 14) _____ 1967-1968 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 15) _____ 1968-1969 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 16) _____ 1969-1970 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 17) _____ 1970-1971 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 18) _____ 1971-1972 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 19) _____ 1972-1973 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 20) _____ 1973-1974 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 21) _____ 1974-1975 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 22) _____ 1975-1976 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 23) _____ 1976-1977 Öğretim Yılı Diploma Defteri.
- 24) İvriz İlköğretmen Okulu 1955-1956 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme Diploma Defteri.
- 25) _____ 1956-1957 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme Diploma Defteri.

- 26) _____ 1957-1958 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme
Diploma Defteri.
- 27) _____ 1958-1959 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme
Diploma Defteri.
- 28) _____ 1959-1960 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme
Diploma Defteri.
- 29) _____ 1960-1961 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme
Diploma Defteri.
- 30) _____ 1961-1962 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme
Diploma Defteri.
- 31) _____ 1962-1963 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme
Diploma Defteri.
- 32) _____ 1963-1964 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme
Diploma Defteri.
- 33) _____ 1964-1965 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme
Diploma Defteri.
- 34) _____ 1965-1966 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme
Diploma Defteri.
- 35) _____ 1966-1967 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme
Diploma Defteri.
- 36) _____ 1967-1968 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme
Diploma Defteri.
- 37) _____ 1968-1969 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme
Diploma Defteri.
- 38) _____ 1969-1970 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme
Diploma Defteri.
- 39) _____ 1970-1971 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme
Diploma Defteri.
- 40) _____ 1971-1972 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme
Diploma Defteri.
- 41) _____ 1972-1973 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme
Diploma Defteri.

- 42) _____ 1973-1974 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme Diploma Defteri.
- 43) _____ 1974-1975 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme Diploma Defteri.
- 44) _____ 1975-1976 Öğretim Yılı Dışarıdan Bitirme Diploma Defteri.

Çeşitli Defterler

- 1) İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen ve Memur Sicil Defteri.
- 2) İvriz Köy Enstitüsü Öğretmen Görev Defteri.
- 3) İvriz İlköğretmen Okulu Öğretmen Görev Defteri.
- 4) İvriz İlköğretmen Okulu Memur ve Yardımcı Hizmetliler Görev Defteri.
- 5) İvriz İlköğretmen Okulu 1972-1973 Öğretim Yılı Disiplin Kurulu Karar Defteri.
- 6) İvriz İlköğretmen Okulu 1973-1974 Öğretim Yılı Disiplin Kurulu Karar Defteri.
- 7) İvriz İlköğretmen Okulu 1974-1975 Öğretim Yılı Disiplin Kurulu Karar Defteri.

B) YASALAR

- 1) 3803 No'lu Köy Enstitüleri Kanunu.....17/04/1940.
- 2) 4274 No'lu Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Kanunu 19/06/1942.
- 3) 6234 No'lu Köy Enstitüleri İle İlköğretmen Okullarının Birleştirilmesi Hakkında Kanun.....27/01/1954.

C) GENELGELER

- Maarif Vekilliği, **Tebliğler Dergisi**, "3803 Sayılı Kamuna Tevfikân Ereğli Civarında İvriz, Yıldızeli Civarında Pamukpınar Adlarıyla Açılan Köy

Enstitülerinin Vaziyet Planlarıyla Avan Projelerine Ait Müsabaka Şartnamesi", 31 Mayıs 1943, sayı: 226.

- Maarif Vekilliği, **Tebliğler Dergisi**, "*Köy Enstitülerinin Eğitim ve Öğretim İşleri Hakkında*" 1 Temmuz 1940, Sayı:77.

- Milli Eğitim Bakanlığı, **Tebliğler Dergisi**, "*Köy Enstitüleri Yönetmeliği'nin 98. Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında*", 01/02/1949, sayı: 525.

- Maarif Vekilliği, **Tebliğler Dergisi**, "*Köy Enstitülerine Alınacak Talebe Hakkında*", sayı: 136, 1941.

- Maarif Vekilliği, **Tebliğler Dergisi**, "*Köy Enstitüleri Kamumu Hakkında*", 20/06/1940, sayı: 77.

- Milli Eğitim Bakanlığı, "**Tebliğler Dergisi**, *Köy Enstitülerine Kayıt Edilecek Öğrenciler Hakkında*", 13/11/1947, sayı: 464.

- Milli Eğitim Bakanlığı, **Tebliğler Dergisi**, *Köy Enstitüleri Uygulama Okulları Hakkında*, 13/05/1949, sayı: 542.

- Mili Eğitim Bakanlığı, **Tebliğler Dergisi**, *Köy Enstitüleri Hazırlık Sınıfları Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında*, 02/02/1949, sayı: 525.

- Milli Eğitim Bakanlığı, **Tebliğler Dergisi**, "*Köy Enstitüleri Yönetmeliğindeki 179. Maddenin Değiştirilmesi Hakkında*", 10/01/1952, sayı: 679.

- Milli Eğitim Bakanlığı, **Tebliğler Dergisi**, "*Köy Enstitülerinde Öğretim Süresinin 6Yıla Çıkarılmasına Dair*" , 5 Mayıs 1952, sayı: 693.

- Milli Eğitim Bakanlığı, **Tebliğler Dergisi**, "*Köy Enstitüsü Mezumu Öğretmenlere Yaptırılacak Staj Hakkında Genelge*", 17.08.1949, sayı: 553.

D) YÖNETMELİKLER

- Milli Eğitim Bakanlığı, **Köy Enstitüleri Yönetmeliği**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1947.

- Mili Eğitim Bakanlığı, **Tebliğler Dergisi**, "*Köy Enstitülerinin Hazırlık Sınıfı Geçici Öğretim Programı ve Yönetmeliği*", 27/01/1948, sayı: 473.

- Maarif Vekilliği, **Tebliğler Dergisi**, “*İlköğretmen Okulları Yönetmeliği*”, 7 Şubat 1955, sayı: 837, s. 1-8.
- “*Öğretmen Okulları İdare, Disiplin ve İmtihan Yönetmeliği*”, Maarif Vekaleti, **Tebliğler Dergisi**, 14 Şubat 1955, sayı: 838, 1-18.
- Maarif Vekilliği, **Tebliğler Dergisi**, “*İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliği*”, 19 Temmuz 1965, sayı: 1364, s.247-271.
- “*İlköğretmen Okulları Disiplin Yönetmeliği*”, **Tebliğler Dergisi**, 24 Temmuz 1967, s. 232-234.
- İlköğretmen Okulları Sınıf Geçme ve Bitirme İmtihan Yönetmeliği, “**Tebliğler Dergisi**”, 10 Mart 1969, sayı: 1545, s. 75-80.

E) PROGRAMLAR

- 1) Maarif Vekilliği, **Köy Enstitüleri Öğretim Programı**, Maarif Matbaası, Ankara, 1943.
- 2) Maarif Vekilliği, **Köy Enstitüleri Öğretim Programı**, Maarif Matbaası, Ankara, 1947.
- 3) Milli Eğitim Bakanlığı, **Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri Programı (Taslak)**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1952

F)YILLIKLAR

- **Konya İl Yıllığı**, 1967, Konya, 1967.
- **Cumhuriyetimizin 75. Yılında Konya**, 1998, Konya, 1998.
- **M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü 1966-1967 Yıllığı**, Ankara, 1967.
- **M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü 1967-1968 Yıllığı**, Ankara, 1968.
- **M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü 1969-1970 Yıllığı**, Ankara, 1970.
- **M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü 1970-1971 Yıllığı**, Ankara, 1971.

G) RESMÎ YAZILAR

- 1) İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1954-1955 Yılına Ait Okul Durum Raporu.
- 2) İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğüne Gönderilen 1955-1956 Öğretim Yılına Ait Rapor, 12/10/1956.
- 3) İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya /Ereğli Kaymakamlığına Gönderilen 1958-1959 Yılına Ait Okul Durum Raporu.
- 4) İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Ereğli Kaymakamlığına Gönderilen 19/03/1959 tarihli Okul Durum Raporu.
- 5) İvriz İlköğretmen Okulu'ndan , Milli Eğitim Bakanlığına Gönderilen 15/01/1966 Tarihli Okul Durum Raporu.
- 6) İvriz İlköğretmen Okulu'ndan , Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 05/11/1969 Tarihli Okul Durum Raporu.
- 7) İvriz İlköğretmen Okulu 1969-1970 Yılı Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen Genel Durum İstatistik Tablosu.
- 8) İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Ereğli Kaymakamlığına Gönderilen "Okulun Genel Durumu" İle İlgili Yazı, 23/02/1970.
- 9) İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1970-1971 Yılına Ait Genel Durum İstatistik Tablosu.
- 10) İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1971-1972 Yılına Ait Genel Durum İstatistik Tablosu.
- 11) İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1972-1973 Yılına Ait Genel Durum İstatistik Tablosu.
- 12) İvriz İlköğretmen Okulu'ndan Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen 1973-1974 Yılına Ait Genel Durum İstatistik Tablosu.

H) SÜRELİ YAYINLAR

- 1) CANDOĞAN, Galip, “ *Köy Enstitüleri Sisteminde Öğrencilerin Yönetime Katılması*”, *Abece* **92**, İstanbul, 1994, s. 26-27.
- 2) ALTUNYA, Niyazi, “*Köy Enstitüleri*”, *Bilim ve Aklın Aydınlığı’nda Eğitim Dergisi*, Ankara, 2002, sayı: 26, s. 40.
- 3) *Köy Enstitüleri Dergisi*, “*Köy Enstitülerine Yaklaşım*”, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2003, sayı:3, s. 2-3.
- 4) ERGÜN, Mustafa, “*Türk Eğitim Tarihi*”, [http: // www.egitim.aku.edu.tr](http://www.egitim.aku.edu.tr). 14/02/2004
- 5) DUMAN, Tayyip, “*Eğitim Politikaları*”, *Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1987 Ankara.
- 6) [www. konya. gov. tr](http://www.konya.gov.tr). 24/10/2004

I) GÖRÜŞMELER

- 1) Mustafa Özer İle Tarafımdan Yapılan Görüşme, Ereğli, 05/09/2003.
- 2) Selçuk Üniversitesi Adına Hasan Yıldız İle Yapılan Görüşme, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2001.
- 3) Selçuk Üniversitesi Adına Celal Akın İle Yapılan Görüşme, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2001.
- 4) Selçuk Üniversitesi Adına M. Şevki Öncü İle Yapılan Görüşme, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2001.
- 5) Selçuk Üniversitesi Adına Ahmet Baş İle Yapılan Görüşme, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2001.
- 6) Ziya Aykurt İle Tarafımdan Yapılan Görüşme, Ereğli, 28/06/2004.
- 7) Ahmet Solmaz İle Tarafımdan Yapılan Görüşme, Ereğli, 22/06/2004.

İ) KİTAPLAR ve MAKALELER

- 1) AKYÜZ, Yahya, **Başlangıçtan 2001'e Türk Eğitim Tarihi**, İstanbul, Alfa, 2001.
- 2) ARAYICI, Ali, **Kemalist Dönem Türkiye'sinde Eğitim Politikaları ve Köy Enstitüleri**, Ceylan Yayınları, İstanbul, 2002.
- 3) ARSLANOĞLU, İbrahim, **Kastamonu Öğretmen Okulları (1884-1977)**, MEB. İstanbul 1998.
- 4) AYDOĞAN, Mustafa, **Köy Enstitüleri İle İlgili Yasalar(I- II)**, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2000.
- 5) _____, **Köy Enstitüleri Amaçlar-İlkeler-Uygulamalar**, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 1997.
- 6) BAYKAL, İhsan, **Yaşantılar ve Eğitim**, Yeni Kitap Basımevi, Konya, 1966.
- 7) BİNBAŞIOĞLU, Cavit, **Türkiye'de Eğitim Bilimleri Tarihi**, MEB., İstanbul, 1995.
- 8) BÜYÜKKARAGÖZ Savaş, Cuma Çivi, **Genel Öğretim Metotları**, Öz Eğitim yay. , İst., 1997.
- 9) CANDOĞAN, Galip, **İvriz Köy Enstitüsü'nde Öğrencilik Yıllarım**, Konya, 1990.
- 10) CERAN, Ahmet Şeref, *"Milli Mücadeleden Günümüze Konya'da Eğitim Tarihi"*, **Milli Mücadeleden Günümüze Konya (1915-1965)**, T.C. Konya Valiliği İl Kültür Müdürlüğü, Konya, 1999.
- 11) CİCİOĞLU, Hasan, **Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Ortaöğretim**, A.Ü.D.T.C.F., Ankara, 1982.
- 12) ERGİN, Osman, **Türkiye Maarif Tarihi**, c. 1-2-5, Eser Matbaası, İstanbul, 1977.
- 13) ERGÜN, Mustafa, **Atatürk Devri Eğitim Sistemi**, A.Ü.DTCF, Ankara, 1982.
- 14) FİDAN, Nurettin, Münire Erden, **Eğitime Giriş**, Ankara, 1993.

- 15) GEDİKOĞLU, Şevket, **Niçin Eğitim Kurşları Ve Köy Enstitüleri**, Ankara, 1949.
- 16) GÜNER, İ. Safa, **Köy Enstitüleri Hatıraları**, İstanbul, 1963.
- 17) KANAT, Halil Fikret, **Milliyet İdeali ve Topyekün Milli Terbiye**, Ankara, 1942.
- 18) KAPLAN, Mevlüt, **Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri**, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2002.
- 19) KAYA, Yahya Kemal, **İnsan Yetiştirme Düzenimiz**, Ankara, 1974.
- 20) KODAMAN, Bayram, **Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1991.
- 21) **Köy Enstitüleri I-II**, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 2003.
- 22) KÜTÜKOĞLU, Mübahat, **Tarih Araştırmalarında Usul**, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul, 1998.
- 23) OĞUZKAN, A. Ferhan, **“Köy Enstitüleri Öğretim Programları”**, Kuruluşunun 50. Yılında Köy Enstitüleri, Eğitim-Der yay. , Ankara, 1990.
- 24) ÖĞÜŞ, M. İhsan, **İlköğretmen Okullarında Staj ve Uygulama**, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü, Ankara, 1967.
- 25) ÖZER, Mustafa, **İvriz Köy Enstitüsü**, Ekbil Matbaacılık, İstanbul, 2001.
- 26) ÖZKAN, Salih, **Türk Eğitim Tarihi**, Tolunay Yayıncılık, Niğde, 1997.
- 27) ÖZKUCUR, Abdullah, **“Mesleki Çalışmalar”**, Kuruluşunun 50. Yılında Köy Enstitüleri, Eğitim-Der yay. , Ankara, 1990.
- 28) ÖZTÜRK, Cemil, **“21. yy. 'ın Eşiğinde Türkiye de Öğretmen Yetiştirme”**, 21. yy.da Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi, Serdar Yayınları, İstanbul, 2001.
- 29) _____ , **Atatürk Devri Öğretmen Yetiştirme Politikası**, Türk Tarih Kurumu yay. , Ankara, 1996.
- 30) SAKAOĞLU, Necdet, **Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi**, İletişim Yayınları, İstanbul ,1992
- 31) TEKİN, Halil, **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**, Ankara, 1982
- 32) TONGUÇ, İ. Hakkı, **Eğitim Yoluyla Canlandırılacak Köy**, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 1998.
- 33) _____ , **İlköğretim Kavramı**, İstanbul, 1946.

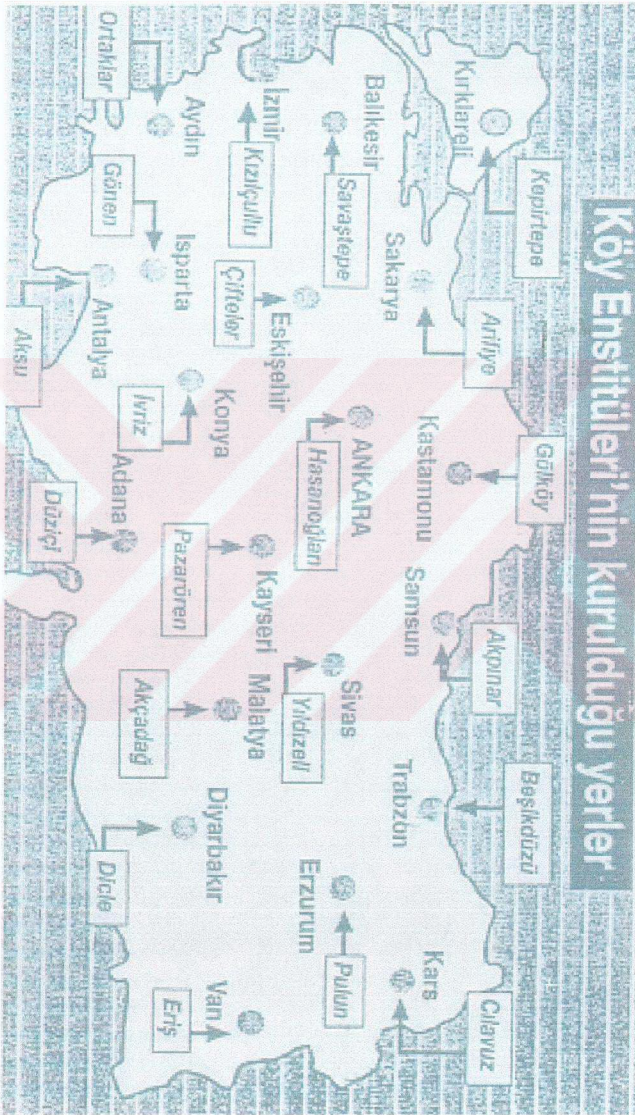
- 34) _____, **Kitaplaşmamış Yazılar**, C. I-II, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara, 1997.
- 35) ÜLKÜMEN, Osman, "**Köy Enstitüleri**", Akpınar, Niğde Halkevi Yayınları, Niğde, 1949.
- 36) **Yurt Ansiklopedisi**, "Konya", Anadolu yay., İstanbul, 1982-1983.
- 37) VARİŞ, Fatma, **Eğitimde Program Geliştirme**, A.Ü. Eğitim Fakültesi, Ankara, 1978.

EKLER

EK:1- Köy Enstitüleri Haritası

EK: 2-a İvriz Köy Enstitüsü'ne Ait Bir Diploma Örneği (Ön Yüz)

Köy Enstitüsü

Diploması

No 40

Adı, Soyadı, Numarası:	Mehmet Kahraman-52
Babasının adı:	Hasan Kahraman
Doğduğu yer ve yıl:	Durlaz-1925
Enstitüye girdiği tarih:	1942
Öğrencinin sanatı:	Yapıcılık
Mecburi hizmet müddeti:	Yirmi Sene

Ereğli-İvriz Köy Enstitüsü Öğretmenlik kolunu 1946 yılında bitiren yukarıda künyesi yazılı öğrenci bu diplomayı almaya hak kazanmıştır. 1-XI-1946

Millî Eğitim
Bakanı

Enstitü Müdürü

Eğitim Baş

S. Kızılcı

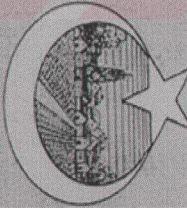
R. Kızılcı

EK:2-b İvriz Köy Enstitüsü'ne Ait Diplomanın Arka Yüzü

Çirkeç Y.B.	Ygı
Pa. Coğ. Y.B.	Ygı
Matematik	Ygı
Şiir	Ygı
Kimya	Ygı
Ya. Okul S.B.	Ygı
Ya. Banerdi	Orta
Reş. Yazarı	Ygı
Reşim - Ş	Ygı
B. Ş. M. Mira	Orta
Müzik	Ygı
Askerlik	Ygı
K. v. Q. B.	Ygı
Dr. Bilgisi	Ygı
Z. İ. E. K. K. K.	Ygı

BAŞKENT İSTİTÜTÜ
M. İ. E. K. K. K.

Türkiye Cumhuriyeti
Millî Eğitim
BAKANLIĞI

İvriz Köy Enstitüsü
Diploması

EK:3-a İvriz Köy Enstitüsü'ne Ait Bir Karne Örneği (Ön Yüz)

KARNE

19.50 - 19.51

Hatırlatma:

- 1 - Bu karne tasdikname sayılmayacağından bununla diğer bir okula öğrenim kabul edilemez
- 2 - Her öğrenci, kartnesini velisine imzalatır. Fakülte idaresine geri vermektedir. Kartnesini kaybeden, kırılan veya velisine vaktinde imzalatıp okula veremeyen öğrenci cezalandırılacaktır.
- 3 - Öğrencinin velisi bu kartnesdeki notları imzalemeden sonra alınmaz edecektir.
- 4 - Notların dereceleri şunlardır: (10-9) Çok İyi, (8-7) İyi, (6-5) Orta (4-3) Zayıf, (2-1) Çok zayıf, (0) Bog

Okul No. : 1149

Adı, soyadı : İhsan Keser

Sınıfı : I.T.

Şubesi : C.

(Stock No: 26)

EK:4 İvriiz İlköğretmen Okulu Öğretmenler Kurulu Toplantı Tutanağı

K A R A R D E F T E R İ

ÖĞRETMENLER KURULU TOPLANTI TUTANAĞI

KARAR TARİHİ : 16.1.1976

KARAR NO : 6

Toplantıya katılmayan : Nolina İay (Rp), Mükerrrem Odabaşı (Rp), Hatice Kuyulan (Rp), Niyazi Acar (Özlr)

Okul Müdürü : Arkadaşlar, bir arkadaşın stajyerlik durumu tartışilecek. Müddeme geçmeden önce birkaç durum hatırlanmak istiyoruz. Bir toplantıda öğretmenlerin vazifeleri anlatılmıştı. Buna rağmen mübteci öğretmenler vazifelerini yapmıyor. Teneffüsler arasında koridor ve tuvaletler başıbaşa bırakılıyor. Kontrol edilmeden öğrenci elbetteki sınıflarına girer. Müddemle sadece ders yapmak, not vermek değildir. Herkes görevini yerden hatırlamak istemiyorum. Bu okul hepimizindir. Buna göre herkesin görevi vardır. Stajyerler için hatırlatma yapılır. Ama yıllardan beri öğretmenlik yapan arkadaşların mübtecliklerine de aksama oluyor. Herin saat 10.00 da kuruma dersin için toplantısı vardır. Hatırları yanı sıra da bulunduklarımız toplantıya katılmaması gerekcektir.

Bir başka durumda hatırlatmak istiyorum. Lokale oturup istiklal sarayı için düşünme yapılıyor. Mübtecler katılmak lazım ve görevliler görevlidir. İstiklal sarayı sivilizasyondan sonra idarecilerin sorumlulukları düşünmeden lokale gelinmiyor. Bu hiç bir kurum değildir. Birbirleriyle daha önce yapmış davranışları kahane ederek birbirlerine girecek bundan menfaat zarar görür. Mesajları açık açık birbirimize ulaşsın.

Muhsenet Eral	Hidayet Güler	Öz Niyazi Acar
Halim Gürsel	Emet Odabaşı	Şahinhan Beal
Nolina İay	Memduha Çakar	İlyas Şez
Aliyat Yallaç	Mülayme Aysehan	Haral Acı
Yunus Yelken	Şaban Kılıç	Telaz Öztürk
İbrahim Karataş	Amel Aslanbay	Sabaha Kitten
İrfan Aytekin	Pınar Yocak	Cavit Arıncı
Aliyat Kurban	Mustafa Akbay	Rehpa Demirtaş
Kazım Balcıoğlu	Seydi Çeltik	Revin İsmail
Karen Ünal	Enis Ünal	Aliyat İbrahim
Farihan Çalıcı	Gengiz Kademir	Kamuran Ünal
Burhan Taşyürek		

EK:5 İvriiz İlköğretmen Okulu Sınıf Geçme Defteri

İvriiz İlköğretmen Okulu													Sahife : - 73 -									
SINIF GEÇME DEFTERİ													Sınıf : 6. SH									
Öğretim yılı : 1972 - 1973																						
	Konuşma	Okuma	Yazma	Okuma	Yazma	Okuma	Yazma	Okuma	Yazma	Okuma	Yazma	Okuma	Yazma	Okuma	Yazma	Okuma	Yazma	Dışarı				
1. Kanat	5	7	8	6	5	3	6	4	4	5	5	9	4	5	8	8	4	5	10	2	7	
2. Kanat	5	7	8	5	7	5	6	5	5	4	4	9	8	5	8	8	6	7	9	5	9	Tarih:
Bütünleme																						
Engel																						
Sınıf Geçer	5	7	9	6	6	5	6	5	5	5	5	9	6	5	8	8	5	6	10	5	8	
Okul No : 389													Ad ve Soyadı : Gülsum Sarıca			Baba Adı :						
Doğum yer ve yılı :																						
1. Kanat	6	7	8	5	7	4	8	5	5	7	6	8	5	5	8	7	5	8	9	4	7	
2. Kanat	7	6	6	6	8	8	9	5	5	7	6	7	4	5	7	8	5	7	8	7	7	
Bütünleme																						
Engel																						
Sınıf Geçer	7	7	8	6	7	9	9	5	5	2	6	9	5	5	8	5	8	5	9	6	7	
Okul No : 408													Ad ve Soyadı : Mutaz İlğün			Baba Adı :						
Doğum yer ve yılı :																						
1. Kanat	5	7	8	4	6	6	6	5	4	2	3	7	3	3	8	9	5	7	10	4	8	
2. Kanat	7	8	9	5	6	6	6	5	5	3	3	9	5	6	7	8	5	7	6	9	5	
Bütünleme																						
Engel																						
Sınıf Geçer	6	9	9	5	6	6	6	3	5	6	8	8	5	5	8	9	5	7	10	5	8	
Okul No : 440													Ad ve Soyadı : Emine Ünal			Baba Adı :						
Doğum yer ve yılı :																						
1. Kanat	6	7	7	5	7	7	8	5	7	6	5	9	4	5	7	8	7	10	3	7		
2. Kanat	7	7	7	6	5	7	8	5	5	5	6	10	7	5	7	8	8	6	8	3	6	
Bütünleme																						
Engel																						
Sınıf Geçer	7	7	8	5	6	7	8	5	6	6	6	10	8	5	7	8	8	7	9	3	7	
Okul No : 450													Ad ve Soyadı : Nesret Yıldırım			Baba Adı :						
Doğum yer ve yılı :																						
1. Kanat	5	8	8	5	4	5	7	5	5	4	4	4	4	5	8	7	5	7	9	2	7	
2. Kanat	5	8	8	6	5	6	7	6	5	5	5	7	8	5	8	9	5	7	9	2	8	
Bütünleme																						
Engel																						
Sınıf Geçer	5	8	8	6	5	6	7	6	5	5	5	8	6	5	8	8	5	7	9	7	8	
Okul No : 500													Ad ve Soyadı : Eylem Erdoğan			Baba adı :						
Doğum yer ve yılı :																						

EK:6 İvriiz İlköğretmen Okulu'ndan MEB.'na Gönderilen 1965 Yılına Ait Okul Durum Raporu

Milli Eğitim Bakanlığı
Tali ve Terbiye Dairesi M.Eğ.Tarifi
Araş. ve Derl. Bürosu

Ankara

İlgi: 10.12.1965 tarih ve 52 No.lu emirlerimize C :

11.11.1941 tarihinde İvriiz Köy Enstitüsü adıyla kurulan ve bugünkü adı İvriiz İlköğretmen Okulu okulunun kuruluşuna bağli olarak geçtiği her türlü idari eğitim ve kuruluş alınımlarındaki değişikliklere ait ve bu gelişmeler neticesi ulaştığı merhaleleri gösteren yazımızı 2 ayı kısmında hazırlanmış bulunmaktadır. İ.Kısım okulunun kuruluş esaslarına ait belgelerle idari ve eğitim bünyesinde meydana gelen değişiklik ve gelişmeleri ihtiva etmektedir. Bu kısım halen mevcut kanun, yönetmelik, karar ve programlarla faydalanılabilmektedir.

I. KISIM :

1- Okulunun kuruluşuna ait belgelere dayalı esaslı değişiklikleri :

a) Okulunun 17.4.1940 tarih ve 3803 sayılı Köy Enstitülerininin kuruluş kanununa esaslarına göre kurulmuştur. Bu kanun 4491 sayılı ve 22.4.1940 günlü resmî gazetede ilan edilmeden sonra yürürlüğe girmiş ve bu tarihten sonra kurulmuş olan köy enstitülerinde 1 tenesidir.

b) 3803 sayılı kanun esaslarına göre kurulmuş olan okulunun kuruluş günlerine ait "Köy Enstitüleri Yönetmeliği" ile "Köy Enstitüleri Öğretim programı" o zamana kadar mevcut değildir.

c) Köy Enstitüsü olarak kurulan okulunun 3803 sayılı kanunun ruhuna uygun olarak hazırlanmış olan ve talim ve terbiye kurulunun 63 karar sayılı ve 25.3.1947 günlü kararlarıyla yürürlüğe girmiş olan "Köy Enstitüleri Yönetmeliğine" göre yönetilmektedir.

d) Yine Talim ve terbiye kurulunun 405 karar sayılı ve 10.10.1947 tarihli kararlarıyla yürürlüğe girmiş olan "Köy Enstitüleri Öğretim programı" esasları dahilinde eğitim ve öğretimi yürütmektedir.

e) 3803 sayılı kanun esaslarına göre kurulmuş olan okulunun Köy Enstitüsü zamanında yönetiminde : Müdür, Müdürlüğe Yardımcısı, Eğitim başı, Yapı ve sanat başı, İşlik başı, Tarım başı ve Sağlık başı gibi yönetim organları görev almıştır. Bunların başka köy enstitüsü olan bu okullarında denetimlik spor başı, Müzik başı, balıkçılık başı, hayvan hastalıkları başı ve teknik işler başı gibi yönetim organları mevcuttur.

2- Kuruluş esaslarındaki değişiklik ve gelişmeler :

a) Okulunun 4.2.1954 tarih ve 8625 sayılı resmî gazetede yayımlanan 27.1.1954 gün ve 6234 sayılı "Köy Enstitüleriyle, İlköğretmen Okullarını Birleştirme" kanunla İlköğretmen okuluna geçirilmiş ve aynı kanun esaslarına göre 4.2.1954 tarihinde adı İvriiz İlköğretmen Okulu olarak değiştirilmiştir.

b) Okulunun köy enstitüsünden İlköğretmen okuluna geçirilme sırasına 1947 tarihli Köy Enstitüleri Yönetmeliği 6234 sayılı kanunun esaslarına göre hazırlanan 1954 tarihli İlköğretmen Okulları İfaze Yönetmeliği ile sınıf geçme ve bitirme sınavı yönetmeliği olarak değiştirilme suretiyle yeni esaslarına bağlanmıştır.

1954 tarihli İlköğretmen Okulları Yönetmeliği XXX. Talim ve Terbiye Kurulunun 92 karar sayılı ve 24.6.1965 tarihli kararlarıyla yeniden ve 3. bir defa değişiklik ve gelişmeye uğruyarak bugünkü İlköğretmen Okulları Yönetmeliği şeklini almıştır.

c) 3803 sayılı köy enstitüleri kanununa esaslarına göre okul yönetimi için kabul edilmiş olan her türlü idari organ 6234 sayılı kanunla kaldırılmış ve bu kanunun 4.2.1954 günlü resmî gazetede neşrinde sonra ancak Eğitim başı, Sağlık başlığına, Yapı ve sanat başı, İtalye başlığına, Tarım başı ve Tarım işleri başlığına, Sağlık başı, Sağlık işleri başlığına ve Küme başlığı grup öğretmenliğine geçirilmiştir.

EK:7 İvriz Köy Enstitüsü'ne Ait Talebe Sicil Defteri

No	Talebinin adı ve soyadı	Doğum yeri ve yılı	Babasının adı	Anasının adı	Sağ veya ölü oldukları	Babasının işi	Hangi köy okuluna bildiği ve tarihi	Kabul tarihi	Düşünceler
Fotoğrafı		Hüviyet cüzdanı	Köy kağıdı	Tanıtım senedi	Sağlık raporu	I. sırası II. sırası III. sırası IV. sırası V. sırası	194 194 194 194 194	1944 1944 1945 1945 1945	Enstitüden ne suretle ayrıldığı
309	Calımed Sentelek	Nigde Yanıgümüş 1926	Saban		Sağ		21. sınıfta okulu 1942	16-5-1944	

EK:8 İvriz İlköğretmen Okulu Disiplin Kurulu Karar Defterinden Bir Örnek

İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU
DISİPLİN KURULU KARARI

KARAR TARİHİ :
KARAR SAYISI :
SUÇLU ÖĞRENCİNİN ADI VE SOYADI :

SUÇUN ÇEŞİDİ :
SUÇU İSPATLAYICI DELİLLER :
SUÇU AĞIRLAŞTIRICI NEDENLER :
SUÇU HAFİFLETİCİ SEBEBLER :

DISİPLİN KURULU KARARI

Bu karar hakkında bilgi almak isteyenlerin bilgileri için bu kararın 6. maddesinde belirtilen şekilde ve sürelerle okulun idarecilerine ve öğretmenlerine ve diğer görevlilerine duyurulur.

7/1 - 6/0
7/2 - Abdullah Dalgıç
7/3 - 3/0 Abdullah Dalgıç

7/4 - 2/1 maddesi 5. maddesi İvriz İlköğretmen Okulu Disiplin Kurulu'nun 1922 nolu kararına dayanarak bu kararın uygulanması ile ilgili olarak bu kararın 6. maddesinde belirtilen şekilde ve sürelerle okulun idarecilerine ve diğer görevlilerine duyurulur.

7/5 - 2/3 maddesi Ahmet İsmail'in okulda çalışırken, kişisel telefonunu ve diğer kişisel eşyalarını okulun dışına çıkarması, okulun emrinde bulunan araçları okulun işleri dışında kullanması, okulun emrinde bulunan araçları okulun işleri dışında kullanması ve okulun emrinde bulunan araçları okulun işleri dışında kullanması gibi davranışlarının okulun emrinde bulunan araçları okulun işleri dışında kullanması ve okulun emrinde bulunan araçları okulun işleri dışında kullanması ile ilgili olarak bu kararın 6. maddesinde belirtilen şekilde ve sürelerle okulun idarecilerine ve diğer görevlilerine duyurulur.

7/6 - 1922 nolu 5. maddesi Abdullah Dalgıç'ın okulda çalışırken, kişisel eşyalarını okulun dışına çıkarması, okulun emrinde bulunan araçları okulun işleri dışında kullanması, okulun emrinde bulunan araçları okulun işleri dışında kullanması ve okulun emrinde bulunan araçları okulun işleri dışında kullanması gibi davranışlarının okulun emrinde bulunan araçları okulun işleri dışında kullanması ile ilgili olarak bu kararın 6. maddesinde belirtilen şekilde ve sürelerle okulun idarecilerine ve diğer görevlilerine duyurulur.

BAKANI
Mehmet Ali Çelebi

DİR
Selim İyigün

DİP
Mehmet Ali Çelebi

Mühür

EK:9 İvriiz İlköğretmen Okulu'ndan MEB.'na Gönderilen 1970-1971 Yılına Ait İstatistik Tablosu Örneği

İlçesi ...Ereğli..... 1970-1971 Öğretim Yılı Öğrenci
Okulu ...İvriiz İlköğretmen Okulu İstatistikleri

1-

SINIF MEVCUTLARI																								
E	1	K	E	11	K	E	111	K	E	Toplan	K	E	1V	K	E	1V	K	E	1V	K	E	Toplan	K	Genel Toplan
97	19	74	4	166	9	337	32	162	25	143	13	3	2	308	40	717								

2- 1970-1971 yılında:

a) Doğrudan sınıf geçenler=	315	e) Doğrudan sınıfta kalanlar =	46
b) Bütünleme sonucu "	293	d) Bütünleme sonucu "	51
Toplan:	608	Toplan:	97

3- Son sınıflar:

a) Yaz döneminde mezun olanlar-	5
b) Güz döneminde mezun olanlar-	6

4-

1971-1972 Mevcutları (10 Kasım 1971 gününe göre)

SINIF MEVCUTLARI																								
K	1	K	E	11	K	E	111	K	E	Toplan	K	E	1V	K	E	1V	K	E	1V	K	E	Toplan	K	Genel Toplan
96	11	90	15	78	4	264	30	204	16	116	18	137	15	457	47	798								

5- 1970-1971 Öğretim yılında çalışan personel sayıları:

a) Öğretmen sayısı=	26
b) Memur sayısı -	3
c) Müstahden " -	32
d) Diğer personel -	-

6- Bu personelin kaçının hangi derece ve

Maddeyelerden hangilerini aldıkları	=	5/2	6/2	8/3	9/3	9/1	10/7	10/6	10/5	10/4		
		1	2	1	3	3	1	1	3	1		
		10/3	10/2	10/1	11/4	11/3	12/3	12/2	13/4	14/3	14/2	14/1
		2	3	9	1	1	1	1	2	3	20	2

7- 1971 Mali yılında her fasıldan gelen ödenekler ayrı ayrı ve birde toplan olarak gösterilecektir.

12811	12811	15231	15232	15233	15234	15235	15236	15237
400.-	250.-	85000.-	2400.-	5000.-	1000.-	225600.-	15750.00	560000.-
15238	15239	16811	16821	22831	23831	14594	12831	
150.-	12000.-	20.000.-	1000.-	50.000.-	17500.-	1200.-	900.-	
36311	YEKÜN							
4785,29	1.002.935,29 TL.							

EK:10 İvriz İlköğretmen Okulu 1973-1974 Yılı Sınıf Geçme Defteri'nden Bir Örnek

İvriz İlköğretmen Okulu													Sahife : 2				
SINIF GEÇME DEFTERİ																	
Sınıf : 4 S.C.													Öğretim yılı : 1973 - 1974				
Peslenme	Okul No	Adı ve Soyadı	Baba Adı	Doğum yer ve yılı	1. Kısım	2. Kısım	3. Kısım	4. Kısım	5. Kısım	6. Kısım	7. Kısım	8. Kısım	9. Kısım	10. Kısım	11. Kısım	12. Kısım	Düğümler
	150	Adı ve Soyadı : <i>Hayriye Yılmaz</i>	Baba Adı : <i>Rıza</i>	Doğum yer ve yılı : <i>Burçaz 1956</i>	537	443				65766							Mab. Bil. Mat. Bil. K.K.G.
	202	Adı ve Soyadı : <i>Muammer Şeyha</i>	Baba Adı : <i>Mahir</i>	Doğum yer ve yılı : <i>Erzincan 1957</i>	535	423				47857							Mab. Bil. Mat. Bil. K.K.G.
	264	Adı ve Soyadı : <i>Mahire Özkurtok</i>	Baba Adı : <i>Mustafa</i>	Doğum yer ve yılı : <i>Çarşamba 1957</i>	435	5733				46351							Mab. Bil. Mat. Bil. K.K.G.
	298	Adı ve Soyadı : <i>Abdul İpek</i>	Baba Adı : <i>Hasan</i>	Doğum yer ve yılı : <i>Boğazici 1955</i>	456	445				56567							Mab. Bil. Mat. Bil. K.K.G.
	301	Adı ve Soyadı : <i>Samir Şeyha</i>	Baba Adı : <i>Abdül</i>	Doğum yer ve yılı : <i>Sivas 1955</i>	434	535				47447							Mab. Bil. Mat. Bil. K.K.G.

EK:11 İvriz İlköğretmen Okulu 1972-1973 Yılı Sınıf Geçme Defteri'nden Bir Örnek

İvriz İlköğretmen Okulu		Sahife : 23.	
SINIF GEÇME DEFTERİ		Okulun yılı : 1972 - 1973	
Sınıf : 6 811		Okulun yılı : 1972 - 1973	
	Okul No :	Ad ve Soyadı :	Baba Adı :
	389	Gülsum Dorucu	Baba Adı :
		Doğum yer ve yılı :	
1. Sınıf	57	3	653644
2. Sınıf	57	3	553455
3. Sınıf			
4. Sınıf			
Sınıf Geçme	57	3	665655
1. Sınıf			
2. Sınıf			
3. Sınıf			
4. Sınıf			
Sınıf Geçme			
	Okul No :	Ad ve Soyadı :	Baba Adı :
	408	Mutafa Topan	Baba Adı :
		Doğum yer ve yılı :	
1. Sınıf	67	3	574855
2. Sınıf	76	6	668955
3. Sınıf			
4. Sınıf			
Sınıf Geçme	77	8	679955
1. Sınıf			
2. Sınıf			
3. Sınıf			
4. Sınıf			
Sınıf Geçme			
	Okul No :	Ad ve Soyadı :	Baba Adı :
	440	Erman Jural	Baba Adı :
		Doğum yer ve yılı :	
1. Sınıf	67	3	577857
2. Sınıf	77	7	657855
3. Sınıf			
4. Sınıf			
Sınıf Geçme	77	8	567856
1. Sınıf			
2. Sınıf			
3. Sınıf			
4. Sınıf			
Sınıf Geçme			
	Okul No :	Ad ve Soyadı :	Baba Adı :
	456	Nesret Yıkırım	Baba Adı :
		Doğum yer ve yılı :	
1. Sınıf	58	8	545755
2. Sınıf	58	8	654765
3. Sınıf			
4. Sınıf			
Sınıf Geçme	58	8	656765
1. Sınıf			
2. Sınıf			
3. Sınıf			
4. Sınıf			
Sınıf Geçme			
	Okul No :	Ad ve Soyadı :	Baba Adı :
	500	Eşim Erhan	Baba Adı :
		Doğum yer ve yılı :	
1. Sınıf	58	8	545755
2. Sınıf	58	8	654765
3. Sınıf			
4. Sınıf			
Sınıf Geçme	58	8	656765
1. Sınıf			
2. Sınıf			
3. Sınıf			
4. Sınıf			
Sınıf Geçme			

EK:14 İvriz Köy Enstitüsü'ne Ait Talebe Kütük Defteri

Talebenin Kütüğü

İsmi Soyadı		Yaş		Din		Mevki		Durum	
Derece		Nispetiye		Köyü		İl		Tarih	
1	...	...	...	...	...	...	...	...	...
2	...	...	...	...	...	...	...	...	...
3	...	...	...	...	...	...	...	...	...
4	...	...	...	...	...	...	...	...	...
5	...	...	...	...	...	...	...	...	...
6	...	...	...	...	...	...	...	...	...
7	...	...	...	...	...	...	...	...	...
8	...	...	...	...	...	...	...	...	...
9	...	...	...	...	...	...	...	...	...
10	...	...	...	...	...	...	...	...	...
11	...	...	...	...	...	...	...	...	...
12	...	...	...	...	...	...	...	...	...
13	...	...	...	...	...	...	...	...	...
14	...	...	...	...	...	...	...	...	...
15	...	...	...	...	...	...	...	...	...
16	...	...	...	...	...	...	...	...	...
17	...	...	...	...	...	...	...	...	...
18	...	...	...	...	...	...	...	...	...
19	...	...	...	...	...	...	...	...	...
20	...	...	...	...	...	...	...	...	...
21	...	...	...	...	...	...	...	...	...
22	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Dersler		...		...		...		...	
...		...		...		...		...	

EK: 15 İvriz İlköğretmen Okulu 1964-1965 Yılına Ait Sınıf Geçme Durumunu
Gösterir Belge

*İvriz İlköğretmen Okulu
1964-1965 Öğretim Yılı
Sınıf Geçme Durumu.*

Sınıf.	Sınıf Geçme Durumu		Topl.	Yatılı				Gündüz İb.				Toplam	Yaklaşık		
	Yatılı	Gündüz İb.		E	K	E	K	E	K	E	K				
I.	123	29	158	91	2	30	123	14	1	2	14	4	35	110	% 70
II.	105	16	121	83	6	11	105	8	4	1	2	4	26	110	% 86
III.	83	20	103	72	14	3	89	13	5	2	2	2	22	104	% 56
IV.	83	21	104	72	-	11	83	3	6	1	12	2	30	88	% 92
V.	52	15	67	39	-	2	52	15	6	-	-	-	21	71	% 97
VI.	48	13	61	48	-	-	48	13	4	-	-	-	17	65	% 100
Toplam.	500	114	651	402	22	57	500	72	20	7	5	35	12	548	% 83

Müdür Yardımcısı
Nihat Gündüz

Doğrulugunu tasdik ederim
27-12-1965
Okul Müdürü.
Hasan Demirel

FOTOĞRAFLARLA İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ

VE

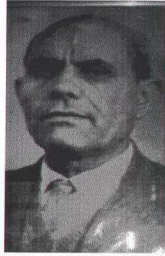
İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU

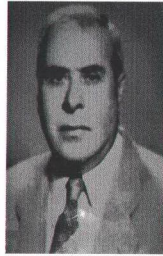
İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ VE İVRİZ İLKÖĞRETMEN OKULU'NDA GÖREV YAPAN
MÜDÜRLER VE ÖĞRETMENLER

Recep Gürel

İ. Safa Güneri

İhsan Baykal

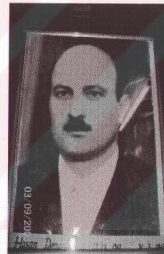
Azmi Devrim

Ramazan Oral

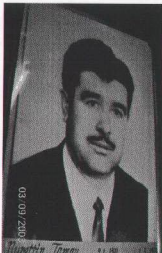
Kamil Açı

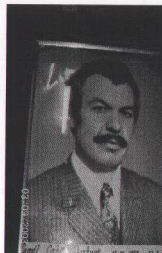
Hasan Demirci

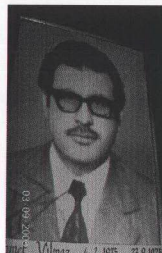
Turgut Çırmı

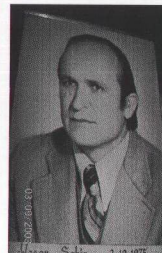
Nurettin Tamay

C. Cahit Bozkurt

Mehmet Yılmaz

Hasan Şahin

S.Ziya Büyükaksoy

Reşit Teker

Melek Şengül

Ayşe Baykal

Süleyman Gökşen

Enver İdil

A. İhsan Beyhan

Hamit Özmenek

Ferruh Senan

Hakkı Uçku

Sebahat Polatsü

Fehmi Oyyat

Sadık Karmış

Kafiye Odabaşı

S. Senan Baykal

Seher Çelen

Tacettin Acara

Nezihe Aygıl

Rifat Görgün

M. Ali Eren

M. Ali Akgül

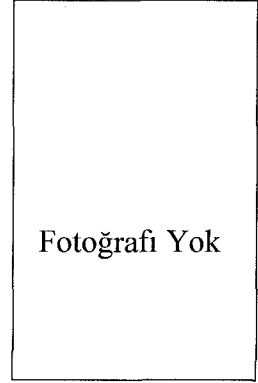
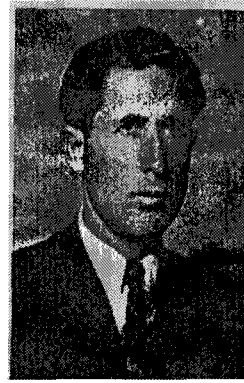
İ. Ethem Aydın

S. Sırrı Baykan

Ö. Ali Öncel

Bahriye Bayer

Mustafa Basmacıoğlu

Mehmet G3nder

Sırrı Kapularağası

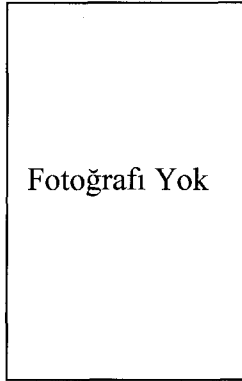

Ali Total

Kemal Taşkırın

Naciye Aydın

Osman Bektaş

Mustafa Atakan

Yakup Conker

Remzi Okan

E. şadiye Baykan

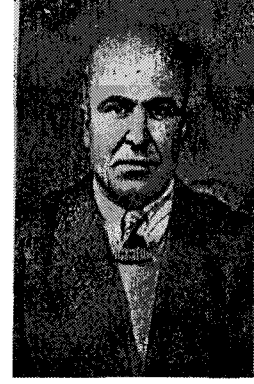
Hasan Özer

İşvesar Özer

İ. Kazım Özses

Mehmet Hamzaoğlu

A. Vehbi Ünsal

Nevvare Ünsal

Selahattin Kaynar

Zekiye Türkmen

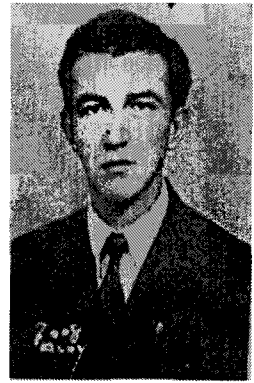
Mehmet Karaman

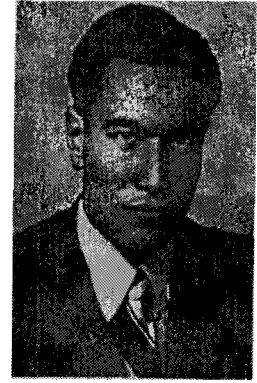
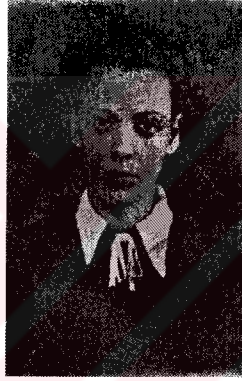
Sabriye Arıcı

Osman Verim

Cemal Erten

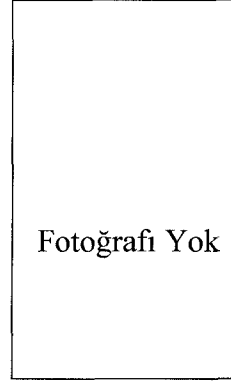
Ali Acar**Cemal Türkekul****Nurettin Oğuz****H. Atalay Tekin****M. Cehdi Tuncak****Leyla İhan Özalışan****Mustafa Demiralay****Nuri Hiçler****Şükrü Yüksel****Kemal Çuhahlar****Osman Ünver****Orhan Bekar**

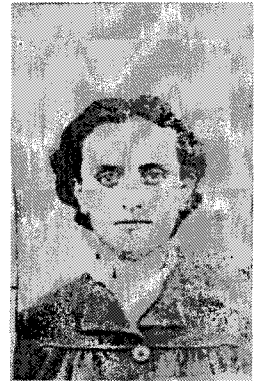
Fuat Öztürk

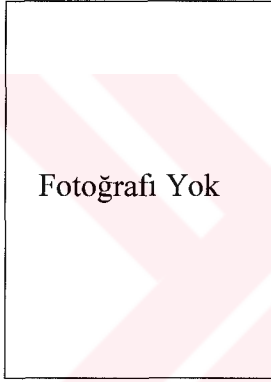
Zeki Kalaycı

Selahattin Apaydın

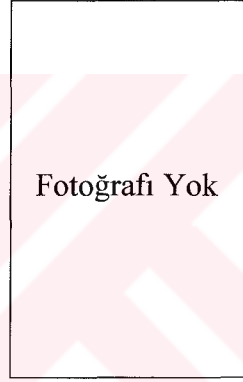
Behrever Korkut

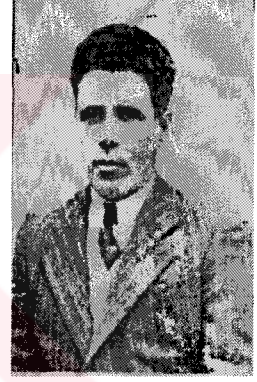
Mustafa Saatçı

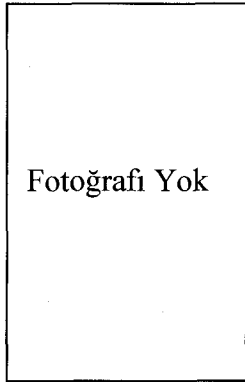
Hilmi Günebakan

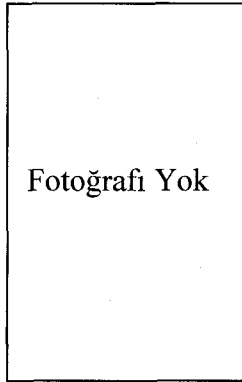
Neyyire Ünüvar

İsmail Güneşer

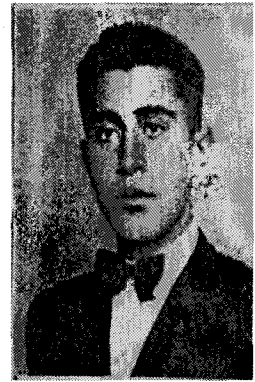
Mutahhara Sanıbelli

R. Mustafa Ünüvar

Necmettin Mutlu

Sadrettin Çatalkılıç

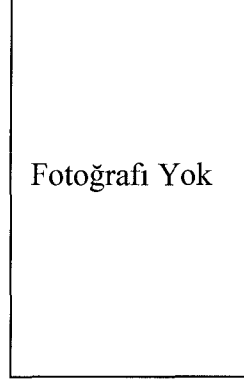

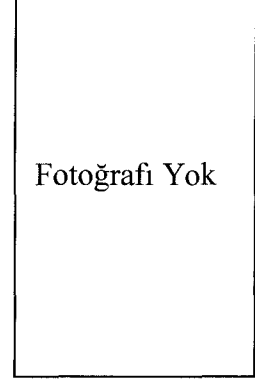
Ali Altan

Osman Saygı

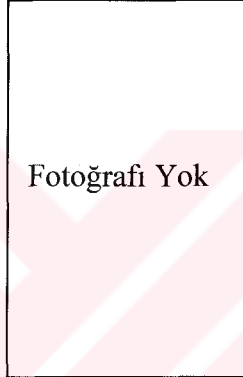
İhsan Güvenç

Nazife Gürel

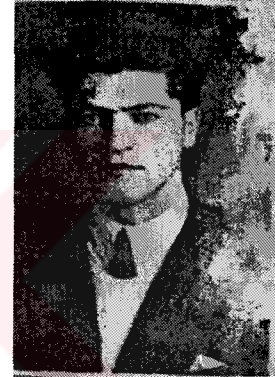
Melekfer Hızal

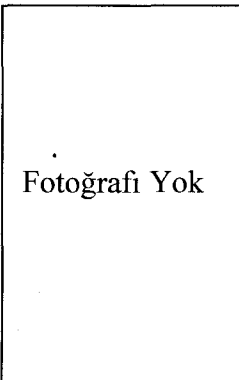
Türkan Gülarada

Şevket Hızal

Refik Öcal

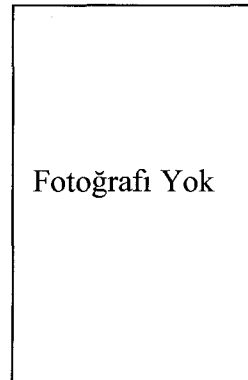
Cemaleddin Güvendik

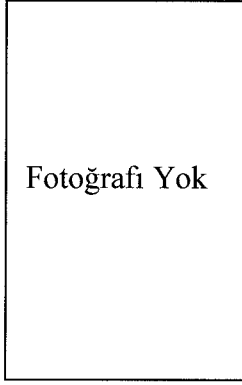
Şerif Yalman

Abdullah Özkucur

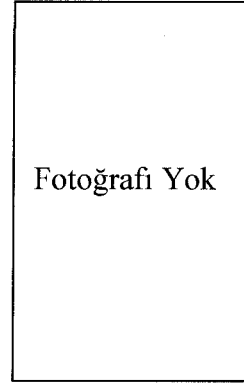
Mümtaz Sayın

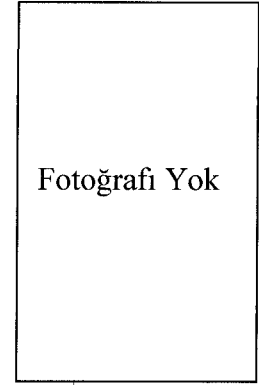
Halil Yaşın

Musa Çınar

Nihat Salkur

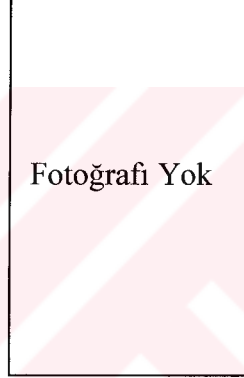
Saniye Salkur

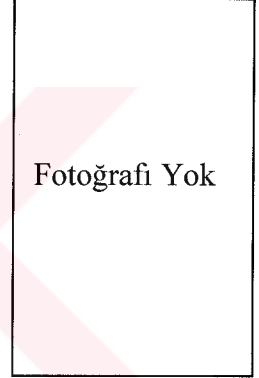
Kamil İşcan

Hamdi Kaldırımçı

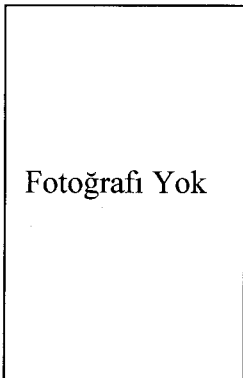
Sacide Ercan

Mefaret Akıncı

Burhan Güvenir

Hikmet Çekiç

Hüsnü Yalçın

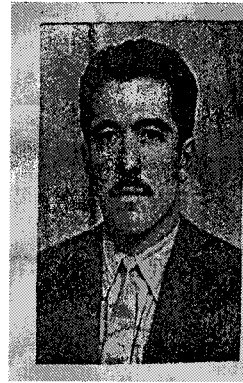
Kadri Göle

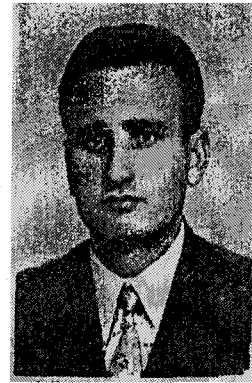
Handan Bayram

Necdet Ertek

İ.Hakkı Eraslan

Şerif İken

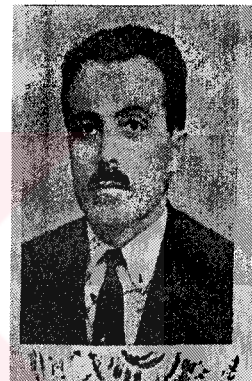
Behie Tolay

Kadir Sarı

N.Sevinç Arıkan

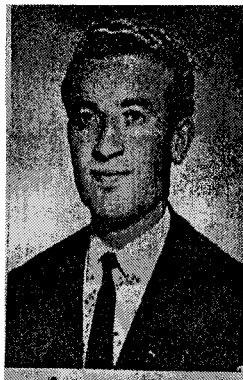
Muzaffer Polat

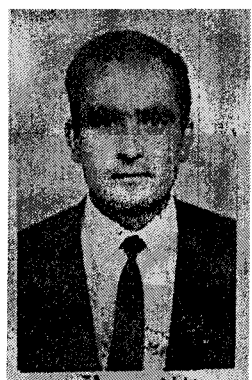
Ömer Cengiz

Ahmet Anıl

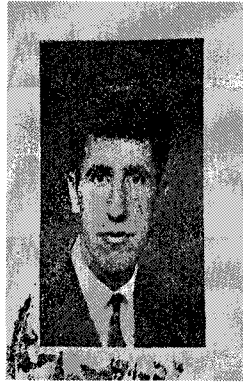
İmdat Halvaşı

İsmail Baylakoğlu

Turgut Neşeli

İsa Başhoğlu

Hacı Küçükkaraca

Ahmet Kara

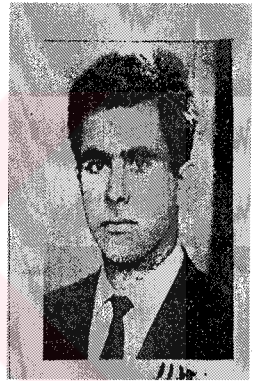
Zehra Tuncer

Osman Durmuş

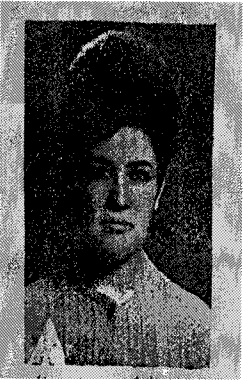
Süel Gündüz

Mustafa Demirci

Bahri Kılıçarslan

Gülten Ünal

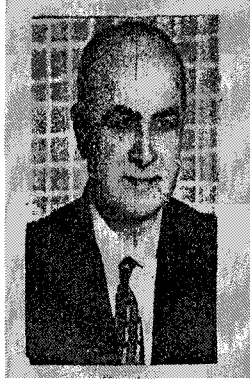
Nihat Gündüz

Yusuf Aslanbay

Ergun Peker

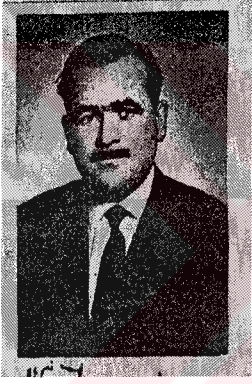
Reşat Elgin

Nural Açış

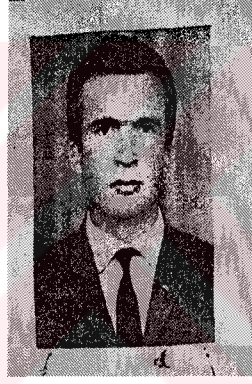
Güngör Bilgin

Necdet Bostanoğlu

Mehmet İyigünlü

İsmail Göçer

Necip Özkan

Güzide Emeksiz

Zeki Çubuk

Filiz Öztürk

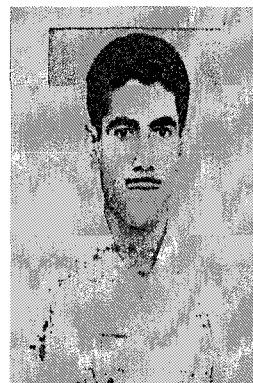
Münevver Özcan

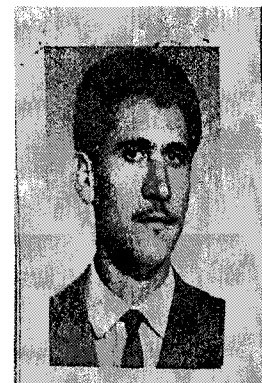
Erten Çubuk

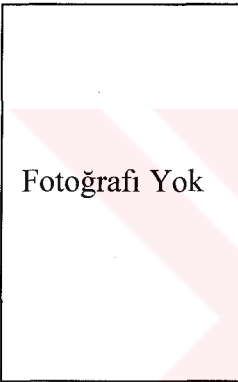
Hüseyin Bilgin

Aptullah Öztürk

Şükrü Topaloğlu

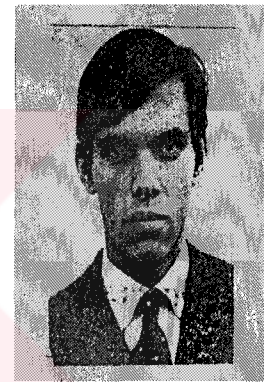
Fotoğrafi Yok

Mükerrerem Odabaşı

Hatice Öz

Hüseyin Yılmaz

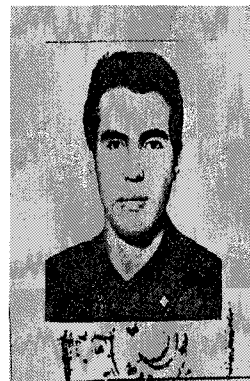
Zahit Büyükişleyen

Veli Aldemir

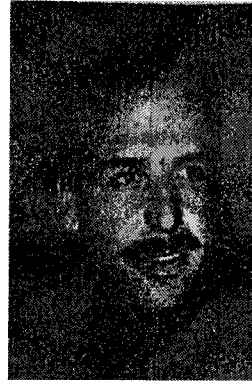
Behiye Büyükişleyen

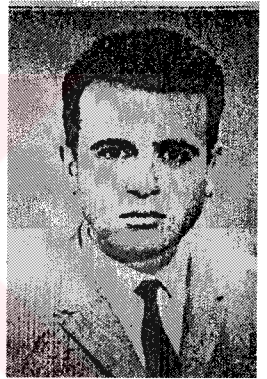
İbrahim Kozaklı

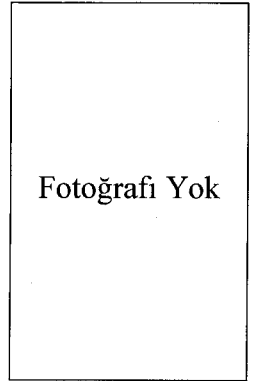
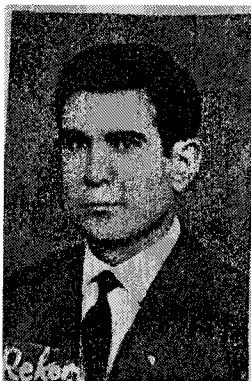
Ayten May (Kurt)

Mehmet Günay   Burhan Taşyürek   A. İhsan Çakan   Nurettin Karaküçük

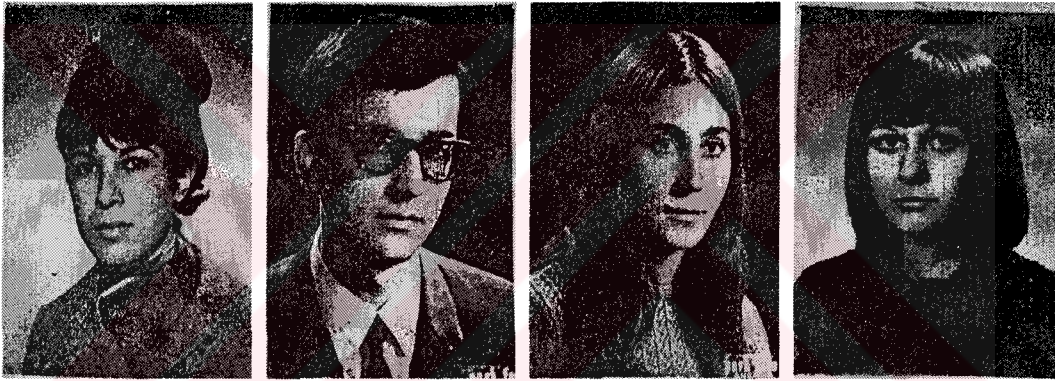
Ahmet Eroğlu   Gülber Naimoğlu   Bahattin Erdoğan   Mustafa Gönülal

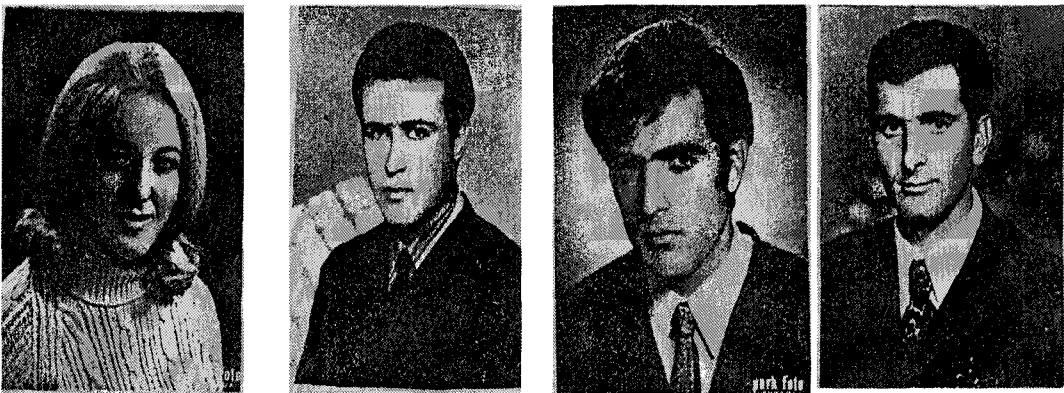
Saniye Çımrın   Arif Ersöz   Mustafa Karataş   Ekrem Civecik

Abdurrahman Kaplan İsmet Sönmezocak Lamia Bayri Naci Erol

Berrin Erol Erdal Acar Nihal Acar Fevziye Öcal

Mahiye Morgül Mehmet Özer Süleyman Demir A. Suphi Bayri

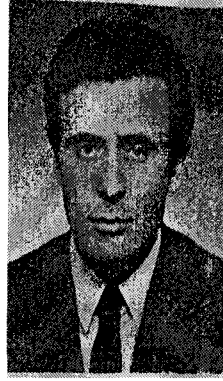

M. Tamer Ballı

İsmet Akkuş

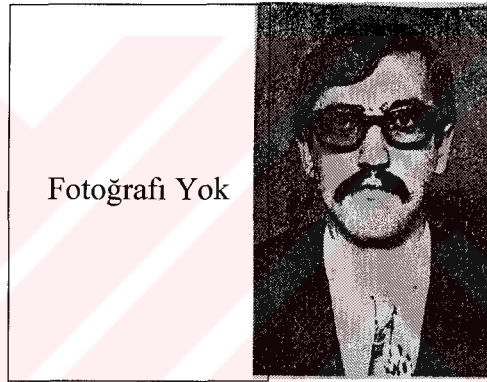
Yüksel Bingöl

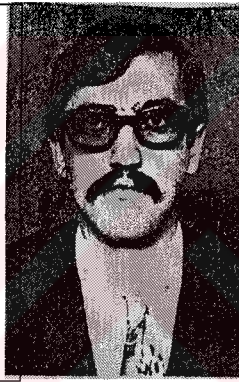
M. Selçuk Yıldırım

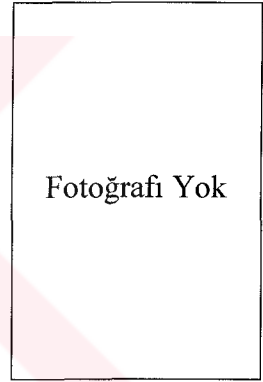
Hikmet Domaç

Mustafa Öner

Ertuğrul Mete

Cafer Toksun

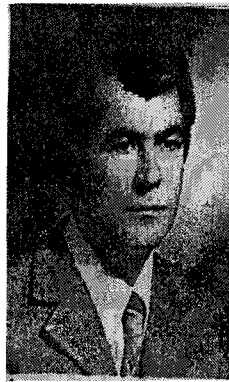
İrfan Ayten

Hasan Pehlivanoglu

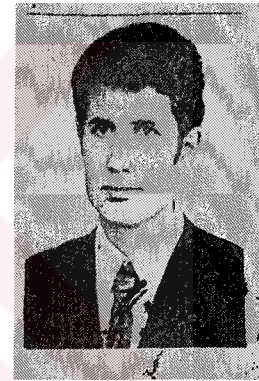
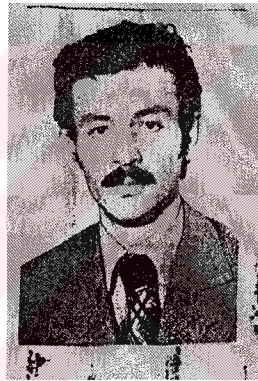
Mustafa Arı

Mehmet S. Yıldırım

Abdulkadir Hayber A. Naim Sürücü Abdurrahman Yılmaz Osman Göker

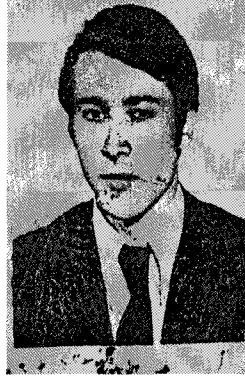
Şafak Koşar Hatice Kaplan Ahmet Yallagöz Muzaffer Tanırkulu

Sevim Erdoğan Jale Akçay Selma Yay Nefise Polat

Niyazi Acar

Muhammet Kul

Gülayşe Aydemir

Hidayet Sulak

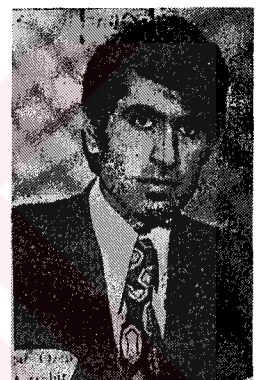
Füsün Mocuk

Sevgi Çeltik

Sabiha Eriten

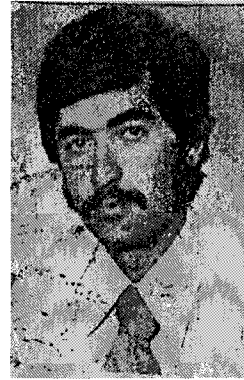
Ramazan Çalım

Burhanettin Özcan

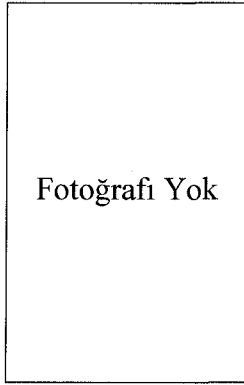
Rabia Ünal

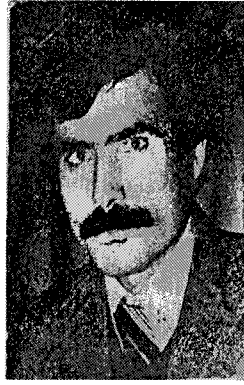
Ekrem Ünal

F. Perihan Çalışır

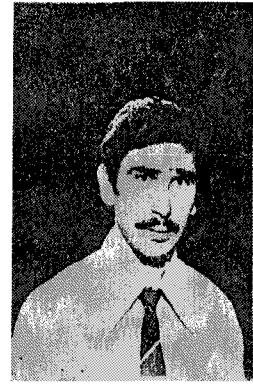
Hilmi Kaçna

Ali Kaplan

Cengiz Özdemir

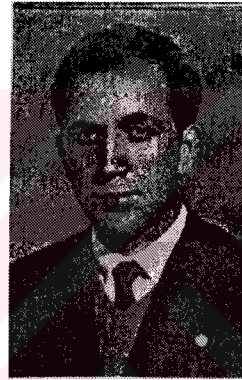
İlyas Göz

Nuri Güngör

Nevruze Göksel

M. Kemal Ulusoy

Nebahat Verim

İzzettin Alcıgüzel

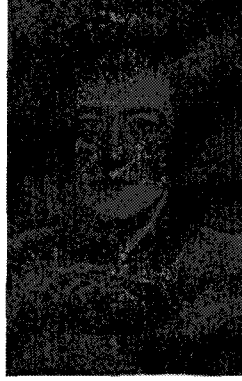
Mürüvvet Alcıgüzel

Nazmi Şener

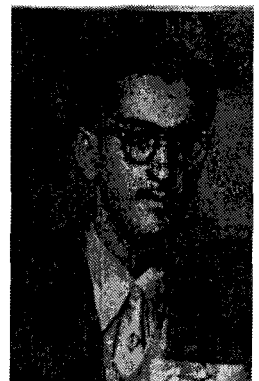
Zihni Erten

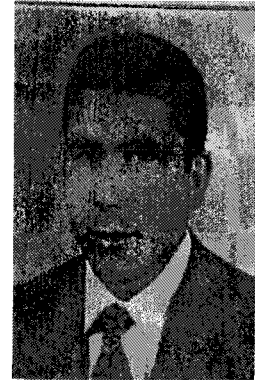
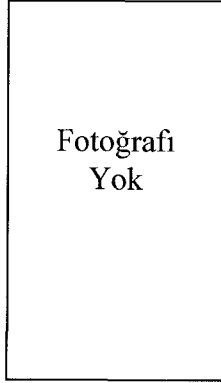
Y. Ziya Bahadınlı   Nedime Aksoy   A. Fikret Soyarak   Basire Bahadınlı

M. Ali Aladağ   Zeki Başkır   Mahir Doğruöz   Zihni Çavdar

Nesrin Üzümcü   A. Can Bali   Naci Aydın   Orhan Haspolatlı

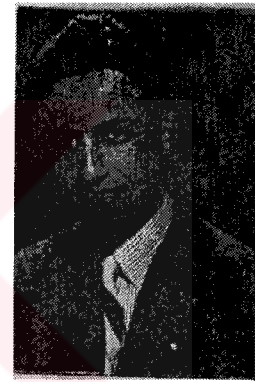
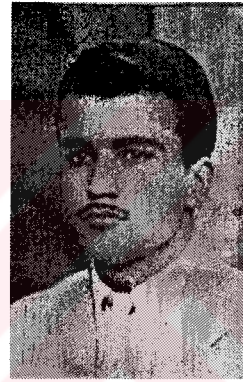
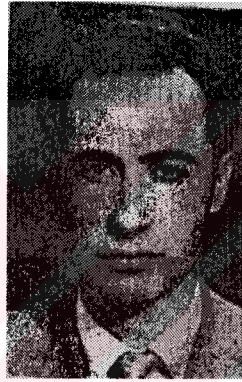
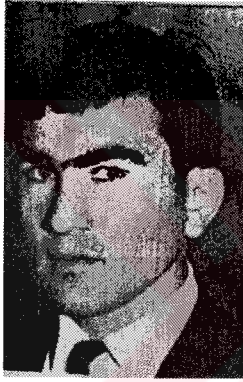

Necdet Sözer

Orhan Doğan

Mahmut Sümer

Hüseyin Seçmen

Mehmet Baş

Ömer Cambazoğlu

Hikmet Göksel

İlhan Güteryüz

Mustafa Okan

Zihni Gümüştekin

Salime Anıl

İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ ÖĞRENCİLERİ ÖĞRETMENLERİYLE BİRLİKTE

İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ DERSLİĞİ

İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ İŞLİK BİNASI

İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ İŞLİK BİNASI

İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ ÖĞRENCİ YATAKHANESİ

İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ DERSLİĞİ

İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ ÖĞRENCİLERİ ARKADAŞLARINA YİYECEK GÖTÜRÜRKEN¹

İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ İLK MEZUNLARI (1946)

¹ Bu Fotoğraflar Mustafa Özer'in "İvriz Köy Enstitüsü" Adlı Kitabından Alınmıştır.

İVRİZ'DE EKİN BIÇEN ÖĞRENCİLER

İSMET İNÖNÜ İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ'NÜN TEMELİNİ ATARKEN (1942)

İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ BİNALARININ YAPIMINDA ÇALIŞAN ÖĞRENCİLER (1942)

ALANDA DERS ÇALIŞAN İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ ÖĞRENCİLERİ (1953)

**İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ ÖĞRENCİLERİ 19 MAYIS 1944'TE EREĞLİ'DE
SPOR GÖSTERİSİNDE**

**İVRİZ İLKÖĞRETİM OKULU VE ŞİMDİKİ İVRİZ ANADOLU ÖĞRETİM
LİSESİ KAPALI SPOR SALONU**

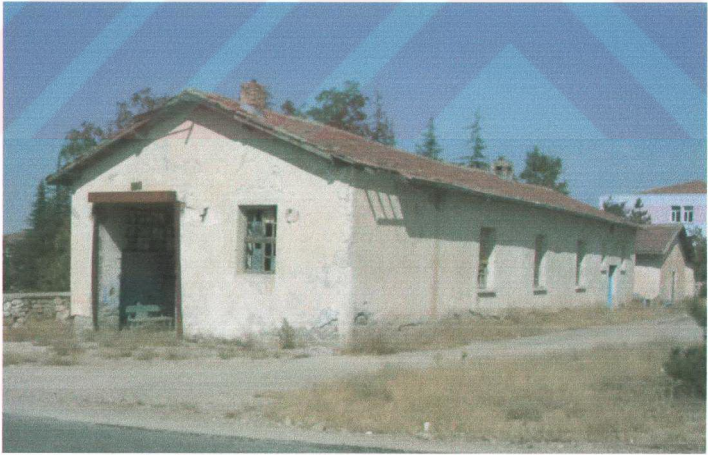
İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ ÖĞRETMEN LOJMANI

İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ ÖĞRETMEN LOJMANI

**İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ ÖĞRENCİ YATAKHANESİNİN ARKA TARAFTAN
GÖRÜNÜMÜ**

İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ İŞLİK BİNASI

İVRİZ ANADOLU ÖĞRETMEN LİSESİ ANA BİNASI(2003)

İVRİZ ANADOLU ÖĞRETMEN LİSESİ YATAKHANESİ(2003)

İVRİZ ANADOLU ÖĞRETMEN LİSESİ YATAKHANESİ(2003)

İVRİZ ANADOLU ÖĞRETMEN LİSESİ LABORATUAR BİNASI(2003)